

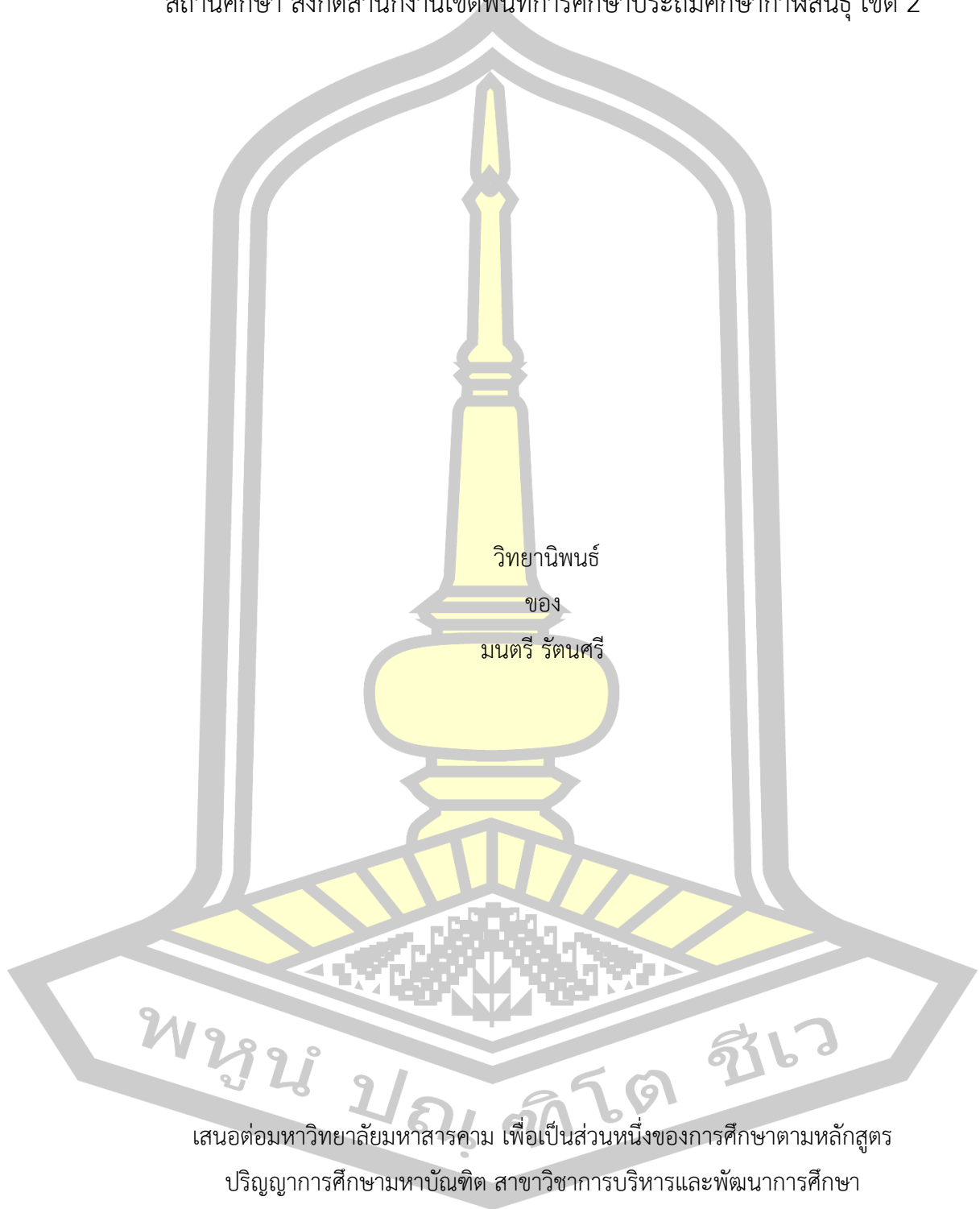
โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

วิทยานิพนธ์
ของ
มนตรี รัตนศรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา
พฤศจิกายน 2561

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

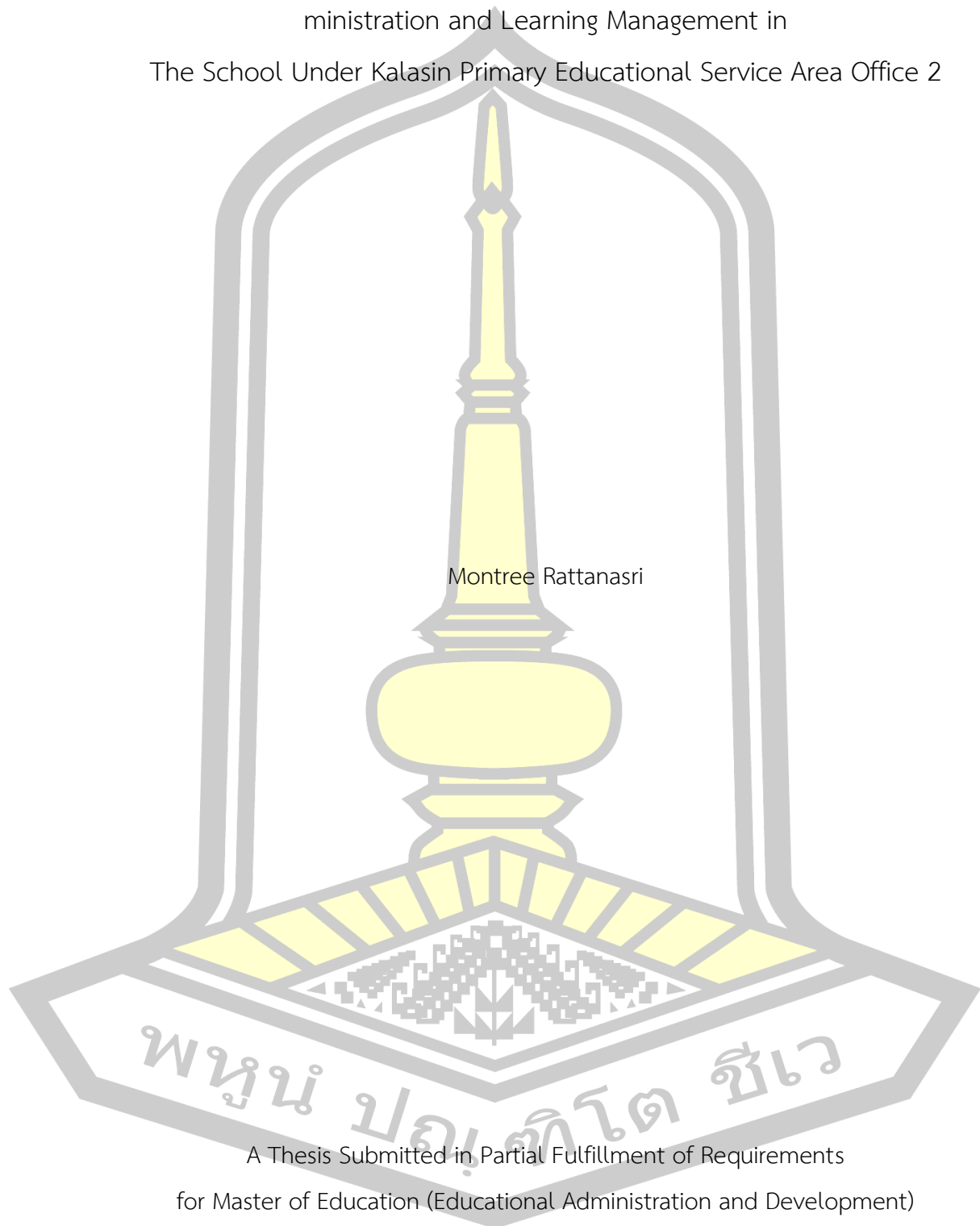

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

พฤษภาคม 2561

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Program for Enhancement of The Teacher Competencies in Curriculum Ad
ministration and Learning Management in
The School Under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2

Montree Rattanasri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

November 2018

Copyright of Maharakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายมนตรี รัตนศรี แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อ. ดร. ประสงค์ สายหงษ์)

..... กรรมการ

(อ. ดร. สุรเชต น้อยฤทธิ์)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. อำนาจ ชนวงค์)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน.....เดือน.....ปี.....

ชื่อเรื่อง	โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2		
ผู้วิจัย	มนตรี รัตนศรี		
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. ประสงค์ สายหงษ์		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 317 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าความเชื่อมั่นใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุดคือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร และด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ สำหรับสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้และด้านการสร้างและพัฒนา

หลักสูตร ตามลำดับ

2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 2 ที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะดังนี้

2.1 โปรแกรมฯ ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 9 ส่วน ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ 3) รูปแบบการพัฒนา 4) วิธีการเสริมสร้าง 5) เนื้อหาสาระสำคัญ 6) โครงสร้างของโปรแกรม 7) แนวการจัดกิจกรรม 8) เทคนิคและเครื่องมือ และ 9) การประเมินผลกิจกรรม

2.2 ขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรมฯ แบ่งออก 5 ชุดกิจกรรม ได้แก่ ชุดกิจกรรมที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ชุดกิจกรรมที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุดกิจกรรมที่ 4 การใช้สื่อวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีแนวการจัดกิจกรรมคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การระดมสมอง และเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สำหรับเทคนิคและเครื่องมือ ได้แก่ เอกสารประกอบโปรแกรม ใบกิจกรรม ทดสอบความเข้าใจ และแบบประเมิน ส่วนการประเมินผล ประกอบด้วยประเมินตนเอง ก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา ประเมินการทำกิจกรรมตามกำหนด ประเมินความสนใจและตั้งใจในการศึกษาด้วยตนเอง ประเมินการซักถาม และการให้ข้อคิดเห็น ประเมินการรายงานอบรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โปรแกรมฯ ได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน ผลปรากฏว่าโปรแกรมฯ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การออกแบบการจัดการเรียนรู้, การวัดและประเมินผลการเรียนรู้, การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, การใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้, การสร้างและพัฒนาหลักสูตร, สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

TITLE	Program for Enhancement of The Teacher Competencies in Curriculum Administration and Learning Management in The School Under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2		
AUTHOR	Montree Rattanasri		
ADVISORS	Prasong Saihong , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2018

ABSTRACT

The objectives of the research were; to study the present condition and desirable condition of teacher's competency on curriculum administration and learning management, and to develop a program to enhance teacher's competency on curriculum administration and learning management for the schools under Kalasin primary educational service area office 2. The samples were 317 teachers in the school under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2. The samples was derived by stratified random sampling. The research tools were an evaluative form to assess the elements and indicators of teacher's competency on curriculum administration and learning management, a set of questionnaire to assess present condition and desirable condition of teacher's competency on curriculum administration and learning management an interview form and an assessment form to evaluate a program to enhance teacher's competency on curriculum administration and learning management program. The statistics employed in this study were reliability, mean, standard deviation and percentage. The research results were as follows:

1. The present condition and desirable condition of teacher's

competency on curriculum administration and learning management for schools under Kalasin primary educational service area office 2 revealed that the present condition of all components and each one was at the more level, ordering from the highest to the lowest means; child-centered learning management, measurement and evaluation of learning, application and development of innovative media technology for learning management, curriculum creation and development and learning design management, respectively. And the desirable condition of all components were at the most level, from the highest to the lowest means; child-centered learning management, measurement and evaluation of learning, learning design management, development and application of innovative media technology for learning management and curriculum creation and development.

2. A program to enhance teacher's competency on curriculum administration and learning management for schools under Kalasin primary educational service area office 2 was showed that :

2.1 The program consists of 9 parts; 1) background 2) objectives 3) models of developing 4) methodologies 5) contents 6) structures 7) orientation activities 8) techniques and tools and 9) evaluation.

2.2 A scope of the program was classified to 5 sets. The first was curriculum creation and development, the second was learning design management, the third was child-centered learning management, the fourth was application and development of innovative media technology for learning management and the fifth was measurement and evaluation of learning. The ways to do the activities were self-learning, internet searching, group learning, brain storming and learning by doing. For techniques and tools were program materials, work sheets, test and assessment forms. And the evaluation was on self assessment before, middle and after the enhancement, activity performance, care of and intention of self study, inquiry and opinion, training report and exchange learning each other. The program assessed by 7 experts showed that it was suitable as a whole at the most level and was possible as

a whole at the most level.

Keyword : child-centered learning management, measurement and evaluation of learning, application and development of innovative media technology for learning management, curriculum creation and development, learning design management, teacher's competency on curriculum administration and learning management

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดีจาก อาจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทศิริสิริ อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้แนวคิดและแนวทางในการทำ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนคำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตลอดมาจนเสร็จ เรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้ให้การอบรมสั่งสอนและให้ความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนชี้แนะแนวทางการพัฒนาตนเองในด้านการบริหาร และพัฒนาการศึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อมูลจากการประเมินและการสัมภาษณ์ และทุกท่านที่เป็นผู้เชี่ยวชาญช่วยเหลือในการพิจารณาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย รวมไปถึงผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเพื่อบูชาพระคุณบิดามารดา บุรพจารย์ที่ให้การศึกษอบรมสั่งสอนให้มีสติปัญญาความรู้ และคุณธรรมรวมทั้งผู้มีส่วนช่วยเหลือในการทำการวิจัยครั้งนี้ทุกท่าน

มนตรี รัตนศรี

พูน ปณ ทิโต ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพประกอบ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
การบริหารการศึกษา.....	13
สมรรถนะและการเสริมสร้างสมรรถนะ.....	17
สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้.....	32
โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม.....	95
บริบทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2	102
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	110

1. งานวิจัยในประเทศ	110
2. งานวิจัยต่างประเทศ	119
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	123
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการ บริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2	125
ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการ เรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2	133
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	138
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	138
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	138
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	139
ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ สมรรถนะครูด้านการบริหาร หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2	139
ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการ จัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2	160
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	169
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	169
สรุปผล	169
อภิปรายผล.....	171
ข้อเสนอแนะ.....	174
บรรณานุกรม.....	176
ภาคผนวก.....	186

ภาคผนวก ก	แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	187
ภาคผนวก ข	แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2.....	201
ภาคผนวก ค	แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย.....	210
ภาคผนวก ง	แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะ ครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้.....	214
ภาคผนวก จ	หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	218
ภาคผนวก ฉ	คู่มือโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2.....	231
ประวัติผู้เขียน.....		310

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงสมรรถนะหลัก (Core Competency) ในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา	33
ตาราง 2 แสดงสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ในการปฏิบัติงานของครู... 36	36
ตาราง 3 แสดงสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะที่ 1	45
ตาราง 4 แสดงสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะที่ 2	46
ตาราง 5 แสดงสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะที่ 3	47
ตาราง 6 แสดงสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะที่ 4	48
ตาราง 7 แสดงสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะที่ 5	49
ตาราง 8 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 1	50
ตาราง 9 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 2	53
ตาราง 10 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 3	54
ตาราง 11 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 4	55
ตาราง 12 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 5	56
ตาราง 13 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 6	59
ตาราง 14 แสดงจำนวนสถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการทั้งของภาครัฐ และเอกชนรายอำเภอ	103
ตาราง 15 สรุป จำนวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามกรอบอัตรากำลัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2	104
ตาราง 16 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียน ปีการศึกษา 2560	104
ตาราง 17 ผลคะแนนประเมินตามตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการ (ARS : Action Plan Report System)	108
ตาราง 18 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2	128

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2.....	139
ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและ ตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำแนกรายด้าน	140
ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ขององค์ประกอบ สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวม	144
ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ องค์ประกอบสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการสร้างและ พัฒนาหลักสูตร	145
ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้.....	146
ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	148
ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้.....	150
ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้.....	152
ตาราง 27 ผลการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะของครูด้านการบริหาร หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้.....	154

ตาราง 28 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นของ
 สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้..... 155

ตาราง 29 เนื้อหาและกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน 164

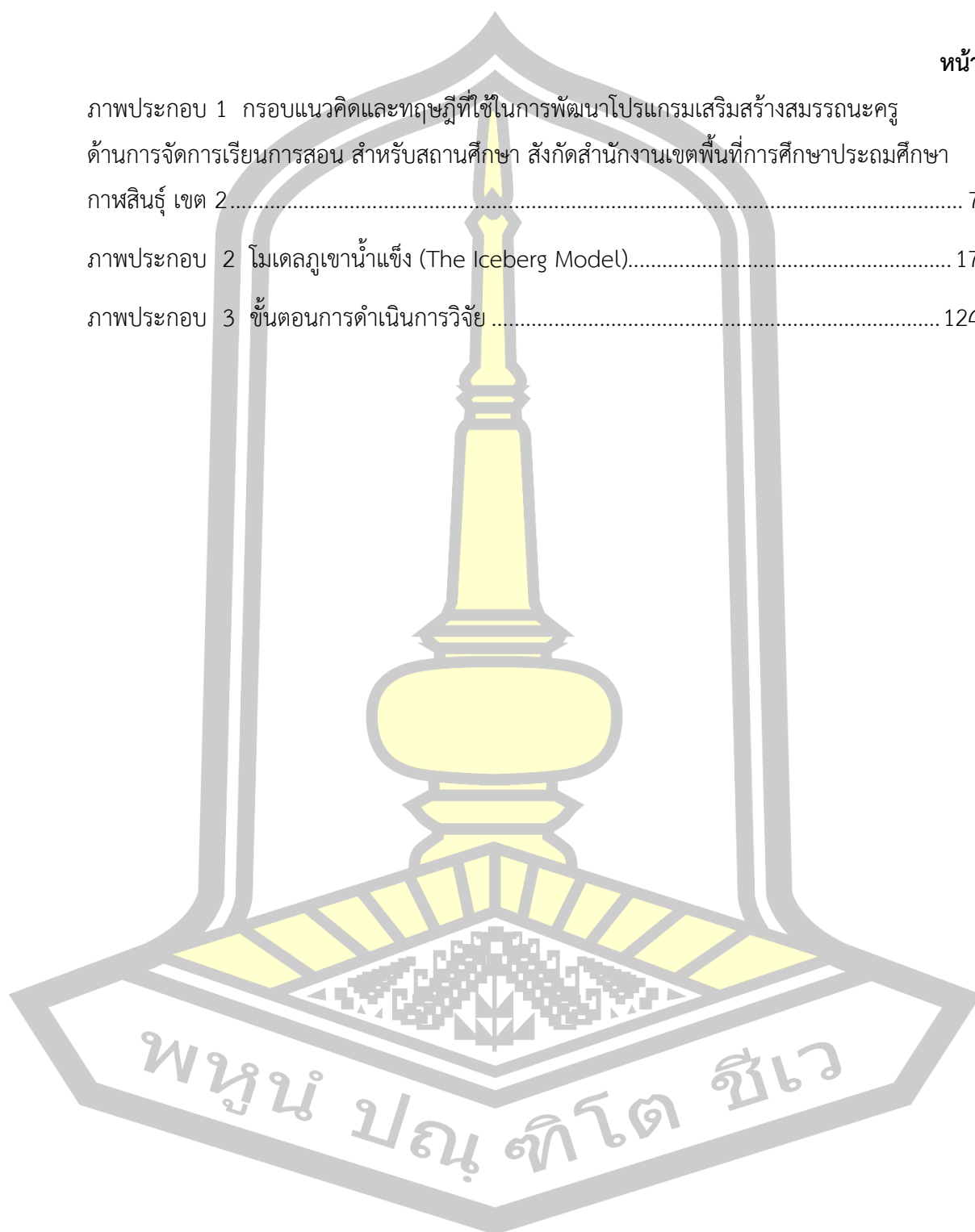
ตาราง 30 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
 โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ..... 166

สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2.....	7
ภาพประกอบ 2 โมเดลภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Model).....	17
ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	124

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม และพัฒนาชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาโดยมุ่งหวังว่าจะพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทย ให้มีทักษะความรู้ ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ ในยุคของไทยแลนด์ 4.0 โดยในการจัดการศึกษามีความมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเปลี่ยนจากครูผู้สอนเป็นพี่เลี้ยง เป็นครูฝึก (Coach) เป็นการเรียนแบบบูรณาการสหวิทยาการเชื่อมโยงความรู้กับจินตนาการ เปลี่ยนแปลงให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่ต้องการ เช่น การทำงานร่วมกัน ความคิดสร้างสรรค์ และการสื่อสารที่ดี ดังนั้นการพัฒนาคูจึงจำเป็นอย่างยิ่งในยุคที่กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารได้เชื่อมโยงถึงกันอย่างรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้รูปแบบดั้งเดิมที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนเพียงฝ่ายเดียวไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองที่นักเรียนแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองมากขึ้น ท่ามกลางสภาวะเช่นนี้จึงเป็นสิ่งท้าทายสำหรับครูในการจัดการองค์ความรู้ ให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ครูต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมในวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

ในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของการทำงาน การศึกษาขั้นสูง และการดำรงชีวิตอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้านโดยเฉพาะเทคโนโลยี การสื่อสาร ความรู้ ความคิดที่เผยแพร่ไปได้อย่างรวดเร็วเพียงชั่ววินาทีด้วยปลายนิ้วสัมผัสผ่านเครื่องมือการสื่อสารต่างๆ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนทุกระดับชั้นจะต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เช่น ทักษะการคิดขั้นสูง และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การคิดวิพากษ์และแก้ปัญหา การสื่อสารและการ

ร่วมมือกันทำงาน ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ และปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพซึ่งเป็นทักษะเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและสร้างสรรค์ และการปฏิบัติงานในอาชีพหรือวิชาชีพให้ประสบผลสำเร็จ เช่น ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวความคิดริเริ่มและการนำตนเอง การมีทักษะทางสังคม ยอมรับและเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น การเพิ่มผลผลิตและความรับผิดชอบต่อผลงานของตนเองต่อสังคมและผู้อื่น การมีความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบต่อคนอื่น ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี เป็นอีกทักษะหนึ่งที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเป็นยุคที่เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาอย่างรวดเร็ว นั่นคือบุคคลทุกเพศ ทุกวัย จะต้องมีความรู้และความสามารถใช้เทคโนโลยีและข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียน การพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนทุกระดับมีความรู้เท่าทัน และมีความสามารถในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงเป็นประเด็นเร่งด่วนสำหรับการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต การจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 จะต้องเชื่อมโยงกับกระบวนการทางสังคม ระบบเศรษฐกิจที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และต้องสอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง ระบบการศึกษาแบบเดิมที่เน้นความรู้ ทำให้ความรู้ไม่อาจพัฒนากับการปฏิบัติมีคุณภาพโดยรอบด้านได้ การจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้จึงต้องเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คนที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ เท่านั้นจึงจะประสบความสำเร็จ ดังนั้นการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงยึดผลลัพธ์ทั้งในด้านความรู้ในวิชาแกนและทักษะแห่งศตวรรษใหม่ ซึ่งมีคุณค่ามีประโยชน์อย่างยิ่งต่อมนุษย์ทั้งในวัยเรียนและวัยทำงาน ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสารและร่วมกันทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อชีวิต การรวมทักษะแห่งศตวรรษใหม่เข้ากับวิชาแกนช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งให้การศึกษอย่างแท้จริง (วัชรวิภา เล่าเรียนดี, 2560)

ปัจจุบันงานในด้านการศึกษาได้มีการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านหลักสูตรการศึกษา การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลให้บุคลากรต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาซึ่งได้มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพโดยสังเกตได้จากกรอบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของไทย มีการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และเรียนรู้ได้ทั่วถึงอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน โดยการที่ครูจะมีความสามารถจัดการเรียนการสอนได้ดีนั้นก็จะต้องได้รับการพัฒนาช่วยเหลือและได้รับการชี้แนะแนวทางให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการ

เรียนการสอนและสิ่งที่จะช่วยเหลือให้ครูสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนได้ดีนั้นก็รวมอยู่ในกรอบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ และการพัฒนาคุณภาพในการบริหารจัดการใหม่ กระบวนการที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการบริหารจัดการงานในโรงเรียนเพื่อให้มีคุณภาพ คือกระบวนการบริหารงานด้านวิชาการ การที่จะปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาในโรงเรียนได้อย่างดีนั้นจะต้องมีการร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้มีความเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาพบว่าการจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่ได้รับการติดตามจากผู้บริหารอย่างจริงจังและไม่มีความต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เน้นในเรื่องงานเอกสารเพื่อรองรับการประเมินต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรองรับการประเมินภายใน รองรับการประเมินจากสมศ. (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา) มากกว่าที่จะมีการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน จากการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาเป็นลักษณะการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ คือการสอนโดยเน้นเนื้อหาลักษณะการทบทวนเนื้อหาก่อนมีการสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับประเทศเป็นการสอนโดยเน้นแค่เฉพาะเนื้อหาสำคัญของการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ไม่ได้คำนึงถึงปัญหาที่แท้จริงในห้องเรียนเพราะนักเรียนทุกคนมีความแตกต่างกันเฉพาะบุคคล โดยสังเกตได้จากความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนเมื่อเทียบกับนานาชาติ จากผลการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment :PISA) ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินความสามารถนักเรียน จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตจริงหรือสถานการณ์จริง พบว่า ผลการประเมิน PISA 2015 (พ.ศ.2558) คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติทุกวิชา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 การดำเนินการจัดการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนา นั้นคือ ปัญหาคุณภาพผู้เรียนและปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจากข้อมูลแผนปฏิบัติการประจำปีของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้กำหนดกลยุทธ์การดำเนินการ โดยกลยุทธ์ที่ว่า ด้วยเรื่องการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ผลการประเมินพบว่ากลยุทธ์การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพนั้นมีค่าคะแนนสูงกว่าทุกกลยุทธ์ ซึ่งไม่ได้มีความสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน O-NET จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2559 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างปีการศึกษา 2558 กับ 2559 พบว่าโดยภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2559 ลดลงจากปีการศึกษา 2558 (-1.74%) และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศกับระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าโดยภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ต่ำกว่าระดับประเทศ (-3.62%)

ส่วนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างปีการศึกษา 2558 กับ 2559 พบว่า โดยภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2559 ลดลงจากปีการศึกษา 2558 (-0.02%) และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศกับระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าโดยภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ต่ำกว่าระดับประเทศ (-4.73%) สถานการณ์ดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีความตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนที่เป็นผลผลิตจากระบบการจัดการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ กระบวนการบริหารและกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องมีความหลากหลาย และมีประสิทธิภาพเพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นในการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควบคู่กับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ยังขาดกระบวนการที่ชัดเจนในการพัฒนาที่เหมาะสมกับความต้องการของครูผู้สอน และยังขาดแนวทางที่จะใช้ประกอบการพัฒนาสมรรถนะครูที่ชัดเจน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2, 2559) จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูในด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยมุ่งพัฒนาใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นอย่างไร
2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ดังนี้

1. ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2
2. ได้โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้นำ 1. กรอบสมรรถนะครูของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และพรทิพย์ แข็งขัน, 2551) 2. กรอบสมรรถนะประจำสายงานของครู ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) 3. กรอบสมรรถนะของครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556) 4. กรอบสมรรถนะของครูไทย ในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2558) มาพิจารณาโดยยึดองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาตามกรอบสมรรถนะประจำสายงานของครู ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย

- องค์ประกอบที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร
- องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้
- องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- องค์ประกอบที่ 4 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้
- องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยตามระยะการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยศึกษาจาก 1. กรอบสมรรถนะครูของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และพรทิพย์ แจ่มจั่น, 2551) 2. กรอบสมรรถนะประจำสายงานของครู ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) 3. กรอบสมรรถนะของครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556) 4. กรอบสมรรถนะของครูไทย ในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข, 2558) ผู้วิจัยได้ศึกษาและยึดกรอบสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ดังนี้

องค์ประกอบของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบที่ 4 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องกับคำถามและความมุ่งหมายการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำเสนอแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครู

ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1.1 ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 1,781 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 317 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Kregcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2553) จากจำนวนครูทั้งหมด แล้วสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลากได้กลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 6 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จากโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบ (Best Practice)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา (โดยประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้) พร้อมทั้งประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา จำนวน 7 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคล คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมในการทำงานที่มาจาก ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) แรงจูงใจ (Motive) คุณลักษณะของบุคคล (Trait) และแนวคิดของตนเอง (Self Concept) ของบุคคลนั้นที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล

2. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum Administration and Learning Management) หมายถึง ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม

เทคโนโลยี และวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผลสูงสุด

3. สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถที่ เกิดจากความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) แรงจูงใจ (Motive) คุณลักษณะของบุคคล (Trait) และแนวคิดของตนเอง (Self Concept) ส่งผลให้ครูนั้นสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามเกณฑ์หรือมาตรฐาน ที่ตั้งไว้ โดยครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ด้านการใช้และพัฒนา สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 5) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3.1 ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว หรือสร้างขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ ความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระเพื่อให้ผู้เรียนมี ความรู้ ความสามารถ เจตคติ และพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3.2 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ความสามารถในการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการสอนแบบครบวงจร สำหรับการวิเคราะห์ความ ต้องการในการเรียน เป้าหมายในการเรียน และการพัฒนาระบบในการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปอย่างถาวรหลังจากเกิดการเรียนรู้ โดย กระบวนการในการพัฒนานี้ครอบคลุมการพัฒนาเอกสารการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียน การ สอน การทดลอง การปรับปรุงการเรียนการสอน และกิจกรรมการออกแบบการจัดการเรียนรู้อิง มาตรฐาน การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างเข้าใจ

3.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง ความสามารถในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง มุ่งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมี ส่วนร่วมในการเรียน การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด เป็นคนดี มีสติปัญญา และ มีความสุข สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกและจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่หลากหลายตามความต้องการ ความถนัด ความ สนใจ และตามสภาพจริงของผู้เรียน

3.4 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการนำวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ตลอดจนจนแนวความคิด เทคนิควิธีการต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่ง แปลกใหม่มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่ผู้สอนนำมาใช้เป็นตัวกลางในกระบวนการเรียน การสอน เพื่อทำให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอดได้ดี และรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งได้ผลตามจุดมุ่งหมายของ การเรียนการสอน

3.5 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีความสามารถวัดประเมินผลได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด มีความรู้ความเข้าใจหลักการวัดประเมินผลตามสภาพจริง สามารถสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้สามารถจัดทำเอกสารประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้และสามารถนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

4. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการ หรือขั้นตอนในการเพิ่มประสิทธิภาพในด้านความรู้ ด้านทักษะ ตลอดจนความชำนาญในการจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถบริหารหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครู หมายถึง ระดับของการปฏิบัติหรือการดำเนินการตามสภาพจริงของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อนำมาศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและหาแนวทางในการแก้ปัญหา ซึ่งได้จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. สภาพอันพึงประสงค์ของสมรรถนะครู หมายถึง ระดับของความคาดหวังหรือความต้องการให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อให้การทำงาน of ครูประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งได้จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่ทำหน้าที่บริหาร ดูแลโครงสร้างหลักสูตร ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้แก่คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

8. ครู หมายถึง ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี ทั้งในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำแนกเป็นหัวข้อตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การบริหารการศึกษา
2. สมรรถนะและการเสริมสร้างสมรรถนะ
3. สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
4. โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม
5. บริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

พูน ปณ ทิโต ชีเว

การบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

ความหมายของ การบริหารการศึกษา ได้มีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการบริหารการศึกษาไว้หลายประการ ดังนี้

Good (สัมมา ธรนิชย์, 2560 อ้างอิงมาจาก Good, 1973) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การวินิจฉัย การสั่งการ การควบคุม และการจัดการเรื่องเกี่ยวกับงาน หรือกิจการในโรงเรียนรวมทั้งการบริหารธุรกิจโรงเรียนโดยมุ่งให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

Campbell (สัมมา ธรนิชย์, 2560 อ้างอิงมาจาก Campbell, 1983) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา เพื่อให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง

Fenwick (สัมมา ธรนิชย์, 2560 อ้างอิงมาจาก Fenwick, 1992) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล การบริหารระบบโรงเรียนต้องประกอบด้วยครู นักเรียน และผู้ปกครอง ทุกกิจกรรมต้องบริหารด้วยระบบ ไม่มีช่องว่าง สามารถปฏิบัติได้และไม่มีการเคลือบแฝง

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชน ประชาชน ตามรูปแบบการศึกษาประเภทต่างๆ เพื่อให้มีความเจริญงอกงามสู่วัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศโดยรวม

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถและความเป็นคนดีที่หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่ร่วมกับครูน้อยในโรงเรียน อธิการบดีร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการร่วมกันอธิบดีกรมต่าง ๆ และครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่างๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่นๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่า การกิจทางการบริหารการศึกษา หรืองานบริหารการศึกษา

ราชบัณฑิตยสถาน (2555) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่และตามกระบวนการของการจัดการศึกษาของบุคคลหรือคณะบุคคลหรือโดยผ่านบุคคลอื่น และอาศัยทรัพยากรบริหารอย่างอื่นประกอบเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ความเป็นคนดีและสมบูรณ์

สัมมา ธรนิษฐ์ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และมีการสั่งการควบคุมและจัดการ เพื่อใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายคือ ผลผลิตหรือผู้เรียนต้องมีคุณภาพสูงสุด และบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ที่ร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น จะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย และอื่น ๆ ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจทางการบริหารการศึกษา หรืองานบริหารการศึกษา

2. ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

หลักการบริหารศึกษานั้นมีความสำคัญต่อหน่วยงานทางการศึกษาดังที่มีนักวิชาการได้สรุปเกี่ยวกับความสำคัญของหลักการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้สรุปความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษาช่วยให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มุ่งพัฒนาคนให้สมบูรณ์ในทุกด้าน พร้อมทั้งการบริหารศึกษามีกิจกรรมในการตรวจสอบการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักวิชาการ

สัมมา ธรนิษฐ์ (2560) ได้สรุปความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เป็นภารกิจหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน และเทคนิคต่างๆ โดยนำทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การมาใช้ เพื่อทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการ เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและมีคุณภาพจากสถานศึกษา บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ของสถานศึกษานั้นๆ

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญ คือ ช่วยให้การดำรงชีพของมนุษย์เป็นไปอย่างผาสุก เป็นเครื่องมือบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคมความก้าวหน้าทางวิทยาการ ด้านต่างๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยต้องมีการบริหารทรัพยากรเพราะเป็นสิ่งจำเป็นต่อการบริหารขององค์กร เนื่องจากทรัพยากรช่วยในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ควบคุมการดำเนินงานขององค์กร ส่งเสริมกิจกรรมใหม่ ๆ และเป็นการกระจายความต้องการทรัพยากรในการ

ดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ นั้นเพื่อทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม เสาะแสวงหาความคิดใหม่ ๆ และทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

3. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

มีผู้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาหรือสถานศึกษาไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

Good (สัมมา ธรนิชย์, 2560) อ้างอิงมาจาก Good, (1973) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการในโรงเรียนทั้งการบริหารธุรกิจโรงเรียนและการดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรทั้งหมดในโรงเรียน ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง เช่น การเรียนการสอน การแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

Hoy and Mickel (สัมมา ธรนิชย์, 2560) อ้างอิงมาจาก Hoy and Mickel, (2001) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารบุคลากรทางการศึกษา ครู นักเรียน เพื่อให้ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานในโรงเรียน ให้บุคคลทั้ง 3 กลุ่ม เห็นด้วยและดำเนินการตามข้อตกลงที่วางไว้ และพึงยึดปฏิบัติโดยเคร่งครัด

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายในสถานศึกษาโดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายเพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญาตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

การดี อนันต์นาวิ (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มบุคคลร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและชุมชน ซึ่งเกิดพัฒนาการทางด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะคิด ค่านิยม พฤติกรรม และคุณค่าต่างๆ ตลอดจนปลูกฝังให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ

สัมมา ธรนิชย์ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ผู้บริหารดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ที่มีความร่วมมือของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีการวางแผน การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุม และการจัดการ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารที่ผู้บริหารดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ อันเกิดจากความร่วมมือของผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยมีการวางแผนวินิจฉัย สั่งการควบคุมและจัดการเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการศึกษา

4. ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นงานที่มีความสำคัญเป็นสิ่งที่ส่งผลให้ห้องค์การมุ่งไปสู่ความสำเร็จของการทำกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมาย ฉะนั้น จึงมีนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

พยอม วงศ์สารศรี (2544) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานในองค์กรว่าอยู่ที่การบริหารทรัพยากรมนุษย์ไว้ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาให้องค์กรเจริญเติบโตเพราะการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นสื่อกลางในการประสานงานแผนกต่างๆ เพื่อแสวงหาวิธีการให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงาน องค์กรเมื่อบุคคลมีคุณสมบัติดังกล่าวช่วยทำให้องค์กรเจริญเติบโตและพัฒนายิ่งขึ้น

2. ช่วยให้บุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานเกิดความจงรักภักดีต่อองค์กรที่ตนปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลผลิตขององค์กร

3. ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงแก่สังคมและประเทศชาติการบริหารทรัพยากรมนุษย์
 นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545) ได้อธิบายความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า จะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้คือ มีความสามารถทางการบริหาร มีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้คนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การศึกษามีการพัฒนาไปไม่หยุดยั้ง สิ่งที่จะนำมาจัดกระทำ (การจัดการ = การบริหาร) กับการศึกษาย่อมเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นการบริหารการศึกษาจึงมีความสำคัญ เพราะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์และเป็นศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาด้วย ปัจจุบันการบริหารการศึกษาต้องการมาตรฐานของความสามารถบางอย่างมีการฝึกอบรมอาชีพ มีการจัดทำอย่างมีระบบการบริหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ถือว่าเป็นสัตว์สังคม สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่มีการรวมตัวกันเป็นหมู่เหล่า มีการรวมกลุ่มเป็นชุมชนขนาดต่างๆ จากหมู่บ้านเป็นเมืองเป็นประเทศ การที่คนรวมกันเป็นกลุ่มย่อยต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมีกิจกรรมการทำงานร่วมกันการทำงานร่วมกันจะเป็นไปด้วยความราบรื่นและยังเกิดความเจริญก้าวหน้า กลุ่มหรือสังคมจำเป็นต้องมีการจัดระบบและระเบียบต่าง ๆ ร่วมกันนี้คือสาเหตุที่ก่อให้เกิดสถาบันสังคมและบริหารขึ้น

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2557) ได้อธิบายความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่า ภารกิจของสถานศึกษาประกอบด้วยงาน 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณและการเงิน และงานบริหารทั่วไป ซึ่งงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารด้านอื่นๆ เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร สมรรถนะของผู้บริหารจึงเป็นดัชนีบ่งชี้ความสำเร็จ

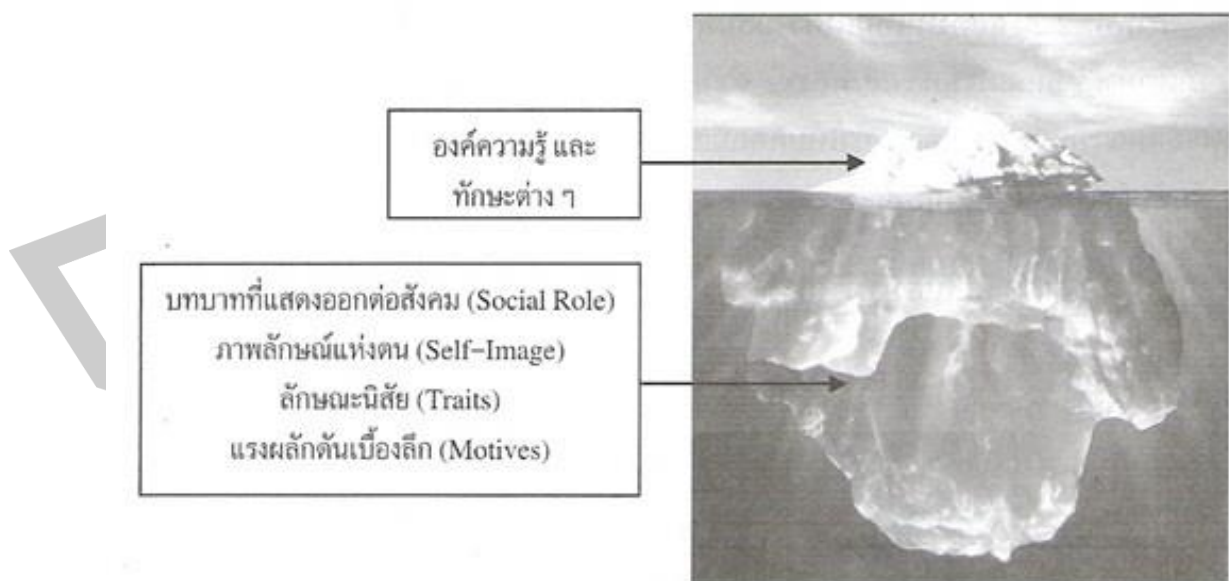
ของการบริหาร การที่ผู้บริหารได้มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการบริหารสถานศึกษาจะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญ คือ เป็นกระบวนการที่มีทำให้เกิดการพัฒนาองค์กรเนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรเพื่อบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จของการทำกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย

สมรรถนะและการเสริมสร้างสมรรถนะ

1. ความเป็นมาของสมรรถนะ

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการทำงาน (Competency) เกิดขึ้นในช่วงต้นของศตวรรษที่ 1970 โดยนักวิชาการชื่อ David McClelland ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยว่าทำไมบุคลากรที่ทำงานในตำแหน่งเดียวกันจึงมีผลงานที่แตกต่างกัน McClelland จึงทำการศึกษาวิจัยโดยแยกบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีออกจากบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานพอใช้ แล้วจึงศึกษาว่าบุคลากรทั้ง 2 กลุ่ม มีผลการทำงานที่แตกต่างกันอย่างไร ผลการศึกษาทำให้สรุปได้ว่า บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีจะมีสิ่งหนึ่งที่เรียกว่าสมรรถนะ (Competency) (จิรประภา อัครบวร, 2549) และในปี ค.ศ. 1973 McClelland ได้เขียนบทความวิชาการเรื่อง “Testing for Competence rather than Intelligence” ซึ่งถือเป็นจุดกำเนิดของแนวคิดเรื่องสมรรถนะที่สามารถอธิบายบุคลิกลักษณะของคนว่าเปรียบเสมือนกับภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg)

ภาพประกอบ 2 โมเดลภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Model)

จากภาพประกอบ 2 (ชูชัย สมितिไกร, 2550) สามารถอธิบายได้ว่าคุณลักษณะของบุคคลนั้นเปรียบเสมือนภูเขาน้ำแข็งที่ลอยอยู่ในน้ำ โดยมีส่วนหนึ่งที่เป็นส่วนน้อยลอยอยู่เหนือน้ำซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ง่าย ได้แก่ ความรู้สาขาต่างๆ ที่ได้เรียนมา (Knowledge) และส่วนของทักษะ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญพิเศษด้านต่างๆ (Skill) สำหรับส่วนของภูเขาน้ำแข็งที่จมอยู่ใต้น้ำซึ่งเป็นส่วนที่มีปริมาณมากกว่านั้น เป็นส่วนที่ไม่อาจสังเกตได้ชัดเจนและวัดได้ยากกว่า และเป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากกว่า ได้แก่ บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social role) ภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (Self image) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) และแรงจูงใจ (Motive) ส่วนที่อยู่เหนือน้ำเป็นส่วนที่มีความสัมพันธ์กับเขวามันปัญหาของบุคคล ซึ่งการที่บุคคลมีความฉลาดสามารถเรียนรู้องค์ความรู้ต่างๆ และทักษะได้นั้น ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้มีผลการปฏิบัติงานที่โดดเด่น จึงจำเป็นต้องมีแรงผลักดันเบื้องลึก คุณลักษณะส่วนบุคคล ภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคมอย่างเหมาะสมด้วย จึงจะทำให้บุคคลกลายเป็นผู้ที่มีผลงานโดดเด่นได้

2. ความหมายของสมรรถนะ

David C. McClelland (สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, 2549 อ้างอิงมาจาก David C. McClelland, 1970) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึงคุณลักษณะ ที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลสามารถสร้างผลการปฏิบัติงานในงานที่ตนรับผิดชอบให้สูงกว่า หรือเหนือกว่าเกณฑ์/เป้าหมายที่กำหนดไว้

Boyatzis (ขจรศักดิ์ ศิริมัย, 2554 อ้างอิงมาจาก Boyatzis, 1982) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐาน (Underlying Characteristic) ของบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) อุปนิสัย (Trait) ทักษะ (Skill) จินตภาพส่วนตน (Self-Image) หรือบทบาททางสังคม (Social Role) หรือองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ซึ่งบุคคล จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงานสูงกว่า/เหนือกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้

Boam and Sparrow (ขจรศักดิ์ ศิริมัย, 2554 อ้างอิงมาจาก Boam and Sparrow, 1992) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง กลุ่มของคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่บุคคล จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานใน หน้าที่ความรับผิดชอบประสบความสำเร็จ

Spencer and Spencer (ขจรศักดิ์ ศิริมัย, 2554 อ้างอิงมาจาก Spencer and Spencer, 1993) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐาน (Underlying Characteristic) ที่มีอยู่ภายในตัวบุคคลได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) อุปนิสัย (Trait) อัตตมโนทัศน์ (Self-Concept) ความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skill) ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ จะเป็นตัวผลักดัน

หรือมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationship) ให้บุคคลสามารถ ปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ หรือสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ/หรือ สูงกว่าเกณฑ์อ้างอิง (Criterion Reference) หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง ทักษะ ความรู้และ ความสามารถ หรือพฤติกรรมของบุคลากร ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง กล่าวคือ ใน การทำงานหนึ่งๆ เราต้องรู้อะไร เมื่อมีความรู้หรือข้อมูลแล้วเราต้องรู้ว่าจะทำงานนั้นๆ อย่างไร และเราควรมีพฤติกรรมหรือคุณลักษณะเฉพาะอย่างไรจึงจะทำงานได้อย่างประสบความสำเร็จ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้องค์กรทราบว่าคุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่ดีในการทำงานของบุคลากร ในองค์กร (Superior Performer) นั้นเป็นอย่างไร

อุกฤษณ์ กาญจนเกตุ (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถ ความ ชำนาญด้านต่างๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้บุคคลสามารถกระทำการหรืองดเว้นการกระทำในกิจการใดๆ ให้ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ซึ่งความสามารถเหล่านี้ได้มาจากการ เรียนรู้ ประสบการณ์ การฝึกฝน และการปฏิบัติจนเป็นนิสัย

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2548) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะและแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของเป้าหมายของงานใน ตำแหน่งนั้นๆ สมรรถนะแต่ละตัวจะมีความสำคัญต่องานแต่ละงานแตกต่างกันไป

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548) ได้กำหนดนิยามคำว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ/ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร กล่าวคือ การที่บุคคล จะแสดงสมรรถนะใดสมรรถนะหนึ่งได้ มักจะต้องมีองค์ประกอบของทั้งความรู้ ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ

พิมพันธ์ เดชะคุปต์และพรทิพย์ แข็งขัน (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สมรรถนะคือ บุคลิกลักษณะที่ทำให้ปัจเจกบุคคลสามารถสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีตามเกณฑ์ที่กำหนดและสามารถ ปฏิบัติงานในความรับผิดชอบได้ดีกว่าผู้อื่น หรือสมรรถนะคือ พฤติกรรมในการปฏิบัติงานซึ่งเป็นผล ทาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถและพฤติกรรมอื่นๆ ที่ทำให้สร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อน ร่วมงานในองค์กร

พรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กลุ่มพฤติกรรมในการทำงานของ บุคคลที่เกิดจากความรู้ เจตคติ หรือคุณลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล อันเป็นปัจจัยสำคัญในการ ผลักดันให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดในตำแหน่งงาน นั้นๆ

จากความหมายของสมรรถนะที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณสมบัติที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของบุคคล คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมในการทำงานที่มาจาก ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) แรงจูงใจ (Motive) คุณลักษณะของบุคคล (Trait) และแนวคิดของตนเอง (Self Concept) ของบุคคลนั้นที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล

3. องค์ประกอบของสมรรถนะ

จากการศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดไว้ ดังนี้

Rylatt, A. and K. Lohan (1995) ได้นำเสนอองค์ประกอบของแต่ละสมรรถนะ ดังนี้

1. บทบาทหลัก (Key Role) อธิบายถึงกิจกรรมอย่างกว้างๆ ตามข้อผูกพันที่แต่ละบุคคลมีต่อองค์กรในระหว่างที่ทำงานอยู่
2. หน่วยของสมรรถนะ (Unit of Competency) อธิบายถึงหน้าที่หลักหรือกลุ่มของทักษะของงานอย่างกว้างๆ
3. ส่วนประกอบของสมรรถนะ (Element of Competency) เป็นการอธิบายถึงรายละเอียดเพิ่มมากขึ้นจากหน่วยย่อยนั้นๆ โดยกล่าวถึงการกระทำหรือผลลัพธ์ที่แสดงให้เห็นหรือวัดได้ซึ่งอาจจะระบุออกมาในลักษณะของปัจจัยนำเข้า (Input) หรือผลลัพธ์ (Output) ก็ได้
4. เกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria) เป็นระดับความต้องการหรือมาตรฐานของผลการปฏิบัติงานในแต่ละส่วนประกอบของสมรรถนะซึ่งต้องระบุให้เชื่อมโยงกันระหว่างสมรรถนะและความชัดเจนของผลสำเร็จ
5. เงื่อนไข (Condition) เป็นความคาดหวังในการปฏิบัติงาน
6. คำแนะนำ (Evidence Guide) อธิบายครอบคลุมถึงเนื้อหาและกลยุทธ์ของการประเมินปัญหาต่างๆ ของแต่ละหน่วยสมรรถนะและความสัมพันธ์ไปยังหน่วยอื่นๆ และให้ความชัดเจนเกี่ยวกับสมรรถนะซึ่งอาจจะทำเป็นคู่มือหรือเอกสารประกอบ

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2550) ได้แบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

1. แรงขับเคลื่อนภายใน (Motive) หมายถึง พลังภายในซึ่งอยู่ในส่วนลึกของคนที่มีส่วนช่วยให้คนเกิดแรงจูงใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความมุ่งมั่น และทุ่มเท ซึ่งพลังภายในนี้อาจจะมีเหตุปัจจัยหรือเกิดแรงบันดาลใจแตกต่างกัน เช่น บางคนมีแรงจูงใจในการต่อสู้ชีวิตเพราะลูกบางคนมีแรงจูงใจในชีวิตเพราะต้องการการยอมรับจากคนอื่น ฯลฯ พลังภายในนี้เป็น ส่วนประกอบที่สำคัญมากของสมรรถนะ เพราะเปรียบเสมือนขุมพลังงานที่จะบ่งชี้ว่าคนอยากทำงานหรือไม่ และคนแต่ละคนมีไม่เท่ากัน แต่เป็นส่วนที่สามารถสร้างได้

2. อุปนิสัย (Trait) หมายถึง ลักษณะนิสัยใจคอของคน ซึ่งลักษณะนิสัยใจคอนี้ มักจะเป็นสิ่งที่เกิดและอยู่กับคนมานาน เป็นสิ่งที่ค่อยๆ สะสมมาเรื่อยๆ จนกลายเป็นนิสัยประจำตัวของคนๆ นั้น ไปโดยอัตโนมัติ เช่น นิสัยโมโหร้าย นิสัยใจอ่อน ฯลฯ องค์ประกอบในส่วนนี้เป็นส่วนที่มี

ความสำคัญต่อการบริหารคนเพราะเป็นส่วนที่พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงยากมาก ดังนั้นต้องอาศัยการควบคุมหรือป้องกันไม่ให้คนได้มีโอกาสนำเอานิสัยที่ไม่ดีออกมาใช้เท่านั้น

3. การรับรู้ตนเอง (Self-Image) หมายถึง ความเชื่อและทัศนคติที่มีต่อตัวเอง องค์กรประกอบข้อนี้เป็นตัวกำหนดลักษณะพฤติกรรมของคนว่าควรจะแสดงออกอย่างไร เช่น บางคนชอบคิดว่าตัวเองไม่เก่ง ทำให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มักจะยกย่องคนอื่น และดูถูกตัวเอง ฯลฯ องค์กรประกอบนี้ถึงแม้ว่าบางเรื่องจะอยู่กับคนมานาน แต่ก็พอที่จะปรับเปลี่ยนได้

4. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูล ข้อเท็จจริงที่คนมีอยู่และสามารถนำมาเชื่อมโยงกันออกมาเป็นองค์ความรู้ในเรื่องต่างๆ ได้ เช่น ความรู้ในงาน ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ฯลฯ ความรู้ถือเป็นองค์ประกอบที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยวิธีการต่างๆ ดังนั้นองค์ประกอบในส่วนนี้จึงไม่จริงจังยั่งยืนเพราะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

5. ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถในการลงมือปฏิบัติหรือแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญหรือความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ฯลฯ ทักษะถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการทำงาน เพราะบางงานต้องการทักษะเฉพาะด้าน และทักษะ มักจะต้องอาศัยเวลาในการเรียนรู้และฝึกฝนมากกว่าองค์ประกอบเรื่องความรู้

ซูซีย์ สมิทธิไกร (2552) ได้สรุปองค์ประกอบของสมรรถนะไว้ 5 ด้านดังนี้

1. ตัวแบบสมรรถนะ (Competency Model) เป็นกรอบแนวคิดที่จะแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงและเหตุผลของการจัดทำระบบสมรรถนะของหน่วยงานซึ่งจะเริ่มจากการนำเอา วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ วัฒนธรรมองค์กร และปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นตัวตั้งเพื่อนำไปเป็นหลักในการพิจารณาเพื่อให้ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์และเป้าหมายดังกล่าว

2. ประเภทของสมรรถนะ (Competency Categories) ประกอบด้วยสมรรถนะ 3 ประเภทได้แก่ สมรรถนะหลัก สมรรถนะตามสายงาน และสมรรถนะตามบทบาท

3. ชื่อและนิยามของสมรรถนะ (Competency Name and Definition) สมรรถนะแต่ละด้านจะต้องมีชื่อเรียกและคำนิยามหรือความหมายที่ชัดเจนเพื่อที่จะสื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนมีความเข้าใจตรงกัน

4. ระดับความเชี่ยวชาญ (Proficiency Scale) คือระดับความสามารถหรือระดับพฤติกรรมของสมรรถนะในแต่ละด้านซึ่งจะนำไปใช้เป็นหลักในการกำหนดว่าบุคลากรในองค์กรจะเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญในสมรรถนะแต่ละด้านมากน้อยเพียงไรซึ่งโดยทั่วไปจะกำหนดระดับของพฤติกรรมไว้ 4-6 ระดับ

5. ตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม (Behavioral Indicators) คือสิ่งที่จะบ่งบอกว่าบุคลากร

แต่ละคนมีระดับของเชี่ยวชาญหรือระดับของพฤติกรรมอยู่ในระดับที่ต้องการหรือไม่

จากการศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะ มี 5 ส่วน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่คนมีอยู่และสามารถนำมา เชื่อมโยงกันออกมาเป็นองค์ความรู้ในเรื่องต่างๆ ได้ ทักษะ (Skills) หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำได้ดี และฝึกปฏิบัติประจำจนเกิดความชำนาญ ทักษะ (Self-Concept) หมายถึง ค่านิยมหรือความ คิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน อุปนิสัย (Trait) หมายถึง บุคลิกลักษณะประจำของบุคคลเป็นสิ่งที่ อธิบายถึงบุคคลผู้นั้น และแรงจูงใจ (Motive) หมายถึง แรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ที่มุ่งไปสู่สิ่งที่เป็นเป้าหมายของเขา

4. ประเภทของสมรรถนะ

ในการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะมีนักวิชาการจำแนกประเภทสมรรถนะไว้ดังนี้

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ, 2554 อ้างอิงมาจาก อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์, 2547) ได้ระบุว่าสมรรถนะเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะเฉพาะของบุคคล (Personal Attributes) ในพฤติกรรมที่แตกต่างกัน และจำแนกสมรรถนะออกเป็น 4 ประเภท/ระดับดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) หมายถึงความสามารถหลักซึ่งสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของคนที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายและภารกิจตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดและหมายถึงลักษณะพฤติกรรมของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ทักษะและคุณลักษณะเฉพาะของคนในทุกระดับและทุกกลุ่มงานที่องค์กรต้องการให้มี

2. สมรรถนะในการบริหารจัดการ (Managerial Competency) หมายถึง ความสามารถในการจัดการซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงทักษะในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ และหมายถึง ความสามารถที่มีได้ทั้งในระดับผู้บริหารและระดับพนักงานโดยจะแตกต่างกันตามบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบ (Role-Based)

3. สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) หมายถึงความสามารถในงานซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ทักษะและคุณลักษณะเฉพาะของงานต่าง ๆ (Job Based) หน้าที่ที่แตกต่างกันความสามารถในงานย่อมแตกต่างกันสามารถเรียก Functional Competency เป็น Job Competency หรือ Technical Competency

4. สมรรถนะส่วนบุคคล (Individual Competency) หมายถึงความสามารถเฉพาะบุคคลซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ทักษะและคุณลักษณะเฉพาะของบุคคลที่เกิดขึ้นจริงตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหน้าที่เหมือนกันไม่จำเป็นว่าคนที่ปฏิบัติงานในหน้าที่นั้นจะต้องมีความสามารถที่เหมือนกัน

หลัก (Core Competency) 2) สมรรถนะตามสายงาน (Functional Competency) และ 3) สมรรถนะส่วนบุคคล (Individual Competency)

5. การเสริมสร้างสมรรถนะ

เมื่อมีการประเมินสมรรถนะ สมรรถนะที่ยังจำเป็นต้องได้รับการเสริมสร้างควรมีการวางแผนเพื่อการเสริมสร้างสมรรถนะ โดยกำหนดแนวทางเรียนรู้ (Learning options) การจัดรูปแบบวิธีการเรียนรู้ เครื่องมือทรัพยากรต่าง ๆ ในการช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีการพัฒนาทักษะ ทบทวนเรียนรู้เพื่อให้บรรลุถึงสมรรถนะในระดับที่ต้องการ ซึ่งการเสริมสร้างสมรรถนะสามารถทำได้หลายวิธี ยกตัวอย่าง เช่น

1. Teaching, Training คือ การสอนงาน การอบรม
2. Coaching, Supervising คือ การใช้ระบบโค้ช การนิเทศติดตาม
3. Preceptor, Mentoring, Monitoring คือ การใช้ระบบพี่เลี้ยง
4. Job Assignment คือ การมอบหมายงานให้ทำ
5. Individual Development Plan คือ การวางแผนการพัฒนารายบุคคล
6. Key Performance Indicators in employee's portfolio คือ การลงรายการบันทึกตัวชี้วัดที่สำคัญในแฟ้มพนักงาน เพื่อติดตามความก้าวหน้า
7. 360 Degree Feedback คือ การใช้ระบบประเมินผล เพื่อสะท้อนกลับให้พนักงานรับทราบ โดยผู้ประเมินที่อยู่รอบตัว 360 องศา ทั้งผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา ลูกค่านอกจากนี้ จากการศึกษา วิธีการพัฒนาสมรรถนะ หรือ เทคนิคการฝึกอบรม ซึ่งเป็นกระบวนการในการเรียนรู้การเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะ และแลกเปลี่ยนทัศนคติตามความมุ่งหวังที่กำหนด อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งอาจจะเป็นการเรียนการสอนใช้ในชั้นเรียน หรือในสถานที่ทำงานก็ได้

5.1 วิธีการในการเสริมสร้างสมรรถนะ

การเสริมสร้างสมรรถนะในปัจจุบันครูต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีนักวิชาการได้กล่าวถึงวิธีพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาหลายวิธี ดังนี้

Sparks, P.and Loucks Norsley, S (1989) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาครูเป็นการพัฒนาวิชาชีพประกอบด้วย 7 รูปแบบ ดังนี้

1. การฝึกอบรม (Training model) เป็นรูปแบบที่ทุกคนต่างมีประสบการณ์ซึ่งการฝึกอบรมนี้ อาจเป็นการนำเสนอและการอภิปรายผลงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การสาธิต บทบาทสมมุติ การจำลองสถานการณ์ หรือการสอนระดับจุลภาค เป็นต้น

2. รูปแบบการสังเกตหรือการประเมิน (Observation/assessment Model) อาจเป็นการสังเกตคนอื่นหรือคนอื่นสังเกตตัวเรา อาจเป็นรายเดี่ยวหรือเป็นกลุ่มเพื่อให้ได้ผลสะท้อนกลับ (Feedback)

3. รูปแบบการให้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาหรือการปรับปรุง (Involvement in a Development Improvement Process Model) เพราะการพัฒนาหรือปรับปรุงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จำเป็นต้องอาศัยความรู้ใหม่ ๆ ทักษะใหม่ ๆ จะทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นต้องมีการศึกษาหาความรู้และพัฒนาทักษะเพิ่มเติม มีโอกาสในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนมีการตัดสินใจร่วม และผลจากการมีส่วนร่วมนั้น จะทำให้เกิดความรู้สึกการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ และการมีพันธะผูกพันต่อการนำไปปฏิบัติให้บรรลุผล ซึ่งจะก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาหรือปรับปรุงในเรื่องนั้น ๆ ด้วย

4. รูปแบบการศึกษาเป็นกลุ่ม (Study Groups Model) ในกรณีที่โรงเรียนต้องการหาทางแก้ปัญหาหลักร่วมกันจากทุกคนทุกฝ่าย โดยหากปัญหาหลักนั้นสามารถแยกย่อยเป็นปลายประเด็น ก็จะแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ อาจจะมีกลุ่มละ 4 – 6 ราย เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในส่วนของกลุ่มนั้น ในตอนท้ายเมื่อมีการนำเสนอและแลกเปลี่ยนผลการวิเคราะห์ของแต่ละกลุ่มร่วมกันจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความเห็นและข้อมูล ก่อให้เกิดการเรียนรู้และก่อให้เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งก็ถือว่าเป็นการพัฒนาวิชาชีพอีกรูปแบบหนึ่ง

5. รูปแบบการสืบค้นหรือการวิจัยปฏิบัติการ (Inquiry/action Research Model) เป็นความพยายามที่จะแก้ปัญหาหรือหาคำตอบในข้อคำถามที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานซึ่งอาจกระทำได้ในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม หรือระดับโรงเรียน และสามารถกระทำได้หลายวิธี แต่โดยทั่วไปมีขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดหรือเลือกปัญหาหรือคำถามที่สนใจ 2) รวบรวม จัดกระทำ และแปลความในข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น 3) ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4) กำหนดทางเลือกเพื่อการปฏิบัติ 5) ลงมือปฏิบัติและสรุปเป็นเอกสาร

6. รูปแบบการพัฒนาตนเอง (Individually Guided Activities Model) โดยแต่ละบุคคลจะกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง แล้วเลือกกิจกรรมเพื่อการปฏิบัติที่เชื่อว่าจะช่วยให้บรรลุผลสำเร็จ เป็นรูปแบบที่มีข้อตกลงเบื้องต้นว่า บุคคลสามารถจะตัดสินใจถึงความต้องการจำเป็นในการเรียนรู้ของตนเองได้ดีที่สุด สามารถที่จะกำหนดทิศทางและริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเองได้และมีแรงจูงใจในตนเองได้มากขึ้นจากการที่ได้มีโอกาสได้ริเริ่มและวางแผนในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

7. รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring Model) นิยมจับคู่กันระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จแล้วกับบุคคลที่เริ่มงานใหม่หรือที่มีประสบการณ์น้อยกว่าโดยให้มีการอภิปรายกันถึงจุดมุ่งหมายในการพัฒนาวิชาชีพ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกลยุทธ์ที่จะให้

การปฏิบัติที่มีประสิทธิผล การสะท้อนถึงวิธีการที่ใช้กันอยู่ การสังเกตการทำงาน และการใช้เทคนิค เพื่อการปรับปรุงแก้ไข

Fulen, M. and Hargreaves, A (1992) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาครูเป็นกิจกรรมการ พัฒนาบุคลากรหรือการพัฒนาบุคคล (Individual Development) สามารถกระทำได้โดย

1. การฝึกอบรม (Training)
2. การศึกษา (Education)
3. การพัฒนาตนเอง (Development)

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ, 2554 อ้างอิงมาจาก นพพงษ์ บุญ จิตราดุลย์, 2534) ได้กล่าวถึงเทคนิคและวิธีการพัฒนาบุคลากรว่า เทคนิคและวิธีพัฒนาบุคลากรควร แยกการนิเทศออกเป็น 2 แบบ คือการนิเทศเพื่อพัฒนาเป็นกลุ่มและการนิเทศเพื่อพัฒนาเป็น รายบุคคล โดยมีวิธีการดำเนินการในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1. การนิเทศเพื่อพัฒนาเป็นกลุ่ม มีวิธีการดำเนินการในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

- 1.1 การประชุมปฏิบัติการ (Workshop)
- 1.2 การประชุมปรึกษาหารือ (Conference)
- 1.3 การฝึกงาน (Internship)
- 1.4 กลุ่มศึกษาเฉพาะเรื่อง (The Study Group)
- 1.5 กลุ่มปฏิบัติการโครงการ (The Project Group)
- 1.6 การสาธิต (Demonstration)
- 1.7 การอภิปราย (Panel Discussion)
- 1.8 เที่ยงวันสนทนา (Bag Lunch Conference)
- 1.9 การฟังปาฐกถาหรือคำบรรยาย (Lecture)
- 1.10 ทักษะศึกษา (Field Trip)
- 1.11 สัมมนา (Seminar)
- 1.12 การเข้าร่วมปฏิบัติงานในคณะกรรมการ (Committee)

2. การนิเทศเพื่อการพัฒนาเป็นรายบุคคล มีวิธีการดำเนินการในรูปแบบต่างๆ

- 2.1 การฝึกงาน (Internship)
- 2.2 การเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ (Under Study)
- 2.3 การเลือกเรียนเป็นรายวิชาในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย (The Course)
- 2.4 การเข้ารับการฝึกอบรม (In – Service Training)
- 2.5 การไปศึกษาต่อ (Continuing Education)

2.6 การให้เป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพ (Professional Association Membership)

2.7 การให้ทดลองปฏิบัติจริง (Directed Practice)

2.8 การอ่าน (Reading)

2.9 การเขียน (Writing)

2.10 การเยี่ยมเยียนดูงานที่อื่น (Inter – Visitation)

2.11 การให้รับโครงการไปจัดทำ (Project Organizing)

2.12 การส่งไปร่วมเป็นกรรมการ (A Committee Member)

2.13 การให้ไปเป็นวิทยากร (Speaker)

2.14 การไปสังเกตคนอื่นปฏิบัติงาน (Observation)

สมคิด บางโม (พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ, 2554 อ้างอิงมาจาก สมคิด บางโม, 2547) ได้กล่าวถึงเทคนิคและวิธีการพัฒนาบุคลากรว่า เทคนิคการฝึกอบรมคือ วิธีการถ่ายทอด ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้มากที่สุดในเวลาจำกัด เทคนิคการฝึกอบรมกระทำได้หลายวิธีดังนี้

1. การบรรยาย (Lecture) เป็นการบรรยายของวิทยากรตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย อาจใช้สื่อต่างๆ ประกอบการบรรยาย
2. การสอนงาน (Coaching) เป็นการแนะนำวิธีปฏิบัติงานให้ถูกต้อง โดยปกติจะเป็นการสอนหรืออบรมในระหว่างการปฏิบัติงาน อาจสอนเป็นรายบุคคลหรือสอนเป็นกลุ่มเล็กๆ ซึ่งต้องมีประสบการณ์และทักษะในเรื่องที่สอนจริงๆ
3. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการประชุมกลุ่มเล็กไม่เกิน 15 คน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีโดยปราศจากข้อจำกัดหรือกฎเกณฑ์ใดๆ ในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงว่าจะถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี ความคิดหรือข้อเสนอทุกอย่างจะถูกจัดไว้แล้วนำไปกลั่นกรองอีกชั้นหนึ่ง
4. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Session) เป็นการแบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อยจากกลุ่มใหญ่ เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหา อาจเป็นปัญหาเดียวกันหรือต่างกัน ในช่วงเวลาที่กำหนด มีวิทยากรคอยช่วยเหลือทุกกลุ่ม แล้วนำความคิดเห็นของกลุ่มนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่
5. กรณีศึกษา (Case Study) เป็นการศึกษาเรื่องราวที่รวบรวมจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตัดสินใจแก้ปัญหาดังกล่าว ภายใต้สถานการณ์ที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด เป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับกลุ่มเล็กๆ เรื่องที่มอบหมายให้ต้องมีรายละเอียดเพียงพอที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมองเห็นจุดสำคัญของปัญหาและข้อมูลมาพิจารณา

6. ประชุมแบบฟอรัม (Forum) เป็นเทคนิคที่ใช้กับการประชุมกลุ่มใหญ่ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วม โดยการซักถามแสดงข้อเท็จจริง ปรัชญาหรือแสดงความคิดเห็นกับวิทยากร

7. เกมการบริหาร (Management Games) เป็นการแข่งขันระหว่างกลุ่มบุคคล ตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป โดยแข่งขันเพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นการให้ปฏิบัติเหมือนเหตุการณ์จริง

8. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม แสดงบทบาทในสถานการณ์ที่เหมือนจริง โดยกำหนดโครงเรื่องและให้ผู้แสดงคิดคำพูดไปตาม ท้องเรื่องและบทบาทที่กำหนด เสร็จแล้วให้ผู้วิเคราะห์เสนอแนวทางแก้ปัญหา วิธีนี้เหมาะกับกลุ่มที่ กล้าแสดงออกและมีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะวิเคราะห์ตรวจสอบและแก้ปัญหา

9. การสัมมนา (Seminar) เป็นการประชุมของผู้ที่ปฏิบัติงานอย่างเดียวกันหรือ คล้ายกันแล้วพบปัญหาที่เหมือนๆ กัน เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นแนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหา ทุกคนที่ไปร่วมการสัมมนาต้องช่วยกันพูดช่วยกันแสดงความคิดเห็น

10. การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (Field Trip) เป็นการนำผู้เข้ารับการฝึกอบรม ไปยังสถานที่ฝึกอบรมเพื่อให้เห็นของจริงซึ่งผู้จัดเตรียมการเป็นอย่างดี

11. การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการฝึกอบรมที่ให้ผู้รับการฝึกอบรม ได้ปฏิบัติจริงโดยทั่วไปจะมีการบรรยายให้ความรู้พื้นฐานก่อนแล้วจึงให้ลงมือปฏิบัติ อาจเป็นการฝึก การใช้เครื่องมือใหม่ ประชุมเพื่อช่วยกันสร้างคู่มือ หรือประชุมเพื่อสร้างอุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น การ ปฏิบัตินิยมให้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยๆ มากกว่าปฏิบัติเป็นกลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

12. การฝึกการรับรู้ (Sensitivity Training) เป็นกิจกรรมการฝึกประสาทสัมผัส ให้เข้าใจผู้อื่นโดยการสังเกตลักษณะท่าทางของผู้อื่น วิธีการฝึกอบรมจะไม่ใช้การบรรยายหรือบอก หลักเกณฑ์แต่ให้นำพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในห้องฝึกอบรมมาเป็นตัวอย่าง แล้วโยงไปถึงพฤติกรรมอื่นๆ ในขณะปฏิบัติงานในองค์กร

13. การใช้กิจกรรมนันทนาการ (Recreational Activity) เป็นการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง โดยเน้นการทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อมุ่งเปลี่ยนทัศนคติและสร้างความสัมพันธ์ ตลอดจนสร้างความสนุกสนานในระหว่าง การ ฝึกอบรม

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2550) ได้กล่าวถึง รายละเอียดถึงวิธีการในการพัฒนาสมรรถนะ ไว้ดังนี้

1. การมอบหมายให้อ่านหนังสือและการศึกษาด้วยตนเอง (assigns reading self-study) เป็นเทคนิควิธีการพัฒนาบุคลากรขององค์การอย่างหนึ่งในรูปแบบของการบริหารจัดการ

ความรู้ หรือ Knowledge Management เน้นให้พนักงานมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ และพัฒนาผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสาร CD Rom VDO tape Internet เป็นต้น

2. การฝึกอบรมในงาน (On the job Training-OJT) การฝึกอบรมในงาน เป็นเทคนิควิธีการที่ช่วยให้ผู้รับการอบรมได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงในสภาพการณ์จริงเหมาะสมสำหรับการฝึกพนักงานในระดับปฏิบัติและพนักงานทั่วไป เน้นให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างหัวหน้าและลูกน้องในการปฏิบัติงาน ต่อไปซึ่งวิธีการนี้เหมาะสมสำหรับ 1) พนักงานเข้าใหม่ 2) การเลื่อนตำแหน่งงาน 3) การโอนย้าย และ 4) การอธิบายถึงงานใหม่ ๆ

3. การฝึกอบรม/ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Training/workshop) โดยการให้พนักงานเข้ารับการอบรมจากหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างทักษะในเชิงบริหาร หรืองานเฉพาะอย่าง ที่อาจจัดขึ้นภายในหรือภายนอกองค์กร เป็นการอบรมนอกเวลาทำงาน (off the job training) ในรูปแบบการฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ทั้งรูปแบบการฝึกปฏิบัติจริง การเข้าร่วมประชุมสัมมนา ให้เกิดความรู้ และประสบการณ์ใหม่ ๆ รวมถึง การถกเถียง (Discuss) กันในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง เพื่อกำหนดบทบาทและทิศทางในการทำงานของหน่วยงานในอนาคต ในหัวข้อที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร เป็นต้น

4. การสอนงาน (Coaching) มีรูปแบบที่ขอแนะนำ 2 แบบ ได้แก่ การสอนงานโดยหัวหน้างาน และการสอนงาน โดยผู้เชี่ยวชาญ การสอนงานโดยหัวหน้างาน เป็นการกำหนดเป้าหมายหรือผลงานที่หัวหน้างานต้องการหรือคาดหวังให้เกิดขึ้น (Result Oriented) หัวหน้างานและลูกน้องจะต้องตกลงร่วมกัน (Collaboration) จะมุ่งเน้นไปที่ผลการปฏิบัติงานของลูกน้อง (Individual performance) ในปัจจุบันและการพัฒนาศักยภาพ (Potential) ของลูกน้องให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และมีตำแหน่งงานที่สูงขึ้นต่อไปในอนาคตเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นในทางบวก (Positive Change)

5. การให้ดูงานนอกสถานที่ (Visiting) มักนิยมใช้ในระดับจัดการ (management level) ขึ้นไป โดยมีจุดประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้ผู้รับการพัฒนาดูงานได้เรียนรู้เรื่องใหม่ๆ ที่ได้จากภายนอกองค์กร วิธีการนี้แบ่งออกเป็นการศึกษาดูงานในประเทศและดูงานต่างประเทศโดยผลลัพธ์จากการดูงานที่ทุกองค์กรคาดหวัง นั่นก็คือ การนำความรู้และสิ่งใหม่ ๆ ที่ได้ไปสัมผัสนำมาประยุกต์ใช้กับงานในองค์กร

6. การมอบหมายงานพิเศษ (job/project assignment)

การมอบหมายงานพิเศษ (job/project assignment) หมายถึง การมอบหมายงานให้พนักงานทำงานพิเศษร่วมกับทีมที่ประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญพิเศษจากแผนกหนึ่งหรือหลาย ๆ แผนกร่วมกัน วิธีการนี้มีประโยชน์ต่อพนักงานอย่างยิ่งในการเรียนรู้ทักษะ เพื่อจัดการกับปัญหาที่ยากหรือเรียนรู้ประเด็นของงานที่อยู่ในระดับกว้างขึ้น สามารถใช้วิธีการนี้เพื่อพัฒนาการทำงานปัจจุบัน และการเตรียมพร้อมสำหรับการเลื่อนตำแหน่ง เป็นวิธีการที่มีค่าใช้จ่ายน้อย

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555) ได้สรุปเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาว่า การพัฒนาบุคลากรหมายถึง กระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะของบุคลากรในองค์กรเพื่อการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาดังนี้

1. การฝึกอบรม (Training) ซึ่งเป็นวิธีการในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถ มีทักษะ เกิดเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานโดยใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการสร้างประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติจริงของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาองค์กร

2. การนิเทศการสอน (Teaching Supervision) เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งจะต้องร่วมมือกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้นตามจุดมุ่งหมายที่สถานศึกษาคาดหวังไว้ โดยจะต้องดำเนินการจัดกระบวนการนิเทศอย่างมีแบบแผนตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่องอย่างมีระบบซึ่งจะต้องประกอบด้วย การวางแผนการนิเทศ การให้ความรู้ในสิ่งที่จะต้องทำการลงมือปฏิบัติ การสร้างขวัญและกำลังใจ การประเมินผลและกระบวนการดำเนินงานและปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาการนิเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การสัมมนา (Seminar) เป็นการประชุมที่สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมเป็นผู้มีความรู้ ความสนใจในเรื่องเดียวกันมาร่วมปรึกษาหารือ ร่วมกันคิด ช่วยกันแก้ปัญหา เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ ทักษะคิด มีการรับฟังแนวคิดประสบการณ์จากวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้แล้วสมาชิกผู้ร่วมประชุมร่วมกันให้ข้อมูล เสนอปัญหา ร่วมกันคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจหาข้อสรุปหรือแนวทางแก้ปัญหา

4. การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการประชุมเพื่อปฏิบัติภารกิจร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งผู้เข้าประชุมจะมีการเรียนรู้ร่วมกันจากวิทยากร มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและลงมือปฏิบัติร่วมกัน เมื่อเสร็จสิ้นการประชุมปฏิบัติการจะต้องมีผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการนำเอาผลงานที่ได้จากการประชุมไปใช้ เช่น การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การประชุมปฏิบัติการวิเคราะห์ข้อสอบ การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนกลยุทธ์ เป็นต้น

5. การศึกษาดูงาน (Field Study) เป็นการพัฒนาบุคลากรโดยการให้บุคลากรได้พบเห็นการปฏิบัติงานจริงนอกองค์กร ได้เห็น ได้ยิน ได้ซักถาม ได้สัมผัสปรากฏการณ์ใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิมจากที่ปฏิบัติอยู่ภายในองค์กร บุคลากรได้เปลี่ยนบรรยากาศ ได้ผ่อนคลาย ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ของหน่วยงานอื่น และยังเป็นการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างหน่วยงานและระหว่างผู้ดูงานพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ความร่วมมือของทีมงาน

6. การศึกษาต่อและการศึกษาทางไกล เป็นการพัฒนาบุคลากรที่ส่งผลกระทบยาว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ต้องใช้เวลาและการลงทุน โดยการให้บุคลากรเข้าศึกษาในสถานศึกษาตาม หลักสูตรของสถานศึกษานั้น ซึ่งทำได้ทั้งการศึกษาทางไกล คือศึกษาที่เน้นในชั้นเรียนหรือการศึกษา ทางไกลซึ่งผู้เรียนและผู้สอนอยู่ห่างไกลกันแต่เน้นการใช้สื่อและเทคโนโลยี

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2561) ได้กล่าวถึงเทคนิคและวิธีการพัฒนา ครูว่า การพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพต้องรวมพลังช่วยกันพัฒนาความเป็นมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง นวัตกรรมของการพัฒนาครูที่สำคัญควรทำความเข้าใจอย่างชัดเจนสู่การปฏิบัติเพื่อปฏิรูปครูให้เป็นครู มืออาชีพ สามารถออกแบบ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการ จัดการเรียนรู้แบบร่วมพลัง (Collaborative Active Learning) นวัตกรรมที่ใช้เป็นการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาครูเรียกว่า กระบวนการสอนงานแบบพี่เลี้ยงด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (CM-LS-PLC Process) ซึ่งรายละเอียดดังนี้

1. กระบวนการสอนงานแบบพี่เลี้ยง (Coaching-Mentoring) เป็นการให้ผู้ที่มีความสามารถหรือเป็นที่ยอมรับ หรือผู้บริหารโรงเรียนให้คำปรึกษาและแนะนำช่วยเหลือบุคลากรในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ เสริมสร้างความเข้าใจ เพื่อให้การ ปฏิบัติหน้าที่มีศักยภาพสูงขึ้น

2. การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) เป็นกระบวนการพัฒนาครูที่ มุ่งเน้นการศึกษาวิจัยร่วมกันของกลุ่มครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการ เรียนรู้ของผู้เรียน โดนมีการดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นวิเคราะห์ (Analyze) เป็นการวิเคราะห์หลักสูตรหรือรายวิชาที่จะ จัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอนการสร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาตามตัวชี้วัดของมาตรฐานหลักสูตร จากนั้น นำตารางวิเคราะห์มาสร้างแผนจัดการเรียนรู้

2.2 ขั้นวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) เป็นขั้นที่ชุมชนการเรียนรู้เชิง วิชาชีพร่วมกันวางแผน ให้การชี้แนะและให้คำปรึกษาในการออกแบบการสอนและเขียนแผนการ จัดการเรียนรู้

2.3 ขั้นปฏิบัติและสังเกตการณ์ (Do & See) เป็นการนำแผนการจัดการ เรียนรู้ที่สร้างไปปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนโดยมีชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพร่วมสังเกตการณ์ ผู้สอนเขียนบันทึกหลังสอน ในขั้นนี้ครูจะได้บทเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติการจัดการกิจกรรมการเรียน การสอน

2.4 ขั้นสะท้อนความคิด (Reflect) เป็นขั้นที่ชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ สะท้อนความคิดโดยผู้วางแผน หรือผู้สอนเป็นผู้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับความสำเร็จ จุดเด่น จุดด้อย

จุดที่ต้องแก้ไขในการจัดการเรียนการสอน ในขั้นนี้ครูจะได้บทเรียนคือ ประสบการณ์เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา

2.5 ขั้นปรับปรุงใหม่ (Redesign) ขั้นนี้มีการแนะนำให้ปรับแก้แผนการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู ครูผู้สอนจะได้นวัตกรรมการเรียนรู้จากการทดลอง เรียกว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research)

3. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เป็นการรวมกลุ่มของบุคลากรทางการศึกษา คือ ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร ชุมชน ร่วมกับครูผู้สอนเป็นการชุมนุมเชิงวิชาการ หรือประสบการณ์เรียนรู้จากการปฏิบัติ มีการถอดบทเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนคิดอย่างเป็นระยะๆ และทำอย่างต่อเนื่อง (Continuous Professional Development)

สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของสมรรถนะครู

ความหมายของคำว่า สมรรถนะครู หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติและพฤติกรรมของครูที่จะเป็นประโยชน์ต่อครูในการประกอบวิชาชีพ เพื่อก่อให้เกิดพัฒนาการของนักเรียนในทุกๆด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และร่างกาย นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาไทยและต่างประเทศได้กล่าวถึง สมรรถนะของครู ไว้ดังนี้

สาโรช บัวศรี (2526) ได้ให้ความหมายว่า ครูที่มีสมรรถนะ คือ ครูที่สามารถทำการสอนได้อย่างดี ต้องรู้จักจิตวิทยา รู้วิธีสอน รู้สิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสอน สามารถปกครอง แนะนำและอบรม ลูกศิษย์ได้มีความสามารถในการทำกิจกรรมของโรงเรียนได้ มีความสามารถในการติดต่อกับคนในชุมชนได้ สามารถเป็นครูชั้นอาชีพได้คือ สามารถที่จะกล่าวอธิบาย ได้ถ้อย และเขียนเกี่ยวกับอาชีพได้

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2529) ได้ให้ความหมายว่า สมรรถนะของครูที่ดีประกอบด้วยการมีบุคลิกภาพดี สุขภาพอนามัยแข็งแรง มีความรู้ดี สอนดี มีความประพฤติดี ดำรงชีวิตแบบง่ายๆ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อคนทั่วไปและชุมชน มีความเข้าใจเด็ก ชื่นชมยินดีกับความก้าวหน้าของศิษย์รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีรสนิยมดี มีคุณธรรม มีความยุติธรรม เป็นนักประชาธิปไตย ยึดมั่นในศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีทัศนคติที่ดี สามารถปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ เป็นตัวการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมในการที่ดีและตื่นตัวอยู่เสมอ มีความกระตือรือร้น ขวนขวายหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพครู

รัตนา ไชยเลิศ (2550) ได้ให้ความหมายว่า สมรรถนะครู หมายถึง ความสามารถที่เป็นผลมาจากความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ ซึ่งมีผลทำให้เกิดความสามารถในพฤติกรรมต่าง ๆ ของครูที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

สรุปได้ว่า สมรรถนะของครู หมายถึง ความสามารถของครูในด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2. สมรรถนะของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ได้จัดทำแบบประเมินสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาและได้กำหนดสมรรถนะครูที่ใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา แบ่งเป็น 3 ประเภท (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และพรทิพย์ แข็งขัน, 2551)

2.1.1. สมรรถนะหลัก (core competency) ประกอบด้วยสมรรถนะ 4 ด้าน ดังนี้

ตาราง 1 แสดงสมรรถนะหลัก (Core Competency) ในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

สมรรถนะ	รายการประเมิน	รายการพฤติกรรม
1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์	1.1 ความสามารถในการวางแผนปฏิบัติงาน	1) ความรู้ความเข้าใจในการวางแผน 2) การวางแผนการปฏิบัติงานแต่ละภารกิจ
	1.2 ความสามารถในการปฏิบัติงาน	1) การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามแผน 2) ความมุ่งมั่นกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน 3) การใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนางาน 4) การยึดหลักการประหยัดในการปฏิบัติงาน 5) การนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 6) การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ตาราง 1 (ต่อ)

สมรรถนะ	รายการประเมิน	รายการพฤติกรรม
	1.3 ผลการปฏิบัติงาน	1) ความถูกต้องของผลการปฏิบัติงาน 2) ความครบถ้วน สมบูรณ์ของผลการปฏิบัติงาน
2. การบริการที่ดี	2.1 ความสามารถในการสร้างระบบการให้บริการ	1) การศึกษาความต้องการของผู้รับบริการ 2) การจัดระบบการให้บริการบนพื้นฐานของข้อมูลความต้องการ
	2.2 ความสามารถในการให้บริการ	1) ความตั้งใจ เต็มใจ และกระตือรือร้นในการให้บริการ 2) การศึกษาผลการให้บริการเพื่อการปรับปรุงพัฒนาให้บริการ
3. การพัฒนาตนเอง	3.1 ความสามารถในการวิเคราะห์ตนเอง	1) การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง 2) การเลือกวิธีพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับจุดเด่น จุดด้อย
	3.2 ความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	1) การจับใจความการสรุปจากการอ่านและการฟัง 2) ความชัดเจนในการอธิบาย และยกตัวอย่าง 3) การตั้งคำถามได้ตรงประเด็น
	3.3 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการแสวงหาความรู้	1) การจับใจความ และการสรุปจากการอ่าน ฟัง 2) ความชัดเจนในการอธิบาย และยกตัวอย่าง 3) ตั้งคำถามได้ตรงประเด็น
	3.4 ความสามารถในการติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการ และวิชาชีพ	1) การใช้ Computer เบื้องต้น 2) การใช้ Internet 3) การใช้ e – mail 4) การเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

ตาราง 1 (ต่อ)

สมรรถนะ	รายการประเมิน	รายการพฤติกรรม
		5) การเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม 6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน
	3.5 ความสามารถในการประมวลความรู้ และนำความรู้ไปใช้	1) การวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้ เพื่อนำไปใช้พัฒนางาน 2) การนำ และการผลิตนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนางาน
4. การทำงานเป็นทีม	4.1 ความสามารถในการวางแผนเพื่อการปฏิบัติงานเป็นทีม	1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกับผู้อื่น 2) การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 3) การยอมรับข้อตกลงของทีมงาน
	4.2 ความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกัน	1) ความเต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน 2) ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตน 3) การปฏิบัติตนเป็นผู้นำ หรือผู้ตามได้เหมาะสมกับบทบาท 4) ความร่วมมือกับทีมงานในการแก้ปัญหา การปฏิบัติงาน 5) การสนับสนุนให้กำลังใจ ยกย่อง ให้เกียรติผู้อื่นในโอกาสที่เหมาะสม

2.1.2 สมรรถนะประจำสายงาน (functional competency) หมายถึง สมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติของแต่ละตำแหน่งสายงานครู ประกอบด้วยสมรรถนะ 5 ด้าน สมรรถนะแต่ละด้านมีรายการประเมินดังนี้

ตาราง 2 แสดงสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ในการปฏิบัติงานของครู

สมรรถนะ	รายการประเมิน	รายการพฤติกรรม
1. การบริหาร หลักสูตรและการ จัดการเรียนรู้	1.1 ความสามารถในการ สร้างและพัฒนาหลักสูตร	1) การดำเนินการสร้าง/พัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น 2) การนำหลักสูตรสถานศึกษาหรือ หลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ 3) การนำผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ มาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร
	1.2 ความสามารถในการ เนื้อหาสาระที่สอน	1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับ ตัวชีวิต 2) การบูรณาการเนื้อหา 3) การจัดกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์
	1.3 ความสามารถในการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	1) การจัดทำแผนจัดการเรียนรู้อย่างมี ระบบ โดยมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกัน 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการ ปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น 3) การจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกเรียน ตามความสามารถและความสนใจ 4) การใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
	1.4 ความสามารถในการใช้ และพัฒนา นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ การจัดการเรียนรู้	1) การเลือกใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อจัดการเรียนรู้ 2) การออกแบบการสร้างนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการเรียนรู้ 3) การหาประสิทธิภาพและพัฒนา นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ จัดการเรียนรู้

ตาราง 2 (ต่อ)

สมรรถนะ	รายการประเมิน	รายการพฤติกรรม
	1.5 ความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	1) การประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง 2) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ 3) การนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้
2. การพัฒนาผู้เรียน	2.1 ความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม	1) การจัดกิจกรรมได้หลากหลาย เหมาะกับธรรมชาติของผู้เรียน 2) การจัดหรือสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ได้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้
	2.2 ความสามารถในการพัฒนาทักษะชีวิตสุขกาย ใจ สุขภาพจิต	1) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนดูแลตนเองด้านสุขภาพเพื่อการดำรงชีวิตที่ดี 2) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้พัฒนาสุขภาพจิตเพื่อการดำรงชีวิตที่ดี 3) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน 4) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข 5) การส่งเสริมให้ผู้เรียนติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ในสังคม
	2.3 ความสามารถในการปลูกฝังการเป็นประชาธิปไตย	1) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและ/หรือยอมรับมติของกลุ่ม 2) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่ม 3) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จักเหตุผล ไตร่ตรองในการตัดสินใจ

ตาราง 2 (ต่อ)

สมรรถนะ	รายการประเมิน	รายการพฤติกรรม
		4) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน
	2.4 ความสามารถในการปลูกฝังความเป็นไทย	1) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย ค่านิยม และเอกลักษณ์ของชาติ 2) การส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามวัฒนธรรมและค่านิยมไทย
	2.5 ความสามารถในการจัดระบบดูแลและช่วยเหลือผู้เรียน	1) การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน 2) การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาทางช่วยเหลือผู้เรียน 3) การแนะแนวให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน 4) การติดตามประเมินผลการแนะแนวและการให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน 5) การจัดระบบเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับผู้เรียน
3. การบริหารจัดการชั้นเรียน	3.1 ความสามารถในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้	1) การจัดกิจกรรมหรือสนับสนุนให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น พูดคุยโต้ตอบในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน 2) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติงานร่วมกัน 3) การจัดมุมประสบการณ์และสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน 4) การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

ตาราง 2 (ต่อ)

สมรรถนะ	รายการประเมิน	รายการพฤติกรรม
	3.2 ความสามารถในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/วิชา	1) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียน 3) การนำข้อมูลจากฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการชั้นเรียน
	3.3 ความสามารถในการกำกับดูแลชั้นเรียน	1) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกา ข้อตกลง สำหรับใช้ร่วมกันในชั้นเรียน 2) การแก้ปัญหาพฤติกรรมด้านระเบียบวินัยในชั้นเรียน
4. การวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัย	4.1 ความสามารถในการวิเคราะห์	1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อน ของสถานศึกษา 2) การวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้
	4.2 ความสามารถในการสังเคราะห์	1) การจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อการจัดการเรียนรู้ 2) การบูรณาการความรู้ทั้งภายในและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) การบูรณาการสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวัน
	4.3 ความสามารถในการเขียนเอกสารวิชาการ	1) บทความ 2) คู่มือการเรียนการสอน 3) ตำรา 4) หนังสือ 5) รายงานทางวิชาการ

ตาราง 2 (ต่อ)

สมรรถนะ	รายการประเมิน	รายการพฤติกรรม
	4.4 ความสามารถในการวิจัย	1) ความรู้ ความเข้าใจในระเบียบวิธีวิจัย 2) การวิจัยในชั้นเรียน 3) การวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ 4) การวิจัยและพัฒนา
5. การสร้างความร่วมมือกับชุมชน	5.1 ความสามารถในการนำชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสถานศึกษา	1) การประสานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสถานศึกษา 2) การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนให้เข้ามาใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้และสหนาการ
	2. ความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน	1) การร่วมมือกับชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม 2) การร่วมมือกับชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาเกี่ยวกับเยาวชน

2.2 สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) ได้กำหนดข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ไว้ 2 ด้าน คือ มาตรฐานความรู้และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้

1. ความเป็นครู ประกอบด้วย

1.1 สาระความรู้

1.1.1 สภาพงานครู คุณลักษณะและมาตรฐานวิชาชีพครู

1.1.2 การปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู

1.1.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู

1.1.4 การจัดการความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู

1.1.5 การสร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

1.2 สมรรถนะ

1.2.1 รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การสอน เพื่อให้ผู้เรียนคิด
วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้

1.2.2 แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารความรู้เพื่อให้ทันต่อการ
เปลี่ยนแปลง

1.2.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

1.2.4 มีจิตวิญญาณความเป็นครู

2. ปรัชญาการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 สารระความรู้

2.1.1 ปรัชญา แนวคิด และทฤษฎีทางการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม

2.1.2 แนวคิด และกลวิธีการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2 สมรรถนะ

2.2.1 ประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา

2.2.2 วิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ภาษาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย

3.1 สารระความรู้

3.1.1 ภาษาและวัฒนธรรมไทยเพื่อการเป็นครู

3.1.2 ภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู

3.2 สมรรถนะ

3.2.1 สามารถใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาไทยและ
ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อความหมายอย่างถูกต้อง

3.2.2 ใช้ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

4. จิตวิทยาสำหรับครู ประกอบด้วย

4.1 สารระความรู้

4.1.1 จิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์

4.1.2 จิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษา

4.1.3 จิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา

4.2 สมรรถนะ

4.2.1 สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4.2.2 ใช้จิตวิทยาเพื่อความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็ม

ตามศักยภาพ

5. หลักสูตร ประกอบด้วย
- 5.1 สารความรู้
- 5.1.1 หลักการ แนวคิดในการจัดทำหลักสูตร
- 5.1.2 การนำหลักสูตรใช้
- 5.1.3 การพัฒนาหลักสูตร
- 5.2 สมรรถนะ
- 5.2.1 วิเคราะห์หลักสูตรและสามารถจัดทำหลักสูตรได้
- 5.2.2 ปฏิบัติการประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา
- หลักสูตร
6. การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ประกอบด้วย
- 6.1 สารความรู้
- 6.1.1 หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้
- 6.1.2 ทฤษฎีและรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหาได้
- 6.1.3 การบูรณาการการเรียนรู้แบบเรียนรวม
- 6.1.4 การจัดชั้นเรียน
- 6.1.5 การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษา
- 6.2 สมรรถนะ
- 6.2.1 สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง
- 6.2.2 สามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประกอบด้วย
- 7.1 สารความรู้
- 7.1.1 หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติในการวิจัย
- 7.1.2 การใช้และผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- 7.2 สมรรถนะ
- 7.2.1 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 7.2.2 สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน
8. นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ประกอบด้วย
- 8.1 สารความรู้

- 8.1.1 หลักการ แนวคิด การออกแบบ การประยุกต์ใช้ และการประเมินสื่อ
นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้
- 8.1.2 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร
- 8.2 สมรรถนะ
- 8.2.1 ประยุกต์ใช้และประเมินสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ
เรียนรู้
- 8.2.2 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร
9. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย
- 9.1 สารະความรู้
- 9.1.1 หลักการ แนวคิด และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
ของผู้เรียน
- 9.1.2 ปฏิบัติการวัดและการประเมินผล
- 9.2 สมรรถนะ
- 9.2.1 สามารถวัดและประเมินผลได้
- 9.2.2 สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน
10. การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย
- 10.1 สารະความรู้
- 10.1.1 หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพการศึกษา
- 10.1.2 การประกันคุณภาพการศึกษา
- 10.2 สมรรถนะ
- 10.2.1 สามารถจัดการคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพ
การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 10.2.2 สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ได้
11. คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ประกอบด้วย
- 11.1 สารະความรู้
- 11.1.1 หลักธรรมาภิบาล และความซื่อสัตย์สุจริต
- 11.1.2 คุณธรรม และจริยธรรมของวิชาชีพครู
- 11.1.3 จรรยาบรรณของวิชาชีพที่คุรุสภากำหนด
- 11.2 สมรรถนะ
- 11.2.1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีจิตสำนึกสาธารณะและเสียสละให้สังคม

	11.2.2 การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
	สาระการฝึกทักษะและสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานประกอบ
วิชาชีพ	12. การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน ประกอบด้วย
	12.1 สาระการฝึกทักษะ
	12.1.1 การสังเกตการจัดการเรียนรู้
	12.1.2 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง
	12.1.3 การทดลองสอนในสถานการณ์จำลอง และสถานการณ์จริง
	12.1.4 การออกแบบทดสอบ ข้อสอบหรือเครื่องมือวัดผล
	12.1.5 การตรวจข้อสอบ การให้คะแนน และการตัดสินผลการเรียน
	12.1.6 การสอบภาคปฏิบัติและการให้คะแนน
	12.1.7 การวิจัยแก้ปัญหาผู้เรียน
	12.1.8 การพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ
	12.2 สมรรถนะ
	12.2.1 สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อจุดประสงค์การสอนที่
หลากหลาย	12.2.2 สามารถปฏิบัติการสอน ออกแบบทดสอบ วัดและประเมินผลผู้เรียน
	13. การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ประกอบด้วย
	13.1 สาระการฝึกทักษะ
	13.1.1 การปฏิบัติการสอนวิชาเอก
	13.1.2 การวัดและประเมินผล และนำผลไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน
	13.1.3 การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน
	13.1.4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือแบ่งปันความรู้ในการสัมมนาการศึกษา
	13.2 สมรรถนะ
	13.2.1 สามารถจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเอก
	13.2.2 สามารถประเมิน ปรับปรุง และศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน
	13.2.3 ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย
	2.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้จัดทำคู่มือการประเมิน
	สมรรถนะครูขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำแบบประเมินสมรรถนะครู สังกัดสำนักงาน
	คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ประเมินสมรรถนะครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา
	ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ในโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้ง

ระบบ : กิจกรรมจัดระบบพัฒนาครูเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนาครูรายบุคคล ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า
สมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก และ
สมรรถนะประจำสายงาน ดังนี้

2.3.1 สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ มี
รายละเอียด ดังนี้

สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working Achievement Motivation) หมายถึง ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยมีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพและผลงานอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 3 แสดงสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะที่ 1

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ในการปฏิบัติงาน (Working Achievement Motivation)	1.1 ความสามารถในการ วางแผน การกำหนด เป้าหมาย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ภารกิจงาน	1) วิเคราะห์ภารกิจงานเพื่อวางแผนการ แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ 2) กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานทุก ภาคเรียน 3) กำหนดแผนการปฏิบัติงานและการ จัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน
	1.2 ความมุ่งมั่นในการ ปฏิบัติหน้าที่ ที่มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์	1) ใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 2) ริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ 3) แสวงหาความรู้ที่เกี่ยวกับวิชาชีพใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง
	1.3 ความสามารถในการ ติดตามประเมินผลการ ปฏิบัติงาน	1) ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง

ตาราง 3 (ต่อ)

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
	1.4 ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ	1) ใช้ผลการประเมินการปฏิบัติงานมาปรับปรุง/พัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น 2) พัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

สมรรถนะที่ 2 การบริการที่ดี (Service Mind) หมายถึง ความตั้งใจและความเต็มใจในการให้บริการ และการปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ

ตาราง 4 แสดงสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะที่ 2

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
2. การบริการที่ดี (Service Mind)	2.1 ความตั้งใจและเต็มใจในการให้บริการ	1) ทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมเมื่อมีโอกาส 2) เต็มใจ ภาคภูมิใจ และมีความสุขในการให้บริการแก่ผู้รับบริการ
	2.2 การปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพ	1) ศึกษาความต้องการของผู้รับบริการ และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง 2) ปรับปรุงและพัฒนาระบบการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ

สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง (Self-Development) หมายถึง การศึกษาค้นคว้า หาความรู้ ติดตามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ มีการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน

ตาราง 5 แสดงสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะที่ 3

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
3. การพัฒนาตนเอง (Self-Development)	3.1 การศึกษาค้นคว้าหา ความรู้ ติดตามองค์ ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการ และวิชาชีพ	1) ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ มุ่งมั่นและ แสวงหาโอกาสพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่ หลากหลาย เช่น การเข้าร่วมประชุม/ สัมมนา การศึกษาดูงาน การค้นคว้าด้วย ตนเอง
	3.2 การสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมในการ พัฒนาองค์กรและวิชาชีพ	1) รวบรวม สังเคราะห์ข้อมูล ความรู้ จัดเป็นหมวดหมู่ และปรับปรุงให้ทันสมัย 2) สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ องค์กรและวิชาชีพ
	3.2 การแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น และสร้าง เครือข่าย	1) แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อพัฒนา ตนเอง และพัฒนางาน 2) ให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศ และ ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทางวิชาชีพ แก่ผู้อื่น 3) มีการขยายผลโดยสร้างเครือข่ายการ เรียนรู้

สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม (Team Work) หมายถึง การให้ความ
ร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุนเสริมแรงให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นหรือทีมงาน
แสดงบทบาทการเป็นผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างและดำรง
สัมพันธภาพของสมาชิก ตลอดจนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ตาราง 6 แสดงสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะที่ 4

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
4. การทำงานเป็นทีม (Team Work)	4.1 การให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน	1) สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) ทำงานร่วมกับผู้อื่นตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 3) ช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อนร่วมงานเพื่อสู่เป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน
	4.2 การเสริมแรงให้กำลังใจเพื่อนร่วมงาน	1) ให้เกียรติ ยกย่องชมเชย ให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม
	4.3 การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย	1) มีทักษะในการทำงานร่วมกับบุคคล/กลุ่มบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และในสถานการณ์ต่างๆ
	4.4 การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม	1) แสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมตามโอกาส
	4.5 การเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย	1) แลกเปลี่ยน/รับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์ภายในทีมงาน 2) แลกเปลี่ยนเรียนรู้/รับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างเครือข่ายและทีมงาน 3) ร่วมกับเพื่อนร่วมงานในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา

สมรรถนะที่ 5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's Ethics and Integrity) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และสังคม เพื่อสร้างความศรัทธาในวิชาชีพครู

ตาราง 7 แสดงสมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะที่ 5

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
5. จริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's Ethics and Integrity)	5.1 ความรักและศรัทธา ในวิชาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1) สนับสนุน และเข้าร่วมกิจกรรมการ พัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพ 2) เสียสละ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ 3) ยกย่อง ชื่นชมบุคคลที่ประสบความสำเร็จ 4) ยึดมั่นในอุดมการณ์ของวิชาชีพ ปกป้อง เกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพ
	5.2 มีวินัย และความ รับผิดชอบในวิชาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ตรงต่อเวลา วาง แผนการใช้จ่าย และใช้ทรัพยากรอย่าง ประหยัด 2) ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และ วัฒนธรรมที่ดีขององค์กร 3) ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ และมุ่งมั่น พัฒนาการประกอบวิชาชีพให้ก้าวหน้า 4) ยอมรับผลอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ของตนเอง และหาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค
	5.3 การดำรงชีวิตอย่าง เหมาะสม	<ol style="list-style-type: none"> 1) ปฏิบัติตน/ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมกับ สถานะของตน 2) รักษาสิทธิประโยชน์ของตนเอง และไม่ ละเมิดสิทธิของผู้อื่น 3) เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ และไม่ เบียดเบียนผู้อื่น

ตาราง 7 (ต่อ)

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
	5.4 การประพฤติปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี	1) ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่และสถานการณ์ 2) มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน และผู้รับบริการ 3) ปฏิบัติตนตามหลักการครองตน ครองคน ครองงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จ 4) เป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมผู้อื่นให้ปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู และพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับ

2.3.2 สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ

สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management) หมายถึง ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการวัด ประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ตาราง 8 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 1

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
1. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management)	1.1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	1) สร้าง/พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และท้องถิ่น 2) ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

ตาราง 8 (ต่อ)

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
	1.2 ความรู้ ความสามารถ ในการออกแบบการเรียนรู้	1) กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่ม เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ ความแตกต่าง และธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่าง หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัย และ ความต้องการของผู้เรียน และชุมชน 3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการ ประเมินผลการเรียนรู้ 4) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็น ระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยง กัน 5) มีการนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตาม สถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับ ผู้เรียนตามที่คาดหวัง 6) ประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อ นำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนา
	1.3 การจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1) จัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่าง หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตาม ศักยภาพ 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง/ส่งเสริม คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะ ของผู้เรียน

ตาราง 8 (ต่อ)

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
		4) ใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ 5) ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ 6) พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน
	1.4 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้	1) ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ 2) สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 3) ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/ นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
	1.5 การวัดและประเมินผล การเรียนรู้	1) ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม การเรียนรู้ และผู้เรียน 2) สร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม 3) วัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง 4) นำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน (Student Development) หมายถึง ความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิต ความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

ตาราง 9 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 2

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
2. การพัฒนาผู้เรียน (Student Development)	2.1 การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน	1) สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน กิจกรรม 3) จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน
	2.2 การพัฒนาทักษะชีวิต และสุขภาพกาย และ สุขภาพจิตผู้เรียน	1) จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการ ดูแลตนเอง มีทักษะในการเรียนรู้ การ ทำงาน การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมี ความสุข และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง
	2.3 การปลูกฝังความเป็น ประชาธิปไตย ความภูมิใจ ในความเป็นไทยให้กับ ผู้เรียน	1) สอดแทรกความเป็นประชาธิปไตย ความ ภูมิใจในความเป็นไทย ให้แก่ผู้เรียน 2) จัดทำโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมความ เป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็น ไทย
	2.4 การจัดระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	1) ให้ผู้เรียน คณะครูผู้สอน และผู้ปกครองมี ส่วนร่วมในดูแลช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล 2) นำข้อมูลนักเรียนไปใช้ช่วยเหลือ/พัฒนา ผู้เรียนทั้งด้านการเรียนรู้และปรับพฤติกรรม เป็นรายบุคคล 3) จัดกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา และ ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้แก่เรียนอย่าง ทั่วถึง 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่าง เหมาะสมกับค่านิยมที่ดีงาม 5) ดูแล ช่วยเหลือ ผู้เรียนทุกคนอย่างทั่วถึง

สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management)

หมายถึง การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา การกำกับดูแลชั้นเรียนรายชั้น/รายวิชา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความปลอดภัยของผู้เรียน

ตาราง 10 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 3

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
3. การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management)	3.1 จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน 3) ตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียนให้พร้อมใช้และปลอดภัยอยู่เสมอ
	3.2 จัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเอกสารประจำชั้นเรียนอย่างถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน 2) นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ
	3.3 กำกับดูแลชั้นเรียนรายชั้น/รายวิชา	<ol style="list-style-type: none"> 1) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎกติกา ข้อตกลงในชั้นเรียน 2) แก้ปัญหา/พัฒนานักเรียนด้านระเบียบวินัยโดยการสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน 3) ประเมินการกำกับดูแลชั้นเรียน และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา

สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis & Synthesis & Classroom Research) หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจ แยกประเด็นเป็นส่วนย่อย รวบรวม ประมวลหาข้อสรุปอย่างมีระบบและนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ห่องค์กรหรืองานในภาพรวมและดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบ

ตาราง 11 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 4

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis & Synthesis & Classroom Research)	4.1 การวิเคราะห์	1) สำรวจปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อวางแผนการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 2) วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาาระบุสภาพปัจจุบัน 3) มีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรค และโอกาสความสำเร็จของการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน
	4.2 การสังเคราะห์	1) รวบรวม จำแนกและจัดกลุ่มของสภาพปัญหาของผู้เรียน แนวคิดทฤษฎีและวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ 2) มีการประมวลผลหรือสรุปข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนโดยใช้ข้อมูลรอบด้าน
	4.3 การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	1) จัดทำแผนการวิจัย และดำเนินการกระบวนการวิจัย อย่างเป็นระบบตามแผนดำเนินการวิจัยที่กำหนดไว้

ตาราง 11 (ต่อ)

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
		2) ตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ 3) มีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทของปัญหาที่คล้ายคลึงกันกรณีศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทของปัญหาที่คล้ายคลึงกัน

สมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนโดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ

ตาราง 12 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 5

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
5. ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership)	5.1 วุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู (Adult Development)	1) พิจารณาทบทวน ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้เรียนและผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม 2) เห็นคุณค่า ให้ความสำคัญในความคิดเห็นหรือผลงาน และให้เกียรติแก่ผู้อื่น 3) กระตุนใจ ปรับเปลี่ยนความคิดและการกระทำของผู้อื่นให้มีความผูกพันและมุ่งมั่นต่อเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน

ตาราง 12 (ต่อ)

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
	5.2 การสนทนาอย่างสร้างสรรค์ (Dialogue)	1) มีปฏิสัมพันธ์ในการสนทนา มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสนทนาอย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่นโดยมุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาวิชาชีพ 2) มีทักษะการฟัง การพูด และการตั้งคำถาม เปิดใจกว้าง ยืดหยุ่น ยอมรับทัศนะที่หลากหลายของผู้อื่น เพื่อเป็นแนวทางใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน 3) สืบเสาะข้อมูล ความรู้ทางวิชาชีพใหม่ๆ ที่สร้างความท้าทายในการสนทนาอย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่น
	5.3 การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง (Change Agency)	1) ให้ความสนใจต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นปัจจุบัน โดยมีการวางแผนอย่างมีวิสัยทัศน์ ซึ่งเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียนร่วมกับผู้อื่น 2) ริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรม 3) กระตุ้นผู้อื่นให้มีการเรียนรู้และความร่วมมือในวงกว้างเพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา และวิชาชีพ 4) ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบ/ขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้
	5.4 การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง (Reflective Practice)	1) พิจารณาไตร่ตรองความสอดคล้องระหว่างการเรียนรู้ของนักเรียน และการจัดการเรียนรู้

ตาราง 12 (ต่อ)

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
		<p>2) สนับสนุนความคิดริเริ่มซึ่งเกิดจากการพิจารณาไตร่ตรองของเพื่อนร่วมงาน และมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมต่างๆ</p> <p>3) ใช้เทคนิควิธีการหลากหลายในการตรวจสอบ ประเมินการปฏิบัติงานของตนเอง และผลการดำเนินงานสถานศึกษา</p>
	<p>5.5 การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน (Concern for improving pupil achievement)</p>	<p>1) กำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของตนเองตามสภาพจริง และปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้</p> <p>2) ให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นรอบด้านของผู้เรียนต่อผู้ปกครองและผู้เรียนอย่างเป็นระบบ</p> <p>3) ยอมรับข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับความคาดหวังด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนจากผู้ปกครอง</p> <p>4) ปรับเปลี่ยนบทบาทและการปฏิบัติงานของตนเองให้เอื้อต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน</p> <p>5) ตรวจสอบข้อมูลการประเมินผู้เรียนอย่างรอบด้าน รวมไปถึงผลการวิจัย หรือองค์ความรู้ต่างๆ และนำไปใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ</p>

สมรรถนะที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Relationship & Collaborative – Building for Learning Management) หมายถึง การประสานความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

ตาราง 13 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 6

สมรรถนะ	ตัวชี้วัด	รายการพฤติกรรม
6. การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Relationship & Collaborative for Learning)	6.1 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้	1) กำหนดแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และความร่วมมือกับชุมชน 2) ประสานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา 3) ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน 4) จัดกิจกรรมที่เสริมสร้าง ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อการจัดการเรียนรู้
	6.2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการจัดการเรียนรู้	1. สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและ เอกชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

2.4 พิมพ์ดีด เดชชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2558) ได้เสนอทักษะเพื่อการเป็นครูมืออาชีพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติโดยเสนอทักษะ 7C ของครูมืออาชีพ เป็นทักษะสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์สิ่งที่ครูต้องปฏิบัติและพึงมีตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นทักษะที่ครูควรได้รับการพัฒนาเพื่อการเป็นครูมืออาชีพ ได้แก่ทักษะ ดังนี้

ทักษะ C1 : Curriculum Development (พัฒนาหลักสูตร)

ทักษะ C2 : Child-Centered Approach (การเรียนรู้เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง)

ทักษะ C3 : Classroom Innovation Implementation (การนำนวัตกรรมไปใช้)

ทักษะ C4 : Classroom Authentic Assessment (การประเมินตามสภาพจริง)

ทักษะ C5 : Classroom Action Research (การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน)

ทักษะ C6 : Classroom Management (การจัดการชั้นเรียน)

ทักษะ C7 : Character Enhancement (การเสริมสร้างลักษณะ)

การพัฒนาครูไทยในยุคศตวรรษที่ 21 ก็ต้องเป็นการพัฒนาให้ครูไทยมีทักษะ 7C ของครูมืออาชีพควบคู่ไปกับการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณครู มีคุณธรรมและจรรยาบรรณครู หรือรวมเรียกว่า ความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม หรือเป็น Ethics Character และทักษะสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับครูยุคใหม่ เพื่อสร้างเด็กยุคใหม่อันเป็นยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ ครูต้องเป็นผู้มีสมรรถนะ ด้านคอมพิวเตอร์ หรือเป็น Electronics person ทักษะ 7 C เมื่อได้มีการจัดกลุ่มใหม่ได้ลักษณะดัง ตัวอย่างต่อไปนี้

ทักษะ C1 เป็น Curriculum Competency

ทักษะ C2+C3 รวมเป็น Instruction Competency

ทักษะ C4+C5 รวมเป็น Assessment Competency

ทักษะ C6+C7 รวมเป็น Classroom Management Competency

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ ได้สรุปถึงลักษณะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังตัวอย่างต่อไปนี้ ลักษณะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 ได้แก่

1. ความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม (Ethics Character)
2. ความเป็นผู้มีสมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์ (Electronic Person)
3. สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตรรายวิชา (Curriculum Competency)
4. สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน (Instructional Competency)
5. สมรรถนะด้านการประเมินผลการเรียนรู้สู่การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Assessment Competency)
6. สมรรถนะด้านการจัดการชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวก (Classroom Management Competency)

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิดจากกรอบสมรรถนะครูของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา กรอบสมรรถนะประจำสายงานของครูของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กรอบสมรรถนะของครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) และกรอบสมรรถนะของครูไทย ในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ , 2558) งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ยึดตามกรอบสมรรถนะประจำสายงานของครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน (2553) ซึ่งมีองค์ประกอบของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ใน สถานศึกษาทั้งหมด 5 สมรรถนะ ดังนี้

1. สมรรถนะด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

1.1 ความหมายของหลักสูตร

Saylor and Alexander (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2553 อ้างอิงมาจาก Saylor and Alexander, 1974) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรหมายถึงสิ่งที่แสดงถึงความตั้งใจด้านโอกาสเพื่อจัดบรรยากาศให้คนได้รับการศึกษาร่วมกันโดยมีระยะเวลา และเนื้อหาที่จัดไว้ให้อย่างแน่นอน

Posner (ประสาท เนืองเฉลิม, 2553 อ้างอิงมาจาก Posner, 1995) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรคือเนื้อหาสาระหรือวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนมีหน้าที่จะต้องจัดให้นักเรียนเป็นกลุ่ม ยุทธศาสตร์การสอนที่ครูวางแผนจะใช้เพื่อใช้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

Henson (ประสาท เนืองเฉลิม, 2553 อ้างอิงมาจาก Henson, 2001) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า โปรแกรมของการศึกษาที่โรงเรียนจัดให้โดยมีรายชื่อของหลักสูตรที่จะต้องเรียน เรียงตามลำดับของโปรแกรมของการศึกษา

สังัด อุทรานันท์ (2532) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นใหม่ในลักษณะรายวิชา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่จัดลำดับ ความยากง่ายหรือมีขั้นตอนอย่างดีแล้ว หลักสูตรประกอบขึ้นด้วยประสบการณ์ในการเรียนที่วางแผนล่วงหน้า โดยมีเป้าหมายให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ

จรัส บัวศรี (2542) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรคือ ประสบการณ์ทุกอย่างที่โรงเรียนจัดไว้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นมวลประสบการณ์ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน มีทั้งส่วนที่เป็นเอกสาร หลักฐาน กระบวนการที่ใช้ในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม สื่อวัสดุต่างๆที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนไปสู่เป้าที่พึงปรารถนา

บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรคือ การจัดเตรียมมวลประสบการณ์การเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอย่างกว้างๆ และจุดมุ่งหมาย เฉพาะของโรงเรียน

ประสาท เนืองเฉลิม (2553) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรคือ เอกสารและแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จะให้แก่ผู้เรียนและกระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนที่กำหนดโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรนั้น

สรุป ความหมายของหลักสูตรหมายถึง แนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียน โดยมีการวางแผนล่วงหน้าไว้อย่างเป็นขั้นตอนเพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์และทักษะต่างๆ อันเป็นประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

1.2 องค์ประกอบของหลักสูตร

চার্জ ব্বাস্করী (2542) ได้แบ่งองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. เป้าประสงค์และนโยบายทางการศึกษา เป็นสิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา
2. จุดหมายของหลักสูตร เป็นผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรแล้ว
3. รูปแบบและโครงสร้างของหลักสูตร เป็นลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงรายละเอียดวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์
4. จุดประสงค์ของวิชา เป็นผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว
5. เนื้อหา เป็นสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้เกิดขึ้น รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ
6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ เป็นการระบุถึงสิ่งที่ต้องการ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะและความสามารถหลังจากเรียนรู้เนื้อหาที่กำหนด
7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมอย่างมีหลักเกณฑ์
8. การประเมินผล เป็นการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน
9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

1.3 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมได้ การจัดการศึกษาที่ดีจึงควรมีความเหมาะสมสอดคล้อง กับสภาพชีวิตและสังคมของผู้เรียน หลักสูตรจึงจำเป็นต้องปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีความเหมาะสม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมอยู่เสมอ นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

สงัด อุทรานันท์ (2532) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่า การพัฒนาหรือในภาษาอังกฤษว่า Development มีความหมายเด่นชัดอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก หมายถึง การทำให้ดีขึ้นหรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น และอีกลักษณะหนึ่งก็คือ เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นใหม่ โดยที่ไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่

อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2537) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่า มีความหมายได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การแก้ไขหลักสูตรบางส่วนที่กำลังใช้อยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งลักษณะนี้เป็นสิ่งที่ต้องกระทำอยู่เสมอ ในขณะที่กำลังใช้หลักสูตร เช่น การปรับ และขยายหลักสูตรระดับชาติ ซึ่งเป็นหลักสูตรกลางให้เป็นหลักสูตรระดับท้องถิ่น ระดับโรงเรียนและระดับห้องเรียน รวมทั้งการปรับปรุงสร้างสรรค์วัสดุหลักสูตรและวัสดุอื่นๆ ที่ผู้เรียนใช้ ด้วยการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะนี้ไม่พบในแนวคิดพื้นฐานและรูปแบบของหลักสูตรเปลี่ยนไป

2. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใช้ใหม่โดยเปลี่ยนไปจากหลักสูตรเก่าทั้งระบบ ทุกองค์ประกอบของหลักสูตรโดยอาศัยพื้นฐานข้อมูลต่างๆ ในการจัดทำหลักสูตร อันได้แก่ ข้อมูลทางด้านปรัชญา จิตวิทยา สังคม เศรษฐกิจ การปกครอง เทคโนโลยี มีคำที่ใช้เรียกต่างกันไปบ้าง เช่น การยกร่างหลักสูตร การจัดทำหลักสูตร การสร้างหลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้ให้ความหมายและขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

1. การปรับปรุงหลักสูตรกลางให้เข้ากับหลักสูตรท้องถิ่นเนื่องจากหลักสูตรแม่บทที่ใช้ในประเทศไทยเป็นหลักสูตรที่ร่างขึ้นจากส่วนกลางและประกาศใช้เหมือนกันทั่วไป เพื่อมุ่งหวังให้ประชากรทั้งประเทศมีมาตรฐานขั้นต่ำทางการศึกษาอยู่ในระดับเดียวกัน แต่เนื้อหาสาระในหลักสูตรแม่บทบางอย่างอาจไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น โรงเรียนและท้องถิ่นจึงสามารถปรับองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของหลักสูตรแม่บทที่กำหนดไว้อย่างกว้าง เพื่อสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นโดยตรง เช่น การปรับเนื้อหาสาระของรายวิชา การปรับสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

2. การสร้างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรกลาง โดยโรงเรียนกับท้องถิ่นจะร่วมกันสร้างหลักสูตรย่อยหรือหลักสูตรใหม่สำหรับนำไปใช้จัดการเรียนการสอนเสริมเนื้อหากลุ่มวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตรแม่บท หรืออาจเสริมได้หลายกลุ่มวิชา แล้วนำเสนอตามขั้นตอนเพื่อขอให้กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติและประกาศใช้

3. การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นที่ใช้สำหรับท้องถิ่นโดยเฉพาะกล่าวคือเป็นหลักสูตรเฉพาะกิจและเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่พัฒนาขึ้นใช้กับชุมชนท้องถิ่นใดๆ ตามความต้องการและความสมัครใจของผู้เรียน รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น

บุญมี เณรยอด (2546) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรหมายถึง การปรับปรุงโครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ให้

เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพสังคมและเพื่อบรรลุความมุ่งหมายที่วางไว้ หรืออาจจะหมายถึงการจัดทำ หลักสูตรขึ้นมาใหม่ก็ได้

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการจัดทำ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หลักสูตรที่มีอยู่แล้ว หรือสร้างขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมายแนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ เจตคติและพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.4 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรมีความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบของ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร มีนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

Lewy (บุญชม ศรีสะอาด, 2546 อ้างอิงมาจาก Lewy, 1971) ได้เสนอขั้นตอนและงานสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมโครงสร้างของหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อยได้แก่ การเลือกจุดมุ่งหมาย เลือกเนื้อหาวิชา และเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ขั้นเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการสอน แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนย่อยได้แก่ การสร้างวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน วัสดุอุปกรณ์ตามรายวิชา ทดลองใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สร้างขึ้นใหม่และปรับปรุงแก้ไข
3. ขั้นดำเนินการ แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอนย่อยได้แก่ การเตรียมจัดระบบงาน ฝึกอบรมครู ปรับปรุงแก้ไขระบบการสอน ประสานงานกับฝ่ายวิชาการ ควบคุมคุณภาพ ปรับปรุงและนำมาใช้ใหม่

Stenhouse (ประสาท เนืองเฉลิม, 2553 อ้างอิงมาจาก Stenhouse, 1975) ได้เสนอหลักการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

1. การเลือกเนื้อหา เป็นการคัดเลือกเนื้อหาสาระที่จะใช้ในการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตร
2. การกำหนดยุทธวิธีการที่จะสอน เป็นการกำหนดว่าจะทำการสอนด้วยวิธีใด และมีกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยกระบวนการใด
3. การเรียงลำดับเนื้อหา เป็นการกำหนดเนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตร มาเรียงลำดับก่อนหลังอย่างเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้
4. การพิจารณาจุดอ่อนจุดแข็งของผู้เรียนรายบุคคลและหลักการที่ได้กำหนดมาแล้ว

Saylor and Alexander (วิชัย วงศ์ใหญ่, 2537 อ้างอิงมาจาก Saylor and Alexander, 1981) ได้เสนอรูปแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และขอบเขต โดยกำหนดขอบเขตของเป้าหมายไว้ 4 ประการ คือ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย พัฒนาการของบุคคล ความสามารถทางสังคม ทักษะการเรียนรู้และความสามารถเฉพาะทาง
2. การออกแบบหลักสูตร เป็นการตัดสินใจโดยใช้เป้าหมาย วัตถุประสงค์และขอบเขต
3. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำวิธีสอนต่างๆ ที่ได้ ออกแบบไว้ไปปฏิบัติวิธีการสอนรวมทั้งสื่อต่างๆ ที่นำไปใช้ต้องเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการสอน
4. การประเมินหลักสูตร เป็นการใช่วิธีประเมินผลแบบต่างๆ เพื่อความก้าวหน้าของผู้เรียน

Skilbeck (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2555 อ้างอิงมาจาก Skilbeck, 1984) ได้เสนอรูปแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานการณ์ (Analyse situation)
2. นิยามจุดประสงค์ (Define objective)
3. ออกแบบโปรแกรมการเรียนการสอน (design)
4. ขยายความและการนำหลักสูตรไปใช้ (interpret and implementation)
5. ประเมินผลการเรียนรู้และการประเมินหลักสูตร (evaluate)

Taba (ประสาท เนื่องเฉลิม, 2553 อ้างอิงมาจาก Taba, 1962) ได้เสนอรูปแบบการวางแผนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนตามความเชื่อเกี่ยวกับผู้เรียนที่มีพื้นฐานแตกต่างกันโดยกำหนดกระบวนการวางแผนพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอนดังนี้

1. การวินิจฉัยความต้องการของผู้เรียนต้องเริ่มจากการค้นหาความต้องการของผู้เรียนโดยวิเคราะห์หาช่องว่างจุดบกพร่องและภูมิหลังของผู้เรียน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายหลังจากวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนแล้วผู้วางแผนพัฒนาหลักสูตรต้องกำหนดจุดมุ่งหมายที่ต้องการโดยใช้คำว่า “เป้าหมายหรือจุดหมาย”
3. การเลือกเนื้อหาที่กำหนดในแต่ละหัวข้อจะต้องมาจากจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
4. การเรียงลำดับเนื้อหาการเลือกเนื้อหาในแต่ละหัวข้อจะต้องตัดสินใจว่าจะจัดลำดับเนื้อหาอย่างไรจึงจะจัดลำดับเนื้อหาอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับวุฒิภาวะความพร้อมและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

5. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ผู้วางแผนหลักสูตรจะต้องเลือกหรือกำหนดวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดให้

6. การเรียงลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องหาวิธีการที่จัดและเรียงลำดับให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความผสมกลมกลืนกันอย่างมีประสิทธิภาพ

7. การกำหนดรูปแบบการประเมินผลและแนวทางในการปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายซึ่งผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นรูปแบบการประเมินผลที่ดีคือการที่ครูผู้สอนใช้เทคนิควิธีการหลายวิธีที่เหมาะสมกับผู้เรียน

Tyler (บุญชม ศรีสะอาด, 2546 อ้างอิงมาจาก Tyler, 1986) ได้ให้แนวคิดในโครงร่างของหลักสูตรโดยวิธี Meansends Approach เป็นหลักการและเหตุผล ในการสร้างหลักสูตรที่เรียกว่า หลักการของไทเลอร์ (Tyler's Rationale) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการจัดหลักสูตรและการสอนที่เน้นการตอบคำถามที่เป็นพื้นฐาน 4 ประการคือ

1. มีจุดหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่สถาบันการศึกษาจะต้องกำหนดให้ผู้เรียน
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่สถาบันการศึกษาควรจัดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. จัดประสบการณ์การศึกษาอย่างไรจึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ

4. ประเมินผลประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการศึกษาอย่างไรจึงจะตัดสินได้ว่าบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรมีลำดับขั้นดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. การเลือกประสบการณ์ในการเรียนรู้
3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในการจัดประสบการณ์ให้เป็นหน่วยต้องมีความสำรวจความสัมพันธ์ทางด้านเวลาและเนื้อหา โดยมีเกณฑ์คือ ความต่อเนื่อง (continuity) การเรียงลำดับขั้นตอน (sequence) และการบูรณาการ (integration)

4. การประเมินผล เป็นขั้นตอนที่พิจารณาว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้น บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

Oliva, P.F (1997) ได้เสนอรูปแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย

1. การวางแผนจัดทำหรือยกร่างหลักสูตร (Curriculum Planning) ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ การกำหนดการวัดและประเมิน

2. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) ประกอบด้วย การจัดทำวัสดุหลักสูตรต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้ใช้หลักสูตรสามารถใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ การเตรียมบุคลากร การบริหารหลักสูตรและการดำเนินการสอนตามหลักสูตร

3. การประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation) ประกอบด้วย การประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตร การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร และการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ

สงัด อุทรานันท์ (2532) ได้เสนอรูปแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร
7. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2543) ได้เสนอรูปแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างและการออกแบบหลักสูตร
2. ร่างเนื้อหาสาระแต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ละหน่วยการเรียนรู้และรายวิชา
3. นำหลักสูตรที่พัฒนาแล้วไปทดลองใช้ในโรงเรียนนอกร่อง และปรับปรุงแก้ไข

ข้อบกพร่อง

4. อบรมครู ผู้บริหารทุกระดับและบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจในหลักสูตร

ใหม่

5. นำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน และประกาศการใช้หลักสูตร โดยมีกิจกรรมการใช้หลักสูตรดังต่อไปนี้

มีกิจกรรมการใช้หลักสูตรดังต่อไปนี้

- 5.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน คือการจัดทำเอกสารและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็น
- 5.2 ผู้บริหารจัดเตรียมสิ่งต่างๆ เช่น บุคลากร วัสดุหลักสูตรและบริการต่างๆ เริ่มตั้งแต่อบรมครูและบุคลากรฝ่ายบริหารหลักสูตร รวมทั้งจัดสรรงบประมาณ
- 5.3 การสอน
- 5.4 การประเมินผล คือการประเมินผลการเรียนของนักเรียนและการประเมินผลหลักสูตร

ประสาธ เนืองเฉลิม (2553) ได้เสนอรูปแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 9 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสังคมและชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่มีความจำเป็นของสังคม ชุมชน และผู้เรียน
3. สำรวจความต้องการและความจำเป็นของสังคม ชุมชน และผู้เรียน
4. กำหนดวัตถุประสงค์ของการให้การศึกษาให้ตรงกับความต้องการของสังคม
5. เลือกเนื้อหาวิชาที่ต้องการนำมาให้ผู้เรียนได้ศึกษาที่ตรงกับวัตถุประสงค์
6. เลือกบุคลากรที่มีความชำนาญในเนื้อหาวิชานั้นๆมาจัดทำหลักสูตร
7. จัดเรียงลำดับเนื้อหาความรู้ที่ได้มาจากขั้นที่ 6
8. สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้ตรงกับเนื้อหาวิชาเพื่อการเรียนการสอน
9. กำหนดการประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ศึกษา

2. สมรรถนะครูด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้

2.1 ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

Wiggins, Grant and Jay McTighe (1998) ได้ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ว่า คือ ความสามารถของครูในการจัดกระบวนการครบวงจรสำหรับการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียน เป้าหมายในการเรียน และการพัฒนาระบบในการนำส่งความรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยกระบวนการในการพัฒนานี้ครอบคลุม การพัฒนาเอกสารการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การทดลอง การปรับปรุงการเรียนการสอน

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533) ได้ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ว่าการออกแบบการเรียนรู้เป็นการวางแผนการสอนอย่างมีระบบ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายซึ่งเป็นการคิดวิเคราะห์องค์ประกอบเบื้องต้นของระบบและสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ชนาธิป พรกุล (2552) ได้ให้ความหมายของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ว่า การออกแบบการเรียนรู้เป็นการวางเค้าโครงของการสอน ทำให้เห็นภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนการเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอน วิธีสอน เทคนิคการสอน

สรุปความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการสอนแบบครบวงจร สำหรับการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียน เป้าหมายในการเรียน และการพัฒนาระบบในการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปอย่างถาวรหลังจากเกิดการเรียนรู้ โดยกระบวนการในการพัฒนานี้ครอบคลุมการพัฒนาเอกสารการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การทดลอง การปรับปรุงการเรียนการสอน และกิจกรรมการออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน การจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างเข้าใจ

2.2 รูปแบบของการออกแบบการเรียนรู้

Dick and Carey (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2533 อ้างอิงมาจาก Dick and Carey ,1985) ได้เสนอรูปแบบของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ 3 องค์ประกอบ คือ กำหนดผล (จุดมุ่งหมาย) ของการสอน การพัฒนาการสอน การประเมินการเรียนการสอน จาก 3 องค์ประกอบ ได้แบ่ง กิจกรรมการออกแบบการเรียนรู้ไว้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดความมุ่งหมายการสอน
2. การวิเคราะห์การสอนหรือวิเคราะห์ขั้นตอนดำเนินการสอน
3. ศึกษาพฤติกรรมเบื้องต้นและคุณลักษณะของผู้เรียน
4. เขียนจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ หรือจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการสอน

5. สร้างแบบทดสอบเพื่อประเมินการเรียนการสอน
6. พัฒนายุทธศาสตร์การสอน ซึ่งเป็นแผนการสอนหรือเหตุการณ์การสอน
7. เลือก และพัฒนาวัสดุการเรียนการสอน
8. ออกแบบ และจัดประเมินระหว่างเรียน
9. ออกแบบ และจัดประเมินหลังเรียน
10. การแก้ไขปรับปรุงการสอน

Kemp (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2533 อ้างอิงมาจาก Kemp, 1985) ได้เสนอรูปแบบของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ 10 ขั้นตอนดังนี้

1. การวัดความต้องการของผู้เรียน สำหรับเป็นพื้นฐานในการออกแบบโปรแกรมการสอน การกำหนดลำดับก่อนหลังและความจำเป็นของความมุ่งหมายการเรียนการสอน
2. กำหนดหัวข้อหรือภารกิจต่างๆและกำหนดวัตถุประสงค์
3. ศึกษาลักษณะของผู้เรียน
4. วิเคราะห์เนื้อหาวิชาหรือภารกิจให้ละเอียด
5. กำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียน ในลักษณะเนื้อหาวิชาและองค์ประกอบของภารกิจที่กำหนดไว้
6. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน
7. เลือกทรัพยากรการเรียนการสอนต่างๆ ที่ช่วยให้กิจกรรมบรรลุจุดมุ่งหมาย
8. จัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกในสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน

9. ประเมินผลการเรียนและผลที่ได้จากโปรแกรมการเรียนการสอน

10. เตรียมการทดสอบก่อนเรียน โดยจัดเตรียมให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง และภารกิจที่จะจัดการเรียนการสอน

Wiggins, Grant and Jay McTighe (1998) ได้เสนอรูปแบบของการออกแบบการเรียนรู้นำไปปฏิบัติได้ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังผู้สอนจะต้องไตร่ตรองว่าผู้เรียนควรรู้อะไรที่มีคุณค่าและความหมายต่อชีวิตผู้เรียนควรมีความรู้และทักษะในเรื่องอะไรอันที่จะนำไปสู่การสร้างความเข้าใจที่คงทน (Enduring Understanding) โดยผู้สอนต้องพิจารณาประเด็นที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

1.1 แนวคิดหรือกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด ความเข้าใจที่คงทนต้องไม่เป็นเพียงข้อมูลหรือทักษะเฉพาะบางเรื่องเท่านั้นแต่จะต้องเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้

1.2 แนวคิดหรือกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสำคัญต่อสิ่งที่เรียนหรือไม่ ผู้เรียนควรมีโอกาสได้รับประสบการณ์ตรงที่หลากหลายการเรียนรู้ในสภาพจริงจะช่วยให้ผู้เรียนเสริมประสบการณ์และนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.3 แนวคิดและกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเองการเรียนรู้พัฒนาจากการลงมือปฏิบัติมากกว่าการมุ่งเน้นท่องจำเนื้อหาวิชา

1.4 แนวคิดและกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนตามความถนัดและสนใจจะช่วยให้ผู้เรียนพยายามศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาร่องรอยการเรียนรู้ผู้สอนจะเริ่มการวางแผนการเรียนรู้ด้วยการนำหลักฐานที่จะบ่งชี้ว่าผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ผู้สอนจึงมีสิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจดังนี้

2.1 ร่องรอยการเรียนรู้เป็นหลักฐานของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสดงออกมาด้วยการพูดการเขียนและการปฏิบัติ

2.2 วิธีการประเมินเป็นการประเมินตามสภาพจริงซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนทราบว่า การจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามเป้าหมายมากน้อยเพียงไรเช่น

2.2.1 การเลือกตอบ (Selected Response) เช่นการเลือกคำตอบที่ถูก การโยงจับคู่การตอบถูก-ผิด

2.2.2 การตอบคำสั้นๆ (Constructed Response) การให้คำจำกัดความ การพูดอธิบายขั้นตอนการทำงานสั้นๆ

2.2.3 การเขียนแบบอัตนัย (Essay) เช่นการเขียนเรียงความการเขียน

จดหมาย

2.2.4 การประเมินการปฏิบัติภายในโรงเรียน (School Product/School Performance) เช่นการจัดได้ว่าที่การจัดทำแผนผังการจัดทำป้ายนิเทศ

2.2.5 การประเมินการปฏิบัติในชีวิตจริง (Contextual Product/Performance) เช่นการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2.6 การประเมินแบบต่อเนื่อง (On-Going Tools) เช่นการสังเกตพฤติกรรมติดตามความก้าวหน้าของการปฏิบัติต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้เมื่อมีความชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายการเรียนรู้และหลักฐานที่เป็นรูปธรรมแล้วผู้สอนสามารถเริ่มวางแผนการเรียนการสอนได้ โดยอาจตั้งคำถามดังต่อไปนี้

ความรู้และทักษะอะไรจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถตามเป้าหมายกำหนดไว้ กิจกรรมอะไรจะพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายดังกล่าวการสอนจึงจะเหมาะสมสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้น การออกแบบโดยรวมสอดคล้องและลงตัวหรือไม่

การวางแผนจัดประสบการณ์ตามกระบวนการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ จะต้องมีการพิจารณาเป็นขั้นตอนดังนี้

ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจเป้าหมายของหน่วยการเรียนรู้และผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ความสามารถตามทักษะที่ได้รับหน่วยการเรียนรู้จะต้องเชื่อมโยงกับหน่วยการเรียนรู้ที่ผ่านมา โดยมีการเตรียมแผนการสอนอย่างเป็นระบบ

การเรียนรู้ที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้งต้องอาศัยความมีวินัยในตนเองและความเพียรพยายามที่จะรอคอยผลแห่งการเรียนรู้กิจกรรมจะต้องสร้างความสนใจของผู้เรียนไว้ด้วย กิจกรรมที่ดึงดูดและท้าทายผู้สอนต้องสร้างแรงจูงใจจากภายนอกให้เกิดกับผู้เรียนเช่นการใช้รางวัลหรือลงโทษที่จะสร้างแรงจูงใจจากเนื้อหาสาระหรือตัวผู้เรียนเองโดยการออกแบบการเรียนรู้ที่น่าสนใจขึ้นโดยไม่ต้องลดความเข้มข้นของเนื้อหาสาระแต่ผู้สอนต้องเชื่อมโยงสิ่งที่รู้ประเด็นที่มีความหมายในชีวิตจริง

การคัดเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเพศและวัยจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่คงทนเนื้อหาที่เรียนต้องชัดเจนกระตุ้นให้ผู้เรียนศึกษาให้ลึกและกว้างยิ่งขึ้นเกิดการสร้างมุมมองที่หลากหลายช่วยให้เรียนรู้ข้อมูลทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและทักษะที่จำเป็นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับประสบการณ์ตรง

การที่ผู้เรียนจะพัฒนาความเข้าใจตนเองจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่งที่สูงขึ้นผู้เรียนต้องรู้จักคิดวิเคราะห์รู้จักคิดเชื่อมโยงไปสู่ประสบการณ์ใหม่ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ผู้สอนต้องเปิดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานและการประเมินผลตนเอง ผู้สอนจะต้องให้ความสนใจความแตกต่างระหว่างบุคคลเรียนรู้ที่จะเข้าใจในพฤติกรรมของผู้เรียนตามความถนัดความสนใจ และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ผู้สอนต้องจัดเรียงลำดับเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดโดยไล่เลียงจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรมและเรียงลำดับเนื้อหาตามพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละวัย ผู้สอนควรคำนึงถึงกรอบการพิจารณาของแต่ละขั้นตอน (ขั้นตอนที่ 1) เป็นการสร้างความเข้าใจที่คงทนให้เกิดแก่ผู้เรียนผู้สอนต้องพยายามจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่มีคุณค่าและความหมายสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพตนเอง ซึ่งความรู้เหล่านี้จะกลายเป็นความรู้ที่ฝังแน่นติดตัวไปกับผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน (ขั้นตอนที่ 2) เป็นการค้นหาร่องรอยที่เกิดจากการเรียนรู้หลักฐานที่บ่งชี้ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วนั้นได้แก่ การอธิบายการแปลความการประยุกต์ใช้การสร้างมุมมองที่หลากหลายและการรู้จักและเข้าใจตนเองซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบหลักฐานหรือร่องรอยของการเรียนรู้จะต้องมีความเที่ยงตรงในการวัดสามารถวัดได้อย่างตรงประเด็นและได้ข้อมูลที่เพียงพอในการวินิจฉัยข้อมูล และประการสำคัญที่สุดก็คือจะต้องวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้การประเมินตามสภาพจริงซึ่งจะช่วยให้ได้รับข้อมูลที่หลากหลายและตรงตามศักยภาพการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน และ (ขั้นตอนที่ 3) เป็นการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และวิธีการค้นหาร่องรอยการเรียนรู้มาสู่การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดย มุ่งเน้นความสนใจ ความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนทั้ง 3 ขั้นตอนของการ ออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับจึงเป็นแนวทางการออกแบบการเรียนรู้ที่พยายามแปลงมาตรฐานการ เรียนรู้มาสู่การจัดการสอนอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

การเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่าง ยั่งยืนผู้สอนต้องนำเสนอตัวอย่างเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนกำลังคิดถ้าผู้เรียนมีความเข้าใจที่เที่ยงตรงแต่อยู่ ในระดับที่ยังไม่ลึกมากนัก ผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับประสบการณ์ตรงเติมเต็มประสบการณ์ ใหม่ด้วย

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533) ได้เสนอรูปแบบของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ ความจำเป็นผู้เรียน เนื้อหา ภารกิจ สภาพการณ์
2. การออกแบบ จุดมุ่งหมายการสอน ทฤษฎีและรูปแบบการสอน การออกแบบ การสอน สื่อการเรียนการสอน

3. การพัฒนา การพัฒนาวัสดุการเรียนการสอน การเลือกระบบการเรียนการสอน

4. การนำไปใช้ เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5. การประเมินผลและปรับปรุง การประเมินผลการเรียน การประเมินผลโปรแกรมการสอน

3. สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 ความหมายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ชนาธิป พรกุล (2544) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดจากการคิด การค้นคว้า การทดลอง และการสรุปเป็นความรู้โดยตัวผู้เรียนเอง ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทหน้าที่จากการถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้วางแผน จัดการ ชี้แนะ และอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน

บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดคือ การกำหนดจุดหมาย สารกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียน และการประเมินผลที่มุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

ศศิธร เวียงวะลัย (2556) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนให้แสวงหาความรู้ และพัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเอง หรือรวมทั้งมีการฝึกและปฏิบัติในสภาพจริงของการทำงาน มีการจัดกิจกรรมและกระบวนการให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2557) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นภาระสำคัญ

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2559) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ให้โอกาสผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมมากที่สุดด้วยความมุ่งหวังที่จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดสร้างความรู้ ได้ด้วยตนเองโดยมีปฏิสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมกับผู้สอน และผู้เรียนด้วยกันเพื่อพัฒนากาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ในบริบทที่มีและเกิดขึ้นตามสภาพจริง

ทิตนา แคมมณี (2560) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาท

สำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้อย่างแท้จริง

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2560) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง แนวการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง และเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งแบบบูรณาการสื่อเป็นศูนย์กลาง โดยจัดการเรียนการสอนให้มีความแตกต่าง หรือมีความหลากหลาย โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด จึงต้องจัดให้สนองตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และเสริมเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง มุ่งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และมีส่วนร่วมในการเรียน การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด เป็นคนดี มีสติปัญญา และมีความสุข สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยการความสะดวกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่หลากหลายตามความต้องการ ความถนัด ความสนใจ และตามสภาพจริงของผู้เรียน

3.2 แนวคิดหลักการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการริเริ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ ซึ่งได้มีนักวิชาการได้เสนอหลักการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542) ได้เสนอหลักการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ผู้เรียนควรมีบทบาทต่อการรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่างๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ ความรู้สึนึกคิดของแต่ละบุคคลจัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ
3. การเรียนรู้ที่ดี จะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้ในการเรียนรู้ที่ให้เกิดประโยชน์ได้
4. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญ หากผู้เรียนมีทักษะในเรื่องกระบวนการเรียนรู้แล้วจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่างๆ ที่ต้องการ
5. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน เป็นการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

กรมวิชาการ (2543) ได้เสนอหลักการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. ปรับความคิดผู้สอนให้มองผู้เรียนบนพื้นฐานของความรัก ความเข้าใจว่าผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ พร้อมทั้งจะเอื้ออำนวยความสะดวก จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ มีอิสระในการคิดและลงมือปฏิบัติจริง

2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยึดหลักการพัฒนาผู้เรียนให้ถึงศักยภาพสูงสุด พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยึดโยงกับสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน เกิดการคิดเชิงระบบ ค้นพบองค์ความรู้ตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆ ไปใช้ใน ชีวิตจริงได้

4. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล

5. การจัดประสบการณ์โดยใช้คุณธรรมนำความรู้ และสามารถนำความรู้มาบูรณาการเข้ากับคุณธรรมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

6. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน และใช้วิธีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

ทิศนา ขัมมณี (2543) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล และแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

3. ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย โดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางกาย

4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการพัฒนาตนเอง เป็นต้น

5. ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

3.3 ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2543) ได้วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้สอนมีความเชื่อว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ พัฒนาได้ ตามแนวคิดปรัชญา
กลุ่มพิพัฒนิยม

2. ครูผู้สอนมองเห็นภาพรวมของผู้เรียน
3. ครูผู้สอนพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม คือ ครูต้องมองผู้เรียนด้วยความรัก ความ
เข้าใจ ผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ มีพลังที่จะเรียนรู้
4. ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมการเรียนรู้
5. ครูผู้สอนต้องเชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
6. กิจกรรมการเรียนการสอนของครู ต้องเน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหาต้อง
สร้างผู้เรียนให้มีพลังในการเรียนรู้

7. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นโครงสร้างยืดหยุ่นหลากหลาย การเรียนของผู้เรียน
แบบองค์รวมให้ความสำคัญทั้ง ความสามารถทางสติปัญญาหรือไอคิวและความสามารถในการพัฒนา
ทางอารมณ์หรืออีคิว และสามารถปรับและยืดหยุ่นได้อย่างหลากหลายและเหมาะสม

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544) ได้วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญเป็น 2 ส่วนดังนี้

ตัวบ่งชี้ด้านผู้สอน

1. ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่เอง
2. ผู้สอนให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการ คือกระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม
และสร้างความรู้ด้วยตนเอง
3. ผู้สอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน คือมีส่วนทั้งด้านปัญญา กายอารมณ์
และสังคม รวมทั้งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตกับสิ่งไม่มีชีวิต เช่น หนังสือ สถานที่ต่างๆ
คอมพิวเตอร์
4. ผู้สอนสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศทางกายภาพและ
จิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข
5. ผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผลทั้งทักษะกระบวนการขีดความสามารถ
ศักยภาพของผู้เรียน และผลผลิตจากการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการประเมินการเรียนรู้
6. ผู้สอนพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
7. ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก คือเป็นผู้จัดประสบการณ์
รวมทั้งสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นแนวทางสร้างความรู้ด้วยตนเอง คือผู้สอนที่เป็นผู้
อำนวยความสะดวกนั้นมีบทบาท ดังนี้ 1) เป็นผู้นำเสนอ 2) เป็นผู้สังเกต 3) เป็นผู้ถาม 4) เป็นผู้ให้
การเสริมแรง 5) เป็นผู้แนะนำ 6) เป็นผู้สะท้อนความคิด 7) เป็นผู้จัดบรรยากาศ 8) เป็นผู้จัดระเบียบ
9) เป็นผู้แนะแนว 10) เป็นผู้ประเมิน 11) เป็นผู้ให้คำชื่นชม 12) เป็นผู้กำกับ

ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน

1. ผู้เรียนสร้างความรู้ รวมทั้งสร้างสิ่งประดิษฐ์ด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการ คือ กระบวนการคิดและกระบวนการกลุ่ม สร้าง

ความรู้ด้วยตนเอง

3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และมีปฏิสัมพันธ์
4. ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข
5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้

สำคัญไว้ดังนี้

ชนาธิป พรกุล (2552) ได้วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น

1. ผู้สอนมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกค้นคว้า สังเกตรวบรวมข้อมูล

วิเคราะห์คิดอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้และ

แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง

4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการ

เรียนการสอน

5. มีการกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพ

อย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา

7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีความ

รับผิดชอบต่อกลุ่ม

8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
9. ผู้เรียนรักโรงเรียนของตนและมีความกระตือรือร้นในการมาโรงเรียน

3.4 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งมุ่งพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพทักษะชีวิตและทักษะสังคมปรากฏในวงการศึกษาไทยหลายรูปแบบดังนี้

1. การเรียนรู้จากกรณีปัญหา (Problem-Based Learning : PBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองผู้เรียนคิดและดำเนินการเรียนรู้กำหนดวัตถุประสงค์และเลือกแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำเป็นการส่งเสริมให้เกิดการแก้ปัญหา มากกว่าการจำเนื้อหาข้อเท็จจริงเป็นการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและพัฒนาทักษะทางสังคมซึ่งวิธีการนี้จะทำได้ดีในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาเพราะผู้เรียนมีระดับ

ความสามารถทางการคิดการดำเนินการด้วยตนเองได้ดีเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ประกอบด้วย ความรู้เดิมของผู้เรียนทำให้เกิดความเข้าใจข้อมูลใหม่ได้การจัดสถานการณ์เหมือนจริงส่งเสริมการ แสดงออกและนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้โอกาสผู้เรียนได้ไตร่ตรองข้อมูลอย่างลึกซึ้งทำให้ ผู้เรียนตอบคำถามจดบันทึกสอนเพื่อนสรุปวิพากษ์วิจารณ์สมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ได้ดี

2. การเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Individual Study) เนื่องจากผู้เรียนแต่ละบุคคลมี ความสามารถในการเรียนรู้และความสนใจในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีเทคนิค หลายวิธีเพื่อช่วยให้การจัดการเรียนรู้ สามารถตอบสนองผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกันได้

2.1 เทคนิคการใช้ (Concept Mapping) ที่มีหลักการใช้ตรวจสอบความคิด ของผู้เรียนว่าคิดอะไรเข้าใจสิ่งๆที่เรียนอย่างไรแล้วแสดงออกมาเป็นกราฟฟิก

2.2 เทคนิค (Learning Contracts) คือสัญญาที่ผู้เรียนกับผู้สอนร่วมกัน กำหนดเพื่อใช้เป็นหลักยึดในการเรียนว่าจะเรียนอะไรอย่างไรเวลาใดใช้เกณฑ์อะไรประเมิน

2.3 เทคนิค (Know-Want-Learned) ใช้เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ผสมผสานกับการใช้ Mapping ความรู้เดิมเทคนิคการรายงานหน้าชั้นที่ให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเองมานำเสนอหน้าชั้นซึ่งอาจมีกิจกรรมทดสอบผู้ใหญ่

2.4 เทคนิคกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นการเรียนที่ทำให้ผู้เรียน ได้ร่วมมือกันแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกันเพื่อแก้ปัญหาให้ สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์

3. การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) การเรียนรู้แบบนี้มีความ เชื่อพื้นฐานว่าผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้โดยอาศัยประสบการณ์แห่งชีวิตที่ได้รับเพื่อค้นหาความจริงโดย มีรากฐานจากทฤษฎีจิตวิทยาและปรัชญาการศึกษาที่หลากหลายซึ่งนักทฤษฎีสร้างสรรค์นิยมได้ ประยุกต์ทฤษฎีจิตวิทยาและปรัชญาการศึกษาดังกล่าวในรูปแบบและมุมมองใหม่ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ

3.1 กลุ่มที่เน้นกระบวนการรู้คิดในตัวบุคคลเป็นกลุ่มที่เน้นการเรียนรู้ของ มนุษย์เป็นรายบุคคลโดยมีความเชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนรู้วิธีเรียนและวิธีคิดเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วย ตนเอง

3.2 กลุ่มที่เน้นการสร้างความรู้โดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นกลุ่มที่เน้น ว่าความรู้คือผลผลิตทางสังคมโดยมีข้อตกลงเบื้องต้นสองประการคือความรู้ต้องสัมพันธ์กับชุมชนและ ปัจจัยทางวัฒนธรรมสังคมและประวัติศาสตร์มีผลต่อการเรียนรู้ดังนั้นครูจึงมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

4. การเรียนรู้จากการสอนแบบเอสไอพี (SIP) เป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น เพื่อฝึกทักษะทางการสอนให้กับผู้เรียนระดับอุดมศึกษาสาขาวิชาการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจและ

ความสามารถเกี่ยวกับทักษะการสอนโดยผลที่เกิดกับผู้เรียนมีผลทางตรงคือการมีทักษะการสอนการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะทางการสอนและผลทางอ้อมคือการสร้างความรู้ด้วยตนเองความร่วมมือในการเรียนรู้และความพึงพอใจในการเรียนรู้

วิธีการที่ใช้ในการสอนคือการทดลองฝึกปฏิบัติจริงอย่างเข้มข้นต่อเนื่องและเป็นระบบโดยการสอนแบบจุลภาคที่ให้ผู้เรียนทุกคนมีบทบาทในการฝึกทดลองตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุด การฝึกขั้นตอนการสอนคือขั้นความรู้ความเข้าใจขั้นสำรวจวิเคราะห์และออกแบบการฝึกทักษะขั้นฝึกทักษะขั้นประเมินผลโครงสร้างทางสังคมของรูปแบบการสอนอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำในขณะที่ผู้เรียนฝึกทดลองทักษะการสอนนั้นต้องให้การช่วยเหลือสนับสนุนกันอย่างใกล้ชิดสิ่งที่จะทำให้การฝึกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลคือความพร้อมของระบบสนับสนุนได้แก่ห้องปฏิบัติการสอนห้องเอกสารหลักสูตรการสอนและเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง

5. การเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Self-Study) การเรียนรู้แบบนี้เป็นการให้ผู้เรียนศึกษาและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเช่นการจัดการเรียนการสอนแบบสืบค้น (Inquiry Instruction) การเรียนแบบค้นพบ (Discovery Learning) การเรียนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งการเรียนการสอนแบบแสวงหาความรู้ด้วยตนเองนี้ใช้ในการเรียนรู้ทั้งที่เป็นรายบุคคลและกระบวนการกลุ่ม

6. การเรียนรู้จากการทำงาน (Work-Based Learning) การเรียนรู้แบบนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เนื้อหาสาระการฝึกปฏิบัติจริงฝึกฝนทักษะทางสังคมทักษะชีวิตทักษะวิชาชีพการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงโดยสถาบันการศึกษาร่วมมือกับแหล่งงานในชุมชนรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนร่วมกันตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์การกำหนดเนื้อหากิจกรรมและวิธีการประเมินวิธีการเรียนรู้จากการทำความเข้าใจกับผู้เรียนให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ตามแนวนั้นจากนั้นทำความเข้าใจในเนื้อหาและประเด็นหลักๆของรายวิชามอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาวิเคราะห์เอกสารแนวคิดตามประเด็นที่กำหนดแล้วให้ผู้เรียนพัฒนาแนวคิดในประเด็นต่างๆแยกที่ละประเด็นโดยให้ผู้เรียนเขียนประเด็นเหล่านั้นเป็นผลงานในลักษณะที่เป็นแนวคิดของตนเองที่ผ่านการกลั่นกรองวิเคราะห์เจาะลึกจนตกผลึกทางความคิดเป็นของตนเองจากนั้นจึงนำเสนอให้กลุ่มเพื่อนได้ช่วยวิเคราะห์วิจารณ์อีกครั้งซึ่งรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

4. สมรรถนะการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

4.1 ความหมายของสื่อการสอน

คำว่า สื่อการเรียนการสอนตรงกับภาษาอังกฤษว่า Instruction Media Instruction มีความหมายว่า Teach แปลว่า สอน Media เป็นคำพหูพจน์ มาจากคำเอกพจน์ว่า

medium แปลว่า สื่อ เมื่อรวมสองคำนี้เข้าด้วยกัน เป็น Instruction Media จึงมีความหมายว่าสื่อ การสอน หรือสื่อการเรียนการสอน มีผู้ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2531) ได้ให้ความหมายว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่ง ต่างๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับใช้ในการสอนของครูกับนักเรียนและให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ ตามวัตถุประสงค์หรือจุดหมายที่ผู้สอนได้กำหนดไว้เป็นอย่างดี

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537) ได้ให้ความหมายไว้ว่าสื่อการสอนหมายถึง วัสดุอุปกรณ์ วิธีการที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้เจตคติและทักษะไปยังผู้เรียนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

กรมวิชาการ (2544) ได้ให้ความหมายว่า สื่อการเรียนสอน หมายถึง สื่อที่นำเสนอ สิ่งเร้า สื่อการเรียนรู้อะไรหลายรูปแบบและหลายประเภท เช่น หนังสือ ภาพยนตร์ เทปเสียง การส่งสาร นำเสนอสิ่งเร้าต่างๆ ต้องการสื่อที่เป็นวัสดุรูปแบบหนึ่งเสมอ

ไพบุลย์ ลิ้มมณี (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆที่เป็น บุคคล วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิควิธีการ ซึ่งเป็นตัวกลางทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ได้อย่างง่ายและรวดเร็ว เป็นเครื่องมือสำคัญประการ หนึ่งซึ่งช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า สิ่งที่น่า ความรู้ไปสู่ผู้เรียนอยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์หรือไม่ใช่สิ่งพิมพ์ก็ได้ สื่อการสอนที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ก็คือ สื่อ ประเภทโสตทัศนูปกรณ์ หมายถึง วัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ และวิธีการทางโสตทัศนศึกษา

สรุป สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิควิธีการต่างๆที่ ผู้สอนนำมาใช้เป็นตัวกลางในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอดได้ดีและ รวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งได้ผลตามจุดหมายของการเรียนการสอน

4.2 ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนจำแนกตามลักษณะได้ 3 ประเภทดังนี้

4.2.1 สื่อสิ่งพิมพ์หมายถึงหนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น นิตยสาร วารสาร ตำรา หนังสือเรียนแผ่นพับโปสเตอร์ภาพพลิก เป็นต้น

4.2.2 สื่อเทคโนโลยีหมายถึงสื่อการเรียนรู้อะไรที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้คู่กับเครื่องมือ โสตทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ รวมถึงการใช้อินเทอร์เน็ตการศึกษาผ่านดาวเทียม

4.2.3 สื่ออื่นๆ เช่น สื่อบุคคลรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นสื่อกิจกรรม/กระบวนการ สื่อวัสดุ/เครื่องมืออุปกรณ์

4.3 การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อะไร

ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องจัดทำหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้ตามรายวิชาต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร มีหลักในการเลือกสื่อการเรียนรู้ดังนี้

4.3.1 เลือกสื่อการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด เนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้เนื่องจากสื่อการเรียนรู้มีอยู่มากมายสื่อแต่ละประเภทจะมีคุณสมบัติในเรื่องข้อดีและข้อจำกัดในการใช้แตกต่างกัน

- 1) หนังสือเรียนมีข้อดีที่มีสาระตามหลักสูตรแกนกลางเหมาะสมสำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้การทบทวนและการอ้างอิงแต่มีข้อจำกัดที่ไม่มีสาระในส่วนที่เป็นจุดเน้นของท้องถิ่น/สถานศึกษาหนังสือเรียนอาจล้าสมัยหากมีข้อค้นพบ/เหตุการณ์ใหม่ๆ เกิดขึ้น
- 2) ของจริง/ของตัวอย่างมีข้อดีที่แสดงคุณลักษณะที่ต้องการสื่อให้ผู้เรียนรู้ได้ตามสภาพจริงผู้เรียนสามารถสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 แต่มีข้อจำกัดกรณีที่จัดหาได้ยากหรือมีราคาแพง
- 3) คอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีข้อดีที่ผู้เรียนสามารถโต้ตอบกับบทเรียนได้นำเสนอบทเรียนได้ทั้งภาพและเสียงทำให้บทเรียนน่าสนใจแต่ครูผู้สอนและผู้เรียนต้องมีความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมซอฟต์แวร์มีราคาแพงดังนั้นครูผู้สอนจึงควรต้องศึกษาลักษณะคุณสมบัติของสื่อการเรียนรู้แต่ละประเภทเพื่อคัดเลือกสื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้แต่ละบทเรียน

4.3.2 การเลือกสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนครูผู้สอนต้องเลือกสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมโดยการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนเพื่อได้รู้พัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งทางร่างกายจิตใจ อารมณ์สังคมและสติปัญญาของผู้เรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้เช่นวัยเด็กเล็กจะเรียนรู้ด้วยการกระทำสื่อที่ใช้ได้แก่เกมของเล่นวัยโตขึ้นจะเรียนรู้ด้วยการใช้สายตาและความคิดสื่อจึงควรเป็นภาพและต่อมาจะเรียนรู้โดยอาศัยสัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรมหรือภาษาสื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ก็ควรเป็นหนังสือต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้จึงมีอาจใช้สื่อใดสื่อหนึ่งเป็นการเฉพาะเพราะไม่มีสื่อชนิดใดที่สามารถตอบสนองการจัดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนในทุกบทเรียนทุกกิจกรรมครูผู้สอนจึงต้องเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อย่างหลากหลายทั้งนี้ในการเลือกสื่อการเรียนรู้แต่ละประเภทควรเลือกสื่อที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของสื่อแต่ละประเภท

4.4 การใช้สื่อการเรียนรู้

การใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนโดยครูผู้สอนจะต้องดำเนินการดังนี้

4.4.1 การเตรียมตัวครูผู้สอนให้มีความพร้อมในการใช้สื่อการเรียนรู้ดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาเนื้อหาสาระในสื่อการเรียนรู้ที่ได้เลือกไว้เพื่อตรวจสอบว่ามีความสมบูรณ์ตามที่ต้องการหรือไม่กรณีมีสาระไม่ครบถ้วนอาจจัดทำใบความรู้ ใบงานเสริม

2) ทดลองใช้สื่อการเรียนรู้บางประเภทที่มีวิธีการใช้ที่ยุ่ยากหรือทดสอบประสิทธิภาพของสื่อว่าสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนเพียงใดเหมาะสมกับเวลาหรือไม่และต้องแก้ไขปรับปรุงอะไรบ้าง

3) จัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือให้พร้อมล่วงหน้าจะได้ไม่เสียเวลาและตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ให้ครบถ้วนอยู่ในสภาพพร้อมใช้เสมอ

4.4.2 เตรียมจัดสภาพแวดล้อมการใช้สื่อการเรียนรู้บางประเภทต้องจัดให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับสถานที่หรือห้องเรียนนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งที่เหมาะสมของเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ระยะที่นั่งที่เหมาะสมของผู้เรียนหรือแสงภายในห้อง

4.4.3 เตรียมความพร้อมผู้เรียนครูผู้สอนควรชี้แจงให้ผู้เรียนรู้เป้าหมายของการเรียนรู้ เป้าหมายของการเรียนรู้โดยใช้สื่ออื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนรู้อย่างมีเป้าหมายและมีความพร้อมในการเรียนรู้จากสื่ออื่นหรือในกรณีที่ผู้เรียนต้องใช้สื่อด้วยตัวเองครูผู้สอนต้องแนะนำวิธีการใช้สื่อ นั้นด้วยที่สำคัญจะต้องบอกว่าผู้เรียนต้องทำกิจกรรมอะไรบ้างเพื่อจะได้เตรียมตัวได้ถูกต้อง

4.4.4 ดำเนินการใช้สื่อการเรียนรู้โดยขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนต้องพิจารณาว่าผู้เรียนมีปฏิริยาอย่างไรมีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียนหรือไม่ เพราะปฏิริยาของผู้เรียนเป็นตัวชี้วัดได้ว่าสื่อมีความเหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียนเพียงใด นอกจากนี้ควรมีการใช้เครื่องมือหรือกลวิธีต่างๆ ที่จะตรวจสอบการสื่อการเรียนรู้มีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใด

4.4.5 ประเมินการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นการนำข้อมูลจากการใช้สื่อมาวิเคราะห์ให้ เกิดความชัดเจนว่ามีอุปสรรคในการใช้สื่ออย่างไรมีความเหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียนระดับใดการ ประเมินจะช่วยให้ตัดสินใจเลือกใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไปหรือปรับปรุงเพื่อพัฒนาเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

4.5 ความหมายของนวัตกรรม

ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมได้ให้ความหมายของนวัตกรรมไว้คล้ายคลึงกันแต่มีขอบเขตของความหมายที่หลากหลายพอสรุปได้ดังนี้

กชกร ธิปัตติ (2547) ได้ให้ความหมายว่า นวัตกรรม หมายถึง สิ่งใหม่ที่บุคคล นำเสนอ หรือเผยแพร่ ซึ่งอาจจะเป็นวิธีการใหม่ ประเพณีใหม่ เครื่องมือใหม่ และการเปลี่ยนแปลง วิธีการทำงานหรือการดำเนินการสิ่งต่างๆ ด้วยวิธีการใหม่ ส่วนประกอบที่สำคัญ ได้แก่ แนวความคิด ใหม่ๆ รวมทั้งวิธีการปฏิบัติหรือการประยุกต์ใช้ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น หรือเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งประโยชน์หรือกำไร

คำว่า “นวัตกรรม (Innovation)” กับคำว่า “การประดิษฐ์” (Invention) มีความแตกต่างกัน เช่น การประดิษฐ์อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ถือว่าเป็น “การประดิษฐ์” ส่วนวิธีการที่นำมาใช้เพื่อให้สามารถจำหน่ายอุปกรณ์ประกอบคอมพิวเตอร์ที่ประดิษฐ์ขึ้นให้ได้กำไรมากขึ้นถือว่าเป็น “นวัตกรรม” เป็นต้น

นวัตกรรมเป็นศัพท์บัญญัติทางการศึกษาดังปรากฏหลักฐานในหนังสือประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หน้า 95 คำที่ 368 ใช้แทนคำ Innovation ในภาษาอังกฤษซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า Innovare แปลว่า to Renew หรือ to Modify นวัตกรรม ซึ่งมีรากศัพท์มาจาก นวัตกรรม (บาลี) + กรรม (สันสกฤต) จึงหมายถึงการกระทำหรือความคิดใหม่ๆ ที่นำมาใช้แก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ (สมบูรณ์ สงวนญาตี, 2534)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นจึงอาจสรุปความหมายของนวัตกรรมได้ดังนี้ นวัตกรรม คือ การทำสิ่งใหม่ๆ ความคิดใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นมา หรือการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงของเก่าให้ดีขึ้น

ส่วนนวัตกรรมทางการศึกษา (Educational Innovation) มีผู้ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง แนวความคิดหรือวิธีการหรือ เครื่องมือ ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่ยังไม่เคยนำมาใช้ในวงการศึกษามาก่อนแต่ได้ถูกนำมาทดลองใช้เพื่อดูผลว่าให้ผลดีเพียงใดถ้าได้ผลดีก็จะได้รับการยอมรับและเผยแพร่ให้รู้จักและนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางต่อไป (บุษยามาศ แสงงาม, 2555)

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2555) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษาไว้ว่า แนวความคิดหรือวิธีการหรือเครื่องมือ ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่ยังไม่เคยนำมาใช้ในวงการศึกษามาก่อนแต่ได้ถูกนำมาทดลองใช้เพื่อดูผลว่าให้ผลดีเพียงใด ถ้าได้ผลดีก็จะได้รับการยอมรับและเผยแพร่ให้รู้จักและนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางต่อไป ส่วนนวัตกรรมการเรียนการสอนหมายถึง แนวคิด กระบวนการ และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียน หรือพัฒนาการเรียนรู้อ หรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการ

4.6 ประเภทของนวัตกรรมด้านการศึกษา

นวัตกรรมด้านการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 7 ประเภทคือ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556)

4.6.1 นวัตกรรมด้านหลักสูตร

เป็นการจัดทำหลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน โดยแสดงองค์ประกอบของหลักสูตรที่นำเสนอองค์ความรู้ ประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบความสำเร็จและมีความสุข ตัวอย่างนวัตกรรมด้านหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง หลักสูตรประหยัดพลังงาน หลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรแบบ E-learning

4.6.2 นวัตกรรมด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้/การสอน

คือ การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริง แก้ปัญหา หรือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองค้นพบความรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างความรู้ที่มีความหมายแก่ตนเองตามสิ่งที่ชอบและสนใจ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการวางแผนและออกแบบกิจกรรมตลอดจนประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายและเป็นระบบ มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ตัวอย่างนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้/การสอน ได้แก่ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การสอนแบบเน้นชุมชนการสอนแบบเพลิน (Play+Learn)

4.6.3 นวัตกรรมด้านแหล่งเรียนรู้

คือ แหล่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียนและแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องและเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ตัวอย่างนวัตกรรมด้านแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ส่วนสมุนไพรรในโรงเรียน ห้องเรียนสีเขียว ห้องเรียนสีขาว

4.6.4 นวัตกรรมด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

นวัตกรรมด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ

- 1) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือเรียน ตำรา นิตยสาร หนังสือพิมพ์ รายงานจดหมายเหตุ บันทึก วิทยานิพนธ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ
- 2) สื่อเทคโนโลยีเป็นสื่อวัสดุ (Software) ที่ผลิตใช้ควบคู่กับ (Hardware) ได้แก่ วีดิทัศน์ แดบบันทึกเสียง คอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน ชุดฝึกบทเรียนทางไกล มัลติมีเดียประเภทต่างๆ
- 3) อื่นๆ เป็นสื่อเดี่ยวหรือสื่อเสริม เช่น สื่อบุคคล สื่อจากแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ (Resource Center) สื่อจากแหล่งเรียนรู้ (Learning Resource) สื่อกิจกรรม เกมส์ ที่เห็นถึงกระบวนการเรียนรู้ สื่อทัศนูปกรณ์ต่างๆ

4.6.5 นวัตกรรมด้านการวัดและประเมินผล

คือ แนวทางกระบวนการวัดผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เป็นการประเมินด้านต่างๆของผู้เรียนด้วยวิธีการและเครื่องมืออย่างหลากหลาย โดยมุ่งการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และผลการประเมินที่สะท้อนถึงศักยภาพ พฤติกรรม และการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

4.6.6 นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

คือ รูปแบบการบริหารและการจัดการสถานศึกษาที่กระจายอำนาจการตัดสินใจไปยังผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีส่วนร่วมทั้งการตัดสินใจและการบริหารจัดการร่วมกับคณะผู้บริหารของสถานศึกษา เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาระบบงบประมาณ บุคลากร งานวิชาการ

(โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้) และแผนการพัฒนาตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน โดยมีการมอบหมายงานในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การปรับปรุงสถานศึกษาและจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ

4.6.7 นวัตกรรมด้านจิตวิทยา

คือ การนำความรู้ทางด้านจิตวิทยา การแนะแนวมาใช้ในกระบวนการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานักเรียนในสถานศึกษาให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขและเรียนรู้ได้ดี เช่น การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี รายกลุ่ม การพัฒนานักเรียนกลุ่มพิเศษ การจัดชั้นเรียน เป็นต้น

4.7 ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษา

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของเทคโนโลยี ไว้ดังนี้

Dale, M. and K. Hes (1995) ได้ให้ความหมายของ เทคโนโลยี หมายถึง เทคโนโลยีประกอบด้วยผลรวมของการทดลอง เครื่องมือ และกระบวนการ ซึ่งสิ่งทั้งหลายเหล่านี้เกิดจากการเรียนรู้ ทดลองและได้รับการปรับปรุงแก้ไขมาแล้ว

Coley, Richard J. and others (1996) ได้ให้ความหมายของ เทคโนโลยี หมายถึง เทคโนโลยีเป็นการใช้อย่างเป็นระบบของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ หรือความรู้ต่างๆ ที่รวบรวมไว้มาใช้อย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่ผลในทางปฏิบัติ

กิดานันท์ มลิทอง (2543) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีไว้ว่า เทคนิควิธีสมัยใหม่เครื่องยนต์คนไกลหรืออุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ที่มีระบบการทำงานยุ่งยากซับซ้อนและมีราคาแพง หรืออาจจะเป็นในแง่ของความรู้ข้อสรุปทฤษฎีหรือหลักการใหม่ๆ ที่นำไปใช้แล้ว สามารถช่วยการทำงานให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น และมีประสิทธิผลสูงขึ้น

สรุปได้ว่า เทคโนโลยี คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการผลิตการสร้างและการใช้สิ่งของ กระบวนการ หรืออุปกรณ์ที่ไม่ได้มีในธรรมชาติ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษาไว้ดังนี้

Good (กิดานันท์ มลิทอง, 2543 อ้างอิงมาจาก Good, 1973) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษาไว้ว่า เทคโนโลยีการศึกษาหมายถึง การนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้เพื่อการออกแบบ และส่งเสริมระบบการเรียนการสอน โดยเน้นที่วัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่สามารถวัดได้อย่างถูกต้องแน่นอน มีการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนมากกว่ายึดเนื้อหาวิชา มีการใช้การศึกษาเชิงปฏิบัติโดยผ่านการวิเคราะห์และการใช้สื่อดิจิทัลอุปกรณ์ รวมถึงเทคโนโลยีการสอนโดยใช้อุปกรณ์ต่างๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ สื่อการสอนต่างๆ ในลักษณะของสื่อประสมและการศึกษาด้วยตนเอง

Gagne and others (กิดานันท์ มลิทอง, 2543 อ้างอิงมาจาก Gagne and others, 1974) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษาไว้ว่า เทคโนโลยีการศึกษานั้นพัฒนามาจากการออกแบบการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ โดยรวมถึง

1. ความสนใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องของการเรียนรู้ เช่น บทเรียนแบบโปรแกรม และบทเรียนการสอนใช้คอมพิวเตอร์ช่วย เป็นต้น
2. ด้านพฤติกรรมศาสตร์และทฤษฎีการเรียนรู้ เช่น ทฤษฎีการเสริมแรงของ สกินเนอร์ (Skinner)
3. เทคโนโลยีด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ เช่น โสตทัศนูปกรณ์ประเภทต่างๆ รวมถึงสื่อสิ่งพิมพ์ด้วย

Coley and others (กิดานันท์ มลิทอง, 2543 อ้างอิงมาจาก Coley and others, 1996) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษา ไว้ว่า ในความหมายอย่างกว้างๆ แล้ว เทคโนโลยีการศึกษา จะเป็นคำซึ่งรวมถึงทรัพยากรใดๆ ก็ตามที่ใช้ในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน โดยอาจรวมถึงวิธีการสร้างเครื่องมือ หรือกระบวนการ หากเป็นในเชิงปฏิบัติแล้ว คำนี้จะใช้ในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งหมายถึงการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เช่น फिल्मสตีบ เครื่องฉายสไลด์ คลิปเสียง โทรทัศน์ และห้องปฏิบัติการภาษา เมื่อมีการนำคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลมาใช้ในช่วง พ. ศ. 2523-2532 (ทศวรรษ 1980s) จึงเป็นยุคของการใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการเรียนรู้ และในปัจจุบันจะเป็นการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารควบคู่กับคอมพิวเตอร์ จึงสรุปได้ว่า เทคโนโลยีการศึกษาเป็นคำที่ใช้หมายถึง การนำเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอนให้เหมาะสมในแต่ละยุค

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2543) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษาไว้ว่า เทคโนโลยีการศึกษานั้น เป็นการประยุกต์เอาเทคนิค วิธีการ แนวคิด อุปกรณ์ และเครื่องมือใหม่ๆ มาใช้เพื่อช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษาทั้งในด้านการขยายงาน และด้านการปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนตามนัยนี้เทคโนโลยีการศึกษาจึงครอบคลุมเรื่องต่างๆ 3 ด้าน คือ การนำเอาเครื่องมือใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน การผลิตวัสดุการสอนแนวใหม่ รวมถึงการใช้เทคนิคและวิธีการใหม่ๆ

จากความหมายต่างๆ ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง การประยุกต์เอาเทคนิค วิธีการ แนวความคิด วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งต่างๆ อันสืบเนื่องมาจากเทคโนโลยีมาใช้ในองค์การศึกษา เทคโนโลยีเหล่านั้นถึงแม้ในบางครั้งจะเป็นการคิดค้นขึ้นเพื่อใช้ในการคำนวณและในวงการธุรกิจ ก็ยังสามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาและช่วยในการเรียนการสอนได้ หรือการใช้เทคโนโลยีการพิมพ์เอกสารและตำราทางวิชาการ การส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมเพื่อใช้ในการศึกษาและการเรียนการสอน นับเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในเทคโนโลยีการศึกษา นอกจากนี้แล้วยังเกี่ยวข้องถึงบุคคลและองค์กรต่างๆ โดยเป็นกระบวนการที่

ซับซ้อนของการประยุกต์สิ่งทั้งหลายเหล่านั้นมาใช้ในการวางแผนวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาทางการศึกษา

สรุปได้ว่า การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการนำวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ตลอดจนแนวความคิด เทคนิควิธีการต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่ผู้สอนนำมาใช้เป็นตัวกลางในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอดได้ดี และรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งได้ผลตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

5. สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment Competency)

5.1 ความหมายของการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไว้ดังนี้

วิราพร พงศ์อาจารย์ (2527) ได้ให้ความหมายของการวัดผลและประเมินผล หมายถึง เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและอาศัยซึ่งกันอยู่เสมอไม่สามารถแยกออกจากกันได้โดยเด็ดขาดทั้งนี้เพราะหลังจากที่มีการวัดผลแล้วจะต้องมีการประเมินผลตามมา จึงจะทำให้การวัดผลสมบูรณ์และการประเมินจะกระทำไม่ได้ถ้าปราศจากการวัดผล

กรมวิชาการ (2540) ได้ให้ความหมายของการวัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการสังเกตการณ์บันทึกและรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่นักเรียนทำเพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจในการศึกษาถึงผลกระทบท่อเด็กเหล่านั้น การประเมินผลจากสภาพจริง จะไม่เน้นการประเมินเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริงในการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้ค้นพบและผู้ผลิตความรู้ นักเรียน ได้ฝึกปฏิบัติจริง รวมทั้งเน้นพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อสนองจุดประสงค์ของหลักสูตร และความต้องการของสังคม การประเมินตามสภาพจริงจะแตกต่างจากการประเมินผลการเรียนหรือการประเมินเพื่อรับรองผลงานแบบดั้งเดิมเพราะจะเน้นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาการและความต้องการช่วยเหลือและประสบความสำเร็จของผู้เรียนแต่ละคนมากกว่าจะประเมินผลการเรียนที่มุ่งให้คะแนนผลผลิตและจัดลำดับที่แล้วเปรียบเทียบกับกลุ่มและจะแตกต่างกับการทดสอบทั่วไป เนื่องจากเป็นการวัดผลโดยตรงในสภาพการแสดงออกจริง ๆ ในเนื้อหาวิชา ซึ่งการทดสอบด้วยข้อสอบจะวัดได้เฉพาะความรู้และทักษะบางส่วน และเป็นการวัดโดยอ้อมเท่านั้น นอกจากนี้การประเมินจากสภาพจริงจะมีความต่อเนื่องในการให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมแต่ละบุคคลได้

ไพศาล หวังพานิช (2545) ได้ให้ความหมายของการประเมินผล (Evaluation) เป็นกระบวนการพิจารณาตัดสินสรุปเกี่ยวกับสมบัติหรือคุณลักษณะของสิ่งต่างๆ หรือของบุคคลโดยใช้ผลที่ได้จากการวัดและอาศัยเกณฑ์ (Criteria) ในการตัดสินพิจารณา

ศิริชัย กาญจนวาสิ (2545) ได้ให้ความหมายของการวัดผล หมายถึง เป็นกระบวนการกำหนดตัวเลข (Assignment of Numerals) ให้แก่สิ่งต่างๆ ตามเกณฑ์การวัดจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วนคือจุดมุ่งหมายการวัดเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและการแปลผลและนำผลไปใช้

จากการศึกษาความหมายของการวัดผลและประเมินผลสามารถสรุปได้ว่าการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีความสามารถวัดประเมินผลได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนดมีความรู้ความเข้าใจหลักการวัดประเมินผลตามสภาพจริง สามารถสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้สามารถจัดทำเอกสารประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้และสามารถนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

5.2 ประเภทของการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สามารถแบ่งได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการแบ่ง ดังนี้

5.2.1 จำแนกตามขั้นตอนการเรียนการสอนการวัดและการประเมินทางการศึกษาสามารถกระทำได้ทั้งก่อน-ระหว่าง-หลังการเรียนการสอนโดยมีจุดมุ่งหมายและเทคนิคแตกต่างกัน

1) การประเมินเพื่อจัดตำแหน่ง (Placement Evaluation) เป็นการประเมินก่อนเริ่มเรียนเพื่อดูความพร้อมความสนใจทักษะพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้และการวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน

2) การประเมินระหว่างเรียน (Formative Evaluation) เป็นการประเมินขณะการเรียนการสอนยังดำเนินอยู่หรือการประเมินหลังการจบแต่ละหน่วยเพื่อมุ่งชี้พัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนรวมทั้งเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนรู้ความคลาดเคลื่อนของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นสำหรับการปรับปรุงแก้ไขและเรียนซ่อมเสริม

3) การประเมินเพื่อวินิจฉัย (Diagnostic Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อวินิจฉัยสาเหตุของปัญหาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอนเช่นเกี่ยวกับผู้เรียนสิ่งแวดล้อมเนื้อหาวิชาผู้สอนเป็นต้นจะได้ทำการแก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง

4) การประเมินหลังเรียน (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่าการเรียนรู้แบบรวบยอดของผู้เรียนหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอนเพื่อตัดสินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนหรือความรอบรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

5.2.2 จำแนกตามวิธีการแปลความหมายคะแนน

1) การประเมินแบบอิงกลุ่ม (Norm-reference Evaluation) เป็นการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อบรรยาย ตัดสินความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยเปรียบเทียบกับตนเองภายในกลุ่ม

2) การประเมินแบบอิงเกณฑ์ (Criterion-referenced Evaluation) เป็นการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อบรรยายและตัดสินความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน

5.3 ลักษณะการวัดและการประเมินผลที่ดี

Puckett, Margaret B. and Janet K. Black (1994) ได้กล่าวถึง ลักษณะการวัดและการประเมินผลที่ดีควรมีเกณฑ์ดังนี้

1. การประเมินจะต้องเที่ยงตรงสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแต่ละโปรแกรม
2. การประเมินไม่ควรวัดเฉพาะผลสัมฤทธิ์ซึ่งถือเป็นการประเมินแบบอิงกลุ่มที่ใช้แบบทดสอบมาตรฐานแบบทดสอบชนิดเลือกตอบหรือแบบเขียนตอบ
3. การประเมินต้องเกี่ยวข้องกับศักยภาพผู้เรียนในทุกด้านเป้าหมายการประเมินต้องสัมพันธ์กับการพัฒนาทางร่างกายสังคมอารมณ์และจิตใจหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าจะต้องวัดให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัดทั้ง 3 ด้าน คือวัดด้านสติปัญญา ด้านความรู้สึก และด้านทักษะ
4. การประเมินต้องมีการสังเกตซักก่อนตัดสินการสังเกตหลายๆ ครั้งช่วยให้ครูได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่สมบูรณ์ของผู้เรียน
5. การประเมินจะต้องทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาควรศึกษาพัฒนาการเป็นรายบุคคลตลอดเวลามากกว่าพฤติกรรมโดยเฉลี่ยของกลุ่ม
6. การประเมินจะต้องใช้วิธีการที่หลากหลายอาศัยข้อมูลจากหลายแหล่งที่เกี่ยวข้องก่อนตัดสินใจ
7. สารสนเทศที่ได้จากการประเมินจะต้องนำมาใช้เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคนนอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการวัดและการประเมินผลที่ดีในแง่ของคุณภาพในการประเมินแล้วจะพบว่า การประเมินควรมีลักษณะดังนี้

7.1 วัดและประเมินผลสอดคล้องความเป็นจริง (Relevance) ควรยึดหลักดังนี้ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุประสงค์ของการวัดและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและต้องสอดคล้องกับหลักสูตรวัดและประเมินผลตามเนื้อหาของรายวิชา

7.2 วัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบให้เกิดความชัดเจนและเป็นธรรมแก่ผู้เรียนมากที่สุดผู้สอนต้องวางแผนการวัดโดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวัดกำหนดสิ่งที่จะวัด

กำหนดชนิดหรือประเภทของเครื่องมือที่จะใช้ระบบการตรวจให้คะแนนและกำหนดวิธีการดำเนินการต่างๆ นอกจากนี้ผู้สอนจะต้องให้ความยุติธรรมดำเนินการวัดภายใต้สถานการณ์เดียวกันด้วยเงื่อนไขต่างๆ ที่เหมือนกัน

7.3 วัดและประเมินด้วยเครื่องมือที่ดีมีคุณภาพการวัดและประเมินสิ่งใดก็ตามผลที่ได้จะเป็นที่ยอมรับได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้เป็นสำคัญคุณภาพของเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่สำคัญประกอบด้วยความเที่ยงตรง (Validity) เครื่องมือชนิดใดก็ตามต้องสามารถวัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้อย่างแท้จริงนั่นคือวัดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ต้องการวัดได้จริง (Construct Validity) และวัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือเนื้อหาตามหลักสูตรได้จริง (Content Validity) เครื่องมือที่สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงให้ผลได้ตรงความเป็นจริงย่อมจัดได้ว่าเครื่องมือที่วัดได้อย่างถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) คุณสมบัติดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเครื่องมือวัดทุกประเภทเพื่อให้เครื่องมือมีความเที่ยงตรงสูงควรดำเนินการดังนี้

ความเชื่อมั่น (Reliability) เครื่องมือวัดและประเมินผลสามารถให้ผลที่สะท้อนศักยภาพหรือความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้มากที่สุดโดยมีความผิดพลาด คลาดเคลื่อนต่างๆ เกิดขึ้นน้อยที่สุด คุณภาพดังกล่าวทำให้ผลการวัดและประเมินมีความน่าเชื่อถือและมีความคงที่ (Consistency) ของผลการวัด

ความเป็นปรนัย (Objectivity) เครื่องมือวัดมีความชัดเจนสื่อความหมายให้เข้าใจได้ตรงกันไม่กำกวมจนต้องมีความหมายแตกต่างกันระหว่างผู้เรียนแต่ละคนความเป็นปรนัยของเครื่องมือขึ้นอยู่กับความรัดกุมถูกต้องของการใช้ภาษาในการสื่อความหมายและการกำหนดขอบเขตเงื่อนไขหรือข้อมูลที่เพียงพอในการคิดหาคำตอบ

การจำแนก (Discrimination) เครื่องมือวัดและประเมินผลต้องสามารถจำแนกหรือแยกผู้เรียนได้ถูกต้องตามระดับความสามารถคำถามที่ใช้จะทำให้ได้คำตอบที่แตกต่างกันระหว่างผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถหรือทักษะแตกต่างกันรวมถึงคะแนนที่ได้ก็จะแตกต่างกันตามระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน

ระดับความยาก (Difficulty) ในกรณีเครื่องมือวัดและประเมินผลเป็นข้อสอบจำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพด้านความง่ายของข้อสอบ

จากเกณฑ์และลักษณะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ดี สามารถสรุปในลักษณะของระบบการประเมินผลการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้ว่า

- 1) ควรระบุให้ชัดเจนถึงสิ่งที่มุ่งประเมิน
- 2) เลือกเทคนิคการประเมินให้เหมาะสมกับสิ่งที่ประเมิน
- 3) ควรใช้เทคนิคการประเมินหลายอย่างประกอบกัน

4) ควบคุมความคลาดเคลื่อนจากการวัดให้น้อยที่สุด

5) ใช้สารสนเทศจากการประเมินสำหรับการตัดสินใจ

5.4 การวัดและประเมินผลจากสภาพจริง (Authentic Assessment)

5.4.1 ลักษณะของการประเมินตามสภาพจริง

Herman, Joan L, Pamela R. Aschbacher and Lynn Winters (1992)

ซึ่งได้จำแนกคุณลักษณะของการประเมินจากทางเลือกใหม่ไว้ 6 ประการดังนี้

1. การประเมินจากทางเลือกใหม่นี้ผู้สอนต้องจัดโอกาสการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แสดงออกในภาคปฏิบัติคิดสร้างสรรค์ผลิตผลงานหรือกระทำบางสิ่งบางอย่างที่สัมพันธ์กับสิ่งที่เรียน

2. ต้องดึงหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ระดับการคิดขั้นสูงและใช้ทักษะใน

การแก้ปัญหา

3. งานหรือภารกิจหรือกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำต้องเป็นสิ่งที่มีความหมาย

สำหรับผู้เรียน

4. สิ่งที่เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโลกแห่งความเป็นจริงใน

ชีวิตประจำวัน

5. ต้องใช้คนเป็นผู้ตัดสินการประเมินไม่ใช่เครื่องจักรตัดสิน

6. ผู้สอนจะต้องเปลี่ยนบทบาทใหม่ทั้งในด้านการสอนและการประเมิน

สมนึก นนธิจันทร์ (2545) ได้กล่าวถึงลักษณะและความสำคัญของการประเมินจากสภาพจริง ดังนี้

1. เป็นการประเมินผลจากสภาพจริง กระทำได้ตลอดเวลาทุกสถานการณ์ ทั้งที่บ้าน โรงเรียนและชุมชน สังเกตพฤติกรรมต่างๆ โดยใช้การตัดสินใจของมนุษย์ในการให้คะแนน

2. กำหนดปัญหาหรืองานแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างคำตอบเอง (รูปแบบแก่ผู้เรียนต้องเลือกคำตอบจากผู้เขียนข้อสอบกำหนดไว้) คือ ให้ผู้เรียนตอบด้วยการแสดง สร้างสรรค์ ผลิตหรือทำงาน

3. ไม่เน้นประเมินผลเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่ให้ผู้เรียนผลิต สร้าง หรือทำบางสิ่งที่เน้นทักษะการคิดที่ซับซ้อน การพิจารณาไตร่ตรอง การทำงานและการแก้ปัญหา นั่นคือเน้นการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา

4. เน้นสภาพปัญหาที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน เน้นการแก้ปัญหาที่สะท้อนถึงชีวิตจริง

5. ใช้ข้อมูลอย่างหลากหลายเพื่อการประเมิน นั่นคือความพยายามที่จะรู้จักผู้เรียนในทุกแง่มุม ข้อมูลจึงต้องได้มาจากหลายๆ ทาง
6. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ผู้สอนและผู้ปกครอง
7. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะประเมินเขาตรงไหน เรื่องอะไร การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลทำให้ผู้เรียนรู้จักวางแผนการเรียนรู้ตามความต้องการของตนเอง ว่าอยากรู้อยากทำอะไรบ้างซึ่งนำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียน และวางแผนจัดการประเมินผล อันเป็นการเรียนและการประเมินผลที่ใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

5.4.2 วิธีการและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวัดและประเมินผล

เพื่อให้การวัดและประเมินผลได้สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ผลการประเมินอาจจะได้มาจากแหล่งข้อมูลและวิธีการต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1) สังเกตการแสดงออกเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
- 2) ชิ้นงานผลงานรายงานและกระบวนการ
- 3) การสัมภาษณ์
- 4) บันทึกของผู้เรียน
- 5) การประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู
- 6) การวัดและประเมินผลภาคปฏิบัติ (Practical Assessment)
- 7) การวัดและประเมินผลด้านความสามารถ (Performance Assessment)
- 8) แฟ้มผลงาน (Portfolio)
- 9) การประเมินตนเอง
- 10) การประเมินโดยกลุ่มเพื่อน
- 11) การประเมินกลุ่ม
- 12) การประเมินโดยใช้แบบทดสอบทั้งแบบอัตนัยและแบบปรนัย

5.4.3 การวัดผลและประเมินผลด้านความสามารถ (Performance Assessment)

ลักษณะสำคัญของการประเมินความสามารถคือ กำหนดวัตถุประสงค์ของงาน วิธีการทำงาน ผลสำเร็จของงานมีคำสั่งควบคุมสถานการณ์ในการปฏิบัติงานและมีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจนการประเมินความสามารถที่แสดงออกของผู้เรียนทำได้หลายแนวทางต่างๆ กันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมสถานการณ์และความสนใจของผู้เรียนดังต่อไปนี้

- 1) มอบหมายงานให้ทำงานที่มอบให้ทำต้องมีความหมายมีความสำคัญมีความสัมพันธ์กับหลักสูตรเนื้อหาวิชาและชีวิตจริงของผู้เรียนผู้เรียนต้องใช้ความรู้หลายด้านในการปฏิบัติงานที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทำงานและการใช้ความคิดอย่างลึกซึ้ง

2) การกำหนดชิ้นงานหรืออุปกรณ์หรือสิ่งประดิษฐ์ให้ผู้เรียนวิเคราะห์องค์ประกอบและกระบวนการทำงานและเสนอแนวทางเพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น

3) กำหนดตัวอย่างชิ้นงานให้แล้วให้ผู้เรียนศึกษางานนั้นและสร้างชิ้นงานที่มีลักษณะของการทำงานได้เหมือนหรือดีกว่าเดิม

4) สร้างสถานการณ์จำลองที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียนโดยกำหนดสถานการณ์แล้วให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา

5.4.4 วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

วิธีที่ใช้ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงอาจใช้วิธี ดังต่อไปนี้

- 1) แบบประเมินการปฏิบัติ
- 2) แบบทดสอบมาตรฐาน
- 3) แบบทดสอบที่พัฒนาครู
- 4) การเขียนบันทึกผลการเรียนรู้
- 5) การนำเสนอด้วยวาจา
- 6) แฟ้มสะสมงาน/ผลงาน (Portfolios)
- 7) การสังเกต
- 8) การบันทึก
- 9) การสอบถาม
- 10) แบบสัมภาษณ์
- 11) บันทึกการเรียนรู้หรือการเขียนอนุทินหรือการเขียนสะท้อนการคิด

5.4.5 การพัฒนาเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ที่นิยมใช้มากมี 2 วิธี

1) เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubric Scoring) เป็นเกณฑ์ที่ต้องกำหนดรายละเอียดให้คะแนนอย่างชัดเจนสำหรับทุกตัวบ่งชี้ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจะมีความเป็นปรนัยสูงและมีความตรงสูง

2) เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) เป็นเกณฑ์ที่กำหนดเป็นกลางไม่มีรายละเอียดการให้คะแนนอย่างชัดเจนในแต่ละข้อมูล (Item) สะดวกต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยข้อมูลที่ได้มีความเป็นปรนัยน้อยกว่าวิธีให้คะแนนแบบรูบริกส์เช่นกำหนดเกณฑ์ 5 ระดับ 5-4-3-2-1 กำหนดเกณฑ์ 4 ระดับ 4-3-2-1

สรุปได้ว่าการประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินที่ไม่เป็นทางการยุทธวิธีการประเมินให้ความสำคัญกับการแสดงออกกระบวนการผลิตและแฟ้มสะสมงานโดยต้องมีการกำหนดเกณฑ์ (rubric) ที่ยุติธรรมและสามารถแปลผลได้การประเมินจะดำเนินควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในขณะเดียวกันการประเมินจะต้องชี้้นำความรู้ที่นักเรียนจะเกิดพัฒนาการและการเรียนรู้ทางร่างกาย

และจิตใจงานที่กำหนดให้ทำเป็นตัวแทนทุกบริบทเนื้อหาควรดำเนินการตลอดเวลาและสะสมจาก พฤติกรรมหลายๆ ด้านและมีตัวอย่างผลผลิตของนักเรียนที่แสดงออกถึงวิธีการเรียนรู้ของแต่ละคนให้ โอกาสผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมิน

จากการศึกษากรอบสมรรถนะครูทั้ง 4 กรอบ ซึ่งประกอบด้วย 1. กรอบสมรรถนะ ครูของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2549) 2. กรอบมาตรฐานวิชาชีพตาม ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) 3. กรอบสมรรถนะครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) 4. กรอบลักษณะของครูไทย ในศตวรรษที่ 21 ของ รศ.ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบสมรรถนะครูของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นองค์ประกอบสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการ จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ซึ่งองค์ประกอบสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการ เรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบ มีจำนวน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ด้านการใช้ และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
2. ตัวชี้วัด มีจำนวน 30 ตัวชี้วัดดังนี้ 1) วิเคราะห์หลักสูตรและสามารถจัดทำ หลักสูตรได้ 2) สร้าง/พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและ ท้องถิ่น 3) ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร 4) กำหนดผล การเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่มเหมาะสม กับสาระการเรียนรู้ ความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล 5) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่าง หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัย และความต้องการของผู้เรียน และชุมชน 6) เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ 7) จัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน 8) สามารถจัดทำ แผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง 9) สามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 10) สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับตัวชี้วัด 11) มีการนำผลการ ออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผล กับผู้เรียนตามที่คาดหวัง 12) ประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนา 13) จัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 14) ใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอน อย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 15) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการ ปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น 16) การจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกเรียน ตามความสามารถและความสนใจ 17) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง/ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน 18) ใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีความสุข และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ 19) ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ 20) พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน 21) สามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนรู้ 22) สามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 23) ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 24) สามารถการ ออกแบบการสร้างสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ 25) สามารถสร้างและ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ 26) ออกแบบวิธีการวัดและ ประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน 27) สร้างและนำ เครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม 28) วัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง 29) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ 30) นำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้

โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม

1. ความหมายของโปรแกรม

มีนักวิชาการผู้ให้ความหมายของโปรแกรมหลายท่าน อาทิเช่น

Barr, M.J. and L.A. Keating (1990) อธิบายว่าโปรแกรมมีความหมายได้หลายแบบ

ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลโดยทั่วไปคำว่าโปรแกรมใช้ใน 3 ความหมายคือ

1. โปรแกรมหมายถึงหน่วย (Units) ที่จัดขึ้นเพื่อทำกิจกรรมพิเศษหรือให้บริการตาม ความต้องการของสถาบันหรือบุคคล
2. โปรแกรมหมายถึงลำดับการปฏิบัติตามที่วางแผนไว้ (Series of Planned Intervention) เพื่อวัตถุประสงค์โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ
3. โปรแกรมหมายถึงกิจกรรมที่วางแผนไว้ (Planned Activity) เพื่อเป้าหมาย โดยเฉพาะ

Rogers, C.R (2000) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมว่า เป็นการสร้างโมเดลที่เป็นไปได้ เกี่ยวกับโปรแกรมถูกคาดหวังว่าจะทำงานอย่างไรเพื่อที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการซึ่งนักประเมิน จะใช้ทฤษฎีนี้เป็นแนวทางในการดำเนินการประเมินและใช้เป็นมาตรฐาน (Benchmark) ในการตัดสิน ประสิทธิภาพของโครงการ

นิตา ชูโต (2535) ได้ให้ความหมายของโปรแกรม หมายถึง ความคิด แนวทาง กิจกรรม หรือผลรวมที่เกิดจากกิจกรรมที่ได้จัดวางไว้ในโปรแกรมนั้น ๆ วางแนวความคิดการจัดกิจกรรม หรือกลุ่มกิจกรรมที่ได้อย่างมีระเบียบ มีงบประมาณ และระยะเวลาดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

อุณา นพคุณ (2546) อธิบายความหมายของโปรแกรมว่า คืองานประจำที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและได้กล่าวถึงความแตกต่างกันของคำว่าโปรแกรมและโครงการไว้ว่าโปรแกรม คืองานประจำที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องส่วนโครงการจะมีลักษณะที่เป็นงานเฉพาะกิจตามความจำเป็นในสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แต่ถ้าหากโครงการมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่ยาวนานในกรณีเช่นนี้โครงการก็จะกลายเป็นโปรแกรมนั้นระยะเวลาจึงจำเป็นในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องมีการพัฒนาประเมินผลเพื่อการคงอยู่ของกิจกรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญของโปรแกรม

สุวิมล ว่องวานิช (2548) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมว่า หมายถึงระบบโครงสร้างที่กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานของครู

สรุปได้ว่าโปรแกรมคือแผนหรือกิจกรรมที่มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนในการพัฒนาที่ออกแบบมาจากการนำเอาองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กร

2. องค์ประกอบของโปรแกรม

มีนักวิชาการได้อธิบายองค์ประกอบของโปรแกรมหลายท่าน อาทิเช่น

Boone (1992) ได้กำหนดการพัฒนาโปรแกรม ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญอยู่ 3 ส่วน คือ 1. การจัดทำแผน (Planning) 2. การออกแบบและดำเนินการ (Design and Implementation) 3. การตรวจสอบและประเมินผล (Evaluation and Accountability) โดยในแต่ละองค์ประกอบจะมีข้อกำหนดต่าง ๆ ดังนี้

1. การกำหนดแผนมีข้อกำหนด 4 ข้อ คือ

- 1.1 การจัดทำแผนนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงให้เข้าถึงแผนปฏิบัติการขององค์กร
- 1.2 การจัดทำแผนต้องมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกันโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง
- 1.3 การดำเนินงานในการจัดทำแผนต้องมีความเป็นประชาธิปไตย
- 1.4 ต้องมีการสื่อสารที่เป็นกระบวนการเพื่ออธิบายความเข้าใจระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. การออกแบบและการดำเนินการมีข้อกำหนด 8 ข้อ คือ

- 2.1 การดำเนินการตามแผนจะต้องตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

2.2 แผนจะเป็นพิมพ์เขียวในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อประโยชน์ขององค์กรในระยะยาว

2.3 แผนเป็นตัวกำหนดการจัดสรร การจัดรูปแบบและการใช้ทรัพยากร

2.4 แผนเป็นตัวชี้แนะและกำหนดทิศทางในการตัดสินใจ

2.5 แผนเป็นการจัดเตรียมการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสม

2.6 การออกแบบการปฏิบัติเป็นการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

2.7 แผนปฏิบัติต้องมีจุดมุ่งหมายสาธารณะ

2.8 แผนและแผนปฏิบัตินั้นเป็นจัดเตรียม เพื่อกำหนดการพัฒนาบุคคล ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติ

3. การตรวจสอบและประเมินผล โดยให้ความสำคัญในการติดตามและสนับสนุนกิจกรรมของผู้เรียนและผู้สอน เพื่อให้เกิดการยอมรับในกิจกรรม โดยระบบการติดตามจะมีลักษณะเหมือนการสื่อสารสองทางที่เชื่อมระหว่างนักศึกษานอกกระบบกับกลุ่มการตรวจสอบ และประเมินผลเป็นการสร้างความรับผิดชอบในการปฏิบัติอย่างแท้จริง การตรวจสอบประเมินผลดำเนินการ เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารจากการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน ที่นำมาพิจารณาเพื่อปรับการตัดสินใจให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการวางโครงสร้างทรัพยากรบุคคลและอื่นๆ

Caffarella (2002) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบในการพัฒนาโปรแกรม ประกอบด้วย 11 องค์ประกอบ มีลักษณะดังนี้

1. การจัดพื้นฐานสำหรับกระบวนการวางแผน (Establishing a Basis for The Planning Process)

2. การกำหนดแนวคิดโปรแกรม (Identifying Program Ideas)

3. การค้นหาและจัดลำดับความสำคัญของแนวคิดโปรแกรม (Sorting and Prioritizing Program Ideas)

4. การพัฒนาวัตถุประสงค์ของโปรแกรม (Developing Program Objective)

5. การเตรียมถ่ายโอนการเรียนรู้ (Preparing for the Transfer of Learning)

6. การสร้างแผนการประเมินผล (Formulating Evaluation Plans)

7. การพิจารณารูปแบบ ตารางเวลา และความต้องการของเจ้าหน้าที่ (Determining Formats, Schedules and Staff Needs)

Kanaya (2005) ได้ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพครูพบว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบของโปรแกรม และองค์ประกอบของบุคคลองค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 1. รูปแบบ 2. ระยะเวลา 3. การเป็นกลุ่มผู้เข้าอบรมที่อยู่ในบริบทเดียวกัน 4. การ

เรียนรู้เชิงรุก 5. การเรียนรู้ที่เนื้อหาความรู้ 6. มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงส่วนองค์ประกอบของบุคคล ประกอบด้วย 6.1 การได้รับการยอมรับ 6.2 การมีแรงจูงใจ

ธำรง บัวศรี (2542) กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของโปรแกรม แบ่งออกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายและนโยบายทางการศึกษา
2. จุดมุ่งหมายโปรแกรม
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร
4. จุดประสงค์รายวิชา
5. เนื้อหา
6. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน
7. กลยุทธ์การเรียนการสอน
8. การประเมินผล
9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

สุมิตรา พงศธร (2550) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของโปรแกรม ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย (Aims) เป้าหมาย (Goals) วัตถุประสงค์ (Objectives) เนื้อหาวิชา (Content) และ กิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Activities) หัวใจของหลักสูตรอยู่ที่กิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเป็นเรื่องของการหล่อหลอม กำหนดประสบการณ์เรียนรู้และการศึกษาของผู้เรียน

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของโปรแกรมประกอบด้วย 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. เนื้อหา 4. วิธีดำเนินการ 5. การประเมินผลโปรแกรม

3. การพัฒนาโปรแกรม

Barr, M.J. and L.A. Keating (1990) กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาโปรแกรม (Program Development Model) โดยเสนอรูปแบบ 5 ขั้นตอนเพื่อการพัฒนาโปรแกรม (Five-step Model for Program Development) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การประเมิน (Assessment)

- 1.1 ประเมินความต้องการ
- 1.2 ประเมินสิ่งแวดล้อมสถานศึกษา
- 1.3 ประเมินทรัพยากรเช่นบุคลากรเงินทรัพยากรทางกายภาพ

ขั้นที่ 2 การวางแผน (Planning)

- 2.1 การพัฒนาที่วางแผน
- 2.2 การกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์และการประเมินผล
- 2.3 เลือกวิธีปฏิบัติ

2.4 ฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2.5 กำหนดงบประมาณที่ต้องใช้

2.6 กำหนดเวลาที่ใช้จนสิ้นสุดโปรแกรม

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ (Implementation)

3.1 กำหนดความรับผิดชอบเช่นทักษะความสามารถและงานที่ต้องทำ

3.2 ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

3.3 ประเมินผลกระบวนการ (Process) และประเมินผลผลิต (Product)

ขั้นที่ 4 ประเมินหลังจบโปรแกรม (Post-assessment) ใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินกระบวนการและผลผลิตเพื่อการตัดสินใจอนาคตของโปรแกรม

ขั้นที่ 5 การตัดสินใจเชิงบริหาร (Administrative Decision) การตัดสินใจว่าจะดำเนินโปรแกรมต่อไปหรือยุติโปรแกรมหรือดัดแปลงปรับปรุง

Boone (1992) ได้อธิบายว่าโปรแกรมการพัฒนาศึกษานอกระบบโรงเรียนประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนหลักและขั้นตอนย่อย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การวางแผน

1.1 องค์การและกระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย

1.1.1 การทำความเข้าใจและยอมรับกับหน้าที่ขององค์การคือพันธกิจปรัชญาและเป้าหมาย

1.1.2 การทำความเข้าใจและยอมรับกับโครงสร้างขององค์การทางด้านบทบาทและความสัมพันธ์

1.1.3 การจัดการความรู้และทักษะเกี่ยวกับกระบวนการองค์การด้านการอำนวยความสะดวกการพัฒนาบุคลากรและการประเมินผลและการตรวจสอบได้

1.1.4 การทำความเข้าใจและการยอมรับกับการทดสอบกรอบแนวคิดสำหรับการวางโปรแกรม

1.1.5 การทำความเข้าใจและการยอมรับความต่อเนื่องของการปรับปรุงองค์การต่อไป

1.2 การเชื่อมต่อองค์การกับสาธารณะ

1.2.1 การระบุกลุ่มเป้าหมายขององค์การ

1.2.2 การระบุและการพบปะผู้นำของกลุ่มเป้าหมาย

1.2.3 การร่วมกันระบุประเมินและวิเคราะห์ความต้องการโดยมุ่งที่

กลุ่มเป้าหมาย

2. การออกแบบและการนำไปใช้ประกอบด้วย

2.1 การออกแบบโปรแกรม

2.1.1 การแปลงความต้องการอย่างเร่งด่วนเป็นความต้องการระดับ

2.1.2 การแปลงความต้องการระดับให้เป็นวัตถุประสงค์มหภาค

2.1.3 การชี้เฉพาะกลยุทธ์ทางการศึกษาและกิจกรรมการเรียนรู้

2.1.4 การชี้เฉพาะผลที่ตามมาในระดับมหภาคของโปรแกรม

2.2 การนำโปรแกรมที่วางไว้แล้วไปปฏิบัติ

3. การประเมินผลและการตรวจสอบ

3.1 การกำหนดและการวัดผลลัพธ์ของโปรแกรม

3.2 การประเมินผลลัพธ์ของโปรแกรม

3.3 การใช้ข้อค้นพบจากการประเมินสำหรับการปรับปรุงโปรแกรมการ

เปลี่ยนแปลงองค์การและสำหรับการตรวจสอบได้จากสาธารณะองค์การที่เหนือขึ้นไปผู้ให้เงินทุน
องค์การวิชาชีพและรัฐบาล

Houle, Cyrito (1996) ได้เสนอการวางโปรแกรมการพัฒนาบุคลากรซึ่งประกอบไปด้วย

7 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้คือ

ขั้นที่ 1 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมและระบุกิจกรรมที่เป็นไปได้

ขั้นที่ 2 การตัดสินใจทางด้านกระบวนการที่จะนำมาใช้

ขั้นที่ 3 การระบุวัตถุประสงค์และการปรับให้เหมาะสม

ขั้นที่ 4 การออกแบบรูปแบบที่เหมาะสมทางด้านทรัพยากรผู้นำวิธีการตาราง

กำหนดการลำดับเรื่องการเสริมแรงทางสังคมการทำให้อยู่ในรูปปัจเจกบุคคลบทบาทและเกณฑ์
ทางด้านประเมินผลและความชัดเจนของการออกแบบ

ขั้นที่ 5 รูปแบบที่ใช้มีความเหมาะสมกับแบบแผนของชีวิตใหญ่กว่าทั้งด้านการ
แนะนำผู้เรียนรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้เรียนงบประมาณการเงินที่สนับสนุนและการ
ตีความหมาย

ขั้นที่ 6 นำแผนไปสู่ผลกระทบเชิงบวกที่จะเกิดขึ้นในองค์การทั้งในระดับบุคคลระดับ
กลุ่มบุคคลและระดับองค์การ

ขั้นที่ 7 การวัดผลลัพธ์และการประเมินประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาตาม
กระบวนการของโปรแกรม

อุ๋นตา นพคุณ (2546) ได้สรุปไว้ว่า กระบวนการพัฒนาโปรแกรม มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มผู้รับบริการ ว่าเป็นใคร มีภูมิหลังอย่างไร

ผู้รับบริการ
 ขั้นตอนที่ 2 ระบุเนื้อหาให้สอดคล้องกับประสบการณ์และภูมิหลังของกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 4 การนำแผนการสอนไปปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลโครงการ

วิจารณ์ สรรค์ตนะ (2556) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการวินิจฉัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและตรวจสอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรมการตรวจสอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรมที่พัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเอกสารประกอบ

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบและการปรับปรุงโปรแกรม

ขั้นตอนที่ 4 สร้างเครื่องมือประเมินโปรแกรมในภาคสนาม

ขั้นตอนที่ 5 ทดลองโปรแกรมในภาคสนามการทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนามจริง

สรุปว่าการพัฒนาโปรแกรม เป็นการดำเนินการตามลำดับขั้นตอนเริ่มจาก 1. ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ เป็นขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้เข้าร่วมโปรแกรม 2. ขั้นการออกแบบโปรแกรม เป็นขั้นการออกแบบโปรแกรมให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมโดยใช้องค์ประกอบของโปรแกรมเป็นหลักในการออกแบบ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีดำเนินการ และการประเมินผลโปรแกรม 3. ขั้นการประเมินผลโปรแกรม เป็นขั้นการประเมินผลที่ได้จากการใช้โปรแกรม

4. การประเมินโปรแกรม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากงานวิจัย และแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการประเมินโปรแกรกดังนี้

เรวดี ทรงเที่ยง (2548) ได้แบ่งการประเมินโปรแกรมออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การประเมินคุณค่าของโปรแกรม โดยทำการประเมิน 1.1 คุณภาพของโปรแกรม (Quality) ว่ามีคุณภาพหรือไม่ เนื้อหาสาระกิจกรรมหรือการปฏิบัติงานของผู้สอนเป็นอย่างไร ความรู้สึกหรือปฏิกิริยาของผู้เข้าร่วมโปรแกรมเป็นอย่างไร 1.2 ประเมินความเหมาะสม (Suitability) คือ โปรแกรมสามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้เข้าร่วมและขององค์การหรือไม่ และมีระดับความยากง่ายอย่างไร 1.3 ประสิทธิภาพ (Effectiveness) คือ โปรแกรมประสบความสำเร็จในเรื่องอะไร และบรรลุวัตถุประสงค์อย่างไร 1.4 ประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ ผลของโปรแกรมนั้นเหมาะสมกับทรัพยากรที่องค์การและผู้เข้าร่วมโปรแกรมลงทุนให้หรือไม่ และ 1.5 ความสำคัญ (Importance) คือ โปรแกรมมีคุณค่าสำหรับผู้เข้าร่วมโปรแกรมและองค์การหรือไม่

2. ประเมินผลการใช้โปรแกรม โดยที่จะคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของโปรแกรมเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่า โปรแกรมนี้สามารถส่งเสริมแรงจูงใจภายในเพื่อสร้างสัมพันธภาพในการทำงานให้เพิ่มขึ้นหรือไม่ โดยจะประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนา

กิริติ ยศยิ่งยง (2549) ได้สรุปลักษณะการประเมินผลออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. การประเมินเป้าหมายหรือความจำเป็น
2. การประเมินประสิทธิภาพ
3. การประเมินกระบวนการ หรือวิธีการดำเนินการ
4. การประเมินประสิทธิผลหรือผลลัพธ์
5. การประเมินผลกระทบ หรือศึกษาผลกระทบ
6. การประเมินความพึงพอใจ

สรุปว่า การประเมินโปรแกรม แบ่งเป็น 2 ส่วน 1. ประเมินรูปแบบของโปรแกรม คือ ประเมินคุณภาพของโปรแกรม เช่น เนื้อหา รูปแบบในการจัดกิจกรรม ความเหมาะสมความพึงพอใจ และเป้าหมาย 2. ประเมินผลการใช้โปรแกรม คือ การประเมินผลการพัฒนาหลังการใช้โปรแกรม โดยอาจใช้แบบวัดหรือแบบทดสอบหลังการพัฒนา เป็นต้น

บริบทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1. สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตั้งอยู่เลขที่ 312 หมู่ 4 ตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ 46170 อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46170 เขตพื้นที่รับผิดชอบ มีอำเภอในเขตพื้นที่บริการทางการศึกษา จำนวน 5 อำเภอ 44 ตำบล ประกอบด้วย

1.1 อำเภอยางตลาด มีเขตพื้นที่รับผิดชอบ 15 ตำบล ประกอบด้วย 1) ตำบลยางตลาด 2) ตำบลหัวจัว 3) ตำบลอุ่มเม่า 4) ตำบลบัวบาน 5) ตำบลเว้อ 6) ตำบลอิฐี้อ 7) ตำบลหัวนาคำ 8) ตำบลหนองฮีเฒ่า 9) ตำบลดอนสมบูรณ์ 10) ตำบลนาเชือก 11) ตำบลคลองขาม 12) ตำบลเขาพระนอน 13) ตำบลนาดี 14) ตำบลโนนสูง และ 15) ตำบลหนองตอกแป้น

1.2 อำเภอห้วยเม็ก มีเขตพื้นที่รับผิดชอบ 9 ตำบล ประกอบด้วย 1) ตำบลห้วยเม็ก 2) ตำบลคำใหญ่ 3) ตำบลกุดโดน 4) ตำบลบึงนาเรียง 5) ตำบลหัวหิน 6) ตำบลพิมูล 7) ตำบลคำเหมือดแก้ว 8) ตำบลโนนสะอาด และ 9) ตำบลทรายทอง

1.3 อำเภอท่าคันโท มีเขตพื้นที่รับผิดชอบ 6 ตำบล ประกอบด้วย 1) ตำบลท่าคันโท 2) ตำบลกุงเก่า 3) ตำบลยางอุ้ม 4) ตำบลกุดจิก 5) ตำบลนาตาล และ 6) ตำบลดงสมบูรณ์

1.4 อำเภอหนองกุงศรี มีเขตพื้นที่รับผิดชอบ 9 ตำบล ประกอบด้วย 1) ตำบลหนองกุงศรี 2) ตำบลหนองบัว 3) ตำบลโคกเครือ 4) ตำบลหนองสรวง 5) ตำบลเสาเล้า 6) ตำบลหนองใหญ่ 7) ตำบลดงมูล 8) ตำบลลำหนองแสน และ 9) ตำบลหนองหิน

1.5 อำเภอฆ้องชัย มีเขตพื้นที่รับผิดชอบ 5 ตำบล ประกอบด้วย 1) ตำบลฆ้องชัยพัฒนา 2) ตำบลเหล่ากลาง 3) ตำบลลำชี 4) ตำบลโคกสะอาด และ 5) ตำบลโนนศิลาเล็ก

2. ข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จัดการศึกษา 3 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีสถานศึกษาในสังกัด 175 โรงเรียน โรงเรียนเอกชน 24 โรงเรียน และโรงเรียนพระปริยัติธรรม 2 โรงเรียน ดังรายละเอียด

ตาราง 14 แสดงจำนวนสถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการทั้งของภาครัฐ และเอกชนรายอำเภอ

อำเภอ	จำนวน โรงเรียน ทั้งสิ้น	สังกัดสพฐ.			โรงเรียน เอกชน	โรงเรียน พระ ปริยัติ ธรรม	สำนัก บริหาร การศึกษา พิเศษ
		ประถม หลัก	ประถม สาขา	รวม			
ยางตลาด	62	62	-	62	7	-	1
ท่าคันโท	21	21	-	21	3	-	-
ห้วยเม็ก	32	32	-	32	7	-	-
หนองกุงศรี	43	43	-	43	6	2	-
ฆ้องชัย	17	17	-	17	2	-	-
รวม	175	175	-	175	25	2	1

ตาราง 15 สรุป จำนวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามกรอบอัตรากำลัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

อำเภอ	ผอ.รร.	รอง ผอ.รร.	ข้าราชการ ครู	ลูกจ้าง ประจำ	พนักงาน ราชการ	ลูกจ้าง ชั่วคราว	รวม
ยางตลาด	62	7	628	26	9	97	829
ท่าคันโท	21	-	204	14	17	54	309
ห้วยเม็ก	32	-	247	20	13	56	367
หนองกุงศรี	43	5	319	20	16	65	467
ฆ้องชัย	17	-	139	5	2	26	189
รวม	175	12	1,537	85	57	298	2,161

ตาราง 16 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียน ปีการศึกษา 2560

อำเภอ	โรงเรียนทั้งหมด รวมสาขา	ขนาดเล็ก จำนวน นักเรียน 0-120	ขนาดกลาง จำนวนนักเรียน 121-300	ขนาดใหญ่ จำนวน นักเรียน 301 ขึ้นไป
ยางตลาด	62	26	30	6
ท่าคันโท	21	12	5	4
ห้วยเม็ก	32	22	9	1
หนองกุงศรี	43	30	12	1
ฆ้องชัย	17	12	5	0
รวม	175	102	61	12

3. บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาว่า ให้สำนักงานเขตมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

3.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น

3.2 วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบและกำกับตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

3.3 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

3.4 กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษา

3.5 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

3.6 ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

3.7 จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

3.8 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

3.9 ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

3.10 ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

3.11 ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

3.12 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้รับบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มอบหมาย

4. ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ และจุดเน้นดังนี้

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานการศึกษาชาติ

พันธกิจ

พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพโดยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรมมีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและนำสู่การพัฒนาคุณภาพระดับชาติ

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ
2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปีอย่างทั่วถึงและได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มศักยภาพ
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความเข้มแข็งเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐานการศึกษาชาติ

กลยุทธ์

- กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- จุดเน้น 1 เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ (EQ : Emotion Quotient)
- จุดเน้น 2 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระหลักเพิ่มขึ้น โดยผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 (Student Achievement)
- จุดเน้น 3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกคนอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็นและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนอ่านคล่อง เขียนคล่องคิดเลขคล่องและมีทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน (Literacy Numeracy & Reasoning Abilities)
- จุดเน้น 4 นักเรียนมีความสามารถด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศิลปศาสตร์ทุกคนได้รับการส่งเสริมให้มีความเป็นเลิศ (Excel to Excellence)
- จุดเน้น 5 นักเรียนทุกคนได้รับการส่งเสริมดูแลเรื่องสุขภาพ การออกกำลังกาย และการมีสมรรถภาพทางร่างกายรวมทั้งการหลีกเลี่ยงและห่างไกลยาเสพติด
- กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นมาตรฐานการศึกษา

จุดเน้น 6 สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งและได้รับการรับรองจากการประเมินภายนอก (Quality Schools)

จุดเน้น 7 สถานศึกษาบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษา

จุดเน้น 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีระบบนิเวศที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมคุณธรรมและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

จุดเน้น 9 นักเรียนทุกคนมีความสำนึกในความเป็นไทย มีจิตสาธารณะและอยู่อย่างพอเพียง (Sufficiency & Public Mind)

กลยุทธ์ที่ 4 เสริมสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา

จุดเน้น 10 ประชากรวัยเรียนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงบริการทางการศึกษาด้วยทางเลือกที่หลากหลายเพื่อลดอัตราเด็กตกหล่นออกกลางคันส่งเสริมการเรียนรู้หรือประกอบอาชีพ (Alternative Access)

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาคูครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ

จุดเน้น 11 ผู้บริหารสถานศึกษาคูครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ

กลยุทธ์ที่ 6 ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

จุดเน้น 12 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนรู้

กลยุทธ์ 7 เสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

จุดเน้น 13 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (Effective Service Areas)

จุดเน้น 14 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสร้างและใช้เครือข่ายในการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

กลยุทธ์ 8 การศึกษาเพื่ออาชีพและเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

จุดเน้น 15 นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมพหุวัฒนธรรม (ASEAN Community)

จุดเน้น 16 สถานศึกษาทุกแห่งจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำ

5. ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ส่งเสริมพัฒนาการดำเนินงาน ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ

สถานศึกษาให้ผ่านการรับรองมาตรฐาน พัฒนาระบบและรูปแบบการนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา สร้างและพัฒนาเครือข่ายโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและประกันคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา กำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานเป็นรายโรงเรียน เพื่อแก้ไขและให้การช่วยเหลือ พัฒนาคุณภาพ กำกับ ดูแล ช่วยเหลือและพัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็กและให้การบริหารทางการศึกษา พัฒนาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน(SBM) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีระบบการบริหารจัดการมุ่งพัฒนาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการโดยองค์คณะบุคคลในระดับต่างๆทั้งกรรมการสถานศึกษา กรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและอื่นๆ ให้มีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษามากขึ้น ซึ่งได้ผลคะแนนตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการ ปิงปประมาณ พ.ศ. 2557 (ARS) ดังนี้

ตาราง 17 ผลคะแนนประเมินตามตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการ (ARS : Action Plan Report System)

	กลยุทธ์	ค่าคะแนน
กลยุทธ์ที่ 1	พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้	4.14286
กลยุทธ์ที่ 2	ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.15789
กลยุทธ์ที่ 3	ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ	4.17410
กลยุทธ์ที่ 4	พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดการเรียนรู้ การสอนได้อย่างมีคุณภาพ	5.00000
กลยุทธ์ที่ 5	พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการกระจายอำนาจ ศึกษาหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา	4.92105
	รวม	4.51782

6. ผลการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ภาพรวมระดับเขตพื้นที่การศึกษาเปรียบเทียบกับระดับประเทศ และ ระหว่างปีการศึกษา

6.1 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างปีการศึกษา 2558 กับ 2559 พบว่าโดยภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2559 ลดลงจากปีการศึกษา 2558 (-1.74%) เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น คือกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (2.92%) ส่วนอีก 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เหลือลดลงทุกกลุ่มสาระฯ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยลดลงมากที่สุด คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (-4.76%) สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์(-3.83%) และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ (-1.63%) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศกับระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าโดยภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ต่ำกว่าระดับประเทศ (-3.62%) เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ต่ำกว่าระดับประเทศมากที่สุด คือกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (-6.08%) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (-3.81%) และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (-3.27%) ตามลำดับ

6.2 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างปีการศึกษา 2558 กับ 2559 พบว่า โดยภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2559 ลดลงจากปีการศึกษา 2558 (-0.02%) เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ย เพิ่มขึ้นมากที่สุด คือกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ (3.25%) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (0.86%) และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (0.71%) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ลดลง คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์(-3.73%) และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (-1.16%) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศกับระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าโดยภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ต่ำกว่าระดับประเทศ (-4.73%) เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่มีคะแนนต่ำกว่าระดับประเทศมากที่สุด คือกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (-5.66%) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (-5.09%) และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (-4.95%) ตามลำดับ

จากบริบทดังกล่าวสรุปได้ว่าในสภาพปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำเป็นจะต้องพัฒนาในทุกๆ ด้านไปพร้อมกันอย่างเป็นระบบจะเห็นได้ว่าได้มอบหมายผู้รับผิดชอบศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจนซึ่งมีรองผู้อำนวยการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ทำหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแลแต่ละศูนย์อีกทั้งได้แต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานศูนย์เครือข่ายจากผู้อำนวยการโรงเรียนที่อยู่ในศูนย์นั้นๆ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งแต่ละศูนย์ยังมีคณะกรรมการจากผู้อำนวยการโรงเรียนในศูนย์เป็นผู้ร่วมปฏิบัติหน้าที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกรอบกลยุทธ์และจุดเน้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 กำหนดเพื่อให้ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และจุดเน้นที่ตั้งไว้ เป็นการกำหนดกรอบให้ผู้บริหารโรงเรียนได้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตนเองในทุก ๆ ด้านเพื่อให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงต่อคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

ชนกพร จุฑาสงษ์ (2559) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 30 ตัวชี้วัด ยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการศึกษาตัวชี้วัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) สภาพปัจจุบันของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การฝึกอบรม/ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การให้งานนอกสถานที่ การสอนงาน การศึกษาด้วยตนเอง การระดมสมอง และการประชุมกลุ่มย่อย 3) โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบโปรแกรมได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการและแนวคิดของโปรแกรม องค์ประกอบที่ 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม องค์ประกอบที่ 3 รูปแบบและวิธีการพัฒนา องค์ประกอบที่ 4 โครงสร้างของโปรแกรม องค์ประกอบที่ 5 เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม ประกอบด้วย 6 Module คือ (1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ (2) องค์ความรู้ตามสาระการเรียนรู้ (3) การออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ (4) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย (5) การใช้สื่อและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้

และ (6) การวัดและประเมินผล ใช้ระยะเวลา 180 ชั่วโมง วิธีการพัฒนาได้แก่ (1) การฝึกอบรม/ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (2) การให้ดูงานนอกสถานที่ (3) การสอนงาน (4) การศึกษาด้วยตนเอง (5) การระดมสมอง และ (6) การประชุมกลุ่มย่อย การดำเนินการพัฒนามี 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 การประเมินก่อนการพัฒนา ชั้นที่ 2 การพัฒนา ชั้นที่ 3 การบูรณาการความรู้ และชั้นที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด

ชัยนาท พลอยบุตร (2559) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 พบว่ามี 5 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) การออกแบบการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งทุกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในระดับมาก ความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด 2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุดคือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการออกแบบการเรียนรู้ สำหรับสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า การสร้างและพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การออกแบบการเรียนรู้ และการใช้และพัฒนา สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 3. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะดังนี้ โปรแกรมฯ ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 9 ส่วน ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เป้าหมาย 4) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 5) โครงสร้างของโปรแกรม 6) เนื้อหา 7) แนวการจัดกิจกรรม 8) เทคนิคและเครื่องมือ และ 9) การประเมินผล ส่วนขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรมฯ แบ่งออก 3 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้ ชุดที่ 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และชุดที่ 3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

รัฐศาสตร์ พาณิชยศาสตร์ (2559) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 35 ตัวชี้วัด คือ (1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร มี 8 ตัวชี้วัด (2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ มี 7 ตัวชี้วัด (3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 7 ตัวชี้วัด (4) การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ มี 6 ตัวชี้วัด และ (5) การวัดและประเมินผล มี 7 ตัวชี้วัด 2) สภาพที่ปรากฏสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีสมรรถนะระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่าทุกองค์ประกอบมีระดับสมรรถนะที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด และวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะ 5 ลำดับแรกได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) การสอนงาน (Coaching) กระบวนการพี่เลี้ยง (Mentoring) และการนิเทศ (Supervision) 3) โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนมีองค์ประกอบโปรแกรม ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ รูปแบบและวิธีการพัฒนา เนื้อหาและสาระสำคัญประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ส่วนวิธีการพัฒนาประกอบด้วย การประชุมปฏิบัติการ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนงานกระบวนการพี่เลี้ยง และการนิเทศ และการประเมินผล 4) ผลการนำโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ไปใช้ พบว่าผลการทดสอบความรู้ก่อนและหลังพัฒนา พบว่า ครูที่เข้ารับการพัฒนามีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ก่อนการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาต่อโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนอยู่ในระดับมากที่สุด

วิระชัย ศรีวงษ์รัตน์ (2559) ได้วิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีองค์ประกอบจำนวน 6 ด้านและตัวชี้วัดจำนวน 39 ตัวชี้วัด 2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ย

อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ 3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า โดยรวมมีความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

กาญจนา จันทโยธา (2560) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การใช้วิธีสอนที่หลากหลายมี 5 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเองมี 5 ตัวชี้วัดและ องค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ มี 5 ตัวชี้วัด 2. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และการใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ การใช้วิธีสอนที่หลากหลาย การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และ การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง 3. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) บทนำ ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สภาพปัจจุบันสภาพปัญหาและความสำคัญของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 2) หลักการและเหตุผล ประกอบด้วย เหตุผลและความจำเป็นในการสร้างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ความมุ่งหมาย ประกอบด้วยเป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลในการใช้โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการ

เรียนรู้ 4) ผู้เข้ารับการพัฒนา ประกอบด้วย บุคคลที่ควรเข้ารับการพัฒนาในโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 5) ระยะเวลา ประกอบด้วย ระยะเวลาในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ 6) โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา 7) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การฝึกอบรมการสอนแนะและการเป็นพี่เลี้ยง การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 8) สื่อ ประกอบด้วย เอกสารประกอบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการนำเสนอ ใบความรู้ ใบงาน และ ใบกิจกรรม แบบทดสอบ และแบบบันทึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และ 9) การวัดและการประเมิน

คมกริช ภูคกงิ่ง (2560) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 30 ตัวชี้วัดคือ 1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตรมี 5 ตัวชี้วัด 2) การออกแบบการเรียนรู้มี 6 ตัวชี้วัด 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมี 7 ตัวชี้วัด 4) การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มี 6 ตัวชี้วัดและ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้มี 6 ตัวชี้วัด 2. สภาพที่ปัจจุบันของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางส่วนสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และวิธีเสริมสร้างสมรรถนะมี 5 วิธี คือการประชุมปฏิบัติการ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนงาน การนิเทศ และกระบวนการพี่เลี้ยง 3. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบของโปรแกรม 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 4) เนื้อหาและสาระสำคัญประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ได้แก่การออกแบบการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ 5) การวัดและประเมินผลโปรแกรมส่วนรูปแบบและวิธีการพัฒนามี 4 ขั้นตอน 1) เตรียมการ 2) พัฒนา 3) บูรณาการระหว่างปฏิบัติงาน และ 4) ประเมินผลหลังการพัฒนา

ชฎาพร สีหาวงศ์ (2560) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีองค์ประกอบ 5 ด้าน และตัวชี้วัด 44 ตัวชี้วัด 2. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลการ

เรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 1 พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้และผลการประเมินแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 1 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และมากที่สุดตามลำดับ

ฐิติภิญญ์ ลีวงศ์ศักดิ์ (2560) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 พบว่า มี 5 องค์ประกอบ 27 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 3 ตัวชี้วัด 2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 7 ตัวชี้วัด 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6 ตัวชี้วัด 4) การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 7 ตัวชี้วัด และ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 4 ตัวชี้วัด ซึ่งทุกองค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. วิธีการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 พบว่า วิธีการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู คือ การฝึกอบรม การทำงานเป็นทีม การศึกษาดูงาน 4. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ที่พัฒนาขึ้นได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน พบว่า โปรแกรมฯ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ระดับมาก

และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้ 4.1 โปรแกรมฯ ประกอบด้วยส่วนต่างๆ 6 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีดำเนินการ 5) เทคนิคและเครื่องมือ 6) การวัดและประเมินผล 4.2 ขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรมฯ แบ่งออกเป็น 3 ชุด ได้แก่ ชุดกิจกรรม 1 ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ชุดกิจกรรม 2 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรม 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีแนวการจัดกิจกรรม คือ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกันโดยการทำกิจกรรมกลุ่ม การระดมสมองและเน้นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง สำหรับเทคนิคและเครื่องมือ ได้แก่ เอกสารประกอบโปรแกรม ใบกิจกรรม และแบบประเมิน ส่วนการประเมินประกอบด้วย การประเมินก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา โดยการประเมินตนเอง

น้ำฝน ชื่นชม (2560) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า 1) การสังเคราะห์หาแนวทางและองค์ประกอบตัวชี้วัดของแนวการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 จากการวิเคราะห์จากแนวคิดการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ได้กำหนดองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ องค์ประกอบที่ 4 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2. การศึกษาสภาพปัจจุบันการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ภาพรวมระดับการปฏิบัติในสถานศึกษามีสภาพการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาหลักสูตรและข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 ทั้ง 5 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านที่ 1 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านที่ 2 ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านที่ 3 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านที่ 4 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3) การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต

7 ได้แก่ 1) การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 2) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 3) ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 5) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วรนิษฐา เลขนอก (2560) ได้วิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า 1.1 สภาพปัจจุบันการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ผู้เรียนตามสภาพจริง รองลงมาคือ ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย และ ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม 1.2 สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง รองลงมาคือ ด้านการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน และด้านหลักสูตรและการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระ การเรียนรู้และด้านการใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย 1.3 การจัดลำดับต้องการ จำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวม พบว่ามีต้องการจำเป็นทุกข้อโดยมีค่า PNI Modified อยู่ ระหว่าง 0.227 ถึง 0.257 ด้านต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านหลักสูตรและการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 คือ ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับวัยผู้เรียน และ ลำดับที่ 3 คือ ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม 2. โปรแกรมการพัฒนา ครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบหลักและ 54 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านหลักสูตร และการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน องค์ประกอบที่ 3 ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่าง หลากหลาย องค์ประกอบที่ 4 ด้านการพัฒนาสื่อ และนวัตกรรม องค์ประกอบที่ 5 ด้านการวัดและ ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

วาทีน พุฒเขียว (2560) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูใน การจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

หนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 1 มีองค์ประกอบจำนวน 5 ด้านและ ตัวชี้วัดจำนวน 50 ตัวชี้วัด 2) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของด้านการจัดการ เรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 1 อยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ความรู้ความสามารถ ในการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วน สภาพที่พึงประสงค์ของด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้และ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้รองลงมา คือความรู้ ความสามารถ ในการ ออกแบบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างและ พัฒนาหลักสูตร 3) ผลการประเมินแนวทางครูในการจัดการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ประถมศึกษานองคาย เขต 1 พบว่า โดยรวมมี ความสอดคล้องความเหมาะสมและความ เป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่าทุกด้านมีความสอดคล้องความ เหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

อำนวยการ จันสำโรง (2561) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการ จัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีองค์ประกอบจำนวน 5 ด้าน และ 15 ตัวชี้วัด ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 3 ตัวชี้วัด 2) ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 ตัวชี้วัด 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 3 ตัวชี้วัด 4) ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 ตัวชี้วัด และ 5) ด้านการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้จำนวน 3 ตัวชี้วัด ผลการประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยรวม และเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหาร หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 3. โปรแกรมการ เสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบดังนี้คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา และการประเมินผล เพื่อให้ครูมีสมรรถนะด้านการบริหาร

หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ออกแบบเนื้อหาของโปรแกรมโดยเน้นเนื้อหาตามคำดัชนี ความต้องการจำเป็นที่มีความต้องการอันดับแรก คือ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้ สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการสร้าง และพัฒนาหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามลำดับ วิธีการพัฒนาคือ การฝึกอบรม การใช้ระบบพี่เลี้ยง และการนิเทศ โดยมีกิจกรรมการประเมินความรู้ก่อนและหลังการ เข้าร่วมโปรแกรมและการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ผลการประเมินโปรแกรม เสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Raji, VS (2009) ได้ศึกษาแผนผังสมรรถนะครูในการศึกษายุคที่สาม โดยรายงานวิจัยได้ แสดงให้เห็นว่าสมรรถนะครูมีความสำคัญมากในสังคมแห่งการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ผู้เรียนมี ความสามารถในระดับสูง อย่างไรก็ตามในประเทศอินเดียการพัฒนาสมรรถนะและแผนผังยังคงเป็น กระบวนการที่ไม่ได้รับความสนใจ วิทยาลัยหญิงแห่งรัฐบาลบาราห์ตีเตसानท์ เป็นสถานที่ใช้ในการ วิจัยในครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ถูกพัฒนาขึ้นมา เพื่อใช้ประเมินสมรรถนะ ส่วนบุคคล และสมรรถนะทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 110 คน สถิติที่ใช้ในการ วิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าระดับของ สมรรถนะส่วน บุคคล อยู่ในระดับดี ระดับสมรรถนะอยู่ในระดับ 3 ซึ่งสูงกว่าระดับที่ต้องการ ปัญหาที่พบแบ่ง ออกเป็น 3 ปัญหา โดยปัญหาที่มีความสำคัญสูงสุด คือ ปัญหาการสอนของครู รองลงมา คือ การใช้ คอมพิวเตอร์และทันต่อความรู้ในรายวิชา ส่วนข้อที่มีความสำคัญท้ายที่สุด คือ การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา

Hamdan, A.R., M.G. Najib and L.H.L. Ting (2010) ได้ศึกษาการทดสอบสมรรถนะ การสอนของครูชาวมาเลเซียในโรงเรียนเป้าหมายหลักของการวิจัยคือเพื่อศึกษาสมรรถนะการสอน และบุคลิกลักษณะเด่นของครู 309 คน จากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษาในเมืองยะโฮรบาร์รูห์ ขอบเขตของสมรรถนะที่ศึกษาประกอบด้วยทักษะการสอนการให้ความสำคัญกับโรงเรียน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ทักษะการสอน ประสิทธิภาพ ความเป็นมืออาชีพ และการบริหารจัดการในชั้นเรียน วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือศึกษาลักษณะเด่นของสมรรถนะการสอน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การสอนและความสำเร็จของสถานศึกษาและข้อมูลภูมิหลังระหว่างครูระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาจากอำเภอต่าง ๆ ของเมืองยะโฮรบาร์รูห์ ประเทศมาเลเซีย วิธิดำเนินการวิจัยเป็นแบบ พรรณนา โดยใช้การอธิบายปรากฏการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้กับประชากรจำนวนมาก ประชากรที่ใช้ ในการวิจัยคือ ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในเมืองยะโฮรบาร์รูห์ จำนวน 309 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถามซึ่งทำการทดลองตลอด 4 สัปดาห์ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา

2008/2009 แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วยตอน A เป็นข้อมูลทางสถิติมีทั้งหมด 6 ตัวแปร ได้แก่ อายุ เพศ เชื้อชาติ ประสบการณ์ในการสอน คุณวุฒิและวิชาที่สอน ตอน B เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะครูมีทั้งหมด 45 ข้อ ซึ่งสร้างขึ้นมาเพื่อประเมินลักษณะสมรรถนะของครู 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการให้ความสำคัญกับโรงเรียน นักเรียนและตัวเอง ทักษะของสมรรถนะแบ่งเป็นความรู้ในรายวิชา ความมั่นใจในการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน การทันต่อข้อมูลข่าวสาร การวางแผนการจัดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพในการสอน

Onn, S.B.S (2010) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถนะของหัวหน้าฝ่ายโรงเรียนมัธยมศึกษา : เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความเป็นมืออาชีพโดยทำการศึกษาจากการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีสมรรถนะทั้งหมด 5 สมรรถนะ ประกอบด้วย การบริหารกลุ่มสาระการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร การนิเทศ กำกับและติดตามครู การพัฒนาความเป็นมืออาชีพ และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าฝ่ายโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 15 แห่ง รวมทั้งสิ้น 150 คน ที่คูชิง เมืองสรวัก ประเทศมาเลเซีย ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะที่สูงที่สุด คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับสูง (74%) รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร (50%) ส่วนสมรรถนะอื่น ๆ อยู่ระหว่าง 29-39% ซึ่งเป็นระดับสมรรถนะที่ต่ำ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ การเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา ความจำเป็นของนักเรียนต่อการศึกษา ผลจากการเปลี่ยนแปลงการคาดหวังจากสื่อ สังคมโลก เทคโนโลยีมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ เป็นความท้าทายอย่างยิ่งต่อผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายและครู การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ ได้นั้นต้องอาศัยการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลและการพัฒนาสมรรถนะนั่นเอง รวมทั้งผู้นำและผู้สนับสนุนหัวหน้าฝ่ายมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะเรื่องหลักสูตรและการสอนซึ่งมีความจำเป็นมากที่กระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายที่จะต้องพยายามดำเนินการเกี่ยวกับสมรรถนะในการทำงานและคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อสามารถพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพได้

Al-Behaisi, Suha Khalil (2011) นักการศึกษาที่มีความเชื่อว่าการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูอย่างต่อเนื่อง คือกระบวนการที่จะช่วยแก้ไขข้อบกพร่องและเสริมสร้างทักษะทางการสอน และจะช่วยให้ครูได้คิดหาวิธีการสอนแบบใหม่ๆ ในการนำไปใช้ในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างยั่งยืนได้ แต่ในขณะเดียวกันนี้เองกลับพบว่า ครูที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนในประเทศซาอุดีอาระเบียต่างก็อ้างว่า การศึกษาวิจัยด้านความต้องการได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาวิชาชีพในกลุ่มของครูยังไม่ชัดเจนและไม่เคยได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ดังนั้น ในส่วนของการวิจัยครั้งนี้ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจึงได้รับการพิจารณาผ่านการอนุมัติ และมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันด้านนโยบายส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพและ

การพัฒนาครูผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน คำถามในการวิจัยถูกนำมาใช้เพื่อหาคำตอบในการแก้ปัญหาด้านทัศนคติของครูผู้สอนที่มีต่อการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูในยุคปัจจุบัน รวมถึงเพื่อค้นหาคำตอบเกี่ยวกับความต้องการของครูในการเข้ารับการพัฒนาวิชาชีพ บทบาทของโปรแกรมการพัฒนาบุคลากรที่มีผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน จำนวนครั้งที่ครูควรเข้าร่วมในโปรแกรมการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในแต่ละปีการศึกษา และเพื่อให้ทราบว่านโยบายส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพและการพัฒนาครูผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน จะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนเจตคติของครูในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพของพวกเขาหรือไม่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบปลายเปิดซึ่งใช้สัมภาษณ์ครูประจำการ 13 คน แบบรายบุคคลข้อคำถามมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการของครูในการเข้ารับการพัฒนาวิชาชีพโดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้ 1) นโยบายด้านการสนับสนุนของภาครัฐ 2) วิทยทัศนคติโดยทั่วไปและการยอมรับคุณค่าร่วมกัน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างงานกับโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพ 4) นโยบายด้านการสนับสนุนเงินทุนในการจัดโปรแกรมการพัฒนาบุคลากรในปัจจุบัน 5) การพัฒนาประสิทธิภาพด้านการสอนและการส่งเสริมการปฏิบัติของครูผ่านทางชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ซึ่งไม่เพียงมีผลต่อคณาจารย์และผู้บริหารโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังถูกนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมโปรแกรมการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนได้ ผลการวิจัยที่พบในการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่า ครูต้องการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานของพวกเขาผ่านทางชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งนี้ ก็เพื่อส่งผลต่อการเพิ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

Norman, J. and R. Gordon (2011) ได้ทำการวิจัย เรื่ององค์กรจะจัดการพัฒนาแบบมืออาชีพอย่างต่อเนื่องได้อย่างไร ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดการเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาแบบมืออาชีพอย่างต่อเนื่องขององค์กรทั้ง 22 แห่ง กล่าวคือองค์กรตระหนักถึงความสำคัญและให้การสนับสนุนต่อการพัฒนาแบบมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง ในทางตรงกันข้ามองค์กรไม่มีนโยบายและวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการพัฒนาแบบมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นเหตุให้ขาดกิจกรรมการพัฒนาแบบมืออาชีพ อีกทั้งองค์กรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาแบบมืออาชีพ และด้วยเหตุนี้จึงเป็นอุปสรรคต่อการประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินการพัฒนาแบบมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาแบบมืออาชีพอย่างต่อเนื่องขององค์กรยังมุ่งเน้นที่หลักสูตรภายนอกมากกว่าการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ในที่ทำงานและความรับผิดชอบในการพัฒนาแบบมืออาชีพอย่างต่อเนื่องเป็นของผู้บริหารองค์กร

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า งานวิจัยที่ผ่านมายังไม่มีวิธีการพัฒนาครูที่ครอบคลุมและชัดเจนเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีเพียงการพัฒนาในภาพรวมเท่านั้น ซึ่งสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร

และการจัดการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นครูจึงควรได้รับการพัฒนา
สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกด้าน ตามที่ได้กำหนดไว้ในกรอบ
สมรรถนะของครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553 ซึ่งสมรรถนะทั้งหมดที่กล่าวมา
มีผลต่อการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงประกอบด้วย สมรรถนะด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร
สมรรถนะด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สมรรถนะด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้
และสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แต่การที่จะพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหาร
หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องมีโปรแกรมพัฒนา
สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ที่ระบุ
ขั้นตอน วิธีการปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อง่ายต่อการนำไปใช้ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ
ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ใน
สถานศึกษาโดยเรียงลำดับความสำคัญให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของครูผู้สอนให้มากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มี ดังนี้

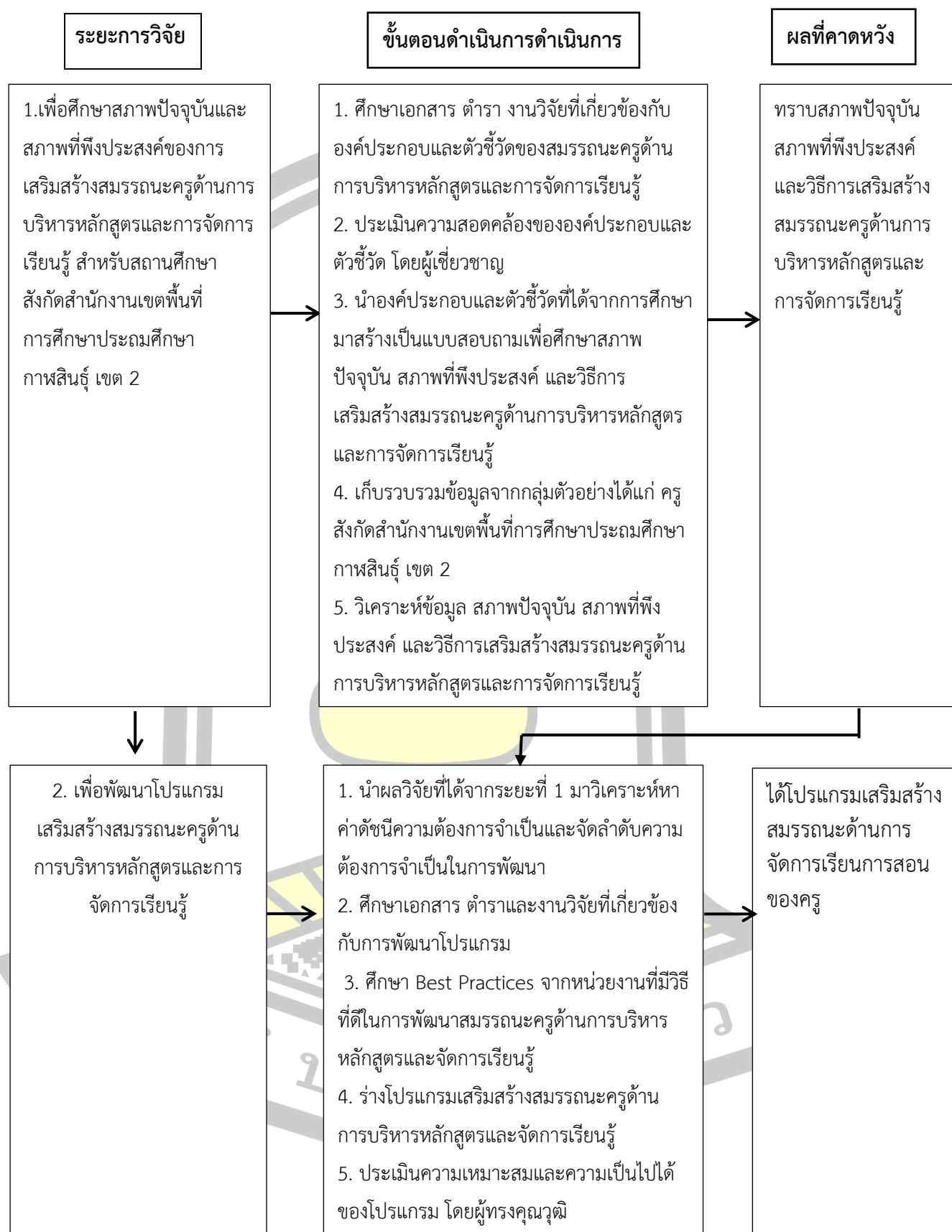
2.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา

2.2 การศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นต้นแบบในด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน ะละ 2 คน รวมจำนวน 6 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2.3 การประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา

สามารถแสดงระยะของการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและผลที่คาดหวังในแต่ละระยะดังนี้

พูน ปณ ทิโต ชเว

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ลำดับ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแต่ละระยะมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

1.2 นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา ที่ได้จากรอบสมรรถนะประจำสายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 สมรรถนะ มาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ตัวชี้วัดการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1.3 ศึกษาวิธีสร้างแบบประเมินเพื่อกำหนดรูปแบบประเมิน

1.4 สร้างแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ โดยให้ครอบคลุมองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 องค์ประกอบ 30 ตัวชี้วัด

1.5 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจแก้ไขและตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.6 นำแบบประเมินที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

1.7 ตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา ที่ได้จากรอบสมรรถนะประจำสายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 และพิจารณาโดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1.7.1 ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท ขึ้นไป

1.7.2 ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 มีวิทยฐานะชำนาญการ พิเศษขึ้นไป หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท ขึ้นไป

1.7.3 ดำรงตำแหน่งครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ขึ้นไป หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา โทขึ้นไป

ผู้ทรงคุณวุฒิมีทั้งหมด 5 คน ประกอบด้วย

1) นางประคอง จุลสอน วุฒิการศึกษา ปร.ต. สาขาวิชาวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

2) นายสุนทร ทองคำ วุฒิการศึกษา กศ.ม สาขาการบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนยางอ้อมวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

3) นายอารยันต์ แสงนิกุล วุฒิการศึกษา ค.ต สาขาการบริหารจัดการการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนาดีหลุมข้าววิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

4) นายวิโรจน์ ค้อไผ่ วุฒิการศึกษา ปร.ต สาขาการบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนกุดโดนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

5) นายประสงค์ สกุลซึ้ง วุฒิการศึกษา ปร.ต สาขาการวิจัยและประเมินผล การศึกษา ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วเสนอต่อ อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงอีกครั้ง

1.8 ดำเนินการปรับปรุงแก้ไของค์ประกอบและตัวชี้วัดตามข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงอีกครั้ง

1.9 นำผลการประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัด มาเตรียมดำเนินการเพื่อศึกษาสภาพ ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดย การศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือในการศึกษา

1.10 สร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

1.11 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

1.12 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

1.13 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbach' Alpha Coefficient)

1.14 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของตัวชี้วัดการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1.15 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา มาเป็นข้อมูลในการหาแนวทางการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 175 โรงเรียน จำนวน 1,781 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 317 คน

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 18 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2

ขนาดสถานศึกษา	จำนวน	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	660	117
ขนาดกลาง	888	158
ขนาดใหญ่	233	42
โดยรวม	1,781	317

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % และระดับความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ .05

2.2.2 การสุ่มตัวอย่างใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นหน่วยของการสุ่ม

2.2.3 กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ตามขนาดของประชากรที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ และใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับสลาก เพื่อสุ่มครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 317 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) ดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบคำถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 2 มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.2.1 ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

3.2.2 ร่างแบบสอบถามโดยใช้ประเด็นองค์ประกอบ และตัวชี้วัดที่ได้จากการศึกษา มาเป็นกรอบการสร้างแบบสอบถาม

3.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาแล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2.4 การตรวจคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความชัดเจนของข้อคำถาม ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม ได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาคัดเลือกจากผู้ที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

- 1) นางประคอง จุลสอน วุฒิการศึกษา ปร.ด. สาขานวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
- 2) นายประสงค์ สกุลซ้ง วุฒิการศึกษา ปร.ด. สาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพนินิจราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
- 3) นางรักชนก โพธิ์สก วุฒิการศึกษา ศษ.ม สาขาการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพนินิจราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
- 4) นางศรีสุดา ทองคำ วุฒิการศึกษา กศ.ม สาขาการวิจัยทางการศึกษา ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนยางอุ้มวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
- 5) นางจิระนันท์ กุญชะโมรินทร์ วุฒิการศึกษา ค.ม สาขาหลักสูตรและการเรียนการสอน ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพนินิจราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

พิจารณาตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องเหมาะสม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2554)

- ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดจุดประสงค์ที่ระบุไว้จริง ให้คะแนน +1
- ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดจุดประสงค์ที่ระบุไว้จริง ให้คะแนน 0
- ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่วัดจุดประสงค์ที่ระบุไว้จริง ให้คะแนน -1

3.2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3.2.6 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbach' Alpha Coefficient) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

3.2.9 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อขออนุญาตและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 317 คน

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

4.3 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง แล้วนำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ความถูกต้อง ครบถ้วนเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

5.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

5.1.1 วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ของแบบสอบถาม ที่มีลักษณะข้อมูลประเภทตรวจสอบรายการ (Check list) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการดำเนินหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ของแบบสอบถาม ที่มีลักษณะข้อมูลประเภทมาตราส่วน (Rating Scale) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการดำเนินหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จะให้ค่าน้ำหนักของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ดังนี้

คะแนน	เกณฑ์การประเมิน
5	ดีมาก
4	ดี
3	ปานกลาง
2	พอใช้
1	ควรปรับปรุง

เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2553)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

จะให้ค่าน้ำหนักของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการ
เสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ดังนี้

คะแนน

เกณฑ์การประเมิน

5

ดีมาก

4

ดี

3

ปานกลาง

2

พอใช้

1

ควรปรับปรุงเกณฑ์

แปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2553)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์มีความต้องการอยู่ในระดับ

มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์มีความต้องการอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์มีความต้องการอยู่ในระดับ

ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์มีความต้องการอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์มีความต้องการอยู่ในระดับ

น้อยที่สุด

5.1.3 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะข้อมูลเป็น
แบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ สัจเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

ขั้นตอนในการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีขั้นตอนดังนี้

1.1 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูในระยะที่ 1 นำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : PNI_{Modified}) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

1.2 ศึกษาวิธีการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูวิชาการหรือครูผู้สอนจากโรงเรียนที่เป็นต้นแบบด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Best Practice) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผนวกกับผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในออกแบบโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1.3 ร่างโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.4 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ คัดเลือกจากโรงเรียนที่แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือครูที่รับผิดชอบด้านวิชาการ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 โรงเรียนๆ ละ 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 6 คน

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับ

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 คัดเลือกจากผู้ที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ต่อไปนี้

2.2.1 ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท ขึ้นไป

2.2.2 ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท ขึ้นไป

2.2.3 ดำรงตำแหน่งครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป

ผู้ทรงคุณวุฒิมีทั้งหมด 7 คน ประกอบด้วย

1) นางประคอง จุลสอน วุฒิการศึกษา ป.ด. สาขานวัตกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2) นายสุนทร ทองคำ วุฒิการศึกษา กศ.ม สาขาการบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนยางอ้อมวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3) นายอารยันต์ แสงนิกุล วุฒิการศึกษา ค.ด สาขาการบริหารจัดการการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนาดีหลุมข้าววิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

4) นายวิโรจน์ ค้อไฟ วุฒิการศึกษา ป.ด สาขาการบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนกุดโดนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

5) นายปิยะกุล อุทโท วุฒิการศึกษา ป.ด สาขาการบริหารการศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโพธิ์สนิมอนุเคราะห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

6) นายเกษม ศรีสุธรรม วุฒิการศึกษา ป.ด สาขาการบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนท่าคันโทวิทยายน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

7) นายประสงค์ สกุลซึ้ง วุฒิการศึกษา ปร.ด สาขาการวิจัยและประเมินผล การศึกษา ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการ บริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่ เป็นต้นแบบในด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Best Practice) แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์

3.1.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหาร หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 คือ แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์สถานศึกษาที่เป็นต้นแบบในด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ (Best Practice) มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูด้านการบริหาร หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อนำมาประกอบเป็น แนวความคิดแล้วสร้างแบบสัมภาษณ์ภายใต้กรอบแนวคิด

2) กำหนดโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ ให้สอดคล้องและครอบคลุมถึงการ พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับ สถานศึกษา

3) ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ ตามกรอบ ที่กำหนด และนำร่างแบบ สัมภาษณ์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4) จัดทำฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ถูกต้องครบถ้วนไปใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.2.2 การสร้างแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรม เสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบการประเมินและแนวทางการประเมิน
- 2) ศึกษาวิธีสร้างแบบประเมินโดยเขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมองค์ประกอบและตัวชี้วัดซึ่งเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
- 3) ร่างแบบประเมินโดยใช้ประเด็นของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ที่ได้จากการศึกษามาเป็นกรอบการสร้าง
- 4) นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ ความถูกต้อง และปรับปรุงตามคำแนะนำ
- 5) แก้ไขปรับปรุงแบบประเมินตามคำชี้แนะของอาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์ และนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 4.1 ขอนหนังสือความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล
- 4.2 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อและขอสัมภาษณ์ กำหนด นัดหมายวันเวลา และขอสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง
- 4.3 ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ผู้วิจัยทำการจดบันทึกและถ่ายภาพ
- 4.4 การเก็บข้อมูลแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมด้วยเอกสาร โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา ส่งและรับคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน ด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 5.1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้ง 6 คน มาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
- 5.2 ข้อมูลที่ได้จากการแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทหารดับคะแนนความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และผลการประเมินความเป็นไปได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ซึ่งใน

การนำไปใช้ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปถือว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นชอบให้สามารถนำโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาไปใช้งานได้ โดยเกณฑ์การให้คะแนน ดังต่อไปนี้

จะให้ค่าน้ำหนักคะแนนของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ดังนี้

คะแนน	เกณฑ์การประเมิน
5	ดีมาก
4	ดี
3	ปานกลาง
2	พอใช้
1	ควรปรับปรุงเกณฑ์

เกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยกลุ่ม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2553)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อยที่สุด

พหุ ประถมศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทน	จำนวนคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
PNI Modified	แทน	ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้
 ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1. ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

องค์ประกอบสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	\bar{X}	S.D	ระดับความ เหมาะสม
1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.80	0.45	มากที่สุด
4. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการ จัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด

จากตาราง 19 พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.96$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 5.00$) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 5.00$) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.80$) การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม

เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 5.00$) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 5.00$) และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.80$) ตามลำดับ

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำแนกรายด้าน

องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	\bar{X}	S.D	ระดับความ เหมาะสม
1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร			
1.1 ครูผู้สอนสามารถวิเคราะห์หลักสูตรและสามารถจัดทำหลักสูตรได้	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 ครูผู้สอนสามารถสร้างและพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น	5.00	0.00	มากที่สุด
1.3 ครูผู้สอนสามารถประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	5.00	0.00	มากที่สุด
2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้			
2.1 ครูผู้สอนสามารถกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่ม เหมาะสม กับสาระการเรียนรู้ ความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.80	0.45	มากที่สุด
2.2 ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัย และความต้องการของผู้เรียน และชุมชน	5.00	0.00	มากที่สุด
2.3 ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 20 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครู	\bar{X}	S.D	ระดับความเหมาะสม
ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้			
2.4 ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน	5.00	0.00	มากที่สุด
2.5 ครูผู้สอนสามารถจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง	5.00	0.00	มากที่สุด
2.6 ครูผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
2.7 ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับตัวชี้วัด	5.00	0.00	มากที่สุด
2.8 ครูผู้สอนสามารถนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง	5.00	0.00	มากที่สุด
2.9 ครูผู้สอนสามารถประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนา	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.96	0.10	มากที่สุด
3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ			
3.1 ครูผู้สอนจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2 ครูผู้สอนสามารถใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3 ครูผู้สอนสามารถกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4 ครูผู้สอนจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสามารถและความสนใจ	4.80	0.45	มากที่สุด
3.5 ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง/ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 20 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	\bar{X}	S.D	ระดับความ เหมาะสม
3.6 ครูผู้สอนใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาอย่าง เต็มศักยภาพ	5.00	0.00	มากที่สุด
3.7 ครูผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในชุมชนในการจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
3.8 ครูผู้สอนพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.88	0.24	มากที่สุด
4. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ การจัดการเรียนรู้			
4.1 ครูผู้สอนสามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 ครูผู้สอนสามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
4.3 ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิต สื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
4.4 ครูผู้สอนสามารถออกแบบการสร้างสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
4.5 ครูผู้สอนสามารถสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.96	0.09	มากที่สุด

ตาราง 20 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	\bar{X}	S.D	ระดับความ เหมาะสม
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
5.1 ครูผู้สอนสามารถออกแบบวิธีการวัดและ ประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
5.2 ครูผู้สอนสร้างและนำเครื่องมือวัดและ ประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
5.3 ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนตาม สภาพจริง	4.80	0.45	มากที่สุด
5.4 ครูผู้สอนมีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ วัดผลการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
5.5 ครูผู้สอนมีการนำผลการประเมินการเรียนรู้มา ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.96	0.09	มากที่สุด

จากตาราง 20 ผลการประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครู
ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำแนกรายด้าน พบว่าด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร
โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ใน
ระดับมากที่สุดทุกข้อ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
ที่สุด ($\bar{X} = 4.96$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ด้านการจัดการ
เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) และเมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ
เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.96$) และเมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมมี
ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.96$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก
ที่สุดทุกข้อ

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ขององค์ประกอบสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวม

องค์ประกอบของสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	3.57	0.57	มาก	4.85	0.36	มากที่สุด
2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้	3.55	0.59	มาก	4.87	0.33	มากที่สุด
3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.64	0.60	มาก	4.89	0.32	มากที่สุด
4. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้	3.58	0.59	มาก	4.86	0.35	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.62	0.57	มาก	4.88	0.33	มากที่สุด
รวม	3.59	0.58	มาก	4.87	0.34	มากที่สุด

จากตาราง 21 พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ
องค์ประกอบสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. ครูผู้สอนสามารถวิเคราะห์หลักสูตร และสามารถจัดทำหลักสูตรได้	3.61	0.54	มาก	4.86	0.35	มากที่สุด
2. ครูผู้สอนสามารถสร้างและพัฒนา หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น	3.59	0.60	มาก	4.85	0.36	มากที่สุด
3. ครูผู้สอนสามารถประเมินการใช้ หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการ การพัฒนาหลักสูตร	3.52	0.57	มาก	4.84	0.37	มากที่สุด
รวม	3.57	0.57	มาก	4.85	0.36	มากที่สุด

จากตาราง 22 พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร
และการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์
เขต 2 ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นราย
ข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ครูสามารถวิเคราะห์หลักสูตร
และสามารถจัดทำหลักสูตรได้ ($\bar{X} = 3.61$) ข้อ 2 ครูผู้สอนสามารถสร้างและพัฒนาหลักสูตรกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.59$) ข้อ 3 ครูผู้สอนสามารถ
ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 3.52$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการ
เรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการ
สร้างและพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.85$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1 ครูสามารถวิเคราะห์หลักสูตรและสามารถ
จัดทำหลักสูตรได้ ($\bar{X} = 4.86$) รองลงมา คือ ข้อ 2 ครูผู้สอนสามารถสร้างและพัฒนาหลักสูตรกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่นได้ ($\bar{X} = 4.85$) และข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 3 ครูผู้สอนสามารถประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.84$)

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้

การออกแบบการจัดการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. ครูผู้สอนสามารถกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่มเหมาะสม กับสาระการเรียนรู้ ความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	3.52	0.59	มาก	4.81	0.39	มากที่สุด
2. ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัย และความต้องการของผู้เรียน และชุมชน	3.55	0.59	มาก	4.84	0.37	มากที่สุด
3. ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้	3.36	0.74	ปานกลาง	4.89	0.32	มากที่สุด
4. ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน	3.56	0.58	มาก	4.91	0.29	มากที่สุด
5. ครูผู้สอนสามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง	3.47	0.55	ปานกลาง	4.92	0.26	มากที่สุด
6. ครูผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	3.70	0.49	มาก	4.92	0.26	มากที่สุด

ตาราง 23 (ต่อ)

การออกแบบการจัดการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
7. ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับตัวชีวิต	3.61	0.61	มาก	4.89	0.32	มากที่สุด
8. ครูผู้สอนสามารถนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสม และเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง	3.62	0.56	มาก	4.78	0.41	มากที่สุด
9. ครูผู้สอนสามารถประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนา	3.58	0.57	มาก	4.86	0.35	มากที่สุด
รวม	3.55	0.59	มาก	4.87	0.33	มากที่สุด

จากตาราง 23 พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 6 ครูผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.70$) รองลงมาคือ ข้อ 8 ครูผู้สอนสามารถนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง ($\bar{X} = 3.62$) ข้อ 7 ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับตัวชีวิต ($\bar{X} = 3.61$) ข้อ 9 ครูผู้สอนสามารถประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนา ($\bar{X} = 3.58$) ข้อ 4 ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน ($\bar{X} = 3.56$) ข้อ 2 ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัย และความต้องการของผู้เรียน และชุมชน ($\bar{X} = 3.55$) ข้อ 1 ครูผู้สอนสามารถกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่มเหมาะสม กับสาระการเรียนรู้ ความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.52$) และพบว่าอยู่ระดับปานกลาง 2 ข้อ คือ ข้อ 5 ครูผู้สอนสามารถจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง ($\bar{X} = 3.47$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 3

ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผล การเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.36$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 5 ครูผู้สอนสามารถจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง ($\bar{X} = 4.92$) กับ ข้อ 6 ครูผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.92$) ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมา คือ ข้อ 4 ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน ($\bar{X} = 4.91$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 8 ครูผู้สอนสามารถนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง ($\bar{X} = 4.78$)

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. ครูผู้สอนจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.58	0.56	มาก	4.90	0.31	มากที่สุด
2. ครูผู้สอนสามารถใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ	3.62	0.55	มาก	4.91	0.29	มากที่สุด
3. ครูผู้สอนสามารถกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น	3.67	0.55	มาก	4.86	0.35	มากที่สุด

ตาราง 24 (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
4. ครูผู้สอนจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสามารถและความสนใจ	3.62	0.58	มาก	4.84	0.37	มากที่สุด
5. ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง/ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน	3.78	0.52	มาก	4.91	0.29	มากที่สุด
6. ครูผู้สอนใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ	3.71	0.60	มาก	4.92	0.26	มากที่สุด
7. ครูผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้	3.55	0.65	มาก	4.87	0.34	มากที่สุด
8. ครูผู้สอนพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน	3.57	0.78	มาก	4.87	0.34	มากที่สุด
รวม	3.64	0.60	มาก	4.89	0.32	มากที่สุด

จากตาราง 24 พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 5 ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง/ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.78$) รองลงมา คือ ข้อ 6. ครูผู้สอนใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ($\bar{X} = 3.71$) ข้อ 3 ครูผู้สอนสามารถกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ($\bar{X} = 3.67$) ข้อ 2 ครูผู้สอนสามารถใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ($\bar{X} = 3.62$) ข้อ 4 ครูผู้สอนจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสามารถและความสนใจ ($\bar{X} = 3.62$) ข้อ 1 ครูผู้สอนจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 3.58$) ข้อ 8 ครูผู้สอน

พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน ($\bar{X} = 3.57$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 7 ครูผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.55$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.89$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 6. ครูผู้สอนใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ($\bar{X} = 4.92$) รองลงมา คือ ข้อ 2 ครูผู้สอนสามารถใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ($\bar{X} = 4.91$) ข้อ 5 ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง/ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.91$) ข้อ 1 ครูผู้สอนจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.90$) ข้อ 7 ครูผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.87$) ข้อ 8 ครูผู้สอนพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน ($\bar{X} = 4.87$) ข้อ 3 ครูผู้สอนสามารถกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ($\bar{X} = 4.86$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 4 ครูผู้สอนจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสามารถและความสนใจ ($\bar{X} = 4.84$)

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. ครูผู้สอนสามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	3.58	0.61	มาก	4.86	0.35	มากที่สุด

ตาราง 25 (ต่อ)

การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
2. ครูผู้สอนสามารถสืบค้นข้อมูลผ่าน เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการ จัดการเรียนรู้	3.63	0.57	มาก	4.88	0.33	มากที่สุด
3. ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ใน การผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการ เรียนรู้	3.61	0.57	มาก	4.86	0.35	มากที่สุด
4. ครูผู้สอนสามารถการออกแบบการ สร้างสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้	3.52	0.58	มาก	4.85	0.36	มากที่สุด
5. ครูผู้สอนสามารถสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ จัดการเรียนรู้	3.55	0.60	มาก	4.85	0.36	มากที่สุด
รวม	3.58	0.59	มาก	4.86	0.35	มากที่สุด

จากตาราง 25 พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 2 ครูผู้สอนสามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.63$) รองลงมา คือ ข้อ 3 ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.61$) ข้อ 1 ครูผู้สอนสามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.58$) ข้อ 5 ครูผู้สอนสามารถ สร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.55$) และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 4 ครูผู้สอนสามารถการออกแบบการสร้างสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.52$)

ส่วนสภาพที่พึงของประสงค์สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 2 ครูผู้สอนสามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.88$) รองลงมาคือ ข้อ 1 ครูผู้สอนสามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.86$) กับ ข้อ 3 ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.86$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 4 ครูผู้สอนสามารถออกแบบการสร้างสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.85$) กับข้อ 5 ครูผู้สอนสามารถสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.85$)

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. ครูผู้สอนสามารถออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน	3.51	0.66	มาก	4.88	0.33	มากที่สุด
2. ครูผู้สอนสร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม	3.62	0.57	มาก	4.88	0.33	มากที่สุด
3. ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง	3.74	0.49	มาก	4.90	0.31	มากที่สุด
4. ครูผู้สอนมีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้	3.56	0.60	มาก	4.88	0.33	มากที่สุด

ตาราง 26 (ต่อ)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
5. ครูผู้สอนมีการนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	3.68	0.54	มาก	4.86	0.35	มากที่สุด
รวม	3.62	0.57	มาก	4.88	0.33	มากที่สุด

จากตาราง 26 พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ($\bar{X} = 3.74$) รองลงมาคือ ข้อ 5 ครูผู้สอนมีการนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.68$) ข้อ 2. ครูผู้สอนสร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 3.62$) ข้อ 4. ครูผู้สอนมีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.56$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1 ครูผู้สอนสามารถออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน ($\bar{X} = 3.51$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ($\bar{X} = 4.90$) รองลงมา คือ ข้อ 1 ครูผู้สอนสามารถออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน ($\bar{X} = 4.88$) ข้อ 2. ครูผู้สอนสร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 4.88$) ข้อ 4. ครูผู้สอนมีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.88$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 5. ครูผู้สอนมีการนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.86$)

การศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะของครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และจัดลำดับที่ของค่าเฉลี่ยระดับความต้องการวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ได้ดังนี้

ตาราง 27 ผลการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะของครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

ข้อ	วิธีการเสริมสร้างสมรรถนะของครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับที่
1	การฝึกอบรม	292	91.2	2
2	การสัมมนา	173	54.1	5
3	การประชุมเชิงปฏิบัติการ	303	94.7	1
4	การสอนงาน	176	55.9	4
5	การเป็นพี่เลี้ยง	110	34.4	9
6	การระดมสมอง	166	51.9	6
7	การใช้แผนพัฒนารายบุคคล	163	50.9	7
8	การให้การศึกษาต่อเนื่อง	127	39.7	8
9	การประชุมกลุ่มย่อย	104	32.5	10
10	การศึกษา/ดูงานนอกสถานที่	180	56.2	3

จากตาราง 27 พบว่า วิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ที่มีอันดับความต้องการมากที่สุดคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม การศึกษาดูงานนอกสถานที่

3. ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นของเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3.1 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อลำดับความสำคัญและเป็นข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3.1.1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อจัดลำดับความสำคัญ และเป็นข้อมูลเพื่อวางแผนในการกำหนดโปรแกรมหรือกิจกรรมในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตามวิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})

ตาราง 28 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	D	I	PNI _{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	3.57	4.85	0.359	2
2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้	3.55	4.87	0.372	1
3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.64	4.89	0.343	5
4. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้	3.58	4.86	0.358	3
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.62	4.88	0.348	4

จากตาราง 28 พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามลำดับ จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{Modified}) ผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อมูลในการจัดทำแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหา

แนวทางในการจัดทำโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

ผู้วิจัยได้ศึกษาคูงานโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เยี่ยม (Best Practices) จำนวน 3 โรงเรียน จากโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการเป็นเลิศ ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือเป็นโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกครบสาม ด้านมาตรฐานด้านผู้เรียน อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งผู้วิจัยสรุปผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1. ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผลจากการสัมภาษณ์ได้ข้อเสนอแนะว่า สถานศึกษา มีแนวทางปฏิบัติโดยการฝึกอบรมและพัฒนาให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ครูมีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ตามหลักสูตรส่งเสริมให้ครูมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานและตัวชี้วัด ด้วยวิธีการระดมความคิดเห็นการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันจัดทำหน่วยการเรียนรู้และร่วมกันทำงานเป็นทีม และจัดครูพี่เลี้ยงแนะนำช่วยเหลือ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ดังนี้

“...สถานศึกษามีโครงการพัฒนาบุคลากร มีการฝึกอบรมและพัฒนาให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาการออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 28 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษามีการฝึกอบรมปฏิบัติการเพื่อเป็นการทบทวนให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับ โครงสร้างรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตร เพื่อที่จะได้นำไปออกแบบการจัดการเรียนการสอน...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 28 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู ได้เข้ารับการพัฒนาในโครงการพัฒนารูปแบบครบวงจร เพื่อที่จะได้นำกลับมาวางแผนพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอน...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 30 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาได้ดำเนินการให้ครูร่วมกันปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้และร่วมกันทำงานเป็นทีม และจัดครูพี่เลี้ยงแนะนำช่วยเหลือโดยผ่านกระบวนการ PLC...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4, 30 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษามีการดำเนินการนิเทศ ติดตามผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้และสร้างความรู้ความเข้าใจ แนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และมีการนิเทศติดตามการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, 31 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

2. ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า สถานศึกษา มีแนวทางปฏิบัติโดยการให้ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบและโครงสร้างหลักสูตร อบรมการสร้างหลักสูตร การสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร ให้เห็นความสำคัญและความจำเป็น ที่ต้องร่วมมือกันบริหารหลักสูตร การประชุมวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน และดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ดังนี้

“...สถานศึกษามีการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบและโครงสร้างหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 28 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษามีการสร้างความรู้ความตระหนักให้แก่บุคลากร ให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารหลักสูตร...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 28 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาได้มีการประชุมเพื่อร่วมกันปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้ความเหมาะสม...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 30 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...การประชุมวางแผนการดำเนินการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4, 30 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...ผู้บริหาร ครู และฝ่ายที่เกี่ยวข้องการจัดทำคำอธิบายรายวิชามีความเหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, 31 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...การประชุมวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6, 31 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

3. ด้านการใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า สถานศึกษามีแนวทางปฏิบัติโดยสถานศึกษาส่งเสริมให้มีความรู้ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้วยการประชุมปฏิบัติการหลักการใช้และพัฒนาสื่อและนวัตกรรมมีการจัดการนิเทศการใช้สื่อ การเลือกใช้นวัตกรรมในชั้นเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูใช้คอมพิวเตอร์ สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอน ใช้สื่อ ICT เพื่อการจัดการเรียนรู้โดยการประชุมปฏิบัติการ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ดังนี้

“...สถานศึกษาส่งเสริมให้มีความรู้ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี ประชุมปฏิบัติการ หลักการใช้และพัฒนาสื่อและนวัตกรรม...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 28 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และเลือกใช้สื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน นิเทศการการใช้สื่อ นวัตกรรมในชั้นเรียนศึกษานวัตกรรมทางการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 28 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษามีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสร้างสื่อเทคโนโลยี และมุ่งให้ครูได้นำมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน การเสริมสร้างการเรียนรู้โดยใช้สื่อที่หลากหลาย...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 30 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้บุคลากรได้มีการผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4, 30 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษามีโครงการ DLIT โดยให้การอบรมเสริมสร้างทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ประชุมเชิงปฏิบัติการโดยมีวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญให้ความรู้ แนะนำการใช้สื่อเทคโนโลยี โปรแกรมต่างๆ ที่ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, 31 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้ใช้คอมพิวเตอร์ สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอน และมีการนิเทศติดตามการผลิตสื่อด้านเทคโนโลยี...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6, 31 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผลจากการสัมภาษณ์พบว่าสถานศึกษา มีแนวทางปฏิบัติโดยสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล ด้วยการประชุมปฏิบัติการการวัดผล ประเมินผลตามหลักสูตร และสร้างองค์ความรู้ในเกี่ยวกับ การวัดผลตามสภาพจริง โดยมีครูพี่เลี้ยงคอยแนะนำ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ดังนี้

“...สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล ด้วยการประชุมปฏิบัติการการวัดผล ประเมินผลตามหลักสูตร...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 28 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษามีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลตามสภาพจริง ร่วมกัน กำหนดเกณฑ์การประเมินให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน โดยมีครูที่มีความเชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 28 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

5. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลจากการสัมภาษณ์พบว่าสถานศึกษา มีแนวทางปฏิบัติโดยสถานศึกษาสร้างความรู้ความเข้าใจในรูปแบบเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสม ด้วยวิธีการสาธิตการสอน การจัดประชุมปฏิบัติการ และใช้กระบวนการพี่เลี้ยง ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ดังนี้

“...สถานศึกษาสร้างความรู้ความเข้าใจกับคณะครูถึงแนวทางการเรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม และสถานศึกษามีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการนิเทศการจัดการเรียนการสอน...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 28 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาสร้างความรู้ความเข้าใจในรูปแบบ เทคนิค วิธีการสอนที่เหมาะสม ด้วยวิธีการสาธิตการสอน การจัดประชุมปฏิบัติการ และใช้กระบวนการพี่เลี้ยง...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 28 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาให้ความรู้การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล ศึกษาด้วยตนเอง ร่วมกัน วิเคราะห์จัดทำข้อมูล นักเรียนรายบุคคล วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อนำข้อมูลไป ออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 30 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาได้ให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่าง ระหว่างบุคคล และ สนับสนุนโดยมีการจัดอบรมในสถานศึกษาและมีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4, 30 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรมคู่มือครูเกี่ยวกับการพัฒนา กระบวนการคิดโดยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน และมีการนิเทศการจัดการเรียน การสอนโดยใช้กระบวนการ PLC เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและการนำไปใช้...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, 31 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

“...สถานศึกษามีนโยบายและให้ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล ศึกษา ด้วยตนเอง ร่วมกันวิเคราะห์จัดทำข้อมูล นักเรียนรายบุคคล วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างบุคคล...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6, 31 พฤษภาคม 2561: สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แนวทางและวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะ ของครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้นำมาสรุปกิจกรรมที่ใช้เป็นแนวทาง ในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมที่จะ ร่วมกันดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การฝึกอบรม (Training)
2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)
3. การสอนงาน (Coaching)
4. การเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring)

5. การนิเทศภายใน (Supervising)

ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากระยะที่ 1 มาจัดทำร่างโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครู ความหมาย ความสำคัญของสมรรถนะครู และโครงสร้างของโปรแกรม

1.2 วัตถุประสงค์ของโปรแกรม ประกอบด้วย เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลในการใช้คู่มือโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1.3 เป้าหมาย คือ ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และการส่งเสริมบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้

1.4 รูปแบบและวิธีการพัฒนา คือ การเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย การปฐมนิเทศ การฝึกอบรมในด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การใช้ระบบพี่เลี้ยงเพื่อการปฏิบัติจริงโดยเชื่อมโยงการใช้วิธีการสอนที่หลากหลายจากครูพี่เลี้ยงในการพัฒนาตนเองและการนิเทศ เพื่อการประเมินความรู้ความเข้าใจสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

1.5 โครงสร้างของโปรแกรม ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การเตรียมพร้อมก่อนเข้ารับการพัฒนา ส่วนที่ 2 กระบวนการพัฒนา ส่วนที่ 3 การบูรณาการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้กับการปฏิบัติ และส่วนที่ 4 การประเมินหลังพัฒนา ผู้วิจัยได้สรุปเป็นแผนผังของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ดังภาพประกอบ 4

โปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

หลักการ

การที่องค์กรใดมีบุคลากรที่มีสมรรถนะตามที่องค์กรต้องการย่อมเป็นข้อได้เปรียบต่อองค์กรนั้น กล่าวคือสมรรถนะสามารถช่วยสนับสนุนแผนกลยุทธ์ ได้แก่ วิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้ เพราะบุคลากรจะเป็นตัวพลังขับเคลื่อนที่สำคัญหากบุคลากรแสดงสมรรถนะหรือพฤติกรรมการทำงานที่ดี

วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

เพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

เนื้อหาพัฒนาของโปรแกรม

ส่วนที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการพัฒนา

ส่วนที่ 2 กระบวนการพัฒนาประกอบด้วยเนื้อหา

ชุดกิจกรรมที่ 1 : การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

ชุดกิจกรรมที่ 2 : การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ชุดกิจกรรมที่ 3 : การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ชุดกิจกรรมที่ 4 : การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อ
การจัดการเรียนรู้

ชุดกิจกรรมที่ 5 : การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 การบูรณาการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหาร
หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้กับการปฏิบัติ

ส่วนที่ 4 การประเมินหลังพัฒนา

วิธีการเสริมสร้าง

1. กิจกรรมการอบรม
2. การประชุมเชิง
ปฏิบัติการ
3. การใช้ระบบพี่เลี้ยง
4. การนิเทศ
5. การสอนงาน

การประเมินผลโปรแกรม

1. การประเมินความรู้ก่อน-หลัง การเข้าร่วมโปรแกรม
2. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรม

ภาพประกอบ 4 โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
สำหรับสถานศึกษา

1. หลักการ

หลักการและแนวคิดของโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

โปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาเป็นโปรแกรมที่ได้จากการวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่ผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข โดยผู้เชี่ยวชาญหลายขั้นตอน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของครู ประกอบด้วย การสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านวิชาการของสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้สร้างกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยแยกออกเป็น 5 ชุดกิจกรรม ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้นี้เป็นการสร้างและออกแบบหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่นการวิเคราะห์หลักสูตร มีทักษะในการสร้างหลักสูตรบูรณาการในระดับรายวิชา สามารถประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร เนื้อหาจึงมุ่งให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร การสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่นเนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

1.1 วิเคราะห์หลักสูตร

1.2 สร้างและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น

1.3 ประเมินผลและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

2. ชุดกิจกรรมที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้นี้เนื้อหามุ่งการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่สอดคล้องกับวัยและความต้องการของผู้เรียน การกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่ม ที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ การจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน และมีการนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง ประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนาเนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

2.1 การสร้างแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

2.3 การมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้

2.4 การประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้

3. ชุดกิจกรรมที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ เป็นการพัฒนารูปแบบเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ บูรณาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน โดยใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ เชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และชุมชน เนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

3.1 มีความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2 ใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย

3.3 การบูรณาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

4. ชุดกิจกรรมที่ 4 การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ เป็นการให้ความรู้เรื่องการผลิตและใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์สนับสนุนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

4.1 มีความรู้และสามารถผลิตสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการเรียนรู้

4.2 มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์

5. ชุดกิจกรรมที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ เป็นการออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย สามารถสร้างเครื่องมือวัด ประเมินผลไปได้อย่างเหมาะสม โดยวัดประเมินผลตามสภาพจริง และนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

5.1 การออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย

5.2 การสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมิน

5.3 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ให้มีความรู้ความสามารถในสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 องค์ประกอบ คือการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3. เนื้อหาและวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

ตาราง 29 เนื้อหาและกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน

เนื้อหา	วิธีเสริมสร้างสมรรถนะครู
<p>ชุดกิจกรรมที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร เนื้อหาประกอบด้วย</p> <p>1.1 วิเคราะห์หลักสูตร</p> <p>1.2 สร้างและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น</p> <p>1.3 ประเมินผลและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร</p>	<p>1. การฝึกอบรม</p> <p>2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ</p>
<p>ชุดกิจกรรมที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาประกอบด้วย</p> <p>2.1 การสร้างแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>2.2 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้</p> <p>2.3 การมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้</p> <p>2.4 การประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้</p>	<p>1. การฝึกอบรม</p> <p>2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ</p> <p>3. การสอนงาน</p> <p>4. การใช้กิจกรรมพี่เลี้ยง</p> <p>5. การนิเทศ</p>
<p>ชุดกิจกรรมที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื้อหาประกอบด้วย</p> <p>3.1 มีความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>3.2 ใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย</p> <p>3.3 การบูรณาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม</p>	<p>1. การฝึกอบรม</p> <p>2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ</p> <p>3. การสอนงาน</p> <p>4. การใช้กิจกรรมพี่เลี้ยง</p> <p>5. การนิเทศ</p>

ตาราง 29 (ต่อ)

เนื้อหา	วิธีเสริมสร้างสมรรถนะครู
ชุดกิจกรรมที่ 4 การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> 4.1 มีความรู้และสามารถผลิตสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการเรียนรู้ 4.2 มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ 	1. การฝึกอบรม 2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3. การสอนงาน 4. การใช้กิจกรรมพี่เลี้ยง 5. การนิเทศ
ชุดกิจกรรมที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เนื้อหาประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> 5.1 การออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย 5.2 การสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมิน 5.3 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 	1. การฝึกอบรม 2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3. การใช้กิจกรรมพี่เลี้ยง 4. การนิเทศ

4. เทคนิคและเครื่องมือ

การบรรยายประกอบสื่อ การปฏิบัติงาน ใบความรู้ ใบกิจกรรม วัสดุทัศน สื่อประสม ในการบรรยาย (Power Point) และฝ่ายดำเนินการควรจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ /สื่อที่จำเป็นที่ใช้ในการพัฒนา อาทิ คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ เครื่องฉายภาพสามมิติ เอกสาร วิชิตี และวัสดุสำนักงานที่จำเป็นอื่น ๆหรือตามที่วิทยากรร้องขอ โดยจัดเตรียมให้พร้อมก่อนการพัฒนา

5. การประเมินผล

1. ประเมินตนเองก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา
2. ประเมินการทำกิจกรรมตามที่กำหนด
3. ประเมินความสนใจ และตั้งใจในการศึกษาด้วยตนเอง
4. ประเมินการซักถามและการให้ข้อคิดเห็น
5. ประเมินการรายงานการอบรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ ผู้เข้าร่วมโปรแกรม

1. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวคิดการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
2. มีความรู้ในการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ทั้งในด้านความรู้และทักษะ

2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และเสนอ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คนเพื่อตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้และพิจารณา องค์ประกอบของโปรแกรมได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ รูปแบบและวิธีการพัฒนา เนื้อหาและ สาระสำคัญ การวัดและประเมินผลโปรแกรม ดังตาราง 29

ตาราง 30 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3. รูปแบบการพัฒนา	4.53	0.32	มากที่สุด	4.50	0.52	มาก
3.1 การเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับ การพัฒนา	3.71	0.49	มาก	4.00	0.58	มาก
3.2 การพัฒนา	4.43	0.79	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด
3.3 การบูรณาการระหว่างการ ปฏิบัติงาน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
3.4 การประเมินผลหลังการพัฒนา	5.00	0.00	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
4. วิธีการเสริมสร้าง	4.46	0.20	มาก	3.60	0.20	มาก
4.1 การอบรม	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4.3 การสอนงาน	3.57	0.53	มาก	3.71	0.49	มาก
4.4 กิจกรรมพี่เลี้ยง	3.71	0.48	มาก	4.29	0.49	มาก
4.5 การนิเทศ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5. เนื้อหาและสาระสำคัญ	4.66	0.18	มากที่สุด	4.66	0.29	มากที่สุด

ตาราง 30 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล
5.1 ชุดการเรียนรู้ที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	4.42	0.53	มาก	4.29	0.49	มาก
5.2 ชุดการเรียนรู้ที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
5.3 ชุดการเรียนรู้ที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5.4 ชุดการเรียนรู้ที่ 4 การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5.5 ชุดการเรียนรู้ที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.86	0.38	มาก	4.29	0.49	มาก
6. โครงสร้างของโปรแกรม	3.57	0.53	มาก	4.29	0.49	มาก
7. แนวทางการจัดกิจกรรม	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
8. เทคนิคและเครื่องมือ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
9. การวัดและประเมินผลกิจกรรม	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.69	0.14	มากที่สุด	4.67	0.17	มากที่สุด

จากตาราง 30 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรม เสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) พบว่าโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะ ดังนี้

1. โปรแกรมฯ ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 9 ส่วน ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญของ

โปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ 3) รูปแบบการพัฒนา 4) วิธีการเสริมสร้าง 5) เนื้อหาสาระสำคัญ 6) โครงสร้างของโปรแกรม 7) แนวทางการจัดกิจกรรม 8) เทคนิคและเครื่องมือ และ 9) การประเมินผลกิจกรรม

2. ขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรมฯ แบ่งออก 5 ชุดกิจกรรม ได้แก่ ชุดกิจกรรมที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ชุดกิจกรรมที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุดกิจกรรมที่ 4 การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การระดมสมอง และเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สำหรับเทคนิคและเครื่องมือ ได้แก่ เอกสารประกอบโปรแกรม ใบกิจกรรม ทดสอบความเข้าใจ และแบบประเมิน ส่วนการประเมินผล ประกอบด้วยประเมินตนเองก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา ประเมินการทำกิจกรรมตามกำหนด ประเมินความสนใจและตั้งใจในการศึกษาด้วยตนเอง ประเมินการซักถาม และการให้ข้อคิดเห็น ประเมินการรายงานอบรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โปรแกรมฯ ได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน ผลปรากฏว่า โปรแกรมฯ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 นี้เป็นการวิจัย และพัฒนา (Research and Development) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วและดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

สรุปผล

จากการวิจัยเพื่อการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 สามารถสรุปผลตามความมุ่งหมายของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และวิธีเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครู

ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้าน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการ เรียนรู้ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร และด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้และด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ

1.3 วิธีเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยการวิเคราะห์ เนื้อหาและจัดเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การสอนงาน การสัมมนา การระดมสมอง การใช้แผนพัฒนารายบุคคล การให้การศึกษาต่อเนื่อง การเป็นพี่เลี้ยงและการประชุมกลุ่มย่อย

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการ เรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่ พัฒนาขึ้นมีลักษณะดังนี้

2.1 โปรแกรมฯ ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 9 ส่วน ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญของ โปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ 3) รูปแบบการพัฒนา 4) วิธีการเสริมสร้าง 5) เนื้อหาสาระสำคัญ 6) โครงสร้างของโปรแกรม 7) แนวทางการจัดกิจกรรม 8) เทคนิคและเครื่องมือ และ 9) การประเมินผล กิจกรรม

2.2 ขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรมฯ แบ่งออก 5 ชุดกิจกรรม ได้แก่ ชุดกิจกรรมที่ 1 การ สร้างและพัฒนาหลักสูตร ชุดกิจกรรมที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ 3 การจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุดกิจกรรมที่ 4 การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการ เรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีแนวการจัดกิจกรรมคือ การเรียนรู้ด้วย ตนเอง การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การระดมสมอง และเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สำหรับเทคนิคและเครื่องมือ ได้แก่ เอกสารประกอบโปรแกรม ใบกิจกรรม ทดสอบความเข้าใจ และ แบบประเมิน ส่วนการประเมินผล ประกอบด้วยประเมินตนเองก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา

ประเมินการทำกิจกรรมตามกำหนด ประเมินความสนใจและตั้งใจในการศึกษาด้วยตนเอง ประเมิน การซักถาม และการให้ข้อคิดเห็น ประเมินการรายงานอบรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2.3 โปรแกรมฯ ได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน ผลปรากฏว่า โปรแกรมฯ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการ เรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัย สามารถนำสรุปผลตามความมุ่งหมายมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหาร หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่าสภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ที่ผลปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้มีการกำหนดกรอบการประเมินสมรรถนะครูขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำไปประเมิน สมรรถนะครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่ง ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะได้แก่ 1) การมุ่งสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู และสมรรถนะ ประจำสายงาน 6 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนา ผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำครู 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ และยัง สอดคล้องกับ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพ็ญวีย์ ยินดีสุข (2558) ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา สมรรถนะครูโดยพัฒนาให้เกิดทักษะ 7 ด้านได้แก่ 1) การสร้างหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การใช้นวัตกรรมการเรียนรู้อื่นในชั้นเรียน 4) การประเมินการเรียนรู้ 5) การวิจัย ปฏิบัติการในชั้นเรียน 6) การจัดการชั้นเรียน 7) การพัฒนาลักษณะนิสัย และยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ชัยนาท พลอยบุตร (2559) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะ ครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบ

อยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชฎาพร สีหาวงษ์ (2560) ได้วิจัยการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา หนองคาย เขต 1 พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตติกัญญา ลีวงศ์ศักดิ์ (2560) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่าสภาพปัจจุบัน สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยรวมทั้งหมด และรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยรวมทั้งหมดและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด และวิธีเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 จัดเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การสอนงาน การสัมมนา การระดมสมอง การใช้แผนพัฒนารายบุคคล การให้การศึกษาต่อเนื่อง การเป็นพี่เลี้ยงและการประชุมกลุ่มย่อย สอดคล้องกับแนวคิดของ จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555) ได้เสนอวิธีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาไว้ ได้แก่ 1) การฝึกอบรม 2) การนิเทศการสอน 3) การสัมมนา 4) การประชุมปฏิบัติการ 5) การศึกษาดูงาน 6) การศึกษาต่อและการศึกษาทางไกล และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียวว ยินดีสุข (2561) ได้เสนอวิธีการพัฒนาครูโดยมุ่งเน้นการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาครูเรียกว่า กระบวนการสอนงานแบบพี่เลี้ยงด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (CM-LS-PLC Process) ได้แก่ 1) กระบวนการสอนงานแบบพี่เลี้ยง (Coaching-Mentoring) 2) การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) 3) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) และยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัฐศาสตร์ พาณิชยพงษ์ศักดิ์ (2559) ได้สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนประถมศึกษาเอกชน พบว่าวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครู ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-learning) การสอนงาน (Coaching) กระบวนการพี่เลี้ยง (Mentoring) การนิเทศภายใน (Supervision) การทบทวนหลังการปฏิบัติ (After Action Review) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คมกริช ภูคงกิ่ง (2560) ได้เสนอวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารจัดการเรียนรู้ของครู ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) การสอนงาน (Coaching) การนิเทศ (Supervising) และกระบวนการพี่เลี้ยง

เลี้ยง (Mentoring) และ Al-Behaisi, Suha Khalil (2011) นักการศึกษาพบว่า การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูอย่างต่อเนื่อง คือกระบวนการที่จะช่วยแก้ไขข้อบกพร่องและเสริมสร้างทักษะทางการสอน และจะช่วยให้ครูได้คิดหาวิธีการสอนแบบใหม่ๆ ในการนำไปใช้ในชั้นเรียนเพื่อพัฒนา ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างยั่งยืนได้

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 9 ส่วน ได้แก่ โปรแกรมฯ ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 9 ส่วน ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ 3) รูปแบบการพัฒนา 4) วิธีการเสริมสร้าง 5) เนื้อหาสาระสำคัญ 6) โครงสร้างของโปรแกรม 7) แนวการจัดการกิจกรรม 8) เทคนิคและเครื่องมือ และ 9) การประเมินผลกิจกรรม ขอบข่ายเนื้อหาประกอบด้วย 5 ชุดกิจกรรม ได้แก่ ชุดกิจกรรมที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ชุดกิจกรรมที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุดกิจกรรมที่ 4 การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีแนวการจัดการกิจกรรมคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การระดมสมอง และเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สำหรับเทคนิคและเครื่องมือ ได้แก่ เอกสารประกอบโปรแกรม ใบกิจกรรม ทดสอบความเข้าใจ และแบบประเมิน ส่วนการประเมินผล ประกอบด้วยประเมินตนเองก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา ประเมินการทำกิจกรรมตามกำหนด ประเมินความสนใจและตั้งใจในการศึกษาด้วยตนเอง ประเมินการซักถาม และการให้ข้อคิดเห็น ประเมินการรายงานอบรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และโปรแกรมฯ ได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน ผลปรากฏว่า โปรแกรมฯ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด การที่ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่าผู้วิจัยได้ศึกษาตามแนวคิด สุวิมล ร่องวานิช (2548) ได้ให้ความหมายของโปรแกรมว่า หมายถึงระบบโครงสร้างที่กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของครู นอกจากนี้ยังดำเนินการสร้างโปรแกรมตามแนวคิดของ Barr และ Keating (1990) ที่อธิบายขั้นตอนต่าง ๆ ของการสร้างโปรแกรมว่า ขั้นที่ 1 เริ่มด้วยขั้นการประเมิน ซึ่งเป็นการประเมินความต้องการ ขั้นที่ 2 ขั้นการวางแผนด้วยการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และการประเมินผล ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ขั้นที่ 4 ประเมินหลังการปฏิบัติ ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยนาท พลอยบุตร (2559) ได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ได้เสนอโปรแกรมฯ ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 9 ส่วน ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เป้าหมาย 4) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 5) โครงสร้างของโปรแกรม 6) เนื้อหา 7) แนวการจัดการกิจกรรม 8) เทคนิค

และเครื่องมือ และ 9) การประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวย จันทสำโรง (2561) ที่ได้ศึกษาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่าโปรแกรมฯ มีองค์ประกอบคือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา และการประเมินผล ผู้วิจัยได้สร้างกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยแยกออกเป็น 5 Module ดังนี้คือ Module 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร Module 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ Module 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Module 4 การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ Module 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และผู้วิจัยยังได้ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมและขอข่ายเนื้อหาของโปรแกรมตามแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่าน สรุปได้องค์ประกอบทั้งหมด 9 ส่วน จึงได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมที่ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม วัตถุประสงค์ของโปรแกรม เป้าหมาย รูปแบบและวิธีการพัฒนา โครงสร้างของโปรแกรม เนื้อหา แนวการจัดการกิจกรรม เทคนิคและเครื่องมือ และการประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่องโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้น มีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการพัฒนาดังนี้

1.1 บุคลากรครู ควรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างความตระหนักและจัดโปรแกรมฯ นี้ ในโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาและเสริมทักษะให้กับบุคลากรครูในสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนและจัดให้มีกระบวนการชมเชยการเรียนการสอนครู (PLC) อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

1.4 ควรใช้แผนพัฒนาตนเอง (ID Plan) ควบคู่กับโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะการบริหาร หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ครูทราบถึงสมรรถนะของตนเอง สามารถวางแผนพัฒนาตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนา ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เป็นระยะและต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรม เพื่อกระตุ้นให้ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรครูมีความตระหนักและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดให้ครูทุกคน จะต้องเข้ารับการพัฒนาตามโปรแกรมนี้ และกำหนดเกณฑ์การผ่าน การพัฒนา รวมถึงการกำหนด เป็นนโยบายให้โปรแกรมนี้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

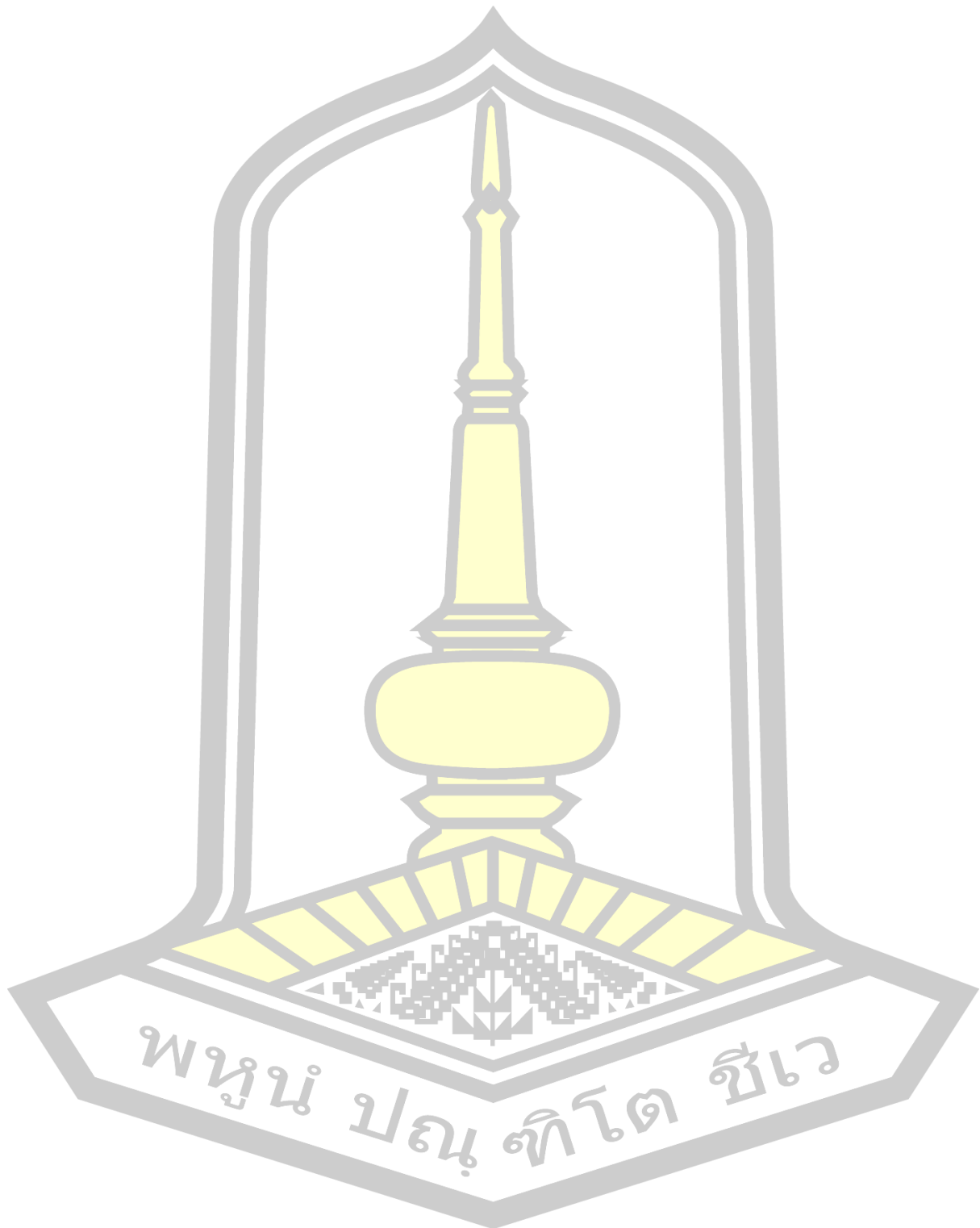
2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้วิธีในการพัฒนาที่แตกต่างและหลากหลายมากขึ้น เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาและหาวิธีการ ที่ทำให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะที่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลหรือการศึกษาเพิ่มเติมในด้านการนำโปรแกรมไปใช้ ในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านอื่นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครู สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 ในด้านอื่นๆ เพื่อจะได้มีแนวทางที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นแนวทางในด้านพัฒนาการศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กชกร ธิปัตตี. (2547). *การเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนการสอน*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- กรมวิชาการ. (2540). *การประเมินผลจากสภาพจริง*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). *การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวทางสู่ปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2544). *การพัฒนาศักยภาพครู*. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.
- กาญจน์ เรื่องมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2557). *การบริหารงานวิชาการและนวัตกรรมจัดการการเรียนรู้*. มหาสารคาม: ประสานการพิมพ์.
- กาญจนา จันทร์โยธา. (2560). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- กীরติ ยศยิ่งยง. (2549). *การวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพมหานคร: มิสเตอร์ก๊อปปี.
- ขจรศักดิ์ ศิริมัย. (2554). *แนวทางพัฒนาระบบสมรรถนะ*. Retrieved from <http://competency.rmutp.ac.th/ความหมายสมรรถนะ>
- คมกริช ภูคงกิ่ง. (2560). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิระประภา อัครบวร. (2549). *สร้างคนสร้างงาน*. กรุงเทพมหานคร: ก.พลพิมพ์ (1996).
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: อลิ้น เพลส.

- ชฎาพร สีหาวงศ์. (2560). *การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชนกพร จุฑาสงษ์. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชนาธิป พรกุล. (2544). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2552). *การออกแบบการสอน การบูรณาการ การอ่าน คิดวิเคราะห์และการเขียน*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยนาท พลอยบุตร. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2537). *วิธีการและสื่อการฝึกอบรมแบบการพัฒนาโครงการจากกรณีงาน ในประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการฝึกอบรม*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2546). *การบริหารงานวิชาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี.
- ชูชัย สมितिไกร. (2550). *การสรรหา การคัดเลือก และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2552). *การสรรหา คัดเลือกและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: วี พรินท์ (1991).
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). *เทคนิคการสอน : การออกแบบและพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โอเอสพรีนติ้งเฮ้าส์.

ฐิติกาญจน์ ลีวงศ์ศักดิ์. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2548). *Competency การประเมินประจำปี*. กรุงเทพมหานคร: เอชอาร์เซ็นเตอร์.

_____. (2550). *มารู้จัก Competency กันเถอะ*. กรุงเทพมหานคร: เอชอาร์เซ็นเตอร์.

เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล. (2543). Competency-base Human Resource Management. *วารสารการบริหารคน*, 21, 11-18.

ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2529). ตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพกับการอบรมครูประจำการ โปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพครูสอนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ.

ทิตนา แคมมณี. (2543). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
_____. (2560). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อึ้ง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). *กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ : การประเมินและการประกัน*. กรุงเทพมหานคร: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.

น้ำฝน ชื่นชม. (2560). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นิตา ชูโต. (2535). *อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการเล่นของเด็กในจิตวิทยาการเล่นของเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

บรรพต สุวรรณประเสริฐ. (2544). *การพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: เดอะโนว์เลจเซ็นเตอร์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2553). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กทม.: ประสานการพิมพ์.

บุญมี เณรยอด. (2546). *หลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเลี้ยง ทูมทอง. (2553). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2555). *ระเบียบวิธีวิจัยทางหลักสูตรและการสอน*. นครราชสีมา: แผลมทอง.

_____. (2559). *ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: ทริปปเบิล เอ็ดดูเคชั่น.

ประสาธ เนืองเฉลิม. (2553). *หลักสูตรการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

พรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ. (2554). *การพัฒนาสมรรถนะทางการบริหาร*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พยอม วงศ์สารศรี. (2544). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2531). *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). *การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน*. กรุงเทพมหานคร: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นต์.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2558). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2560). *ทักษะ 7 C ของครู 4.0*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2561). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และพรทิพย์ แข็งขัน. (2551). *สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

ไพบูลย์ ลิ้มมณี. (2547). *สื่อการสอน*. มหาสารคาม: ม.ป.พ.

ไพศาล หวังพานิช. (2545). *การวัดและประเมินผลการเรียน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาวดี อนันต์นาวิ. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: เสมอธรรม.

รัฐศาสตร์ พาณิชยศาสตร์. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมเอกชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รัตนา ไชยเลิศ. (2550). *การวิเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *ศัพท์ศึกษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

เรวดี ทรงเที่ยง. (2548). *การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมแรงจูงใจภายในเพื่อสร้างสัมพันธภาพ*. กรุงเทพมหานคร: สันติศิริการพิมพ์.

วรนิษฐา เลขนอก. (2560). *โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วัชรรา เล่าเรียนดี. (2560). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21*. นครปฐม: เพชรเกษมพรินติ้ง กรุ๊ป.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ้อ.

_____. (2543). *กลไกสู่การปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.

วาทีน พุ่มเขียว. (2560). *การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิชัย วงศ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

_____. (2543). *กระบวนการทศนิยมในการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

วิราพร พงศ์อาจารย์. (2527). *การวัดผลและประเมินผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. พิษณุโลก:
 ตระกูลไทย.

วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา : แนวคิดและกรณีศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3.
 กรุงเทพมหานคร: ทิพยวิสุทษ์.

วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์. (2559). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). *การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). *ทฤษฎีการประเมิน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมนึก นนธิจันทร์. (2545). *การเรียนการสอน การวัดและประเมินจากสภาพจริงของผู้เรียน โดยใช้
 Portfolio*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

สันติ บุญภิรมย์. (2552). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.

สัมมา รัตนชัย. (2560). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติ การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ:
 ส เอเชียเพลส 1989.

สาโรช บัวศรี. (2526). *จริยธรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู*. กรุงเทพฯ:
 สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). *สมรรถนะของข้าราชการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
 คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2543). *การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ:
 สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2550). *คู่มือการพัฒนาขีด
 ความสามารถของบุคลากร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 แห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ:

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง*

(พ.ศ.2552-2561). กรุงเทพมหานคร: น้าพริกหวานกราฟฟิค.

_____. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพฯ:

พริกหวานกราฟฟิค.

สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2549). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency Based*

Learning. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศรีวัฒนา อินเตอร์พรีนธ์.

สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. (2554). *หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา*.

มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุมิตรา พงศธร. (2550). *สรุปเรื่องหลักสูตร. สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย*, 2(79), 15–23.

สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น Needs Assessment Research*.

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา เล็กเริงสินธุ์. (2537). *หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูสวนดุสิต.

อำนวยการ จันสำโรง. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร*

และการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนา การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อุกฤษณ์ กาญจนเกตุ. (2543). *การใช้ Competency ในการบริหารงานบุคคล*. วารสารบริหารคน,

21, 11–18.

อุ้นตา นพคุณ. (2546). *กรอบแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบ*

โรงเรียน. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.

Al-Behaisi, Suha Khalil. (2011). The Impact Professional Development on Teacher Practices and Teaching Efficacy. *Dissertation Abstracts International*, 73(03), 144A.

Barr, M.J. and L.A. Keating. (1990). *Developing Effective Student Services Programs : Systematic Approaches for Practitioners*. San Francisco: Jossey-Bass.

- Boone, E. l. (1992). *Developing Programmer in Adult Education*. New jersey: Practice Hall.
- Caffarella, R. (2002). *Planning Program for Adult Learner : a Practice Guide for Educators, Trainner and Staff Developer*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Coley, Richard J. and others. (1996). *Computers and Classroom : The Status of Technology in U.S. Schools*. New jersey: Policy Information Center.
- Dale, M. and K. Hes. (1995). *Creating Training Miracles*. Sydney: Prentice Hall.
- Fulen, M. and Hargreaves, A. (1992). *Teacher Development and Education Change*. London: The falmer Press.
- Hamdan, A.R., M.G. Najib and L.H.L. Ting. (2010). Teaching Competency Testing Among Malaysian School Teachers. *European Journal of School Sciences*, 12(4), 610–616.
- Herman., Joan L., Pamela R. Aschbacher and Lynn Winters. (1992). *A Practical Guide to Alternative Assessment*. USA: Library of Compress Cataloging in Publication Data.
- Houle, Cyrito. (1996). *The Design of Education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Kanaya, T. and C. M. (2005). *Facilitating Communities of Practice in Teacher Professional Development*. Denmark: Alaborg University.
- Norman, J. and R. Gordon. (2011). Do Organizations Manage Continuing Professional Development. *Journal of Management Development*, 16(3), 197–207.
- Oliva, P.F. (1997). *Developing the Curriculum*. New york: Harper Colloins.
- Onn, S.B.S. (2010). Competencies of Secondary School Heads of Departments : Implications on Continuous Professional Development. *European Journal of Sociall Sciences*, 14(3), 464–469.

Puckett, Margaret B. and Janet K. Black. (1994). *Authentic Assessment of the YoungChild : Celebrating Development and Learning*. New york: Macmillan Collage.

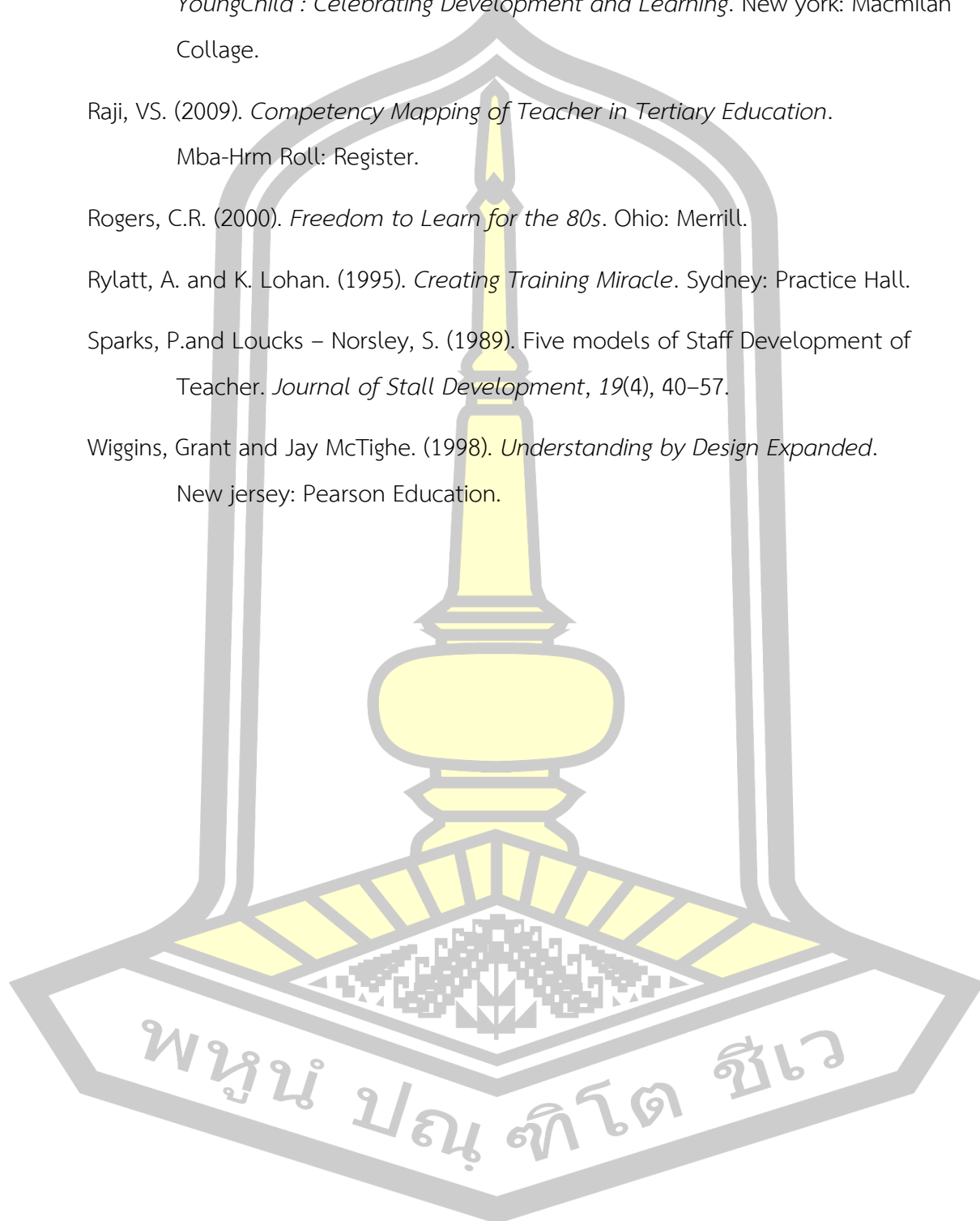
Raji, VS. (2009). *Competency Mapping of Teacher in Tertiary Education*. Mba-Hrm Roll: Register.

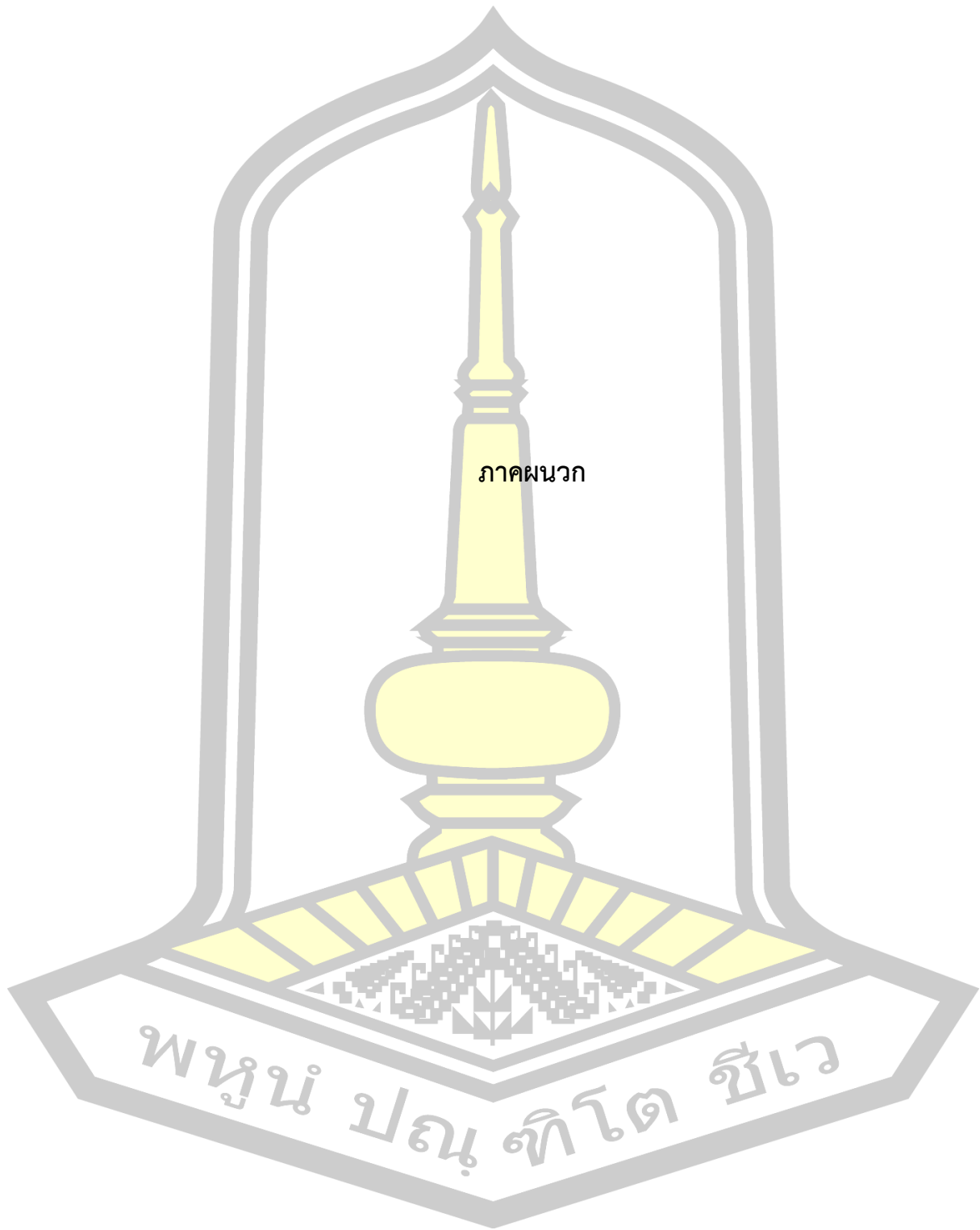
Rogers, C.R. (2000). *Freedom to Learn for the 80s*. Ohio: Merrill.

Rylatt, A. and K. Lohan. (1995). *Creating Training Miracle*. Sydney: Practice Hall.

Sparks, P.and Loucks – Norsley, S. (1989). Five models of Staff Development of Teacher. *Journal of Stall Development*, 19(4), 40–57.

Wiggins, Grant and Jay McTighe. (1998). *Understanding by Design Expanded*. New jersey: Pearson Education.

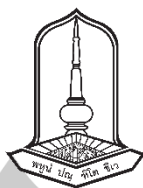

ภาคผนวก

พหุ ประจักษ์ ชัยเว

**แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด
สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูตามองค์ประกอบที่ผู้วิจัยกำหนด

2. แบบประเมินมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบประเมินองค์ประกอบที่เหมาะสมกับสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ตอนที่ 2 แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ขอให้ท่านพิจารณารายละเอียดที่แนบมาพร้อมนี้ว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีความเหมาะสมเพียงใด ประเด็นการพิจารณา มีจำนวน 5 องค์ประกอบ 30 ตัวชี้วัด ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเหมาะสม ตามเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

5 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เหมาะสมมาก

3 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมน้อย

1 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมน้อยที่สุด

และถ้ามีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมให้ท่านระบุไว้ในช่องที่กำหนดในแบบประเมินความเหมาะสม

3. ตอนท้ายเป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นายมนตรี รัตนศรี

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กาฬสินธุ์ เขต 2

คำชี้แจง : โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสมที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อมูลทั่วไปสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ-สกุล.....
2. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง.....
3. สังกัดหน่วยงาน.....
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สาขา.....
5. ประสบการณ์การทำงาน.....ปี

ข้อ	องค์ประกอบของสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัด การเรียนรู้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
1	การสร้างและพัฒนาหลักสูตร						
2	การออกแบบการจัดการเรียนรู้						
3	การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
4	การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้						
5	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้						

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหาร
หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาภาควิทยาศาสตร์ เขต 2

คำชี้แจง : โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสมที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	องค์ประกอบ / ตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้าน การบริหารหลักสูตรและการจัด การเรียนรู้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
องค์ประกอบที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร							
1	ครูผู้สอนสามารถวิเคราะห์หลักสูตรและ จัดทำหลักสูตรได้						
2	ครูผู้สอนสามารถสร้างและพัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น						
3	ครูผู้สอนสามารถประเมินการใช้หลักสูตร และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา หลักสูตร						
องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้							
4	ครูผู้สอนสามารถกำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่มเหมาะสม กับ สาระการเรียนรู้ ความแตกต่างและ ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล						
5	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่าง หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัย และ ความต้องการของผู้เรียน และชุมชน						
6	ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม และการประเมินผลการเรียนรู้						

ข้อ	องค์ประกอบ / ตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้าน การบริหารหลักสูตรและการจัด การเรียนรู้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
7	ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน						
8	ครูผู้สอนสามารถจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง						
9	ครูผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้						
10	ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับตัวชี้วัด						
11	ครูผู้สอนสามารถนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง						
12	ครูผู้สอนสามารถประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนา						
องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ							
13	ครูผู้สอนจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
14	ครูผู้สอนสามารถใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ						
15	ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น						
16	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสามารถและความสนใจ						

ข้อ	องค์ประกอบ / ตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้าน การบริหารหลักสูตรและการจัด การเรียนรู้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
17	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง/ ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และ สมรรถนะของผู้เรียน						
18	ครูผู้สอนใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการ เรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมี ความสุข และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ						
19	ครูผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา ท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้						
20	ครูผู้สอนพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน						
องค์ประกอบที่ 4 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้							
21	ครูผู้สอนสามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่าง หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนรู้						
22	ครูผู้สอนสามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้						
23	ครูผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการ เรียนรู้						
24	ครูผู้สอนสามารถออกแบบการสร้างสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ จัดการเรียนรู้						
25	ครูผู้สอนสามารถสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ จัดการเรียนรู้						

ข้อ	องค์ประกอบ / ตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้าน การบริหารหลักสูตรและการจัด การเรียนรู้	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม
		5	4	3	2	1	
องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้							
26	ครูผู้สอนสามารถออกแบบวิธีการวัดและ ประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน						
27	ครูผู้สอนสร้างและนำเครื่องมือวัดและ ประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม						
28	ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลผู้เรียน ตามสภาพจริง						
29	ครูผู้สอนมีการสร้างและหาคคุณภาพ เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้						
30	ครูผู้สอนมีการนำผลการประเมินการเรียนรู้ มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้						

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. หากท่านคิดว่าควรมีองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัด
การเรียนรู้ เพิ่มเติม โปรดระบุ

1. องค์ประกอบ.....
- 1.1 ตัวชี้วัด
- 1.2 ตัวชี้วัด
- 1.3 ตัวชี้วัด
2. องค์ประกอบ.....
- 2.1 ตัวชี้วัด
- 2.2 ตัวชี้วัด
- 2.3 ตัวชี้วัด

2. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

การประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึงแน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์

0 หมายถึงไม่แน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์

-1 หมายถึงแน่ใจว่าคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและ การจัดการเรียนรู้	ความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็น เพิ่มเติม
		+1	0	-1	
องค์ประกอบที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร					
1	ครูผู้สอนสามารถวิเคราะห์หลักสูตรและสามารถจัดทำหลักสูตรได้				
2	ครูผู้สอนสามารถสร้าง/พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น				
3	ครูผู้สอนสามารถประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร				
องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้					
4	ครูผู้สอนสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่มเหมาะสม กับสาระการเรียนรู้ ความแตกต่าง และธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล				

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและ การจัดการเรียนรู้	ความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็น เพิ่มเติม
		+1	0	-1	
5	ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่าง หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัย และความ ต้องการของผู้เรียน และชุมชน				
6	ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการ ประเมินผลการเรียนรู้				
7	ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็น ระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน				
8	ครูผู้สอนสามารถจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่ การปฏิบัติให้เกิดผลจริง				
9	ครูผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้น เรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้				
10	ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สัมพันธ์ กับตัวชี้วัด				
11	ครูผู้สอนสามารถนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไป ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์ อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง				
12	ครูผู้สอนสามารถประเมินผลการออกแบบการ เรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนา				
องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
13	ครูผู้สอนจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
14	ครูผู้สอนสามารถใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอน อย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตาม ศักยภาพ				
15	ครูผู้สอนสามารถกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการ ปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหา				

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและ การจัดการเรียนรู้	ความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็น เพิ่มเติม
		+1	0	-1	
16	ครูผู้สอนจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกเรียนตาม ความสามารถและความสนใจ				
17	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง/ส่งเสริม คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของ ผู้เรียน				
18	ครูผู้สอนใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนา อย่างเต็มศักยภาพ				
19	ครูผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นใน ชุมชนในการจัดการเรียนรู้				
20	ครูผู้สอนพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน				
องค์ประกอบที่ 4 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้					
21	ครูผู้สอนสามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใน การจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับ เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้				
22	ครูผู้สอนสามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้				
23	ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/ นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้				
24	ครูผู้สอนสามารถออกแบบการสร้างสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการ เรียนรู้				
25	ครูผู้สอนสามารถสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้				

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครู ด้านการบริหารหลักสูตรและ การจัดการเรียนรู้	ความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็น เพิ่มเติม
		+1	0	-1	
องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้					
26	ครูผู้สอนสามารถออกแบบวิธีการวัดและ ประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน				
27	ครูผู้สอนสร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผล ไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม				
28	ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพ จริง				
29	ครูผู้สอนมีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผล การเรียนรู้				
30	ครูผู้สอนมีการนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ใน การพัฒนาการจัดการเรียนรู้				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) ของแบบสอบถาม
การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหาร
หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 2

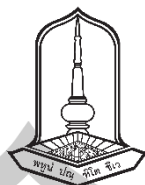
ตัวชี้วัดข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) ของแบบสอบถาม
การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหาร
หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 2

ตัวชี้วัดข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
 - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา
3. การตอบแบบสอบถามขอความกรุณาตอบตามความคิดเห็นของท่าน ซึ่งการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ไม่มีผลกระทบต่อหน้าที่การงานของท่านแต่อย่างใด เพราะคำตอบ จากแบบสอบถามนี้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น
4. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ แบบสอบถามนี้จะถือว่าสมบูรณ์ และสามารถนำไปประมวลผลได้
5. เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยขอรับคืนด้วยตนเอง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ชื่อผู้วิจัย นายมนตรี รัตนศรี

นิติตปริญญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - () ผู้อำนวยการโรงเรียน
 - () รองผู้อำนวยการโรงเรียน
 - () ครูผู้สอน
2. ขนาดของสถานศึกษา
 - () เล็ก (จำนวนนักเรียน 1 – 120 คน)
 - () กลาง (จำนวนนักเรียน 121 – 300 คน)
 - () ใหญ่ (จำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

คำชี้แจง โปรดอ่านเนื้อหาในแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่า ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 อยู่ในระดับใด จาก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เมื่อท่านตัดสินใจเลือกระดับใด ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการตัดสินใจของท่าน

- 5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
28	ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง										
29	ครูผู้สอนมีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้										
30	ครูผู้สอนมีการนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้										

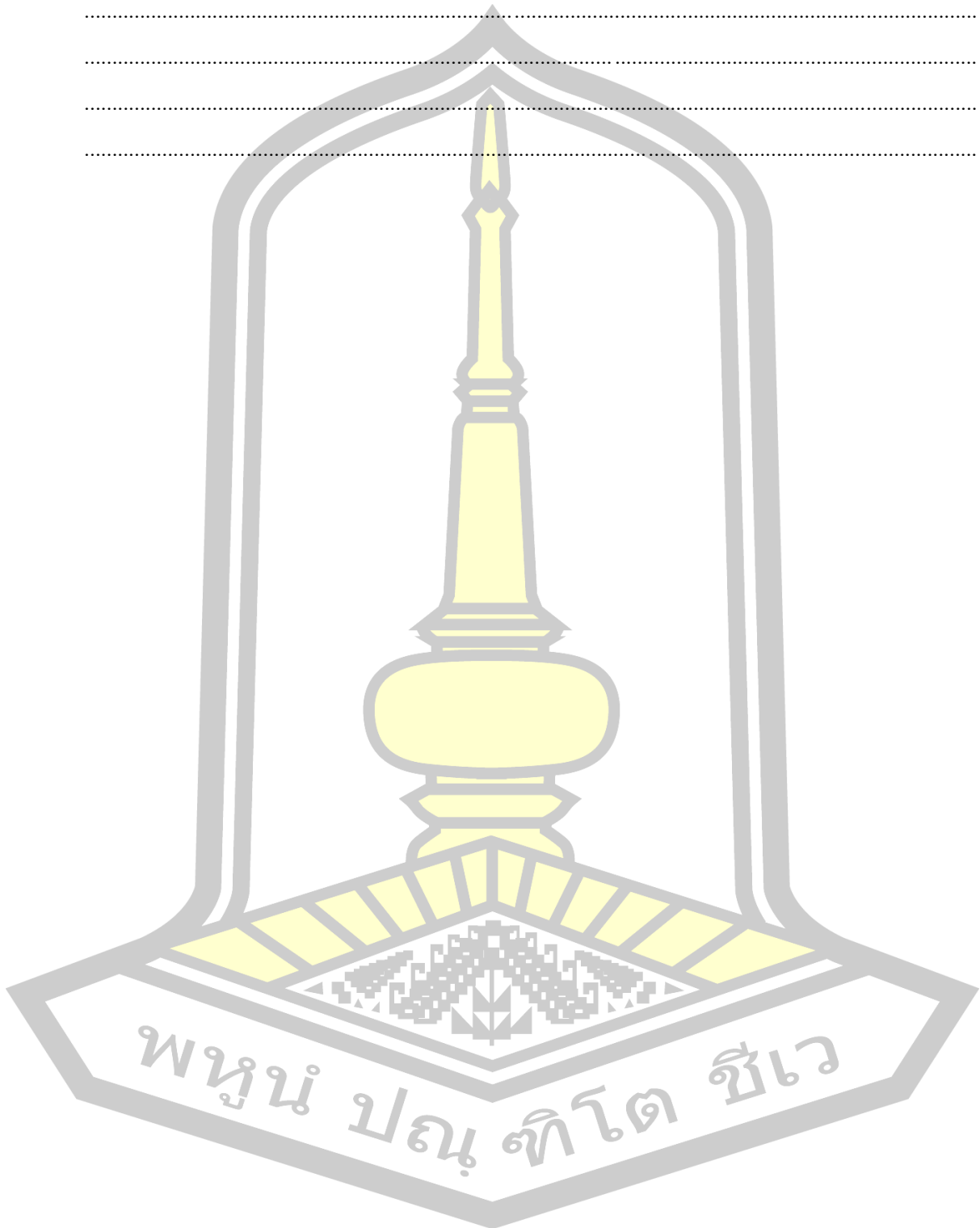
ตอนที่ 3 วิธีเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

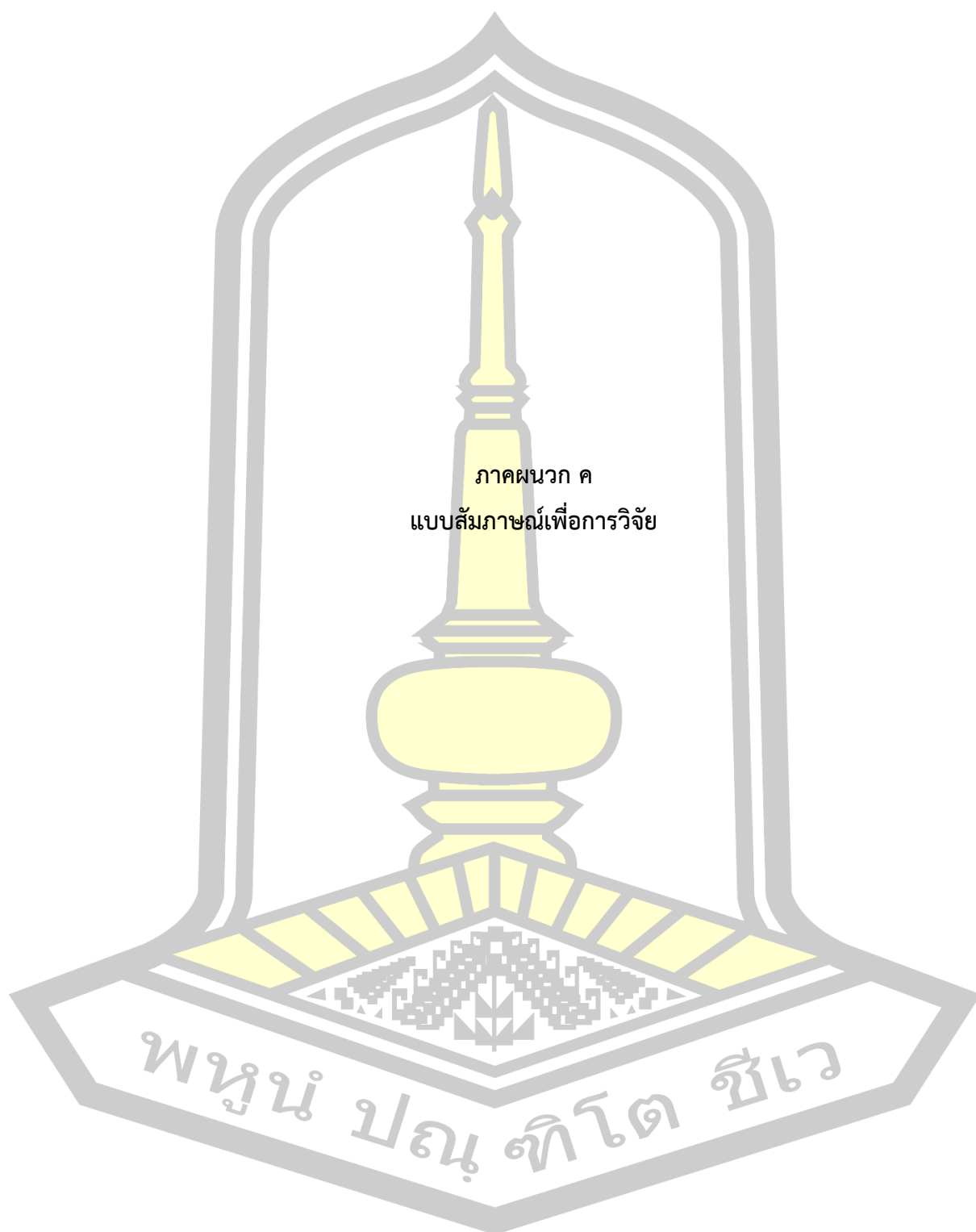
โปรดใส่เครื่องหมาย ลงใน วิธีการพัฒนาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมในการเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยท่านสามารถเลือกวิธีเสริมสร้างสมรรถนะได้ 5 วิธี ดังนี้

วิธีเสริมสร้างสมรรถนะ	คำอธิบาย
☐ 1. การฝึกอบรม (Training)	เป็นการเพิ่มพูนความรู้ทักษะและเจตคติในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการอบรมที่สถานศึกษาหรือนอกสถานศึกษา
☐ 2. การสัมมนา (Seminar)	เป็นการประชุมของผู้ที่ปฏิบัติงานอย่างเดียวกันหรือคล้ายกัน ปกติจะบรรยายให้ความรู้พื้นฐานก่อนแล้วแบ่งกลุ่มย่อยจากนั้นนำผลการอภิปรายของกลุ่มย่อยเสนอที่ประชุมใหญ่เพื่อร่วมกัน
☐ 3. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)	เป็นการแสดงความคิดเห็นแนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาเป็นการฝึกอบรมที่ให้ผู้รับการฝึกอบรมได้ปฏิบัติจริง จะมีการบรรยายให้ความรู้พื้นฐานก่อนแล้วจึงให้ลงมือปฏิบัติ
☐ 4. การสอนงาน (Coaching)	เป็นกระบวนการที่ผู้สอนงานให้ความรู้การช่วยเหลือให้คำแนะนำแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผู้ถูกสอนงานให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติงาน

วิธีเสริมสร้างสมรรถนะ	คำอธิบาย
☐ 5. การเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring)	การกำหนดให้ครูที่มีประสบการณ์ทำงานสูงเป็นพี่เลี้ยงให้กับครูใหม่ ในการให้การช่วยเหลือคำแนะนำปรึกษาและถ่ายทอดประสบการณ์เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน
☐ 6. การระดมสมอง (Brain Storming)	เป็นการประชุมกลุ่มเล็กไม่เกิน 15 คนเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีโดยปราศจากข้อจำกัดหรือกฎเกณฑ์ใดๆ ในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งความคิดหรือข้อเสนอทุกอย่างจะถูกจัดไว้แล้วนำไปกลั่นกรองอีกชั้นหนึ่ง
☐ 7. การใช้แผนพัฒนารายบุคคล (ID PLAN)	เป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรรายบุคคลโดยยึดหลักการประเมินสมรรถนะเพื่อให้รู้จุดเด่นจุดด้อยเพื่อกำหนดเป็นกรอบหรือแนวทางในการพัฒนาให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในระดับที่องค์กรคาดหวัง
☐ 8. การให้การศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education)	เป็นการเพิ่มพูนทักษะความรู้ความสามารถของบุคลากรในองค์กรโดยให้การศึกษาเพิ่มเติมหรือต่อเนื่องทั้งในระยะยาวและระยะสั้นเช่น การเรียนต่อปริญญาโทโดยใช้งบประมาณของหน่วยงานและใช้วิธีการติดตามผลและวัดผลการฝึกอบรม/การศึกษาเมื่อเสร็จสิ้นการให้การศึกษา
☐ 9. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Session)	เป็นการแบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นกลุ่มย่อยจากกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยละ 2-6 เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาอาจเป็นปัญหาเดียวกันหรือต่างกันในช่วงเวลาที่กำหนดมีวิทยากรคอยช่วยเหลือทุกกลุ่มแต่ละกลุ่มต้องเลือกประธานและเลขานุการของกลุ่มเพื่อดำเนินการแล้วนำความคิดเห็นของกลุ่มเสนอต่อที่ประชุมใหญ่
☐ 10. การศึกษา/ดูงานนอกสถานที่ (Field Trip)	เป็นการนำผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปศึกษายังสถานที่อื่นนอกสถานที่ฝึกอบรมเพื่อให้เห็นของจริงซึ่งผู้จัดต้องเตรียมการเป็นอย่างดี
☐ 11. อื่นๆ โปรดระบุ	

12. วิธีเสริมสร้างสมรรถนะ ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ (โปรดระบุ)

แบบสัมภาษณ์

ผู้บริหาร ครูวิชาการหรือครูผู้สอน

เรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจความเห็นเกี่ยวกับวิธีการในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
2. แบบสัมภาษณ์ มี 2 ตอน
 - ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา 5 ด้าน ดังนี้
 1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร
 2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้
 3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 4. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้
 5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
3. ข้อมูลในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อหน้าที่การงานท่านแต่อย่างใด ขอท่านได้กรุณาตอบตามความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นายมนตรี รัตนศรี

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์..... อายุ.....ปี
ตำแหน่งปัจจุบัน.....
โรงเรียน.....
สังกัด.....
วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....
เริ่มการสัมภาษณ์เวลา.....น. จบการสัมภาษณ์เวลา.....น.

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์

ท่านมีวิธีการในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ใน
หัวข้อต่อไปนี้อย่างไร

1. ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาของท่านมีแนวทางในเสริมสร้าง
สมรรถนะของครูด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ อย่างไรบ้าง

2. ด้านการใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาของท่านมีแนวทาง
ในเสริมสร้างสมรรถนะของครูด้านการใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ อย่างไรบ้าง

3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สถานศึกษาของท่านมีแนวทางในเสริมสร้าง
สมรรถนะของครูด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาของท่านมีแนวทางในเสริมสร้างสมรรถนะ
ของครูด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

5. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาของท่านมีแนวทางใน
เสริมสร้างสมรรถนะของครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างไรบ้าง

.....

.....

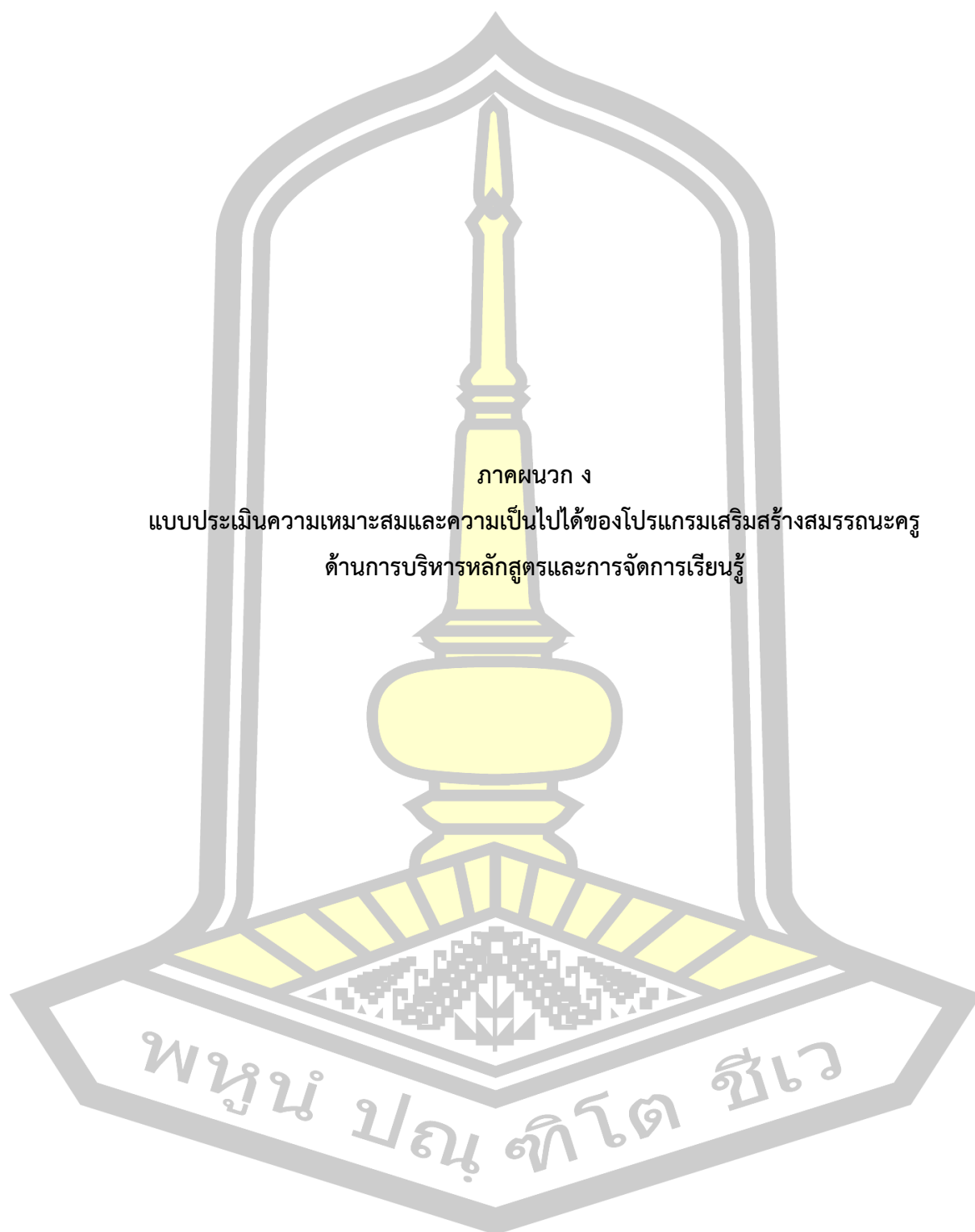
.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง ที่กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้
มนตรี รัตนศรี

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการ
บริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาภาพลินธุ์ เขต 2

(สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ)

คำชี้แจง

การวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลินธุ์ เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินคุณภาพของโปรแกรมว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา ในระดับใด จึงขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ดังคำชี้แจงต่อไปนี้

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา
2. แบบประเมินต่อไปนี้เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา ว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้หรือไม่ในระดับใด
3. แบบประเมินนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ
 - ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ-สกุล
2. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง
3. สังกัดหน่วยงาน
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด สาขา
5. ประสบการณ์การทำงาน ปี

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา

คำชี้แจง

1. โปรดพิจารณาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา ว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับใด

2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความเหมาะสมและความเป็นไปได้แต่ละข้อ โดยเนื้อหาแต่ละข้อของแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

5 หมายความว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากที่สุด

4 หมายความว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มาก

3 หมายความว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ปานกลาง

2 หมายความว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้น้อย

1 หมายความว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้น้อยที่สุด

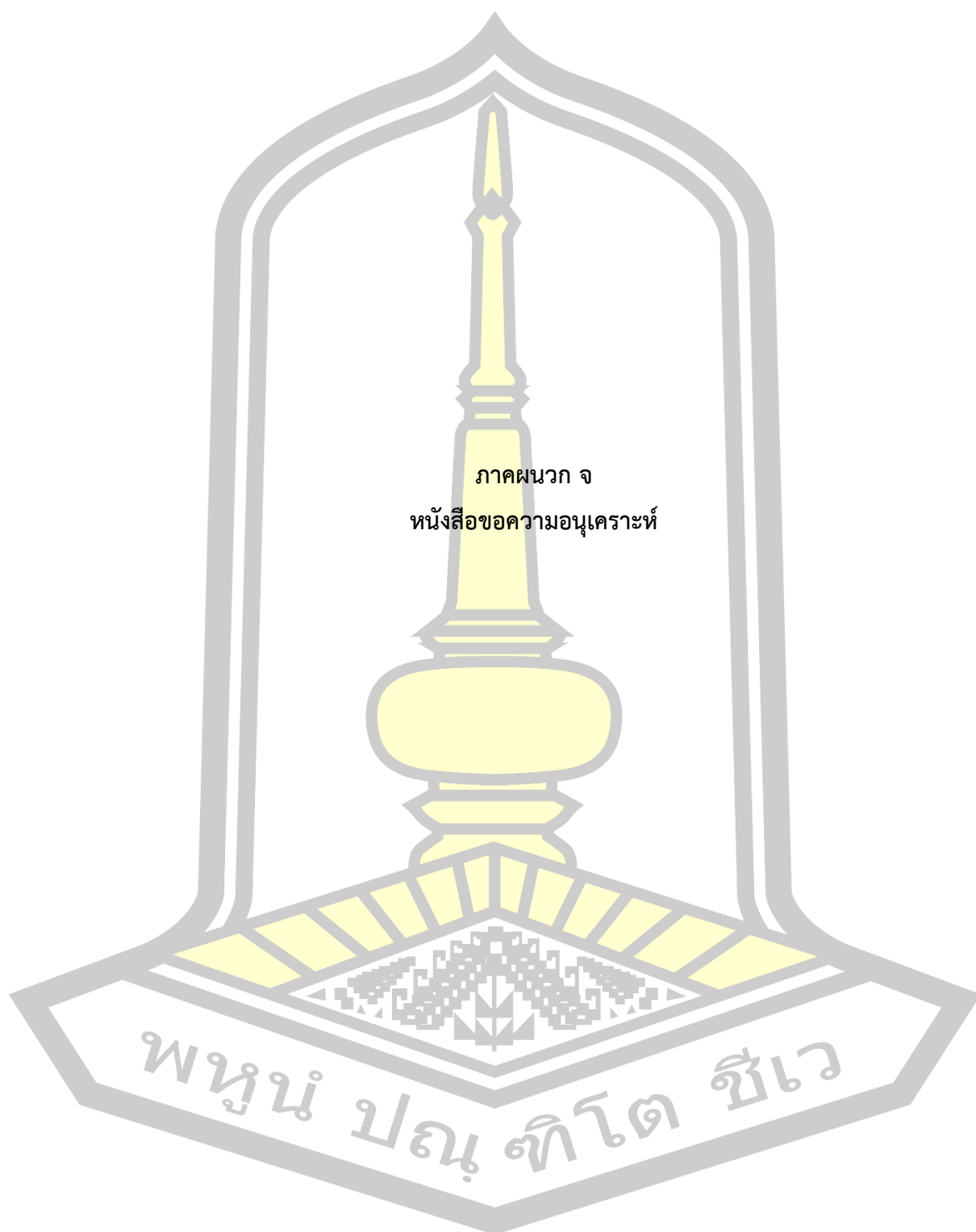
3. หากท่านเห็นว่าควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมประการใด กรุณาเขียนข้อมูลลงในข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมในตอนท้าย

ข้อ	รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1	ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม										
2	วัตถุประสงค์										
3	รูปแบบการพัฒนา										
	3.1 การเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการพัฒนา										
	3.2 การพัฒนา										
	3.3 การบูรณาการระหว่างการปฏิบัติงาน										
	3.4 การประเมินผลหลังการพัฒนา										
4	วิธีการเสริมสร้าง										
	4.1 การอบรม										
	4.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ										
	4.3 การสอนงาน										

ข้อ	รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	4.4 กิจกรรมพี่เลี้ยง										
	4.5 การนิเทศ										
5	เนื้อหาและสาระสำคัญ										
	5.1 ชุดการเรียนรู้ที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร										
	5.2 ชุดการเรียนรู้ที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้										
	5.3 ชุดการเรียนรู้ที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ										
	5.4 ชุดการเรียนรู้ที่ 4 การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้										
	5.5 ชุดการเรียนรู้ที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้										
6	โครงสร้างของโปรแกรม										
7	แนวทางการจัดกิจกรรม										
8	เทคนิคและเครื่องมือ										
9	การวัดและประเมินผลกิจกรรม										
10	ตารางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครู										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

พูน บณฺ ติโต ชีเว

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ๖430

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

13 กุมภาพันธ์ 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางประคอง จุลสอน

ด้วย นายมนตรี รัตนศรี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (ก.ค.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)
รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0918616838

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว430

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

13 กุมภาพันธ์ 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายประสงค์ สกุลงษ์

ด้วย นายมนตรี รัตนศรี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จิตสุวรรณ์)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0918616838

ที่ ศธ. 0530.5(2) /

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

13 กุมภาพันธ์ 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางรักชนก โพธิ์สก

ด้วย นายมนตรี รัตนศรี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0918616838

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว430

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

13 กุมภาพันธ์ 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางจิระนันท์ กุญชะโมรินทร์

ด้วย นายมนตรี รัตนศรี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0918616838

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว430

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

13 กุมภาพันธ์ 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางศรีสุดา ทองคำ

ด้วย นายมนตรี รัตนศรี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0918616838

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว1724

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

21 สิงหาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.อารยันต์ แสงนิกุล

ด้วย นายมนตรี รัตนศรี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อ.ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมและคู่มือโปรแกรม เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0918616838

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว1724

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

21 สิงหาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.เกษม ศรีสุธรรม

ด้วย นายมนตรี รัตนศรี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อ.ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมและคู่มือโปรแกรม เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0918616838

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว1724

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

21 สิงหาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.ประสงค์ สุกุลขันธ์

ด้วย นายมนตรี รัตนศรี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อ.ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมและคู่มือโปรแกรม เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0918616838

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว1724

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

21 สิงหาคม 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายสุนทร ทองคำ

ด้วย นายมนตรี รัตนศรี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อ.ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมและคู่มือโปรแกรม เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0918616838

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว1724

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

21 สิงหาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.วิโรจน์ ค้อไผ่

ด้วย นายมนตรี รัตนศรี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี อ.ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมและคู่มือโปรแกรม เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0918616838

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว1724

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

21 สิงหาคม 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.ปิยะกุล อุทโท

ด้วย นายมนตรี รัตนศรี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อ.ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมและคู่มือโปรแกรม เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โนมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0918616838

ที่ ศธ. 0530.5(2) / ว1724

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

21 สิงหาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.ประคอง จุลสอน

ด้วย นายมนตรี รัตนศรี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อ.ดร.ประสงค์ สายหงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมและคู่มือโปรแกรม เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0918616838

คู่มือโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและ
การจัดการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กาฬสินธุ์ เขต 2

A Guide of Developing a program to strengthen Curriculum Administration
and learning management competency of primary school teachers the
secondary education service area office 2

จัดทำโดย

นายมนตรี รัตนศรี

พูน ปลูก ทัต ชีเว

นิสิตระดับปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำนำ

คู่มือโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ฉบับนี้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งคู่มือฉบับนี้ได้อธิบายถึงขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ กระบวนการพัฒนาโปรแกรมและบทบาทของผู้บริหารและครูผู้สอนในการดำเนินการตามขั้นตอนไว้อย่างละเอียด ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ สำหรับครู และบุคลากรทางการศึกษา หรือหน่วยงานต่างๆ ที่มีความประสงค์จะพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของตนเองไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายที่มีคุณภาพของการจัดการศึกษาทุกระดับต่อไป

ผู้พัฒนาโปรแกรมขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำคู่มือการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ฉบับนี้ประสบความสำเร็จลุล่วงด้วยดี มา ณ โอกาสนี้

มนตรี รัตนศรี

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

สารบัญ

เรื่อง	
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
1. ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม	1
2. วัตถุประสงค์	4
3. รูปแบบและวิธีการพัฒนา	4
4. เนื้อหาและสาระสำคัญ	5
5. การวัดและการประเมินผลโปรแกรม.....	6
6. โครงสร้างของโปรแกรม	6
7. แนวทางการจัดกิจกรรม	6
8. เทคนิคและเครื่องมือ	6
9. การวัดและการประเมินผลกิจกรรม.....	7
10. ตารางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและ การจัดการเรียนรู้.....	7
ส่วนที่ 2 เอกสารประกอบโปรแกรม	10
ชุดกิจกรรมที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	10
ชุดกิจกรรมที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้.....	22
ชุดกิจกรรมที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	38
ชุดกิจกรรมที่ 4 การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้	52
ชุดกิจกรรมที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	63
ส่วนที่ 3 การวัดและประเมิน	78

พหุบัณฑิต ชีวะ

ส่วนที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม และพัฒนาชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาโดยมุ่งหวังว่าจะพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทย ให้มีทักษะความรู้ ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ ในยุคของไทยแลนด์ 4.0 โดยในการจัดการศึกษามีความมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเปลี่ยนจากครูผู้สอนเป็นพี่เลี้ยง เป็นครูฝึก (Coach) เป็นการเรียนแบบบูรณาการสหวิทยาการเชื่อมโยงความรู้กับจินตนาการ เปลี่ยนแปลงให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่ต้องการ เช่น การทำงานร่วมกัน ความคิดสร้างสรรค์ และการสื่อสารที่ดี ดังนั้นการพัฒนาคูจึงจำเป็นอย่างยิ่งในยุคที่กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารได้เชื่อมโยงถึงกันอย่างรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้รูปแบบดั้งเดิมที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนเพียงฝ่ายเดียวไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองที่นักเรียนแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองมากขึ้น ท่ามกลางสภาวะเช่นนี้จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายยิ่งสำหรับครูในการจัดการองค์ความรู้ ให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ครูต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมในวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

ปัจจุบันงานในด้านการศึกษาได้มีการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านหลักสูตรการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลให้บุคลากรต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาซึ่งได้มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพโดยสังเกตได้จาก การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของไทย มีการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และเรียนรู้ได้ทั่วถึงอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาครูผู้สอนและ

บุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน โดยการที่ครูจะมีความสามารถจัดการเรียนการสอนได้ดีนั้นก็จะต้องได้รับการพัฒนา ช่วยเหลือและได้รับการชี้แนะแนวทางให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและสิ่งที่จะช่วยเหลือให้ครูสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนได้ดีนั้นก็รวมอยู่ในกรอบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ และการพัฒนาคุณภาพในการบริหารจัดการใหม่ กระบวนการที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการบริหารจัดการงานในโรงเรียนเพื่อให้มีคุณภาพ คือกระบวนการบริหารงานด้านวิชาการ การที่จะปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาในโรงเรียนได้อย่างดีนั้นจะต้องมีการร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้มีความเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาพบว่าการจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่ได้รับการติดตามจากผู้บริหารอย่างจริงจังและไม่มีความต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เน้นในเรื่องงานเอกสารเพื่อรองรับการประเมินต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรองรับการประเมินภายใน รองรับการประเมินจาก สมศ. (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา) มากกว่าที่จะมีการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน จากการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาเป็นลักษณะการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ คือการสอนโดยเน้นเนื้อหาลักษณะการทบทวนเนื้อหาก่อนมีการสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับประเทศเป็นการสอนโดยเน้นแค่เฉพาะเนื้อหาสำคัญของการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ไม่ได้คำนึงถึงปัญหาที่แท้จริงในห้องเรียนเพราะนักเรียนทุกคนมีความแตกต่างกันเฉพาะบุคคล โดยสังเกตได้จากความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนเมื่อเทียบกับนานาชาติ จากผลการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment :PISA) ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินความสามารถนักเรียน จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตจริงหรือสถานการณ์จริง พบว่า ผลการประเมิน PISA 2015 (พ.ศ.2558) คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติทุกวิชา (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579)

จากข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 การดำเนินการจัดการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนา นั่นคือ ปัญหาคุณภาพผู้เรียนและปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจากข้อมูลแผนปฏิบัติการประจำปีของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ได้กำหนดกลยุทธ์การดำเนินการ โดยกลยุทธ์ที่ว่าด้วยเรื่องการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ผลการประเมินพบว่ากลยุทธ์การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพนั้นมีค่าคะแนนสูงกว่าทุกกลยุทธ์ ซึ่งไม่ได้มีความสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน O-NET จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2559 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างปีการศึกษา 2558 กับ 2559 พบว่าโดยภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2559 ลดลงจากปีการศึกษา 2558 (-1.74%) และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย

ระดับประเทศกับระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าโดยภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ต่ำกว่าระดับประเทศ (-3.62%) ส่วนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างปีการศึกษา 2558 กับ 2559 พบว่า โดยภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2559 ลดลงจากปีการศึกษา 2558 (-0.02%) และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศกับระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าโดยภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ต่ำกว่าระดับประเทศ (-4.73%) สถานการณ์ดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีความตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนที่เป็นผลผลิตจากระบบการจัดการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ กระบวนการบริหารและกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องมีความหลากหลาย และมีประสิทธิภาพเพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นในการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควบคู่กับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ยังขาดกระบวนการที่ชัดเจนในการพัฒนาที่เหมาะสมกับความต้องการของครูผู้สอน และยังขาดแนวทางที่จะใช้ประกอบการพัฒนาสมรรถนะครูที่ชัดเจน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 , 2559)

ผู้พัฒนาโปรแกรม ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงมุ่งศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อให้ครูมีสมรรถนะที่สูงขึ้น สามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพ และนำผลวิจัยที่ได้มาปรับปรุงเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการกำหนดการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ให้มีความรู้ความสามารถในสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนทั้ง 5 องค์ประกอบ คือการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3. รูปแบบและวิธีการพัฒนา (45 ชั่วโมง)

เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ของโปรแกรมที่มุ่งให้ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้เพิ่มพูนประสิทธิภาพในการพัฒนาด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงกำหนดรูปแบบและวิธีการพัฒนาซึ่งใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืนเพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนามาสามารถนำไปเป็นหลักการในการพัฒนาตนเองต่อไปอย่างต่อเนื่อง (Continuous Self Development) ซึ่งวิธีการต่างๆที่จะนำมาใช้ดำเนินการพัฒนาโปรแกรมได้แก่ กิจกรรมการอบรม (Training) กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) กิจกรรมการสอนงาน (Coaching) กิจกรรมการนิเทศ (Supervision) และกิจกรรมพี่เลี้ยง (Mentoring) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการพัฒนา (5 ชั่วโมง)

1. การลงทะเบียนการปฐมนิเทศชี้แจงและสร้างความตระหนัก
2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Study)
3. ประเมินสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู
 - 3.1 จัดทำสารสนเทศกลุ่มสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
 - 3.2 ทดสอบความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู
 - 3.3 ประเมินความสามารถในการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้โดยครูประเมินตนเองและคณะกรรมการประเมินโดยพิจารณาจากผลการนิเทศที่ผ่านมาแฟ้มสะสมผลงานและข้อมูลอื่นๆ ของครูรายบุคคล

ขั้นที่ 2 การพัฒนา (20 ชั่วโมง)

1. เป็นการอบรม (Training) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ประกอบด้วย
 - ชุดกิจกรรมที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ชุดกิจกรรมที่ 2 การออกแบบการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุดกิจกรรมที่ 4 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
2. การเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติงาน (On the Job Training) เป็นการนิเทศและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้เวลางานปกติและเวลาหลังเลิกงาน
3. การประเมินผลเป็นการประชุมสัมมนา (Seminar) เพื่อนำเสนอผลการพัฒนาตนเองและสรุปผลการพัฒนา

ขั้นที่ 3 การบูรณาการระหว่างปฏิบัติงาน (15 ชั่วโมง) เป็นการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กาฬสินธุ์ เขต 2 ควบคู่กับการปฏิบัติโดยดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะโดยใช้วิธีการพัฒนา 5 กิจกรรมคือ กิจกรรมการอบรม (Training) กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) กิจกรรมการสอนงาน (Coaching) กิจกรรมการนิเทศ (Supervision) และกิจกรรมพี่เลี้ยง (Mentoring) ซึ่งถือเป็นภารกิจปกติของโรงเรียนที่จะต้องมีการนิเทศภายในโดยมีผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ครูที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและเพื่อนร่วมงานเป็นผู้ร่วมนิเทศภายในหลังการนิเทศแต่ละครั้งจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทบทวนการดำเนินการ

ขั้นที่ 4 การประเมินผลหลังการพัฒนา (5 ชั่วโมง)

เป็นการประเมินผลการใช้วิธีประเมินจากการนิเทศแผนการจัดการเรียนการสอน ประเมินจากการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนและประเมินจากการสรุปรายงานผลการดำเนินการกิจกรรม

4. เนื้อหาและสาระสำคัญ

เป็นการพัฒนาสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยใช้การอบรมและการประชุมเชิงปฏิบัติการทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมีกิจกรรมพัฒนาหลากหลายรูปแบบเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจมีความสามารถครอบคลุมเป้าหมายของการพัฒนาเพื่อให้เกิดเป็นสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

5. การวัดและประเมินผลโปรแกรม (3 ชั่วโมง)

การประเมินผลโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประเมินตนเองก่อนระหว่างและหลังการพัฒนา ประเมินการทำกิจกรรมตามที่กำหนด ประเมินความสนใจและการตั้งใจในการศึกษาด้วยตนเอง ประเมินการซักถามและการให้ข้อคิดเห็น และประเมินการรายงานการอบรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

6. โครงสร้างของโปรแกรม

โครงสร้างโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหา รวมระยะเวลา 20 ชั่วโมง ได้แก่ ชุดกิจกรรมที่ 1 การ

สร้างและพัฒนาหลักสูตร ชุดกิจกรรมที่ 2 การออกแบบการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ชุดกิจกรรมที่ 4 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

7. แนวการจัดกิจกรรม

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต
3. การเรียนรู้เป็นกลุ่ม
4. การระดมสมอง
5. การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

8. เทคนิคและเครื่องมือ

การบรรยายประกอบสื่อ การปฏิบัติงาน ใบความรู้ ใบกิจกรรม วิดีทัศน์ สื่อประสมในการบรรยาย (Power Point) และฝ่ายดำเนินการควรจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ /สื่อที่จำเป็นที่ใช้ในการพัฒนา อาทิ คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ เครื่องฉายภาพสามมิติ เอกสาร วีซีดี และวัสดุสำนักงานที่จำเป็นอื่น ๆ หรือตามที่วิทยากรขอร้อง โดยจัดเตรียมให้พร้อมก่อนการพัฒนา

9. การประเมินผล

1. ประเมินตนเองก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา
2. ประเมินการทำกิจกรรมตามที่กำหนด
3. ประเมินความสนใจ และตั้งใจในการศึกษาด้วยตนเอง
4. ประเมินการซักถามและการให้ข้อคิดเห็น
5. ประเมินการรายงานการอบรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

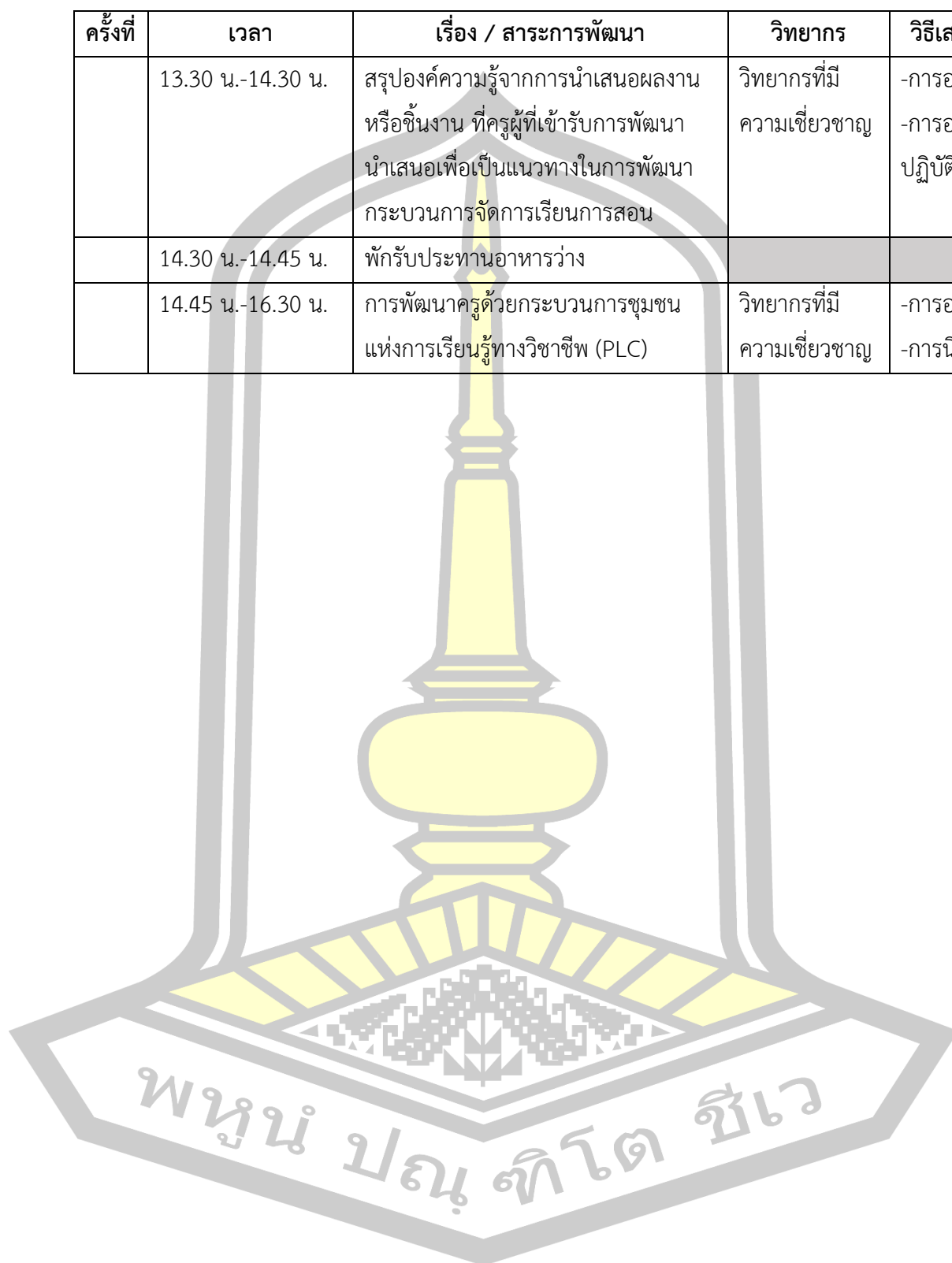
พูน ปณ ทัโต ชีเว

10. ตารางการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

ครั้งที่	เวลา	เรื่อง / สาระการพัฒนา	วิทยากร	วิธีเสริมสร้าง
1	07.30 น.-08.30 น.	ลงทะเบียนรับรายงานตัว		
	08.30 น.-09.30 น.	ปฐมนิเทศ : การพัฒนาครูในยุคศตวรรษที่ 21	วิทยากรที่มี ความเชี่ยวชาญ	การอบรม
	09.30 น.-12.30 น.	การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) 2. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	วิทยากรที่มี ความเชี่ยวชาญ	-การอบรม -การอบรมเชิง ปฏิบัติการ
	10.30 น.-10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง		
	10.45 น.-12.30 น.	กิจกรรมกลุ่มและนำเสนอผลงานการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	วิทยากรที่มี ความเชี่ยวชาญ	-การอบรม -การอบรมเชิง ปฏิบัติการ
	12.30 น.-13.30 น.	พักรับประทานอาหาร		
	13.30 น.-14.30 น.	1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้วย Backward Design 2. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	วิทยากรที่มี ความเชี่ยวชาญ	-การอบรม -การอบรมเชิง ปฏิบัติการ
	14.30 น.-14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง		
	14.45 น.-16.30 น.	กิจกรรมกลุ่มและนำเสนอผลงานการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปผลการนำเสนอ	วิทยากรที่มี ความเชี่ยวชาญ	-การอบรม -การอบรมเชิง ปฏิบัติการ
	2	08.30 น.-10.30 น.	การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning 2. การจัดการเรียนรู้แบบ PBL	วิทยากรที่มี ความเชี่ยวชาญ
10.30 น.-10.45 น.		พักรับประทานอาหารว่าง		

ครั้งที่	เวลา	เรื่อง / สาระการพัฒนา	วิทยากร	วิธีเสริมสร้าง
2	10.45 น.-12.30 น.	กิจกรรมกลุ่มและนำเสนอผลงานการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ และสรุปผลการนำเสนอ	วิทยากรที่มี ความเชี่ยวชาญ	-การอบรม -การอบรมเชิง ปฏิบัติการ
	12.30 น.-13.30 น.	พักรับประทานอาหาร		
	13.30 น.-14.30 น.	การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อ การจัดการเรียนรู้ - การใช้โปรแกรม Kahoot และ Plicker - ห้องเรียน DLIT - Google classroom	วิทยากรที่มี ความเชี่ยวชาญ	-การอบรม -การอบรมเชิง ปฏิบัติการ
	14.30 น.-14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง		
	14.45 น.-16.30 น.	การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อ การจัดการเรียนรู้ (ต่อ) - การใช้โปรแกรม Kahoot และ Plicker - ห้องเรียน DLIT - Google classroom	วิทยากรที่มี ความเชี่ยวชาญ	-การอบรม -การอบรมเชิง ปฏิบัติการ -กิจกรรมที่ เลี้ยง
3	08.30 น.-10.30 น.	การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 1. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตาม สภาพจริง 2. การสร้างเครื่องมือวัดผลและ ประเมินผลตามสภาพจริง	วิทยากรที่มี ความเชี่ยวชาญ	-การอบรม -การอบรมเชิง ปฏิบัติการ
	10.30 น.-10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง		
	10.45 น.-12.30 น.	กิจกรรมกลุ่มและนำเสนอผลงานการ ออกแบบเครื่องมือสำหรับการวัดผลและ ประเมินผล และสรุปผลการนำเสนอ	วิทยากรที่มี ความเชี่ยวชาญ	-การอบรม -การอบรมเชิง ปฏิบัติการ
	12.30 น.-13.30 น.	พักรับประทานอาหาร		

ครั้งที่	เวลา	เรื่อง / สาระการพัฒนา	วิทยากร	วิธีเสริมสร้าง
	13.30 น.-14.30 น.	สรุปองค์ความรู้จากการนำเสนอผลงาน หรือชิ้นงาน ที่ครูผู้เข้ารับการพัฒนานำเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนการสอน	วิทยากรที่มี ความเชี่ยวชาญ	-การอบรม -การอบรมเชิง ปฏิบัติการ
	14.30 น.-14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง		
	14.45 น.-16.30 น.	การพัฒนาครูด้วยกระบวนการชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	วิทยากรที่มี ความเชี่ยวชาญ	-การอบรม -การนิเทศ

ส่วนที่ 2 เอกสารประกอบโปรแกรม

ชุดกิจกรรมที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

คำอธิบาย

หลักสูตรถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมได้ การจัดการศึกษาที่ดีจึงควรมีความเหมาะสมสอดคล้อง กับสภาพชีวิตและสังคมของผู้เรียน หลักสูตรจึงจำเป็นต้องปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีความเหมาะสม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมอยู่เสมอ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำหลักสูตรได้
2. เพื่อให้ครูสามารถสร้างและพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่นได้
3. เพื่อให้ครูสามารถประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรได้

ขอบข่ายเนื้อหา

1. การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง
2. การสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น
3. ประเมินผลและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

กิจกรรม

1. วิทยากรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการบรรยาย
2. ผู้เข้ารับการพัฒนาแบ่งกลุ่มตามกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือใบงานที่กำหนด ร่วมกันออกแบบการบริหารจัดการการบริหารหลักสูตร
3. ผู้เข้ารับพัฒนานำเสนอ อภิปราย ซักถาม หลักสูตรที่เกี่ยวข้อง แลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญร่วมกับผู้เข้ารับการพัฒนา

สื่อ

1. สื่อเทคโนโลยี
2. เอกสารประกอบการจัดกิจกรรม
3. ใบงาน

การวัดและประเมิน

1. สังเกตพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรม
2. การตรวจชิ้นงาน

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 1

1. สมรรถนะด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Competency)

สมรรถนะด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตรหมายถึง การมีความรู้เรื่องหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรมีความสามารถพัฒนาหลักสูตรระดับต่างๆรวมทั้งมีความตระหนักและเจตคติเชิงบวกต่อการสร้างหลักสูตร การวิเคราะห์หลักสูตรอันเป็นพื้นฐานสำคัญก่อนการนำหลักสูตรไปใช้

1.1 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

Stenhouse (1975 : 45) ได้เสนอหลักการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. การเลือกเนื้อหา (Select of Content) เป็นการคัดเลือกเนื้อหาสาระที่จะใช้ในการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตร
2. การกำหนดยุทธวิธีการที่จะสอน (Teaching Strategy) เป็นการกำหนดว่าจะทำการสอนด้วยวิธีใดและมีกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยกระบวนการใด
3. การเรียงลำดับเนื้อหา (Make Decisions about Sequence) เป็นการนำเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมาเรียงลำดับก่อนหลังอย่างเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้
4. การพิจารณาจุดอ่อนจุดแข็งของผู้เรียนรายบุคคลและหลักการที่ได้กำหนดมาแล้ว Saylor และคณะ (1981 : 28) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1. เป้าหมายจุดมุ่งหมายและขอบเขต (Goals, Objectives and Domains) การพัฒนาหลักสูตรควรกำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายหลักสูตรเป็นสิ่งแรกเป้าหมายแต่ละประเด็นจะบ่งบอกถึงขอบเขตหนึ่งของหลักสูตรซึ่ง Alexander และ Lewis ได้เสนอไว้ว่ามี 4 ขอบเขตที่สำคัญคือพัฒนาการส่วนบุคคล(Personal Development)สมรรถภาพทางสังคม (Social Competence) ทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Continued Learning Skills) และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialization) นอกจากนี้ยังมีขอบเขตอื่นๆอีกซึ่งนักพัฒนาหลักสูตรอาจพิจารณาตามความเหมาะสมกับผู้เรียนและลักษณะทางสังคมเป้าหมายจุดมุ่งหมายและขอบเขตต่างๆ ของหลักสูตรจะได้รับการพิจารณาคัดเลือกจากตัวแปรภายนอก (External Variables) เช่นทัศนคติและความต้องการทางสังคมข้อบังคับทางกฎหมายของรัฐข้อค้นพบงานวิจัยต่างๆ เป็นต้น

2. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) เมื่อกำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้วนักพัฒนาหลักสูตรต้องวางแผนออกแบบหลักสูตรตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกและจัดเนื้อหาสาระการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่ได้เลือก

3. การใช้หลักสูตร (Curriculum Implementation) หลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบหลักสูตรแล้วขั้นตอนต่อไปคือการนำหลักสูตรไปใช้โดยครูผู้สอนต้องวางแผนและจัดทำแผนการสอนตามรูปแบบต่างๆครูผู้สอนต้องเลือกวิธีการสอนสื่อวัสดุการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้

4. การประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของรูปแบบนี้นักพัฒนาหลักสูตรและครูผู้สอนต้องเลือกวิธีการประเมินเพื่อตรวจสอบความสำเร็จของหลักสูตรซึ่งเป็นทั้งการประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) และการประเมินผลรวม (Summary Evaluation) ทั้งนี้เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป
ชูศรี สุวรรณโชติ (2542 : 97) ได้ให้แนวคิดในกระบวนการการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาหรือการกำหนดปัญหาเป็นขั้นแรกของการวางแผนเพื่อพัฒนาหลักสูตรซึ่งผู้พัฒนาหลักสูตรซึ่งผู้พัฒนาหลักสูตรต้องรู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมในทุกๆ ด้าน

2. การกำหนดข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาเป็นสิ่งที่ช่วยในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปอย่างรวดเร็วถูกต้องและแน่นอนข้อมูลที่กำหนดจะต้องเป็นข้อมูลที่สนองตอบปัญหาที่ได้จากการศึกษา

3. การกำหนดสมมติฐานการวางแผนพัฒนาหลักสูตรทุกครั้งต้องกำหนดสมมติฐานไว้เสมอว่าหลักสูตรที่จะต้องพัฒนาจะบังเกิดผลอย่างไรต่อผู้เรียนสมมติฐานของการพัฒนาหลักสูตรจะเป็นทางบวกมากกว่าในทางลบ

4. การกำหนดแนวทางในการดำเนินงานเป็นขั้นตอนซึ่งต้องกำหนดการพัฒนาหลักสูตรโดยกำหนดกระบวนการตั้งแต่ต้นจนสำเร็จลุล่วงขั้นตอนเหล่านี้ต้องกำหนดเวลาที่แน่นอน

5. การเลือกบุคลากรมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรจะสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพในการทำงานผู้กำหนดแผนต้องกำหนดตัวบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้นเป็นอย่างดี

สรุปได้ว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรของครูมีดังนี้ 1.ขั้นเตรียมการซึ่งต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นของสังคม 2.ขั้นจัดทำและวางแผนหลักสูตร 3.ขั้นดำเนินการใช้หลักสูตรและ 4. ขั้นตรวจสอบผลการใช้หลักสูตรหรือประเมินหลักสูตร

1.2 กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย

วิสัยทัศน์ เป็นเจตนารมณ์อุดมการณ์หลักการความเชื่ออนาคตที่พึงประสงค์เป็นการคิดไปข้างหน้ามีเอกลักษณ์สามารถสร้างศรัทธาและจุดประกายความคิดในสภาพการพัฒนา

พันธกิจ เป็นการแสดงวิธิดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์และนำไปสู่การวางแผนปฏิบัติต่อไป

เป้าหมายเป็นการกำหนดความคาดหวังด้านคุณภาพที่เกิดกับผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนดและสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาต้องกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองอนาคตว่าโลกและสังคมรอบๆจะเปลี่ยนแปลงอย่างไรและสถานศึกษาจะต้องปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับยุคสมัยสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชนผู้ปกครองครูอาจารย์ผู้เรียนภาคธุรกิจภาครัฐในชุมชนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาแสดงความประสงค์อันสูงหรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียนที่มีพันธกิจหรือภาระหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดงานหลักที่สำคัญของสถานศึกษาเพื่อการปฏิบัติงานที่เหมาะสมตามหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติที่กำหนดไว้กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์อาศัยบุคคลต่างๆเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่มีแรงผลักดันในแผนกลยุทธ์ที่สถานศึกษาสร้างขึ้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทางก่อให้เกิดเจตคติในทางที่สร้างสรรค์ดีงามแก่สังคมมีระบบและหน่วยสนับสนุนในการปฏิบัติงานเกิดขึ้นอย่างเป็นเครือข่ายเช่นระบบคุณภาพระบบหลักสูตรสาระการเรียนรู้การเรียนการสอนสื่อการเรียนรู้อาวุธและประเมินผลการติดตามการรายงานฐานข้อมูลการเรียนรู้การวิจัยมีระบบสนับสนุนครูอาจารย์การกำหนดสาระการเรียนรู้หรือหัวข้อเรื่องในท้องถิ่นเพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชน

2. การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่สถานศึกษาจะกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นสาระกำหนดได้ตามความต้องการโดยใช้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนเพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษาครูผู้สอนต้องจัดให้มีอาวุธและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโดยเป็นการประเมินเชิงวินิจัยเพื่อการปรับปรุงพัฒนาและการส่งต่อทั้งนี้ควรประสานสัมพันธ์กับผู้เรียนผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. กำหนดโครงสร้างหลักสูตร

จากวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้สถานศึกษาจะต้องจัดทำโครงสร้างหลักสูตรซึ่งกำหนดสาระการเรียนรู้และเวลาเรียนไว้อย่างชัดเจนเพื่อสถานศึกษาจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดเป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาการกำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะหรือค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะการงานอาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์สร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

มาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียนด้านความรู้ทักษะกระบวนการคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของแต่ละกลุ่มเพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวชุมชน สังคมและประเทศชาติตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้นตามความสามารถความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

เวลาเรียนการกำหนดเวลาและจำนวนหน่วยกิตให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมในแต่ละชั้นปีทั้งการจัดเวลาเรียนในสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มและรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติมรวมทั้งต้องจัดให้มีเวลาสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความเหมาะสม

4. จัดทำคำอธิบายรายวิชา

การนำเอามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมาวิเคราะห์และกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาครวมทั้งเวลาจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดมาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชาโดยให้ประกอบด้วยชื่อรายวิชาจำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้นๆ

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคโดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มาจัดเป็นผลการเรียนที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่ระบุดังความรู้ความสามารถของผู้เรียนและคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือภาคเรียนนั้นสามารถกำหนดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสมสอดคล้องกับความสามารถความถนัดความสนใจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน การนำเอามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมากำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สำหรับสถานศึกษาที่ได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแล้วให้สถานศึกษานำรายละเอียดสาระการเรียนรู้แกนกลางที่กระทรวงศึกษาธิการ

กำหนดเทียบเคียงตรวจสอบกับสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่สถานศึกษากำหนดขึ้นว่ามีความครบถ้วน ครอบคลุมและสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใดควรเพิ่มหรือลดในเรื่องใดทั้งนี้ต้องพิจารณาตรวจสอบให้ ครบตลอดทุกช่วงชั้นตามโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษา

5. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

การนำเอาสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และนักเรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวมในหน่วยการเรียนรู้แต่ละ หน่วยประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้สาระการเรียนรู้และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ซึ่ง เมื่อเรียนครบทุกหน่วยแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของทุก รายวิชาการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อาจบูรณาการทั้งภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้หรือเป็น การบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้หรือเป็นการบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ของผู้เรียนโดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลายผู้สอน ต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญาวิธีการเรียนรู้ความสนใจและความสามารถของ ผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่องดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นควรใช้รูปแบบหรือวิธีการที่ หลากหลายเน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงการเรียนรู้ด้วยตนเองการเรียนรู้ร่วมกันการ เรียนรู้จากธรรมชาติการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการเรียนรู้แบบบูรณาการการใช้การวิจัยเป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้คุณธรรมทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมกระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไป สอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เนื้อหาต่างๆข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ซึ่งการ เรียนรู้ในลักษณะองค์รวมการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มา บูรณาการในการจัดการเรียนการสอน

6. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตาม ศักยภาพมุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มการเข้าร่วม และปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความ ถนัดและความสนใจอย่างแท้จริงการพัฒนาที่สำคัญได้แก่การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ ครบทุกด้านทั้งร่างกายสติปัญญาอารมณ์และสังคมโดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายใน การสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรมจริยธรรมระเบียบวินัยและมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวม ของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมซึ่งสถานศึกษา จะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมายมีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคลสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเสริมสร้างทักษะชีวิตวุฒิภาวะทางอารมณ์การเรียนรู้เชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิตการศึกษาคือและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียนมุ่งพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิดช่วยกันแก้ปัญหาส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัยรับผิดชอบบุคลิกภาพและหน้าที่ของตนเองแบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้เป็น 2 ลักษณะ

กิจกรรมพัฒนาความถนัดความสนใจตามความต้องการของผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อการค้นพบความถนัดความสนใจของตนเองและพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคมและปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อประโยชน์เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัยกฎเกณฑ์เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่าง ๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคมและวิถีชีวิตระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด สมาคมผู้นำเพื่อประโยชน์และกรรมการรักษาดินแดนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนอาจจัดทำได้หลายรูปแบบเช่นจัดแบ่งสัดส่วนเวลาของกิจกรรมต่างๆแล้วกำหนดเวลาเรียนในตารางเวลาเรียนเช่นเดียวกันกับกลุ่มสาระอีก 8 กลุ่มสาระจัดแบ่งสัดส่วนเวลาของกิจกรรมต่างๆไปด้วยโดยการวางแผนร่วมกันของกลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมกำหนดเวลาเรียนบางส่วนในตารางเวลาเรียนเรียนปกติบางส่วนเรียนนอกเวลาสถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

7. การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนรวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพสถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาจะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกันสถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดผลประเมินผลทั้งในระดับสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติตลอดจนการประเมิน

ภายนอกเพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 26 ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนความประพฤติการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในพฤติกรรมการเรียนการสอนหลักการวัดและประเมินผลที่คำนึงถึงศักยภาพและพัฒนาการของผู้เรียน ครูผู้สอนต้องดำเนินการวัดและประเมินผลให้ชี้ชัดถึงศักยภาพและพัฒนาการของผู้เรียนโดยคำนึงถึงหลักการต่อไปนี้

1. เน้นกระบวนการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Formative Evaluation) และประเมินเพื่อ ตัดสินผลการเรียนรู้ (Summative Evaluation) ครอบคลุมทั้ง ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการรวมทั้งคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. เน้นประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับสภาพจริงหรือใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่จริง (Authentic Learning and Assessment) สะท้อนความสามารถและการแสดงออกของผู้เรียน (Student Performance) ที่ชัดเจน
3. เน้นการบูรณาการประเมินควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยประเมินจากคุณภาพของงานและกระบวนการทำงานของนักเรียน
4. เน้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินส่งเสริมให้มีการประเมินตนเองประเมินโดยเพื่อนและกลุ่มเพื่อนและประเมินโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
5. เน้นการประเมินผู้เรียนด้วยการพิจารณาอย่างครอบคลุมจากพัฒนาการของผู้เรียนความประพฤติการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรมและการทดสอบสถานศึกษาต้องพิจารณาจัดทำเอกสารการประเมินผลการเรียนเพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนตามที่เห็นสมควรเช่นเอกสารแสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรายวิชาต่างๆแบบรายงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลละเบียนสะสมแสดงพัฒนาการด้านต่างๆและแบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เอกสารประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปพ.)

เอกสารหลักฐานการศึกษาควบคุมและบังคับแบบ

1. ระเบียบแสดงผลการเรียน (ปพ.1)
2. หลักฐานแสดงวุฒิการศึกษา (ปพ.2)
3. แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา (ปพ.3)

เอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษาดำเนินการเอง

1. แบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ปพ.4)
2. เอกสารบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (ปพ.5)

3. เอกสารรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรายบุคคล (ปพ.6)
4. ใบรับรองผลการศึกษา (ปพ.7)
5. เอกสารระเบียบสะสม (ปพ.8)
6. สมุดบันทึกผลการเรียนรู้ (ปพ.9)

1.3 การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้นสถานศึกษาจะมีรายละเอียดที่ครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้านในขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์และเรียบเรียงเพื่อให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่สมบูรณ์การกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาควรคำนึงว่าสิ่งที่ปรากฏในหลักสูตรเป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการตั้งแต่ต้นคือการกำหนดวิสัยทัศน์จนกระทั่งการนำหลักสูตรสู่ห้องเรียนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รวมทั้งการบริหารจัดการหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จสถานศึกษาจะต้องสามารถบอกให้ผู้เกี่ยวข้องและบุคคลในชุมชนทราบอย่างชัดเจนว่าจะจัดการศึกษาอย่างไรในสถานศึกษานั้นเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาอาจมีหลายเล่มซึ่งในเล่มแรกควรเป็นเล่มที่กำหนดภาพรวมและมีเล่มอื่นๆอีกตามความเหมาะสมซึ่งอาจแยกเล่มตามกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือหน่วยการเรียนรู้การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา(ฉบับภาพรวมของสถานศึกษา) ควรประกอบด้วยส่วนสำคัญดังต่อไปนี้ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าหมาย 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5) โครงสร้าง 6) คำอธิบายรายวิชา 7) หน่วยการเรียนรู้ 8) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 9) ระเบียบการวัดและประเมินผล 10) คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 11) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับผู้สอน) ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. วิสัยทัศน์
2. พันธกิจ
3. เป้าหมาย
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
5. โครงสร้าง
6. คำอธิบายรายวิชา (เฉพาะวิชาที่รับผิดชอบในการสอน)
7. หน่วยการเรียนรู้ (สำเร็จสมบูรณ์ตามสาระที่รับผิดชอบพร้อมทั้งเครื่องมือวัด)
8. คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ (เฉพาะครูที่รับผิดชอบ)
9. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา

ทั้งนี้สถานศึกษาอาจกำหนดหัวข้อเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงได้ตามความจำเป็นและเหมาะสมสำหรับเอกสารที่แยกเล่มตามกลุ่มสาระการเรียนรู้สถานศึกษาสามารถกำหนดได้ตามความ

จำเป็นและความต้องการซึ่งอาจประกอบวิสัยทัศน์การเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบช่วงชั้นโครงสร้างหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค รายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม หน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้การวัดและประเมินผล

1.4 การพัฒนาหลักสูตรรายวิชา (Curriculum Competency)

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษารายวิชาหน่วยการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้ประเภทต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรควรมีทักษะการสร้างหลักสูตรบูรณาการโดยเฉพาะระดับรายวิชาหลักสูตรบูรณาการในที่นี้หมายถึงหลักสูตรระดับรายวิชาที่มีการผสมผสานสาระตั้งแต่สองกลุ่มสาระการเรียนรู้ขึ้นไปหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันโดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ภายใต้หัวข้ออย่างสมดุลและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงหัวเรื่องเป็นจุดรวมหรือจุดกลางที่ต้องเนื้อหาที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจได้มาจากสาขาต่างๆ ในวิชาเดียวกันหรือได้มาจากหลากหลายศาสตร์หรือวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องโดยใช้เครือข่ายความคิด (Web)

การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ (Interdisciplinary Integration) หรือ (Across Curriculum) เป็นการผสมผสานเนื้อหาสาระระหว่างวิชาหรือระหว่างศาสตร์หรือระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตั้งแต่ 2 วิชาขึ้นไปภายใต้หัวเรื่อง (Theme) มโนทัศน์ (Concept) หรือปัญหา (Problem) เดียวกันซึ่งอาจเรียกว่าเป็นการบูรณาการข้ามวิชาข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ข้ามศาสตร์

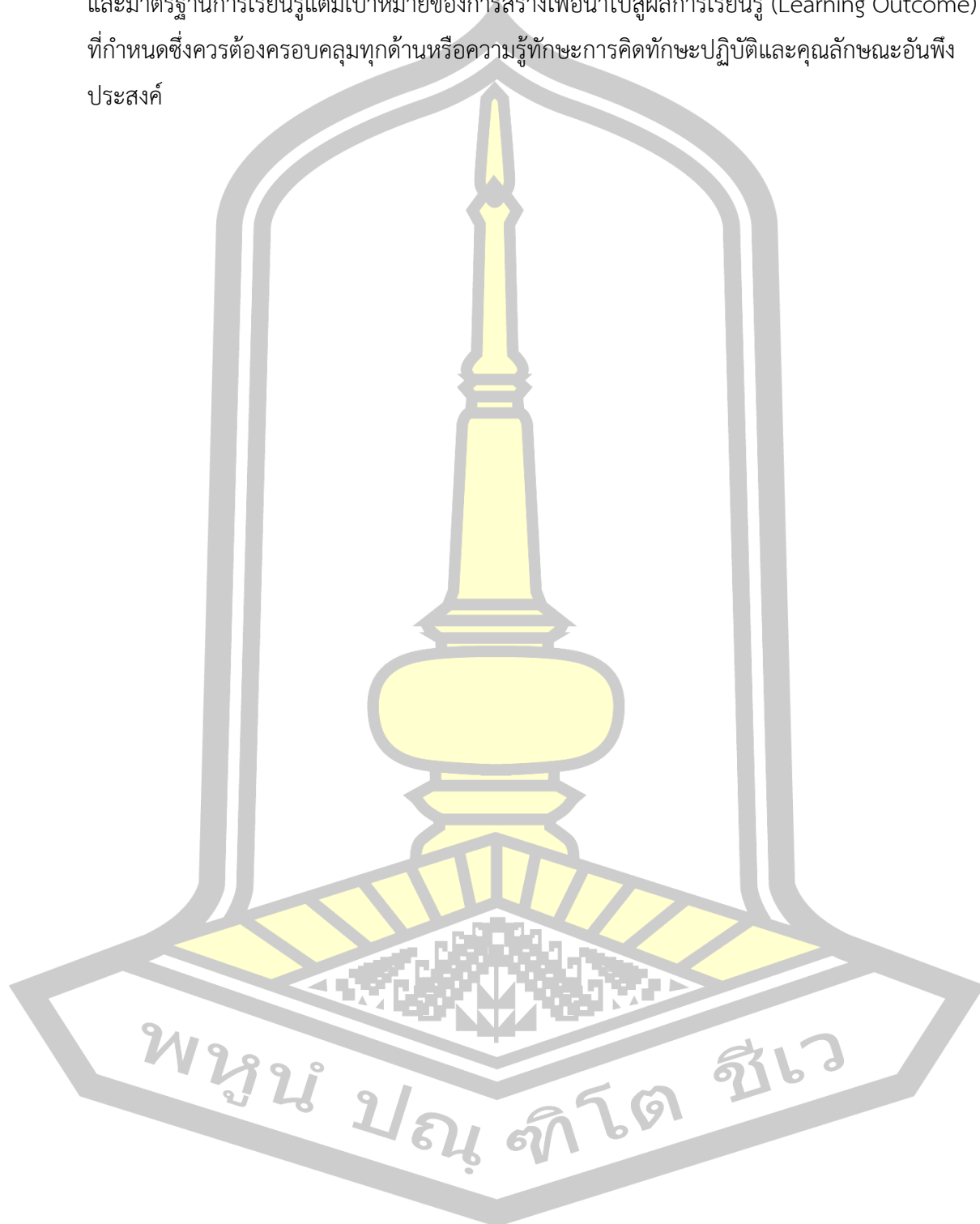
การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ (Interdisciplinary Integration) เป็นการผสมผสานเนื้อหาสาระต่างๆ ด้วยกันภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งภายใต้หัวเรื่องมโนทัศน์ซึ่งเป็นการบูรณาการตรงกันข้ามกับบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ผลการบูรณาการภายใต้หัวเรื่อง (Theme) จะได้เป็นหน่วยการเรียนรู้ (Unit of Learning) และด้วยเพราะเป็นการบูรณาการอย่างผสมผสานจึงเรียกว่าหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ (Integrated Learning Unit) ซึ่งจัดเป็นหลักสูตรบูรณาการหน่วยการเรียนรู้บูรณาการดังกล่าวแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ 1) หน่วยการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ 2) หน่วยการเรียนรู้บูรณาการแบบภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือแบบไม่ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.5 กระบวนการสร้างหลักสูตรระดับรายวิชา

การพัฒนาหรือการสร้างหลักสูตรระดับรายวิชาหรือเรียกรายวิชา (Course) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดประเภทของรายวิชาไว้ 2 แบบ ดังนี้

1. รายวิชาพื้นฐาน (Basic Course) เป็นรายวิชาที่เมื่อเวลาสร้างต้องอิงตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร

2. รายวิชาเพิ่มเติม (Additional Course) เป็นรายวิชาที่เมื่อเวลาสร้างไม่ต้องอิงตัวชี้วัด และมาตรฐานการเรียนรู้แต่มีเป้าหมายของการสร้างเพื่อนำไปสู่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) ที่กำหนดซึ่งควรต้องครอบคลุมทุกด้านหรือความรู้ทักษะการคิดทักษะปฏิบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ใบกิจกรรมที่ 1

การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

1. เมื่อมีความจำเป็นในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ท่านจะนำเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรอย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ถ้าได้รับมอบหมายให้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาท่านจะใช้หลักเกณฑ์ใดในการคัดเลือกเนื้อหาการจัดรูปแบบเนื้อหาและการจัดลำดับเนื้อหาจางอธิบาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. การสร้างและพัฒนาหลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสำหรับสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 ควรเน้นด้านใดเพราะเหตุใดจงอธิบายและให้เหตุผลสนับสนุน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

พจนัน ปณฺ ทิปโต ชิวเว

เอกสารประกอบโปรแกรม

ชุดกิจกรรมที่ 2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้

คำอธิบาย

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นพื้นฐานการจัดการเรียนการสอน เป็นการกระทำที่จะทำให้สามารถปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้นและสร้างความรู้ใหม่ๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ การออกแบบการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องอาศัยการคิดยังเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจที่อาศัยข้อมูลความรู้ และประสบการณ์เป็นองค์ประกอบของการตัดสินใจเพื่อพิจารณาว่าสิ่งใดเหมาะสมที่สุดในข้อมูลความรู้ และประสบการณ์เป็นองค์ประกอบของการตัดสินใจในการคิด เป็นพื้นฐานของสติปัญญาและสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้น เพื่อทำให้เกิดการแสดงออกทางความรู้ของผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถนำนวัตกรรมทางการสอนมาใช้ให้เหมาะสมกับ

นักเรียน

ขอบข่ายเนื้อหา

1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้วย Backward Design
2. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

กิจกรรม

1. วิทยากรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการบรรยาย
2. ผู้เข้ารับการพัฒนาแบ่งกลุ่มตามกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือใบงานที่กำหนด และร่วมกันออกแบบแนวทางการจัดการเรียนการสอน
3. ผู้เข้ารับพัฒนานำเสนอ อภิปราย ซักถาม และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญร่วมกับผู้เข้ารับการพัฒนา

สื่อ

1. สื่อเทคโนโลยี
2. เอกสารประกอบการจัดกิจกรรม
3. ใบงาน

การวัดและประเมิน

1. สังเกตพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรม
2. การตรวจชิ้นงาน

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 2

2. สมรรถนะด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นการแปลงหลักสูตรสู่การปฏิบัติเป็นการจัดสถานการณ์หรือจัดสิ่งเร้าให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตรครูจะต้องใช้ศาสตร์การสอนและศิลปะการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนการจัดการเรียนรู้ ครูจึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาค้นคว้าในเรื่องศาสตร์การสอนและศิลปะการสอนให้มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญทันต่อสังคมโลกการจัดการเรียนรู้จึงจะมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลตามความต้องการของสังคมต่อไป

1. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก็คือการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนโดยครูผู้สอนหรือผู้จัดการเรียนรู้พยายามหาแบบวิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่จะให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดการสอนแบบต่างๆโดยครูผู้สอนอธิบายหรือป้อนความรู้ให้ฝ่ายเดียวคงเป็นแบบอย่างหรือแนวทางที่ค่อนข้างเก่าและล้าสมัยไปแล้วผู้เรียนไม่มีโอกาสได้คิดสร้างความรู้ใหม่ๆเลยครูผู้สอนมีความรู้แค่ไหนก็ถ่ายทอดให้แค่นั้นส่วนผู้เรียนจะได้แค่ไหนก็สุดแล้วแต่ความสามารถของแต่ละคนการเรียนการสอนก็รู้สึกเบื่อหน่ายทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนเพราะมีขั้นตอนแบบเดิมๆเก่าๆภายในห้องสี่เหลี่ยมเดิมๆแต่ในปัจจุบันนี้หมดยุคสมัยดังกล่าวแล้วครูพันธุ์ใหม่และนักเรียนพันธุ์ใหม่ต้องร่วมกันเรียนรู้พร้อมกันคิดสร้างสรรค์สิ่งแปลกๆใหม่ร่วมกันร่วมคิดร่วมเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆแต่ก่อนอื่นจะต้องมาเรียนรู้กันก่อนว่าการออกแบบและการวางแผนการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีกระบวนการขั้นตอนอย่างไรจะได้นำวิธีการหลักการและแนวคิดไปประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับตัวครูผู้สอนและตัวผู้เรียนต่อไป

1.1 การออกแบบและการวางแผนการจัดการเรียนรู้คืออะไรคำตอบที่ได้ง่ายก็คือการคิดกำหนดหรือการจัดองค์ประกอบและลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้นั้นๆให้เหมาะสมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพในการออกแบบและเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นจำเป็นจะต้องนำข้อมูลมาช่วยในการพิจารณาหลายอย่างเช่นข้อมูลนักเรียนข้อมูลหลักสูตรข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ข้อมูลหลักการและวิธีการสอนรูปแบบต่างๆหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ เป็นต้น การออกแบบการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอาจตั้งคำถามง่ายๆเพื่อถามตัวครูผู้สอนเองว่า

- 1) จะออกแบบการเรียนรู้เพื่อใคร (ผู้เรียนมีลักษณะอย่างไร)

2) เพื่อต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะอย่างไร (เป้าหมาย)

3) ใช้เทคนิควิธีการรูปแบบกิจกรรมอย่างไรบ้างจึงจะเหมาะสม (เทคนิควิธีการสอน)

4) จะรู้ได้อย่างไรว่าผู้เรียนเกิดการพัฒนาหรือเกิดการเรียนรู้แล้ว (เครื่องมือวัดผลประเมินผล)

1.2 ทำไมครูผู้สอนจึงต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้การสอนมีสภาพยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงได้เสมอเพราะการทำงานที่เกี่ยวกับคนต้องมีการเปลี่ยนแปลงมิใช่มีสภาพคงที่ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนจึงไม่มีสูตรตายตัว หรือแบบสูตรสำเร็จรูปที่ใช้ได้กับผู้เรียนทุกคนหรือทุกห้องเรียนครูจึงมีบทบาทในการคิดกำหนดกิจกรรมวิธีการรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับทั้งผู้เรียนแต่ละคนหรือแต่ละห้องที่ต่างกันและให้ตรงจุดประสงค์ของเนื้อหาแต่ละเรื่องไปด้วยความแตกต่างของผู้เรียนสภาพการณ์ต่างๆสภาพแวดล้อมครูจึงจำเป็นต้องศึกษานำข้อมูลต่างๆมาคิดพิจารณาในส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน และกำหนดกิจกรรมใหม่ให้เหมาะสมกับผู้เรียนจุดประสงค์เนื้อหาบริบททั้งหลายในช่วงเวลานั้นๆ กิจกรรมต่างๆที่คิดกำหนดขึ้นยังต้องสามารถยืดหยุ่นและปรับได้ทันท่วงทีตามสถานการณ์ “การออกแบบการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนตลอดกระบวนการหรือตลอดในการกำหนดองค์ประกอบกระบวนการของการจัดการเรียนรู้”

1.3 ทำอย่างไรครูผู้สอนจึงออกแบบการเรียนรู้ได้ดี ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้เป็นคุณลักษณะสำคัญของครูมืออาชีพที่จะสามารถทำงานได้อย่างมีระบบมีประสิทธิภาพ ผู้ออกแบบต้องมีความรู้ดีมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีทักษะในการจัดกิจกรรมแนวคิดของครูในการพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้ออกแบบการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมีแนวคิดดังนี้

1.3.1 ครูผู้สอนมีความตั้งใจในการพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอและมีความเมตตาปรานีต่อผู้เรียนต้องการให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3.2 ครูผู้สอนใฝ่ศึกษาหาความรู้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและนำความรู้ไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

1.3.3 พัฒนาความสามารถฝึกคิดวิเคราะห์สังเคราะห์คิดให้เป็นระบบจนเกิดทักษะในการคิดอย่างสร้างสรรค์

1.3.4 พัฒนาทักษะในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆตามความเหมาะสมของผู้เรียนและสภาพโอกาสสถานที่

1.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 5 ลักษณะ(เบญจลักษณ์การเรียนรู้) ประกอบด้วย

1.4.1 การเรียนรู้อย่างมีความสุขให้ผู้เรียนมีกิจกรรมที่มีความแปลกใหม่และร่วมกิจกรรมแล้วสนุกสนานและเกิดการเรียนรู้ด้วย

1.4.2 การเรียนรู้จากการได้แสวงหาความรู้ได้คิดและได้ปฏิบัติจริงฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการในการแสวงหาความรู้จากการกระทำของผู้เรียนเองหรือจากแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

1.4.3 การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่นคนเราจำเป็นต้องอยู่ในสังคมนักเรียนก็ต้องได้รับการฝึกฝนให้เรียนร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมในห้องเรียนต้องมีการแลกเปลี่ยนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปันความรู้กันจะเป็นการช่วยประหยัดเวลาได้ด้วย

1.4.4 การเรียนรู้แบบองค์รวมหรือการบูรณาการเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีธรรมชาติเป็นการเรียนรู้บูรณาการเนื้อหาที่เรียนกับชีวิตจริงเชื่อมโยงเข้าสู่ด้วยกัน

1.4.5 การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเองเป็นการส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ทบทวนสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ไปแล้วและพัฒนาการเรียนรู้ต่อไป

การออกแบบการเรียนรู้ดังกล่าวครูสามารถนำไปตัดแปลงและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับวิชาของตนเองนักเรียนและจุดประสงค์เป้าหมายที่ต้องการจะเกิดผลอย่างไรอยู่ที่ความตั้งใจของครูผู้สอนจะพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลดีกับผู้เรียนมากน้อยแค่ไหนกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้เรียนจะเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียนไม่ฉงนหรือหลับในขณะเรียน
- 2) เปลี่ยนบรรยากาศที่อับเฉาไปสู่บรรยากาศที่แจ่มใสมีชีวิตชีวาได้เรียนรู้ร่วมกัน
- 3) เปลี่ยนจากกิจกรรมที่เฉื่อยชาซ้ำซากไปสู่กิจกรรมเรียนรู้ที่หลากหลายตื่นเต้นเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
- 4) ความสัมพันธ์ของผู้สอนกับผู้เรียนเป็นแบบกัลยาณมิตรซึ่งกันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
- 5) ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆได้ตามความสนใจและความถนัดมีความสุขในการเรียนรู้
- 6) บทเรียนสนุกสนานแปลกใหม่จูงใจและเร้าใจให้อยากค้นคว้าแสวงหาความรู้ต่อไป
- 7) ผู้เรียนได้รับประสบการณ์สัมผัสกับชีวิตจริงไม่ได้ฝึกฝนในเวลาเรียนได้รับการฝึกฝนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ให้กับตนเอง
- 8) เกิดความรักและความภาคภูมิใจในตนเองภาคภูมิใจในความสามารถของตนเองและสามารถปรับตัวเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่
- 9) นำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างภาคภูมิใจ
- 10) พัฒนาดตนเองและสามารถพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้าได้

2. การจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างเข้าใจ

หน่วยการเรียนรู้เป็นการนำมโนทัศน์ต่างๆมาเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งสำหรับนำมาใช้กำหนดเป็นหัวเรื่อง (Theme) และนำไปสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้การออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) เชื่อว่าผู้สอนทุกคนเป็นนักออกแบบการเรียนรู้สามารถคัดสรรประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้โดยเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตรว่าหากผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ต้องมีหลักฐานบ่งชี้ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วจึงออกแบบการเรียนการสอนในท้ายที่สุดซึ่ง Grant Wiggins and Jay McThighe (2006) ได้เสนอแนวคิดการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเข้าใจในแต่ละเรื่องไว้เป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังผู้สอนจะต้องไตร่ตรองว่าผู้เรียนควรรู้อะไรที่มีคุณค่าและความหมายต่อชีวิตผู้เรียนควรมีความรู้และทักษะในเรื่องอะไรอันที่จะนำไปสู่การสร้างความเข้าใจที่คงทน (Enduring Understanding) โดยผู้สอนต้องพิจารณาประเด็นที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ดังนี้

1. แนวคิดหรือกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงไรความเข้าใจที่คงทนต้องไม่เป็นเพียงข้อมูลหรือทักษะเฉพาะบางเรื่องเท่านั้นแต่จะต้องเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการอื่น ๆ ได้

2. แนวคิดหรือกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสำคัญต่อสิ่งที่เรียนหรือไม่ผู้เรียนควรมีโอกาสได้รับประสบการณ์ตรงที่หลากหลายการเรียนรู้ในสภาพจริงจะช่วยให้ผู้เรียนเสริมประสบการณ์เดิมเติมประสบการณ์ใหม่และนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3. แนวคิดและกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเองการเรียนรู้พัฒนาจากการลงมือปฏิบัติมากกว่าการมุ่งเน้นการท่องจำเนื้อหาวิชา

4. แนวคิดและกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนตามความถนัดและสนใจจะช่วยให้ผู้เรียนพยายามศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่องด้วยตนเองต่อไป ผู้สอนจะต้องมีความชัดเจนว่าเป้าหมายในการเรียนรู้ของผู้เรียนก็คือความเข้าใจที่คงทนเมื่อผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่คงทนแล้วจะสามารถอธิบายแปลความนำไปประยุกต์ใช้มีมุมมองที่หลากหลายเข้ากับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นและเข้าใจความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตนเองผู้สอนต้องตระหนักว่าการประเมินความเข้าใจไม่ใช่การประเมินผิดหรือถูกแต่เป็นการประเมินระดับความเข้าใจว่ามีพัฒนาการขึ้นตามลำดับซึ่งผู้เรียนจะสามารถนำสิ่งดังต่อไปนี้อธิบาย (Explanation) ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสิ่งที่ตนเรียนรู้เชิงประจักษ์อย่างชัดเจนบนพื้นฐานของข้อมูลทฤษฎีและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งครูผู้สอนสามารถประเมินความสามารถของผู้เรียนโดยการพูดคุยซักถามการมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและพัฒนาทักษะต่างๆเช่นการเขียนเรียงความการอ่าน

การคิดการแก้ปัญหาการสืบค้นเป็นต้นการถามคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจและการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนแปลความ(Interpretation) ผู้เรียนสามารถอภิปรายสิ่งที่เรียนรู้ให้ผู้อื่นได้เข้าใจได้อย่างชัดเจนบ่งชี้ให้เห็นคุณค่าและผลกระทบที่อาจมีต่อผู้เกี่ยวข้องซึ่งผู้สอนสามารถประเมินความสามารถของผู้เรียนเขียนหรือถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆตามประสบการณ์เดิมการประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับที่มาของแนวคิดหรือทฤษฎีอย่างเป็นระบบประยุกต์ (Application) ผู้เรียนนำความรู้เดิมไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆที่ต่างไปจากที่เรียนรู้แล้วซึ่งผู้สอนสามารถประเมินความสามารถของผู้เรียนได้โดยใช้สถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริงที่จะประเมินความสามารถของผู้เรียนในการนำความรู้ไปใช้การให้ข้อมูลป้อนกลับของผู้เรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องและการประเมินความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่ปรากฏมุมมองที่หลากหลาย(Perspective) ซึ่งผู้สอนสามารถประเมินความสามารถของผู้เรียนได้โดยการประเมินความเข้าใจของผู้เรียนที่เสนอทางเลือกอย่างหลากหลายครอบคลุมประเด็นและการจับประเด็นที่ผู้อื่นต้องการจะสื่อสาร(Empathy) ผู้เรียนรับทราบและทำความเข้าใจในความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องกับตนซึ่งผู้สอนสามารถประเมินความสามารถแนวคิดของตนกับบุคคลอื่นรู้จักและเข้าใจตนเอง (Self-knowledge) ผู้เรียนตระหนักถึงจุดอ่อนวิธีคิดวิธีปฏิบัติค่านิยมและอคติของตนเองตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และความเข้าใจซึ่งผู้สอนสามารถประเมินความสามารถของผู้เรียนได้โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสประเมินผลของงานของตนเองในอดีตและปัจจุบันและการประเมินผลตนเองว่ามีความรู้ความเข้าใจในแต่ละเรื่องมากน้อยเพียงใด

ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาร่องรอยการเรียนรู้ผู้สอนจะเริ่มการวางแผนการเรียนรู้ด้วยการคิดถึงหลักฐานที่จะบ่งชี้ว่าผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ผู้สอนจึงมีสิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจให้กระจ่างชัดดังนี้

1. ร่องรอยการเรียนรู้เป็นหลักฐานของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสดงออกมาด้วยการพูด การเขียนและการปฏิบัติ
2. วิธีการประเมินเป็นการประเมินตามสภาพจริงซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนทราบว่าการจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามเป้าหมายมากน้อยเพียงไรเช่น
 - 2.1 การเลือกตอบ (Selected Response) เช่นการเลือกคำตอบที่ถูกการโยงจับคู่การตอบถูก-ผิด
 - 2.2 การตอบคำสั้นๆ (Constructed Response) การให้คำจำกัดความการพูดอธิบายขั้นตอนการทำงานสั้นๆ
 - 2.3 การเขียนแบบอัตนัย (Essay) เช่นการเขียนเรียงความการเขียนจดหมาย
 - 2.4 การประเมินการปฏิบัติภายในโรงเรียน (School Product/School Performance) เช่นการจัดได้ว่าที่การจัดทำแผนผังการจัดทำป้ายนิเทศ

2.5 การประเมินการปฏิบัติในชีวิตจริง (Contextual Product/Performance)

เช่นการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนการดูแลสุขภาพครอบครัวและสิ่งแวดล้อม

2.6 การประเมินแบบต่อเนื่อง (On-Going Tools) เช่นการสังเกตพฤติกรรม

ติดตามความก้าวหน้าของการปฏิบัติต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้เมื่อมีความชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายการเรียนรู้และหลักฐานที่เป็นรูปธรรมแล้วผู้สอนสามารถเริ่มวางแผนการเรียนการสอนได้ โดยอาจตั้งถามดังต่อไปนี้

ความรู้และทักษะอะไรจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถตามเป้าหมายกำหนดไว้ กิจกรรมอะไรจะพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายสื่อการสอนจึงจะเหมาะสมสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบโดยรวมสอดคล้องและลงตัวหรือไม่

การวางแผนจัดประสบการณ์ตามกระบวนการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ จะต้องมีการพิจารณาเป็นขั้นตอนดังนี้

ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจตรงตามเป้าหมายของหน่วยการเรียนรู้และผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความสามารถตามทักษะที่ได้รับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้จะต้องเชื่อมโยงกับหน่วยการเรียนรู้ที่ผ่านมาโดยมีการเตรียมแผนการสอนอย่างเป็นระบบ

การเรียนรู้ที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้งต้องอาศัยความมีวินัยในตนเองและความเพียรพยายามที่จะรอคอยผลแห่งการเรียนรู้กิจกรรมจะต้องสร้างความสนใจของผู้เรียนไว้ด้วยกิจกรรมที่ดึงดูดและท้าทายผู้สอนต้องสร้างแรงจูงใจจากภายนอกให้เกิดกับผู้เรียนเช่นการใช้รางวัลหรือลงโทษ การที่จะสร้างแรงจูงใจจากเนื้อหาสาระหรือตัวผู้เรียนโดยการออกแบบการเรียนรู้ที่นำเสนอขึ้นโดยไม่ต้องลดความเข้มข้นของเนื้อหาสาระแต่ผู้สอนต้องเชื่อมโยงสิ่งที่รู้ประเด็นที่มีความหมายในชีวิตจริง

การคัดเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเพศและวัยจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่คงทนเนื้อหาที่เรียนต้องชัดเจนกระตุ้นให้ผู้เรียนศึกษาให้ลึกและกว้างยิ่งขึ้นเกิดการสร้างมุมมองที่หลากหลายช่วยให้เรียนรู้ข้อมูลทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและทักษะที่จำเป็นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับประสบการณ์ตรง

การที่ผู้เรียนจะพัฒนาความเข้าใจตนเองจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่งที่สูงขึ้น ผู้เรียนต้องรู้จักการคิดวิเคราะห์รู้จักคิดเชื่อมโยงไปสู่ประสบการณ์ใหม่ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

ผู้สอนต้องเปิดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานและการประเมินผลตนเอง ผู้สอนจะต้องให้ความสนใจความแตกต่างระหว่างบุคคลเรียนรู้ที่จะเข้าใจในพฤติกรรมของผู้เรียนตามความถนัดความสนใจและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

ผู้สอนต้องจัดเรียงลำดับเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดโดยไล่เรียงจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรมและเรียงลำดับเนื้อหาตามพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละวัย

ผู้สอนควรคำนึงถึงกรอบการพิจารณาของแต่ละขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เป็นการสร้างความเข้าใจที่คงทนให้เกิดแก่ผู้เรียนผู้สอนต้องพยายามจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่มีคุณค่าและความหมายสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพตนเองซึ่งความรู้เหล่านี้จะกลายเป็นความรู้ที่ฝังแน่นติดตัวไปกับผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ขั้นตอนที่ 2 เป็นการค้นหาร่องรอยที่เกิดจากการเรียนรู้หลักฐานที่บ่งชี้ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วนั้นได้แก่การอธิบายการแปลความการประยุกต์ใช้การสร้างมุมมองที่หลากหลายและการรู้จักและเข้าใจตนเองซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบหลักฐานหรือร่องรอยของการเรียนรู้จะต้องมีความเที่ยงตรงในการวัดสามารถวัดได้อย่างตรงประเด็นและได้ข้อมูลที่เพียงพอในการวินิจฉัยข้อมูลและประการสำคัญที่สุดก็คือจะต้องวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้การประเมินตามสภาพจริงซึ่งจะช่วยให้ได้รับข้อมูลที่หลากหลายและตรงตามศักยภาพการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียนและขั้นตอนที่ 3 เป็นการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และวิธีการค้นหาร่องรอยการเรียนรู้มาสู่การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้โดยมุ่งเน้นความสนใจความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนทั้ง 3 ขั้นตอนของการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับจึงเป็นแนวความคิดการออกแบบการเรียนรู้ที่พยายามแปลงมาตรฐานการเรียนรู้มาสู่การจัดการสอนอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

การเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างยั่งยืนผู้สอนต้องนำเสนอตัวอย่างเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนกำลังคิดถ้าผู้เรียนมีความเข้าใจที่เที่ยงตรงแต่อยู่ในระดับที่ยังไม่ลุ่มลึกมากนักผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับประสบการณ์ตรงเพิ่มเติมประสบการณ์ใหม่ด้วย

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน (Backward Design)

การออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด เป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด เป็นเป้าหมายการเรียนรู้ของหน่วยฯ ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน ครูผู้สอนต้องจัดทำโครงสร้างรายวิชาก่อน ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดทำโครงสร้างรายวิชา
2. กำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้
3. กำหนดหลักฐานที่เป็นผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนด(ออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ และกำหนดชิ้นงาน/ภาระงาน)
4. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามเป้าหมายที่กำหนด โดยตรวจสอบผลการจัดการเรียนรู้จาก “หลักฐานที่เป็นผลการเรียนรู้”

การจัดทำโครงสร้างรายวิชา

เมื่อได้รายวิชาลงโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาเรียบร้อยแล้ว ครูผู้สอนจัดทำโครงสร้างรายวิชาโดยดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ โดยพิจารณาคำ/ข้อความสำคัญ(Key words) หรือเนื้อหาในตัวชี้วัดของรายวิชามาจัดกลุ่ม โดยนำตัวชี้วัดที่มีเนื้อหาอยู่ในกลุ่มเดียวกัน หรือเป็นเรื่องเดียวกันมารวมกันจัดเป็น 1 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งใน 1 รายวิชาจะมีหลายหน่วยฯ และแต่ละหน่วยฯ จะมีตัวชี้วัดซ้ำหรือไม่ซ้ำกันก็ได้ อยู่ในดุลพินิจของผู้สอนแต่เวลาที่ใช้จัดการเรียนรู้รวมทั้งหมดต้องไม่เกินจำนวนชั่วโมงที่กำหนดในโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา แล้วตั้งชื่อหน่วยให้น่าสนใจสำหรับผู้เรียน

2. ระบุมাত্রฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่นำมาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้โดยเขียนรหัสมาตรฐาน ระดับชั้นและตัวชี้วัดที่นำมาจัดทำหน่วยฯ ทั้งหมดโดยเขียนเป็นรหัส ดังนี้

ว 1.1 ป.5/2

→ ป.5/2 หมายถึง ตัวชี้วัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ข้อที่ 2

→ 1.1 หมายถึง สาระที่ 1 มาตรฐานข้อที่ 1

→ ว หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

3. กำหนดสาระสำคัญสำหรับแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เป็นข้อความที่ระบุว่าผู้เรียนรู้อะไร มีทักษะอะไร (อาจจะมึคุณลักษณะอย่างไรด้วย) และหน่วยนี้มีคุณค่าต่อผู้เรียนอย่างไรในระยะสั้นและระยะยาวโดยร้อยเรียงข้อมูลของทุกตัวชี้วัด และเขียนเป็นองค์ความรู้ของหน่วยฯ โดยเขียนเป็นลักษณะหลักการทั่วไป หรือหลักวิชาของหน่วยฯ นั้น ๆ ที่ต้องการให้เป็นองค์ความรู้ เป็นความเข้าใจที่ฝังติดตัวผู้เรียนไปเป็นเวลานาน และสามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการเช่น “การบวก คือการนำจำนวนตั้งแต่สองจำนวนขึ้นไปมารวมกัน จำนวนที่ได้จากการรวมจำนวนต่างๆ เข้าด้วยกัน เรียกว่าผลรวมหรือผลบวกและใช้เครื่องหมาย + เป็นสัญลักษณ์แสดงการบวก”

4. กำหนดระยะเวลา(จำนวนชั่วโมง)สำหรับแต่ละหน่วยการเรียนรู้รวมทุกหน่วยฯ แล้วมีจำนวนชั่วโมงเท่ากับจำนวนชั่วโมงของรายวิชา

5. กำหนดคะแนนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ตามความสำคัญของแต่ละหน่วยฯ เพื่อการประเมินผลการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยฯ ให้เหมาะสมตามความสำคัญของแต่ละหน่วยฯ

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายของหน่วยฯ ชั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดของการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เป็นการนำมาตรฐานการเรียนรู้สู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน การออกแบบการ

จัดการเรียนรู้ที่ สพฐ.แนะนำ คือ ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Backward Design ซึ่งมี 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ได้แก่

1. กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้
2. กำหนดหลักฐานที่เป็นผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนด
3. ออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนด

ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้

เป้าหมายของการเรียนรู้ คือ มาตรฐานและตัวชี้วัด ซึ่งแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมี มาตรฐาน/ตัวชี้วัดตั้งแต่ 1 ตัวชี้วัดขึ้นไป แต่ไม่ควรมากเกินไป ควรมีตัวชี้วัดที่หลากหลายทั้งมาตรฐานที่มีลักษณะของเนื้อหา และกระบวนการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีความหมายต่อนักเรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดได้ ซึ่งมาตรฐาน/ตัวชี้วัดอาจเป็นกลุ่มเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระได้เมื่อครูผู้สอนเลือกมาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่จะสอนในหน่วยการเรียนรู้ได้แล้ว ก็แสดงว่าได้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของหน่วยนั้นแล้ว ต่อมาครูต้องวิเคราะห์หาคำสำคัญในตัวชี้วัดว่าต้องการให้นักเรียนรู้อะไร ทำอะไรได้ แล้วทำการสังเคราะห์เป็นแก่นความรู้หรือเรียกว่า Concept ของหน่วยนั้น ในลักษณะที่นักเรียนเข้าใจ องค์ประกอบของเป้าหมายการเรียนรู้ ได้แก่ ความคิดรวบยอด (สาระสำคัญ) ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ความคิดรวบยอด/สาระสำคัญ (นำมาจากโครงสร้างรายวิชา)
2. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด (นำมาจากโครงสร้างรายวิชาเขียนรหัสและรายละเอียดของแต่ละตัวชี้วัด)
3. สาระการเรียนรู้
4. สมรรถนะสำคัญ (ให้พิจารณาว่าหน่วยนี้ควรเน้นสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรสมรรถนะใด)

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (8 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรฯ)

ขั้นที่ 2 กำหนดหลักฐานที่เป็นผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

การกำหนดหลักฐาน/ร่องรอยการเรียนรู้ ก็คือกำหนดชิ้นงาน/ภาระงานและการประเมิน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องนำมาตรฐาน/ตัวชี้วัด จากเป้าหมายการเรียนรู้ในหน่วยมากำหนดชิ้นงาน/ภาระงานที่จะให้นักเรียนได้แสดงออกตามเป้าหมายที่กำหนด หรืออาจให้นักเรียนร่วมกำหนดชิ้นได้ ซึ่งต้องสอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ครูผู้สอนต้องทำการประเมินว่าชิ้นงาน/ภาระงานที่ผู้เรียนแสดงออกมีคุณภาพหรือไม่ โดยกำหนดประเด็นการประเมินเป็นมิติ หรือเป็นระดับคุณภาพว่าผู้เรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับใด ครูควรทำความเข้าใจชิ้นงาน/ภาระงานก่อนว่าเป็นอย่างไร ซึ่งครูมักสับสนเป็นประจำ

ชิ้นงาน มีลักษณะเป็นผลงานที่ผู้เรียนแสดงออกมาโดยผ่านงานเขียนต่างๆ เช่น คัดลายมือเรียงความ จดหมาย บทความ สารคดี โคลง/กลอน คำขวัญ บรรยายภาพ เขียนสร้างสรรค์ รายงานบันทึกการทดลอง หรือบันทึกต่าง ๆ หนังสือเล่มเล็ก แผนภูมิ แผนภาพ ภาพวาด กราฟ ตารางประติมากรรม สิ่งประดิษฐ์(งานประดิษฐ์) งานแสดงนิทรรศการ หุ่นจำลอง แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น

ภาระงาน มีลักษณะเป็นการแสดงออกหรือพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกมาโดยผ่านการพูด การแสดง การเล่น เช่น การพูดในลักษณะในโอกาสต่างๆ การรายงานปากเปล่า การนำเสนอการอภิปราย การอ่าน การกล่าวรายงาน โต้วาที การร้องเพลง เล่นดนตรี การแสดงละคร แสดงนาฏศิลป์ การเคลื่อนไหวร่างกาย การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ การทดลอง เป็นต้น และยังมีงานในลักษณะผสมผสานกันระหว่างชิ้นงาน/ภาระงาน เช่น โครงการ การทดลอง การสาธิต ละคร วิดีทัศน์ เป็นต้น

การประเมิน เป็นการตัดสินว่าเมื่อผู้เรียนสร้างชิ้นงาน/ภาระงานในลักษณะที่เกิดจากการปฏิบัติกิจกรรม (Performance tasks) ในขณะที่เรียนรู้ว่าชิ้นงาน/ภาระงานนั้นมีคุณภาพหรือไม่ การประเมินดังกล่าวจึงต้องใช้เกณฑ์ที่กำหนดตามธรรมชาติของงานที่ปฏิบัติจึงเรียกว่า เกณฑ์การประเมิน หรือ ระดับคุณภาพ (rubric) ซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. มีเกณฑ์ประเมินที่เชื่อมโยงกับตัวชี้วัดที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้
2. อธิบายลักษณะชิ้นงานหรือภาระงานที่คาดหวังได้อย่างชัดเจน
3. มีคำอธิบายคุณภาพชิ้นงานที่ชัดเจนและบ่งบอกคุณภาพงานในแต่ละระดับทุก

ครั้งที่จบการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องมีการบันทึกของตนเองว่า มีมาตรฐาน/ตัวชี้วัดในรายวิชาที่ครูสอนนั้น มีตัวชี้วัดใดบ้างที่สอนแล้วหรือยังไม่ได้สอน และถ้าสอนแล้วมีตัวชี้วัดใดบ้างที่นักเรียนผ่านหรือไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ครูผู้สอนก็จะสามารถควบคุมหรือมองเห็นภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ชัดเจนขึ้นว่า นักเรียนในชั้นมีความสามารถหรือจะต้องพัฒนาในตัวชี้วัดใดเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งช่วยในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนอาจจัดขั้นตอนการเรียนการสอนตามรูปแบบทฤษฎี วิธีสอน กระบวนการเรียนรู้ เทคนิคการสอน เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายได้ตามความประสงค์ ถ้าวิธีการดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดได้

หลักสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนพึงคำนึง คือ

1. เป็นกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้

2. เป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การสร้างชิ้นงาน/ภาระงาน ที่แสดงถึงการบรรลุมาตรฐานและตัวชี้วัดของผู้เรียน

3. สอดคล้องกับความสามารถและธรรมชาติของผู้เรียนเป็นกลุ่ม หรือรายบุคคล หรือนักเรียนพิเศษ

4. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบและจัดกิจกรรม

5. กิจกรรมควรมีความหลากหลาย เหมาะสมกับนักเรียนและเนื้อหาสาระ

6. มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์

7. ควรจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงไปสู่ชีวิตจริง/ท้องถิ่น

8. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

9. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าสู่แหล่งเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้

10. ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

11. การสรุปความรู้ สร้างความรู้และขยายความรู้ได้ด้วยตนเอง

เมื่อครูผู้สอนคิดและออกแบบการเรียนรู้ครบทั้ง 3 ขั้นตอนแล้ว ครูจึงต้องนำสิ่งที่คิด ออกแบบไว้แล้วนำมาเขียนเรียงเป็นเอกสารหน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน เพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ ซึ่งมีลักษณะสำคัญขององค์ประกอบหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้

2. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

4. สาระการเรียนรู้

- สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (ถ้ามี)

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

7. ชิ้นงาน/ภาระงาน

8. การวัดและประเมินผล

9. กิจกรรมการเรียนรู้

10. เวลาเรียน/จำนวนชั่วโมง

พหุปัญญา ทักษะชีวิต

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

หลักในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีลักษณะคล้ายกับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานเพียงแต่เป้าหมาย ชิ้นงาน/ภาระงาน การวัดประเมินผล และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการเรียนรู้ เมื่อสอนครบทุกแผนแล้วจะต้องช่วยให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นเป้าหมายของหน่วยการเรียนรู้ และสามารถทำชิ้นงาน/ภาระงานรวบยอดของหน่วยนั้น ๆ ได้ จากข้อคำถามที่ว่า เมื่อมีหน่วยการเรียนรู้แล้วครูจะต้องเขียนแผนการสอนหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับขนาดของหน่วยการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามโดยบทบาทหน้าที่ของครูควรมีแผนการสอนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ครูจึงควรสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการสอน ดังต่อไปนี้

แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน เป็นเอกสารสำคัญที่ครูผู้สอนต้องจัดทำขึ้นไว้ล่วงหน้าก่อนสอนเสมอ เพื่อวางแผนการสอนและเตรียมการสอน และขณะที่สอนหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งครูผู้สอนแต่ละคนเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และลงมือเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในปัจจุบันนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ควรเน้นการสร้างองค์ความรู้ซึ่งหมายความว่า นักเรียนต้องสร้างความรู้ด้วยตนเอง เน้นทักษะการคิดของนักเรียนให้มากขึ้น จึงเรียกได้ว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอนนั้นไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบของการเขียนที่ตายตัว ครูผู้สอนอาจจะออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นแบบบรรยาย(ความเรียง) หรือเป็นตาราง หรือแบบความเรียงกึ่งตารางก็ได้ครูผู้สอนมีอิสระในการเลือกใช้รูปแบบได้อย่างเหมาะสมกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนควรตระหนักถึงประเด็นสำคัญ คือ

1. รู้และเข้าใจมาตรฐาน/ตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะสอน
2. สามารถวิเคราะห์เนื้อหาสาระตามหลักสูตรแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อนำมาเตรียมวางแผนการสอนโดยพิจารณาจัดแบ่งเนื้อหาในการสอนแต่ละครั้ง และลำดับเนื้อหาตามความยากง่ายหรือเนื้อหาใดควรเรียนก่อน เนื้อหาใดควรเรียนในลำดับต่อมาให้มีความเหมาะสม
3. ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน ครูต้องตั้งคำถามที่เป็นคำถามในองค์ประกอบของการเขียนแผน ดังนี้
 - 3.1 สอนไปทำไมคือ เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ของการสอนได้ ซึ่งนิยมเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม
 - 3.2 สอนอะไร คือ เขียนเนื้อหาสาระที่จะสอนหรือสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเขียนให้เน้นองค์ความรู้ที่ต้องการให้นักเรียนบรรลุ
 - 3.3 สอนอย่างไร คือ ใช้เทคนิควิธีการสอนอะไร วิธีการที่หลากหลายเพื่อฝึกให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ เช่น การทดลอง การฝึกปฏิบัติ การแสดง การวิเคราะห์ ทำกิจกรรมเป็นคู่

เป็นกลุ่ม การคิดร่วมกัน การอภิปราย การนำเสนอ การใช้ผังกราฟิก เป็นต้น ซึ่งในการสอนนั้นต้องเขียนให้ครบทั้ง 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นสอน 3) ขั้นสรุป ซึ่งในการเขียนกิจกรรมการสอนครูต้องคำนึงถึง

1) หลักการสำคัญ ดังนี้

- (1) ให้นักเรียนใช้กระบวนการเรียนรู้
- (2) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
- (3) ให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ
- (4) ให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง
- (5) ให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปเชื่อมโยงกับต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน

ชีวิตประจำวันทั้งที่โรงเรียน ที่บ้าน ที่ชุมชน และสภาพที่แท้จริง

2) จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนักเรียน

- (1) ใช้วิธีสอนให้สอดคล้องกับนักเรียน
- (2) ให้มีการบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ซึ่งการบูรณาการจะเป็นการพัฒนาพหุปัญญาในแต่ละด้าน ๆ ไปด้วย

เป็นการพัฒนาพหุปัญญาในแต่ละด้าน ๆ ไปด้วย

3.4 สอนด้วยสื่อการเรียนการสอน/แหล่งเรียนรู้อะไร คือใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่

หลากหลาย และควรเป็นสื่อตามสภาพจริง เป็นรูปธรรม เพื่อให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับของจริง และเป็นการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงไปด้วยเพื่อเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.5 ผลการสอนเป็นอย่างไร คือ รู้ได้อย่างไรว่านักเรียนบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ นั่นคือ การวัดและประเมินผล ควรเป็นการวัดตามสภาพจริง (Authentic assessment) โดยให้มีความสอดคล้องกับการเรียนตามสภาพจริงด้วย

4. ในการนำเสนอข้อมูล ข้อความที่ได้จากการทำกิจกรรมด้วยตัวนักเรียนเอง ควรให้นักเรียนสามารถสื่อสารข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความกะทัดรัด ชัดเจน น่าสนใจและสื่อความหมายได้ถูกต้อง

5. ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอนครูควรดำเนินการตามกระบวนการคุณภาพ คือ 1) วางแผนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ 2) ปฏิบัติการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ 3) ตรวจสอบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ 4) ปรับปรุง แก้ไขการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เมื่อครูเข้าใจการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอนแล้วจะนำหลักสูตรสู่การเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างไร โดยครูนำคำอธิบายรายวิชา มาจัดทำโครงสร้างรายวิชา ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดทำแผนการสอนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ของแต่ละชั่วโมงให้ครบถ้วนตลอดทั้งรายวิชา

ใบกิจกรรมที่ 2
การออกแบบการจัดการเรียนรู้

1. ให้ท่านออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน (Backward Design) สำหรับการจัดการเรียนรู้ใน
ชั้นเรียนตนเอง 1 หน่วยการเรียนรู้.....

2. กรุณาอธิบายนวัตกรรมทางการสอนและทดลองใช้นวัตกรรมทางการสอนที่สนใจในชั้นเรียนตนเอง

3. การให้ข้อมูลย้อนกลับมีความสำคัญต่อการออกแบบการเรียนการสอนอย่างไร

พจนานุกรม ศก ๒๐๒๑

เอกสารประกอบโปรแกรม

ชุดกิจกรรมที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำอธิบาย

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนา มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนา สามารถออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้

ขอบข่ายเนื้อหา

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
2. การจัดการเรียนรู้แบบ Project Based Learning (PBL)

กิจกรรม

1. วิทยากรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการบรรยาย
2. ผู้เข้ารับการพัฒนาแบ่งกลุ่มตามกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือใบงานที่กำหนด และร่วมกันออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ผู้เข้ารับพัฒนานำเสนอ อภิปราย ชักถาม และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญร่วมกับผู้เข้ารับการพัฒนา

สื่อ

1. สื่อเทคโนโลยี
2. เอกสารประกอบการจัดกิจกรรม
3. ใบงาน

การวัดและประเมิน

1. สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรม
2. การตรวจชิ้นงาน

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 3

3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 ความหมายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2559) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ให้โอกาสผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมมากที่สุดด้วยความมุ่งหวังที่จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดสร้างความรู้ ได้ด้วยตนเองโดยมีปฏิสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมกับผู้สอน และผู้เรียนด้วยกันเพื่อพัฒนากาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ในบริบทที่มีและเกิดขึ้นตามสภาพจริง

ทิตินา แคมมณี (2560) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้อย่างแท้จริง

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพ็ญวีย์ ยินดีสุข (2560) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง แนวการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง และเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งแบบบูรณาการสื่อเป็นศูนย์กลาง โดยจัดการเรียนการสอนให้มีความแตกต่าง หรือมีความหลากหลาย โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด จึงต้องจัดให้สนองตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และเสริมเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง มุ่งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และมีส่วนร่วมในการเรียน การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด เป็นคนดี มีสติปัญญา และมีความสุข สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยการความสะดวกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่หลากหลายตามความต้องการ ความถนัด ความสนใจ และตามสภาพจริงของผู้เรียน

3.2 แนวคิดหลักการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการริเริ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ ซึ่งได้มีนักวิชาการได้เสนอหลักการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542) ได้เสนอหลักการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ผู้เรียนควรมีบทบาทต่อการรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่างๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลจัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ
3. การเรียนรู้ที่ดี จะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้ในการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ได้
4. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญ หากผู้เรียนมีทักษะในเรื่องกระบวนการเรียนรู้แล้วจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่างๆ ที่ต้องการ
5. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน เป็นการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

กรมวิชาการ (2543) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. ปรับความคิดผู้สอนให้มองผู้เรียนบนพื้นฐานของความรัก ความเข้าใจว่าผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ พร้อมทั้งจะเอื้ออำนวยความสะดวก จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ มีอิสระในการคิดและลงมือปฏิบัติจริง
 2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยึดหลักการพัฒนาผู้เรียนให้ถึงศักยภาพสูงสุดพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
 3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยึดโยงกับสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน เกิดการคิดเชิงระบบ ค้นพบองค์ความรู้ตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆ ไปใช้ใน ชีวิตจริงได้
 4. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล
 5. การจัดประสบการณ์โดยใช้คุณธรรมนำความรู้ และสามารถนำความรู้มาบูรณาการเข้ากับคุณธรรมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
 6. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน และใช้วิธีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง
- ทีศนา แคมมณี (2543) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล และแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

3. ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย โดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางกาย

4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการพัฒนาตนเอง เป็นต้น

5. ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

3.3 ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2543) ได้วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้สอนมีความเชื่อว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ พัฒนาได้ ตามแนวคิดปรัชญา
กลุ่มพิพัฒนิยม
2. ครูผู้สอนมองเห็นภาพรวมของผู้เรียน
3. ครูผู้สอนพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม คือ ครูต้องมองผู้เรียนด้วยความรัก ความ
เข้าใจ ผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ มีพลังที่จะเรียนรู้
4. ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมการเรียนรู้
5. ครูผู้สอนต้องเชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
6. กิจกรรมการเรียนการสอนของครู ต้องเน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหาต้อง
สร้างผู้เรียนให้มีพลังในการเรียนรู้
7. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นโครงสร้างยืดหยุ่นหลากหลาย การเรียนของผู้เรียน
แบบองค์รวมให้ความสำคัญทั้ง ความสามารถทางสติปัญญาหรือไอคิวและความสามารถในการพัฒนา
ทางอารมณ์หรืออีคิว และสามารถปรับและยืดหยุ่นได้อย่างหลากหลายและเหมาะสม

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544) ได้วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็น 2 ส่วนดังนี้

ตัวบ่งชี้ด้านผู้สอน

1. ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่เอง
2. ผู้สอนให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการ คือกระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม
และสร้างความรู้ด้วยตนเอง

3. ผู้สอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน คือมีส่วนทั้งด้านปัญญา ภายอารมณ์ และสังคม รวมทั้งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตกับสิ่งไม่มีชีวิต เช่น หนังสือ สถานที่ต่างๆ คอมพิวเตอร์

4. ผู้สอนสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศทางกายภาพและจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข

5. ผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผลทั้งทักษะกระบวนการขีดความสามารถ ศักยภาพของผู้เรียน และผลผลิตจากการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการประเมินการเรียนรู้

6. ผู้สอนพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

7. ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยการความสะดวก คือเป็นผู้จัดประสบการณ์ รวมทั้งสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นแนวทางสร้างความรู้ด้วยตนเอง คือผู้สอนที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกนั้นมีบทบาท ดังนี้ 1) เป็นผู้นำเสนอ 2) เป็นผู้สังเกต 3) เป็นผู้ถาม 4) เป็นผู้ให้การเสริมแรง 5) เป็นผู้แนะนำ 6) เป็นผู้สะท้อนความคิด 7) เป็นผู้จัดบรรยากาศ 8) เป็นผู้จัดระเบียบ 9) เป็นผู้แนะแนว 10) เป็นผู้ประเมิน 11) เป็นผู้ให้คำชื่นชม 12) เป็นผู้กำกับ

ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียน

1. ผู้เรียนสร้างความรู้ รวมทั้งสร้างสิ่งประดิษฐ์ด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการ คือ กระบวนการคิดและกระบวนการกลุ่ม สร้างความรู้ด้วยตนเอง

3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และมีปฏิสัมพันธ์

4. ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้

ชนาธิป พรกุล (2552) ได้วิเคราะห์ตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. ผู้สอนมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกค้นคว้า สังเกตรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์คิดอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้และแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง

4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

5. มีการกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน

6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา

7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม

8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

9. ผู้เรียนรักโรงเรียนของตนและมีความกระตือรือร้นในการมาโรงเรียน

3.4 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งมุ่งพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ทักษะชีวิตและทักษะสังคมปรากฏในวงการศึกษไทยหลายรูปแบบดังนี้

1. การเรียนรู้จากกรณีปัญหา (Problem-Based Learning : PBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองผู้เรียนคิดและดำเนินการเรียนรู้กำหนดวัตถุประสงค์และเลือกแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำเป็นการส่งเสริมให้เกิดการแก้ปัญหามากกว่าการจำเนื้อหาข้อเท็จจริงเป็นการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและพัฒนาทักษะทางสังคมซึ่งวิธีการนี้จะทำได้ดีในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาเพราะผู้เรียนมีระดับความสามารถทางการคิดการดำเนินการด้วยตนเองได้ดีเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ประกอบด้วยความรู้เดิมของผู้เรียนทำให้เกิดความเข้าใจข้อมูลใหม่ได้การจัดสถานการณ์เหมือนจริงส่งเสริมการแสดงออกและนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพการให้โอกาสผู้เรียนได้ไตร่ตรองข้อมูลอย่างลึกซึ้งซึ่งทำให้ผู้เรียนตอบคำถามจดบันทึกสอนเพื่อนสรุปวิพากษ์วิจารณ์สมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ได้ดี

2. การเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Individual Study) เนื่องจากผู้เรียนแต่ละบุคคลมีความสามารถในการเรียนรู้และความสนใจในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีความหลากหลายวิธีเพื่อช่วยให้การจัดการเรียนรู้ สามารถตอบสนองผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกันได้

2.1 เทคนิคการใช้ (Concept Mapping) ที่มีหลักการใช้ตรวจสอบความคิดของผู้เรียนว่าคิดอะไรเข้าใจสิ่งๆที่เรียนอย่างไรแล้วแสดงออกมาเป็นกราฟฟิก

2.2 เทคนิค (Learning Contracts) คือสัญญาที่ผู้เรียนกับผู้สอนร่วมกันกำหนดเพื่อใช้เป็นหลักยึดในการเรียนว่าจะเรียนอะไรอย่างไรเวลาใดใช้เกณฑ์อะไรประเมิน

2.3 เทคนิค (Know-Want-Learned) ใช้เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ผสมผสานกับการใช้ Mapping ความรู้เดิมเทคนิคการรายงานหน้าชั้นที่ให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมานำเสนอหน้าชั้นซึ่งอาจมีกิจกรรมทดสอบผู้ใหญ่

2.4 เทคนิคกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกันเพื่อแก้ปัญหาให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์

3. การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) การเรียนรู้แบบนี้มีความเชื่อพื้นฐานว่าผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้โดยอาศัยประสบการณ์แห่งชีวิตที่ได้รับเพื่อค้นหาความจริงโดยมีรากฐานจากทฤษฎีจิตวิทยาและปรัชญาการศึกษาที่หลากหลายซึ่งนักทฤษฎีสร้างสรรค์นิยมได้ประยุกต์ทฤษฎีจิตวิทยาและปรัชญาการศึกษาดังกล่าวในรูปแบบและมุมมองใหม่ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ

3.1 กลุ่มที่เน้นกระบวนการรู้คิดในตัวบุคคลเป็นกลุ่มที่เน้นการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นรายบุคคลโดยมีความเชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนรู้วิธีเรียนและวิธีคิดเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3.2 กลุ่มที่เน้นการสร้างความรู้โดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นกลุ่มที่เน้นว่าความรู้คือผลผลิตทางสังคมโดยมีข้อตกลงเบื้องต้นสองประการคือความรู้ต้องสัมพันธ์กับชุมชนและปัจจัยทางวัฒนธรรมสังคมและประวัติศาสตร์มีผลต่อการเรียนรู้ดังนั้นครูจึงมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

4. การเรียนรู้จากการสอนแบบเอสไอพี (SIP) เป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อฝึกทักษะทางการสอนให้กับผู้เรียนระดับอุดมศึกษาสาขาวิชาการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถเกี่ยวกับทักษะการสอนโดยผลที่เกิดกับผู้เรียนมีผลทางตรงคือการมีทักษะการสอนการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะทางการสอนและผลทางอ้อมคือการสร้างความรู้ด้วยตนเองความร่วมมือในการเรียนรู้และความพึงพอใจในการเรียนรู้

วิธีการที่ใช้ในการสอนคือการทดลองฝึกปฏิบัติจริงอย่างเข้มข้นต่อเนื่องและเป็นระบบโดยการสอนแบบจุลภาคที่ให้ผู้เรียนทุกคนมีบทบาทในการฝึกทดลองตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด การฝึกขั้นตอนการสอนคือขั้นความรู้ความเข้าใจขั้นสำรวจวิเคราะห์และออกแบบการฝึกทักษะขั้นฝึกทักษะขั้นประเมินผลโครงสร้างทางสังคมของรูปแบบการสอนอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำในขณะที่ผู้เรียนฝึกทดลองทักษะการสอนนั้นต้องให้การช่วยเหลือสนับสนุนกันอย่างใกล้ชิดสิ่งที่จะทำให้การฝึกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลคือความพร้อมของระบบสนับสนุนได้แก่ห้องปฏิบัติการสอนห้องเอกสารหลักสูตรการสอนและเครื่องมือสื่อทัศนูปกรณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง

5. การเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Self-Study) การเรียนรู้แบบนี้เป็นการให้ผู้เรียนศึกษาและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเช่นการจัดการเรียนการสอนแบบสืบค้น (Inquiry Instruction) การเรียนแบบค้นพบ (Discovery Learning) การเรียนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งการเรียนการสอนแบบแสวงหาความรู้ด้วยตนเองนี้ใช้ในการเรียนรู้ทั้งที่เป็นรายบุคคลและกระบวนการกลุ่ม

6. การเรียนรู้จากการทำงาน (Work-Based Learning) การเรียนรู้แบบนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เนื้อหาสาระ

การฝึกปฏิบัติจริงฝึกฝนทักษะทางสังคมทักษะชีวิตทักษะวิชาชีพการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงโดยสถาบันการศึกษาร่วมมือกับแหล่งงานในชุมชนรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนร่วมกันตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์การกำหนดเนื้อหากิจกรรมและวิธีการประเมินวิธีการเรียนรู้จากการทำความเข้าใจกับผู้เรียนให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ตามแนวโน้มจากนั้นทำความเข้าใจในเนื้อหาและประเด็นหลักๆของรายวิชามอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาวิเคราะห์เอกสารแนวคิดตามประเด็นที่กำหนดแล้วให้ผู้เรียนพัฒนาแนวคิดในประเด็นต่างๆแยกทีละประเด็นโดยให้ผู้เรียนเขียนประเด็นเหล่านั้นเป็นผลงานในลักษณะที่เป็นแนวคิดของตนเองที่ผ่านการกลั่นกรองวิเคราะห์เจาะลึกจนตกผลึกทางความคิดเป็นของตนเองจากนั้นจึงนำเสนอให้กลุ่มเพื่อนได้ช่วยวิเคราะห์วิจารณ์อีกครั้งซึ่งรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

เอกสารประกอบโปรแกรม

ชุดกิจกรรมที่ 4 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

คำอธิบาย

ความสำคัญของสื่อการเรียนรู้สื่อมีบทบาทสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยสื่อจะทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจความรู้สึกและเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์ให้ผู้เรียนปัจจุบันสื่อการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจนเกิดการพัฒนาด้านต่างๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถเลือกใช้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้
3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

ขอบข่ายเนื้อหา

1. การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้
2. การใช้โปรแกรม Kahoot และ Plicker
3. ห้องเรียน DLIT
4. Google classroom

กิจกรรม

1. วิทยากรนำเข้าสู่การพัฒนาด้วยกิจกรรมผ่านโปรแกรม Kahoot
2. วิทยากรอธิบายวิธีใช้และการสร้างข้อคำถามในโปรแกรม Kahoot และ Plicker
3. ผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสร้างข้อคำถามในโปรแกรม Kahoot และนำเสนอ
4. วิทยากรบรรยายการใช้ Google Classroom และ ห้องเรียน Dlit
5. วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญร่วมกับผู้เข้ารับการพัฒนา

สื่อ

1. สื่อเทคโนโลยี
2. เอกสารประกอบการจัดกิจกรรม
3. ใบงาน

การวัดและประเมิน

1. สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรม
2. การตรวจชิ้นงาน

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 4

4. สมรรถนะด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

4.1 ความหมายของสื่อการสอน

คำว่า สื่อการเรียนการสอนตรงกับภาษาอังกฤษว่า Instruction Media Instruction มีความหมายว่า Teach แปลว่า สอน Media เป็นคำพหูพจน์ มาจากคำเอกพจน์ว่า medium แปลว่า สื่อ เมื่อรวมสองคำนี้เข้าด้วยกัน เป็น Instruction Media จึงมีความหมายว่าสื่อการสอน หรือสื่อการเรียนการสอน มีผู้ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2531) ได้ให้ความหมายว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับใช้ในการสอนของครูกับนักเรียนและให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดหมายที่ผู้สอนได้กำหนดไว้เป็นอย่างดี

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537) ได้ให้ความหมายไว้ว่าสื่อการสอนหมายถึง วัสดุอุปกรณ์วิธีการที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้เจตคติและทักษะไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรมวิชาการ (2544) ได้ให้ความหมายว่า สื่อการเรียนสอน หมายถึง สื่อที่นำเสนอสิ่งเร้า สื่อการเรียนรู้อาจมีหลายรูปแบบและหลายประเภท เช่น หนังสือ ภาพยนตร์ เทปเสียง การส่งสาร นำเสนอสิ่งเร้าต่างๆ ต้องการสื่อที่เป็นวัสดุรูปแบบหนึ่งเสมอ

ไพบุลย์ ลิ้มมณี (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เป็นบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิควิธีการ ซึ่งเป็นตัวกลางทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ได้อย่างง่ายและรวดเร็ว เป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า สิ่งที่น่าความรู้ไปสู่ผู้เรียนอยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์หรือไม่ใช่สิ่งพิมพ์ก็ได้ สื่อการสอนที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ก็คือ สื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์ หมายถึง วัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ และวิธีการทางโสตทัศนศึกษา

สรุป สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิควิธีการต่างๆ ที่ผู้สอนนำมาใช้เป็นตัวกลางในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อทำให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอดได้ดีและรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งได้ผลตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

4.2 ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนจำแนกตามลักษณะได้ 3 ประเภทดังนี้

4.2.1 สื่อสิ่งพิมพ์หมายถึงหนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น นิตยสาร วารสาร ตำรา หนังสือเรียน แผ่นพับ โปสเตอร์ ภาพพลิก เป็นต้น

4.2.2 สื่อเทคโนโลยีหมายถึงสื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้คู่กับเครื่องมือ โสตทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ รวมถึงการใช้อินเทอร์เน็ตการศึกษาผ่านดาวเทียม

4.2.3 สื่ออื่นๆ เช่น สื่อบุคคลรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นสื่อกิจกรรม/กระบวนการ สื่อ วัสดุ/เครื่องมืออุปกรณ์

4.3 การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้

ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องจัดทำหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้ตามรายวิชาต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตรมีหลักในการเลือกสื่อการเรียนรู้ดังนี้

4.3.1 เลือกสื่อการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด เนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้เนื่องจากสื่อการเรียนรู้มีอยู่มากมายสื่อแต่ละประเภทจะมีคุณสมบัติในเรื่อง ข้อดีและข้อจำกัดในการใช้แตกต่างกัน

1) หนังสือเรียนมีข้อดีที่มีสาระตามหลักสูตรแกนกลางเหมาะสำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ การทบทวนและการอ้างอิง แต่มีข้อจำกัดที่ไม่มีสาระในส่วนที่เป็นจุดเน้นของท้องถิ่น/สถานศึกษา หนังสือเรียนอาจล้าสมัยหากมีข้อค้นพบ/เหตุการณ์ใหม่ๆ เกิดขึ้น

2) ของจริง/ของตัวอย่างมีข้อดีที่แสดงคุณลักษณะที่ต้องการสื่อให้ผู้เรียนรู้ได้ตามสภาพจริงผู้เรียนสามารถสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 แต่มีข้อจำกัดกรณีที่ต้องการได้ยากหรือมีราคาแพง

3) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีข้อดีที่ผู้เรียนสามารถโต้ตอบกับบทเรียนได้ นำเสนอ บทเรียนได้ทั้งภาพและเสียงทำให้บทเรียนน่าสนใจแต่ครูผู้สอนและผู้เรียนต้องมีความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมซอฟต์แวร์มีราคาแพงดังนั้นครูผู้สอนจึงควรต้องศึกษาลักษณะคุณสมบัติของสื่อการเรียนแต่ละประเภทเพื่อคัดเลือกสื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้แต่ละบทเรียน

4.3.2 การเลือกสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนครูผู้สอนต้องเลือกสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมโดยการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนเพื่อให้รู้พัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งทางร่างกายจิตใจอารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้เช่นวัยเด็กเล็กจะเรียนรู้ด้วยการกระทำสื่อที่ใช้ได้แก่เกมของเล่นวัยโตขึ้นจะเรียนรู้ด้วยการใช้สายตาและความคิดสื่อจึงควรเป็นภาพและต่อมาจะเรียนรู้โดยอาศัยสัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรมหรือภาษาสื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ก็ควรเป็นหนังสือต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้จึงมีอาจใช้สื่อใดสื่อหนึ่งเป็นการเฉพาะเพราะไม่มีสื่อชนิดใดที่สามารถตอบสนองการจัดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนในทุกบทเรียนทุกกิจกรรมครูผู้สอนจึงต้องเลือกใช้สื่อ

การเรียนรู้อย่างหลากหลายทั้งนี้ในการเลือกสื่อการเรียนรู้แต่ละประเภทควรเลือกสื่อที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของสื่อแต่ละประเภท

4.4 การใช้สื่อการเรียนรู้

การใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนโดยครูผู้สอนจะต้องดำเนินการดังนี้

4.4.1 การเตรียมตัวครูผู้สอนให้มีความพร้อมในการใช้สื่อการเรียนรู้ดำเนินการดังนี้

- 1) ศึกษาเนื้อหาสาระในสื่อการเรียนรู้ที่ได้เลือกไว้เพื่อตรวจสอบว่ามีความสมบูรณ์ตามที่ต้องการหรือไม่กรณีมีสาระไม่ครบถ้วนอาจจัดทำใบความรู้ ใบงานเสริม
- 2) ทดลองใช้สื่อการเรียนรู้บางประเภทที่มีวิธีการใช้ที่ยุ่งยากหรือทดสอบประสิทธิภาพของสื่อว่าสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนเพียงใดเหมาะสมกับเวลาหรือไม่และต้องแก้ไขปรับปรุงอะไรบ้าง
- 3) จัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือให้พร้อมล่วงหน้าจะได้ไม่เสียเวลาและตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ให้ครบถ้วนอยู่ในสภาพพร้อมใช้เสมอ

4.4.2 เตรียมจัดสภาพแวดล้อมการใช้สื่อการเรียนรู้บางประเภทต้องจัดให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับสถานที่หรือห้องเรียนนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งที่เหมาะสมของเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ระยะที่หนึ่งที่เหมาะสมของผู้เรียนหรือแสงภายในห้อง

4.4.3 เตรียมความพร้อมผู้เรียนครูผู้สอนควรชี้แจงให้ผู้เรียนรู้เป้าหมายของการเรียนรู้ เป้าหมายของการเรียนรู้โดยใช้สื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนรู้อย่างมีเป้าหมายและมีความพร้อมในการเรียนรู้จากสื่ออื่นหรือในกรณีที่ผู้เรียนต้องใช้สื่อด้วยตัวเองครูผู้สอนต้องแนะนำวิธีการใช้สื่อนั้นด้วยที่สำคัญจะต้องบอกว่าผู้เรียนต้องทำกิจกรรมอะไรบ้างเพื่อจะได้เตรียมตัวได้ถูกต้อง

4.4.4 ดำเนินการใช้สื่อการเรียนรู้โดยขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนต้องพิจารณาว่าผู้เรียนมีปฏิริยาอย่างไรมีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียนหรือไม่เพราะปฏิริยาของผู้เรียนเป็นตัวชี้วัดได้ว่าสื่อมีความเหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียนเพียงใดนอกจากนี้ควรมีการใช้เครื่องมือหรือกลวิธีต่างๆ ที่จะตรวจสอบการใช้สื่อการเรียนรู้มีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใด

4.4.5 ประเมินการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นการนำข้อมูลจากการใช้สื่อมาวิเคราะห์ให้เกิดความชัดเจนว่ามีอุปสรรคในการใช้สื่ออย่างไรมีความเหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียนระดับใดการประเมินจะช่วยให้ตัดสินใจเลือกใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไปหรือปรับปรุงเพื่อพัฒนาเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

4.5 แนวคิดและตัวอย่างของการใช้สื่อการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของสมอง (Brain-based Learning) มีวิธีการนำเสนอโดยวิธีกระตุ้นการเรียนรู้ได้แก่การเริ่มเรื่องด้วยคำถามการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับหนังสือโดย

การให้สืบค้นข้อมูลใกล้ตัวทำให้สามารถเชื่อมโยงตนเองกับหนังสือได้มีกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่การสังเกตการสื่อสารสนทนาถามตอบการทำงานกลุ่ม การระดมสมองการแลกเปลี่ยนความคิดการแก้ปัญหาการฝึกทักษะการคิดจะต้องทำเป็นกระบวนการต่อเนื่องและสอดคล้องกันในลักษณะบูรณาการทั้งหลักสูตรและต่อเนื่องตามระดับชั้น โยงไปสู่สถานการณ์ที่ผู้เรียนจะต้องประสบผู้เรียนที่มีพื้นฐานการคิดที่ถุกวิธีมีเหตุผลจะสามารถแก้ไขสถานการณ์ในทางที่เหมาะสมสามารถคิดสร้างสรรค์

2. สื่อการเรียนรู้กับชีวิตจริงการบูรณาการการเรียนรู้กับชีวิตจริงคือการทำให้ผู้เรียนนำความรู้ความเข้าใจและแรงบันดาลใจจากสื่อการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดประโยชน์จริงการสร้างกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการบูรณาการการเรียนรู้กับชีวิตจริงต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

2.1 ทำความเข้าใจกับแนวคิดและผลที่คาดหวังของหนังสือแต่ละเล่มหรือสื่อการเรียนรู้แต่ละรายการเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการกิจกรรม

2.2 คำนึงถึงบริบทของผู้เรียนว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องใดบ้างเพื่อสร้างกิจกรรมให้ผู้เรียนได้บูรณาการกับชีวิต

3. สื่อกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จากการที่ผู้เรียนได้ซึมซับจากประสบการณ์สิ่งแวดล้อมและสื่อการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดให้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองมีประสบการณ์ตรงผู้สอนจะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิตนอกจากจะเป็นหนังสือเสริมประสบการณ์แล้วสื่อเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญให้ครูผู้สอนได้เลือกใช้เช่นสื่อทางไกลผ่านดาวเทียมผู้เรียนสามารถดูรายการสาระการเรียนรู้ที่ต้องการในเวลาที่เหมาะสมได้ตามกำหนดผังรายการจากโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมและสามารถสืบค้นข้อมูลได้จาก Web Site ที่ให้สารประโยชน์ตามเนื้อหาที่ต้องการ

4. สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบของกิจกรรมการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เป็นสื่อของจริงแบบกระบวนการจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความหมายเชื่อมโยงสู่การนำไปใช้ในชีวิตจริงสรุปว่าสมรรถนะการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มีความสำคัญต่อครูและโรงเรียนเป็นอย่างมากเพราะการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันจะต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์กระบวนการหรือวิธีการที่จะสร้างความสนใจของผู้เรียนและสร้างให้เกิดการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงซึ่งครูจะต้องสามารถในการออกแบบและสร้างสื่อนวัตกรรมรวมทั้งการเลือกใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

4.6 ความหมายของนวัตกรรม

ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมได้ให้ความหมายของนวัตกรรมไว้คล้ายคลึงกันแต่มีขอบเขตของความหมายที่หลากหลายพอสรุปได้ดังนี้

กชกร ธิปัตติ (2547) ได้ให้ความหมายว่า นวัตกรรม หมายถึง สิ่งใหม่ที่บุคคลนำเสนอ หรือเผยแพร่ ซึ่งอาจจะเป็นวิธีการใหม่ ประเพณีใหม่ เครื่องมือใหม่ และการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานหรือการดำเนินการสิ่งต่างๆ ด้วยวิธีการใหม่ ส่วนประกอบที่สำคัญ ได้แก่ แนวความคิดใหม่ๆ รวมทั้งวิธีการปฏิบัติหรือการประยุกต์ใช้ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น หรือเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งประโยชน์หรือกำไร

คำว่า “นวัตกรรม (Innovation) กับคำว่า “การประดิษฐ์” (Invention) มีความแตกต่างกัน เช่น การประดิษฐ์อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ถือว่าเป็น “การประดิษฐ์” ส่วนวิธีการที่นำมาใช้เพื่อให้สามารถจำหน่ายอุปกรณ์ประกอบคอมพิวเตอร์ที่ประดิษฐ์ขึ้นให้ได้กำไรมากขึ้นถือว่าเป็น “นวัตกรรม” เป็นต้น

นวัตกรรมเป็นศัพท์บัญญัติทางการศึกษาดังปรากฏหลักฐานในหนังสือประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หน้า 95 คำที่ 368 ใช้แทนคำ Innovation ในภาษาอังกฤษซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า Innovare แปลว่า to Renew หรือ to Modify นวัตกรรม ซึ่งมีรากศัพท์มาจาก นวัตกรรม (บาลี) + กรรม (สันสกฤต) จึงหมายถึงการกระทำหรือความคิดใหม่ๆ ที่นำมาใช้แก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ (สมบุญรณ์ สงวนญาติ, 2534)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นจึงอาจสรุปความหมายของนวัตกรรมได้ดังนี้
นวัตกรรม คือ การทำสิ่งใหม่ๆ ความคิดใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นมา หรือการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงของเก่าให้ดีขึ้น

ส่วนนวัตกรรมทางการศึกษา (Educational Innovation) มีผู้ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง แนวความคิดหรือวิธีการหรือ เครื่องมือ ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่ยังไม่เคยนำมาใช้ในวงการศึกษามาก่อนแต่ได้ถูกนำมาทดลองใช้เพื่อดูผลว่าให้ผลดีเพียงใดถ้าได้ผลดีก็จะได้รับการยอมรับและเผยแพร่ให้รู้จักและนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางต่อไป (บุษยมาศ แสงงาม, 2555)

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2555) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษาไว้ว่า แนวความคิดหรือวิธีการหรือเครื่องมือ ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่ยังไม่เคยนำมาใช้ในวงการศึกษามาก่อนแต่ได้ถูกนำมาทดลองใช้เพื่อดูผลว่าให้ผลดีเพียงใด ถ้าได้ผลดีก็จะได้รับการยอมรับและเผยแพร่ให้รู้จักและนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางต่อไป ส่วนนวัตกรรมการเรียนการสอนหมายถึง แนวคิด กระบวนการ และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหการเรียน หรือพัฒนาการเรียนรู้อ หรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการ

4.7 ประเภทของนวัตกรรมด้านการศึกษา

นวัตกรรมด้านการศึกษสามารถแบ่งออกเป็น 7 ประเภทคือ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556)

4.7.1 นวัตกรรมด้านหลักสูตร

เป็นการจัดทำหลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน โดยแสดงองค์ประกอบของหลักสูตรที่นำเสนอองค์ความรู้ ประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบความสำเร็จและมีความสุข ตัวอย่างนวัตกรรมด้านหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง หลักสูตรประหยัดพลังงาน หลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรแบบ E-learning

4.7.2 นวัตกรรมด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้/การสอน คือ การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการลงมือปฏิบัติจริง แก้ปัญหา หรือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองค้นพบความรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างความรู้ที่มีความหมายแก่ตนเองตามสิ่งที่ชอบและสนใจ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการวางแผนและออกแบบกิจกรรมตลอดจนประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายและเป็นระบบ มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ตัวอย่างนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้/การสอน ได้แก่ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การสอนแบบเน้นชุมชนการสอนแบบเพลิน (Play+Learn)

4.7.3 นวัตกรรมด้านแหล่งเรียนรู้

คือ แหล่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนให้ผู้เรียน ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องและเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ตัวอย่างนวัตกรรมด้านแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ส่วนสมุนไพรรในโรงเรียน ห้องเรียนสีเขียว ห้องเรียนสีขาว

4.7.4 นวัตกรรมด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

นวัตกรรมด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ

- 1) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือเรียน ตำรา นิตยสาร หนังสือพิมพ์ รายงาน จดหมายเหตุ บันทึกร วิทยานิพนธ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ
- 2) สื่อเทคโนโลยีเป็นสื่อวัสดุ (Software) ที่ผลิตใช้ควบคู่กับ (Hardware) ได้แก่ วีดิทัศน์ แดบบันทึกลเสียง คอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน ชุดฝึกบทเรียนทางไกล มัลติมีเดียประเภทต่างๆ
- 3) อื่นๆ เป็นสื่อเดี่ยวหรือสื่อเสริม เช่น สื่อบุคคล สื่อจากแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ (Resource Center) สื่อจากแหล่งเรียนรู้ (Learning Resource) สื่อกิจกรรมเกมส์ ที่เห็นถึงกระบวนการเรียนรู้ สื่อทัศนูปกรณ์ต่างๆ

4.7.5 นวัตกรรมด้านการวัดและประเมินผล คือ แนวทางกระบวนการวัดผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เป็นการประเมินด้านต่างๆของผู้เรียนด้วยวิธีการและเครื่องมืออย่าง

หลากหลาย โดยมุ่งการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และผลการประเมินที่สะท้อนถึงศักยภาพ พฤติกรรม และการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

4.7.6 นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา คือ รูปแบบการบริหารและการจัดการสถานศึกษาที่กระจายอำนาจการตัดสินใจไปยังผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีส่วนร่วมทั้งการตัดสินใจและการบริหารจัดการร่วมกับคณะผู้บริหารของสถานศึกษา เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาระบบงบประมาณ บุคลากร งานวิชาการ (โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้) และแผนการพัฒนาตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนโดยมีการมอบหมายงานในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การปรับปรุงสถานศึกษาและจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ

4.7.7 นวัตกรรมด้านจิตวิทยา คือ การนำความรู้ทางด้านจิตวิทยา การแนะแนวมาใช้ในกระบวนการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานักเรียนในสถานศึกษาให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขและเรียนรู้ได้ดี เช่น การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี รายกลุ่ม การพัฒนานักเรียนกลุ่มพิเศษการจัดชั้นเรียน เป็นต้น

4.8 ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษา

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของเทคโนโลยี ไว้ดังนี้

Dales (1995) ได้ให้ความหมายของ เทคโนโลยี หมายถึง เทคโนโลยี ประกอบด้วยผลรวมของการทดลอง เครื่องมือ และกระบวนการ ซึ่งสิ่งทั้งหลายเหล่านี้เกิดจากการเรียนรู้ ทดลองและได้รับการปรับปรุงแก้ไขมาแล้ว

Coley (1996) ได้ให้ความหมายของ เทคโนโลยี หมายถึง เทคโนโลยีเป็นการใช้อย่างเป็นระบบของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ หรือความรู้ต่างๆ ที่รวบรวมไว้มาใช้เป็นระบบเพื่อนำไปสู่ผลในทางปฏิบัติ

กิดานันท์ มลิทอง (2543) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีไว้ว่า เทคนิควิธีสมัยใหม่เครื่องยนต์คนไกลหรืออุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ที่มีระบบการทำงานยุ่งยากซับซ้อนและมีราคาแพง หรืออาจจะเป็นในแง่ของความรู้ข้อสรุปทฤษฎีหรือหลักการใหม่ๆ ที่นำไปใช้แล้ว สามารถช่วยการทำงานให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น และมีประสิทธิผลสูงขึ้น

สรุปได้ว่า เทคโนโลยี คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการผลิตการสร้างและการใช้สิ่งของ กระบวนการ หรืออุปกรณ์ที่ไม่ได้มีในธรรมชาติ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษาไว้ดังนี้

Good (กิดานันท์ มลิทอง, 2543 อ้างอิงมาจาก Good, 1973) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษาไว้ว่า เทคโนโลยีการศึกษาหมายถึง การนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้เพื่อการออกแบบ และส่งเสริมระบบการเรียนการสอน โดยเน้นที่วัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่สามารถวัดได้อย่างถูกต้องแน่นอน มีการยึดผู้เรียนเป็น

ศูนย์กลางการเรียนรู้มากกว่ายึดเนื้อหาวิชา มีการใช้การศึกษาเชิงปฏิบัติโดยผ่านการวิเคราะห์และการใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ รวมถึงเทคโนโลยีการสอนโดยใช้อุปกรณ์ต่างๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ สื่อการสอนต่างๆ ในลักษณะของสื่อประสมและการศึกษาด้วยตนเอง

Gagne and others (กิดานันท์ มลิทอง, 2543 อ้างอิงมาจาก Gagne and others, 1974) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษาไว้ว่า เทคโนโลยีการศึกษานั้นพัฒนามาจากการออกแบบการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ โดยรวมถึง

1. ความสนใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องของการเรียนรู้ เช่น บทเรียนแบบโปรแกรม และบทเรียนการสอนใช้คอมพิวเตอร์ช่วย เป็นต้น
2. ด้านพฤติกรรมศาสตร์และทฤษฎีการเรียนรู้ เช่น ทฤษฎีการเสริมแรงของ สกินเนอร์ (Skinner)
3. เทคโนโลยีด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ เช่น ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ประเภทต่างๆ รวมถึงสื่อสิ่งพิมพ์ด้วย

Coley and others (กิดานันท์ มลิทอง, 2543 อ้างอิงมาจาก Coley and others, 1996) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษา ไว้ว่า ในความหมายอย่างกว้างๆ แล้ว เทคโนโลยีการศึกษา จะเป็นคำซึ่งรวมถึงทรัพยากรใดๆ ก็ตามที่ใช้ในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน โดยอาจรวมถึงวิธีการสร้างเครื่องมือ หรือกระบวนการ หากเป็นในเชิงปฏิบัติแล้ว คำนี้จะใช้ในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งหมายถึงการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เช่น ฟิล์มสตอป เครื่องฉายสไลด์ คลิปเสียง โทรทัศน์ และห้องปฏิบัติการภาษา เมื่อมีการนำคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลมาใช้ในช่วง พ. ศ. 2523-2532 (ทศวรรษ 1980s) จึงเป็นยุคของการใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการเรียนรู้ และในปัจจุบันจะเป็นการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารควบคู่กับคอมพิวเตอร์ จึงสรุปได้ว่า เทคโนโลยีการศึกษาเป็นคำที่ใช้หมายถึง การนำเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอนให้เหมาะสมในแต่ละยุค

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2543) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีการศึกษาไว้ว่า เทคโนโลยีการศึกษานั้น เป็นการประยุกต์เอาเทคนิค วิธีการ แนวคิด อุปกรณ์ และเครื่องมือใหม่ๆ มาใช้เพื่อช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษาทั้งในด้านการขยายงาน และด้านการปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนตามนัยนี้เทคโนโลยีการศึกษาจึงครอบคลุมเรื่องต่างๆ 3 ด้าน คือ การนำเอาเครื่องมือใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน การผลิตวัสดุการสอนแนวใหม่ รวมถึงการใช้เทคนิคและวิธีการใหม่ๆ

จากความหมายต่างๆ ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง การประยุกต์เอาเทคนิค วิธีการ แนวความคิด วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งต่างๆ อันสืบเนื่องมาจากเทคโนโลยีมาใช้ในองค์การศึกษา เทคโนโลยีเหล่านั้นถึงแม้ในบางครั้งจะเป็นการคิดค้นขึ้นเพื่อใช้ในการคำนวณและในวงการธุรกิจ ก็ยังสามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาและช่วยในการเรียนการสอนได้ หรือการใช้เทคโนโลยีการพิมพ์เอกสารและตำราทางวิชาการ การส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมเพื่อใช้ใน

การศึกษาและการเรียนการสอน นับเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในเทคโนโลยีการศึกษา นอกจากนี้แล้วยังเกี่ยวข้องถึงบุคคลและองค์กรต่างๆ โดยเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนของการประยุกต์สิ่งทั้งหลายเหล่านั้นมาใช้ในการวางแผนวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาทางการศึกษา

สรุปได้ว่า การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ หมายถึงความสามารถในการนำวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ตลอดจนแนวความคิด เทคนิควิธีการต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่ผู้สอนนำมาใช้เป็นตัวกลางในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอดได้ดี และรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งได้ผลตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

ใบกิจกรรมที่ 4

การใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อการเรียนรู้

1. ถ้าต้องการจะออกแบบสื่อการเรียนรู้หรือนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ท่านมีหลักเกณฑ์ในการออกแบบอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ถ้าต้องการค้นหาปัญหาในการเรียนการสอนเพื่อตัดสินใจเลือกสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน ท่านจะมีแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านใดและอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ถ้าต้องการค้นหาว่าสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนที่ใช้อยู่สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้หรือไม่ ท่านจะมีแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านใดและอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารประกอบโปรแกรม

ชุดกิจกรรมที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

คำอธิบาย

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดความรู้ ทักษะ และออกแบบวิธีในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้

ขอบข่ายเนื้อหา

1. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
2. การสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง

กิจกรรม

1. วิทยากรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการบรรยาย
2. ผู้เข้ารับการพัฒนแบ่งกลุ่มตามกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือใบงานที่กำหนด และร่วมกัน

ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผล

3. ผู้เข้ารับการพัฒนานำเสนอ อภิปราย ซักถาม หลักสูตรที่เกี่ยวข้อง แลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. วิทยากรสรุปประเด็นสำคัญร่วมกับผู้เข้ารับการพัฒนา

สื่อ

1. สื่อเทคโนโลยี
2. เอกสารประกอบการจัดกิจกรรม
3. ใบงาน

การวัดและประเมิน

1. สังเกตพฤติกรรมร่วมกิจกรรม
2. การตรวจชิ้นงาน

ใบความรู้ประกอบชุดกิจกรรมที่ 5

5. สมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

5.1 ความหมายของการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

การวัด (Measurement) เป็นกระบวนการกำหนดตัวเลข (Assignment of numerals) ให้แก่สิ่งต่างๆตามเกณฑ์การวัดจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วนคือ จุดมุ่งหมายการวัดเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและการแปลผลและนำไปใช้อีกความหมายหนึ่งคือ การวัด(Measurement) เป็นกระบวนการสืบค้นหารายละเอียดหรือจำนวนปริมาณเกี่ยวกับสมบัติหรือคุณลักษณะ (Trait) ของสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งอาจเป็นวัตถุสิ่งของสภาพต่างๆหรือของบุคคลโดยอาศัยวิธีการหรือเครื่องมือเป็นหลักในการวัด

5.2 ความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

เพื่อที่จะทราบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ เพียงใดจำเป็นต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในอดีตการวัดและประเมินผลส่วนใหญ่มุ่งให้ความสำคัญกับการใช้ข้อสอบซึ่งไม่สามารถสนองเจตนารมณ์การเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนคิดลงมือปฏิบัติด้วยกระบวนการหลากหลายเพื่อสร้างองค์ความรู้ดังนั้นผู้สอนต้องตระหนักว่าการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลเป็นกระบวนการเดียวกันและจะต้องวางแผนไปพร้อมๆกัน

5.3 แนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้จะบรรลุตามเป้าหมายของการเรียนการสอนที่วางไว้ได้ควรมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. ต้องวัดและประเมินผลทั้งความรู้ความคิดความสามารถทักษะและกระบวนการ เจตคติคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมรวมทั้งโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. วิธีการวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
3. ต้องเก็บข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินผลตามความเป็นจริงและต้องประเมินผลภายใต้ข้อมูลที่มีอยู่
4. ผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องนำไปสู่การแปลผลและข้อสรุปที่สมเหตุสมผล
5. การวัดและประเมินผลต้องมีความเที่ยงตรงและเป็นธรรมทั้งในด้านของวิธีการวัดโอกาสของการประเมิน

5.4 วัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผล

1. เพื่อวินิจฉัยความรู้ความสามารถทักษะและกระบวนการ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของผู้เรียนและเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้พัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะได้เต็มตามศักยภาพ

2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับให้แก่ตัวผู้เรียนว่าบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้เพียงใด

3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสรุปผลการเรียนรู้และเปรียบเทียบถึงระดับพัฒนาการของการเรียนรู้การวัดและประเมินผลจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อกระบวนการเรียนการสอนวิธีการวัดและประเมินผลที่สามารถสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างแท้จริงของผู้เรียนและครอบคลุมกระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านคือด้านความรู้ความคิดความสามารถด้านทักษะและกระบวนการและด้านเจตคติคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมจึงต้องวัดและประเมินผลจากสภาพจริง (Authentic Assessment)

5.5 ประเภทของการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

1. จำแนกตามขั้นตอนการเรียนการสอนการวัดและการประเมินทางการศึกษาสามารถกระทำได้ทั้งก่อน-ระหว่าง-หลังการเรียนการสอนโดยมีบทบาทจุดมุ่งหมายและเทคนิคแตกต่างกันดังนี้

1.1 การประเมินเพื่อจัดตำแหน่ง (Placement Evaluation) เป็นการประเมินก่อนเริ่มเรียนเพื่อดูความพร้อมความสนใจทักษะพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้และการวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2 การประเมินระหว่างเรียน (Formative Evaluation) เป็นการประเมินขณะการเรียนการสอนยังดำเนินอยู่หรือการประเมินหลังการจบแต่ละหน่วยการสอนเพื่อมุ่งพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนรวมทั้งเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนรู้ความคลาดเคลื่อนของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นสำหรับการปรับปรุงแก้ไขและเรียนซ่อมเสริม

1.3 การประเมินเพื่อวินิจฉัย (Diagnostic Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อวินิจฉัยสาเหตุของปัญหาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอนเช่นปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียนสิ่งแวดล้อมเนื้อหาวิชาผู้สอนเป็นต้นจะได้ทำการแก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง

1.4 การประเมินหลังเรียน(Summative Evaluation) เป็นการประเมินรวมสรุปเพื่อตัดสินคุณค่าการเรียนรู้แบบรวบยอดของผู้เรียนหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอนเพื่อตัดสินระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนหรือความรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

2. จำแนกตามวิธีการแปลความหมายคะแนน

2.1 การประเมินแบบอิงกลุ่ม (Norm-reference Evaluation) เป็นการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อตัดสินความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยเปรียบเทียบกับตนเองภายในกลุ่ม

2.2 การประเมินแบบอิงเกณฑ์ (Criterion-referenced Evaluation) เป็นการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อตัดสินความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยเปรียบเทียบเกณฑ์หรือมาตรฐาน

5.6 ลักษณะการวัดและการประเมินผลที่ดี

Puckett and Black (1994 : 14).ลักษณะการวัดและการประเมินผลที่ดีควรมีเกณฑ์ดังนี้

1. การประเมินจะต้องเที่ยงตรงสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแต่ละโปรแกรม
2. การประเมินไม่ควรวัดเฉพาะผลสัมฤทธิ์ซึ่งถือเป็นการประเมินแบบอิงกลุ่มที่ใช้แบบทดสอบมาตรฐานแบบทดสอบชนิดเลือกตอบหรือแบบเขียนตอบ
3. การประเมินต้องเกี่ยวข้องกับศักยภาพผู้เรียนในทุกด้านเป้าหมายการประเมินต้องสัมพันธ์กับการพัฒนาทางร่างกายสังคมอารมณ์และจิตใจหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าจะต้องวัดให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัดทั้ง 3 ด้านคือวัดด้านสติปัญญาด้านความรู้สึกและด้านทักษะ
4. การประเมินต้องมีการสังเกตซักก่อนตัดสินการสังเกตหลายๆ ครั้งช่วยให้ครูได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่สมบูรณ์ของผู้เรียน
5. การประเมินจะต้องทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาควรศึกษาพัฒนาการเป็นรายบุคคลตลอดเวลามากกว่าพฤติกรรมโดยเฉลี่ยของกลุ่ม
6. การประเมินต้องใช้วิธีการที่หลากหลายอาศัยข้อมูลจากหลายแหล่งที่เกี่ยวข้องก่อนตัดสินใจ
7. สารสนเทศที่ได้จากการประเมินต้องนำมาใช้เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคนนอกจากนี้เมื่อพิจารณาลักษณะการวัดและการประเมินผลที่ดีในแง่ของคุณภาพในการประเมินแล้วจะพบว่า การประเมินควรมีลักษณะดังนี้

7.1 วัดและประเมินผลสอดคล้องความเป็นจริง (Relevance) ควรยึดหลักดังนี้

1. ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุประสงค์ของการวัดและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรวัดและประเมินผลตามเนื้อหาของรายวิชาไม่วัดเกินระดับหรือวัยของผู้เรียนหรือออกนอกขอบข่ายเนื้อหาวิชาสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงวัดและประเมินผลในสิ่งที่ใกล้ตัวปรากฏจริงในวิถีชีวิตหรือตามหลักวิชาในสาขาทั้งนี้ควรมุ่งเน้นกับสภาพชีวิตในท้องถิ่นในสังคมให้มากที่สุด

7.2 วัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบให้เกิดความชัดเจนและเป็นธรรมแก่ผู้เรียนมากที่สุดผู้สอนต้องวางแผนการวัดโดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวัดกำหนดสิ่งที่จะวัด

(คุณลักษณะหรือพฤติกรรมและเนื้อหา) กำหนดชนิดหรือประเภทของเครื่องมือที่จะใช้ระบบการตรวจให้คะแนนและกำหนดวิธีการดำเนินการต่างๆ นอกจากนี้ผู้สอนจะต้องให้ความยุติธรรมอย่างเสมอหน้าแก่ผู้เรียนทุกคนกล่าวคือดำเนินการวัดภายใต้สถานการณ์เดียวกันด้วยเงื่อนไขต่างๆ ที่เหมือนกัน

7.3 วัดและประเมินด้วยเครื่องมือที่ดีมีคุณภาพการวัดและประเมินสิ่งใดก็ตามผลที่ได้จะเป็นที่ยอมรับได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้เป็นสำคัญคุณภาพของเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่สำคัญประกอบด้วยความเที่ยงตรง (Validity) เครื่องมือชนิดใดก็ตามต้องสามารถวัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้อย่างแท้จริงนั่นคือวัดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ต้องการวัดได้จริง (Construct Validity) และวัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือเนื้อหาตามหลักสูตรได้จริง (Content Validity) เครื่องมือที่สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงให้ผลได้ตรงความเป็นจริงย่อมจัดได้ว่าเครื่องมือที่วัดได้อย่างถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) คุณสมบัติดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญสำหรับเครื่องมือวัดทุกประเภทเพื่อให้เครื่องมือมีความเที่ยงตรงสูงควรดำเนินการดังนี้

1. ผู้สอนมีความเข้าใจลักษณะความสามารถหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการวัดอย่างแท้จริง
2. ผู้สอนกำหนดขอบเขตของเนื้อหาหรือประสบการณ์ได้ชัดเจน
3. ผู้สอนเลือกใช้เครื่องมือหรือวิธีการวัดที่เหมาะสม

ความเชื่อมั่น (Reliability) เครื่องมือวัดและประเมินผลสามารถให้ผลที่สะท้อนศักยภาพหรือความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้มากที่สุดโดยมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนต่างๆ เกิดขึ้นน้อยที่สุดคุณภาพดังกล่าวทำให้ผลการวัดและประเมินมีความน่าเชื่อถือและมีความคงที่ (Consistency) ของผลการวัด

ความเป็นปรนัย (Objectivity) เครื่องมือวัดมีความชัดเจนสื่อความหมายให้เข้าใจได้ตรงกันไม่กำกวมจนต้องมีความหมายแตกต่างกันระหว่างผู้เรียนแต่ละคนความเป็นปรนัยของเครื่องมือขึ้นอยู่กับความรัดกุมถูกต้องของการใช้ภาษาในการสื่อความหมายและการกำหนดขอบเขตเงื่อนไขหรือข้อมูลที่เพียงพอในการคิดหาคำตอบ

การจำแนก (Discrimination) เครื่องมือวัดและประเมินผลต้องสามารถจำแนกหรือแยกผู้เรียนได้ถูกต้องตามระดับความสามารถคำถามที่ใช้จะทำให้ได้คำตอบที่แตกต่างกันระหว่างผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถหรือทักษะแตกต่างกันรวมถึงคะแนนที่ได้ก็จะแตกต่างกันตามระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน

ระดับความยาก (Difficulty) ในกรณีเครื่องมือวัดและประเมินผลเป็นข้อสอบ (ซึ่งผู้สอนนิยมใช้) จำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพด้านความยากง่ายของข้อสอบประกอบด้วย

1. ควรระบุให้ชัดเจนถึงสิ่งที่มุ่งประเมิน
2. เลือกเทคนิคการประเมินให้เหมาะสมกับสิ่งที่จะประเมิน

3. ควรใช้เทคนิคการประเมินหลายอย่างประกอบกัน
4. ควบคุมความคลาดเคลื่อนจากการวัดให้น้อยที่สุด
5. ใช้สารสนเทศจากการประเมินสำหรับการตัดสินใจ

5.7 การวัดและประเมินผลจากสภาพจริง (Authentic Assessment) กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนมีหลากหลายเช่นกิจกรรมในชั้นเรียนกิจกรรมการปฏิบัติกิจกรรมสำรวจภาคสนามกิจกรรมการสำรวจตรวจสอบการทดลองกิจกรรมศึกษาค้นคว้ากิจกรรมศึกษาปัญหาพิเศษหรือโครงการ อย่างไรก็ตามในการทำกิจกรรมเหล่านี้ต้องคำนึงว่าผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพแตกต่างกันผู้เรียนแต่ละคนจึงอาจทำงานชิ้นเดียวกันได้เสร็จในเวลาที่แตกต่างกันและผลงานที่ได้ก็อาจแตกต่างกันด้วยเมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมเหล่านี้แล้วก็ต้องเก็บรวบรวมผลงานเช่นรายงานชิ้นงานบันทึกและรวมถึงทักษะปฏิบัติต่างๆเจตคติความรักความซาบซึ้งกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ทำและผลงานเหล่านี้ต้องใช้วิธีประเมินที่มีความเหมาะสมและแตกต่างกันเพื่อช่วยให้สามารถประเมินความรู้ความสามารถและความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริงของผู้เรียนได้ การวัดและประเมินผลจากสภาพจริงจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อมีการประเมินหลายๆที่สอดคล้องกับชีวิตจริงและต้องประเมินอย่างต่อเนื่องเพื่อจะได้ข้อมูลที่มากพอที่จะสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้

1. ความหมายของการประเมินตามสภาพจริง มีนักการศึกษาได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริงไว้อย่างหลากหลายสามารถสังเคราะห์ความหมายของการประเมินตามสภาพจริงดังนี้

1.1 เป็นการประเมินที่ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลายวิธีเพื่อจะตรวจสอบคุณภาพของนักเรียนเพื่อแสดงออกถึงทักษะจากการเรียนรู้ตลอดจนการแสดงถึงการกระทำหรือวิธีการที่นักเรียนใช้ซึ่งต้องอาศัยหลักการที่ว่านักเรียนต้องมีการลงมือกระทำหรือปฏิบัติหรือแสดงออกประเด็นสำคัญที่เรียกว่าการประเมินตามสภาพจริงเพราะการประเมินโดยวิธีนี้ผู้เรียนต้องแสดงให้เห็นว่าตนเองทำอะไรได้บ้างเช่นเดียวกับวิธีของคนปฏิบัติในสังคม

1.2 เป็นวิธีการประเมินที่สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมและทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริงแห่งโลกปัจจุบันที่เน้นงานที่นักเรียนแสดงออกในภาคปฏิบัติเน้นกระบวนการเรียนรู้ (Process) ผลผลิต (Products) และแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเองด้วยกระบวนการที่ใช้ในการประเมินอาจใช้การสังเกตการบันทึกและการรวบรวมข้อมูลจากผลงานและวิธีการที่นักเรียนทำหากครูตัดสินใจจะใช้วิธีประเมินตามสภาพจริงครูต้องคำนึงเสมอว่าหลักสูตร (Curriculum) การเรียนการสอน (Instruction) การประเมิน (Assessment) มีความสัมพันธ์กัน

1.3 เป็นการประเมินเชิงปฏิบัติที่สัมพันธ์และมีความหมายที่แท้จริงกับชีวิตประจำวัน เหตุผลประการหนึ่งของความพยายามพัฒนารูปแบบทางเลือกใหม่สำหรับการประเมินคือการประเมิน

โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานการประเมินผลโดยวิธีการอิงกลุ่มการใช้แบบทดสอบชนิดเลือกตอบนั้นมีความล้มเหลวทั้งในเรื่องการประเมินทักษะระดับสูงและความสามารถของผู้เรียนที่จะปฏิบัติงานที่สัมพันธ์กับโลกแห่งความเป็นจริงการปฏิบัติงานหรือการประกอบอาชีพในชีวิตจริงต้องการผู้ที่มีทักษะทางสติปัญญา (Intellectual Skills) เช่นทักษะการวางแผนร่วมกัน (Cooperative Planning) และการแก้ปัญหา (Problem-solving) ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น

1.4 การประเมินโดยใช้เครื่องมือหลากหลายชนิดแทนการใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการวัดเพียงอย่างเดียวเทคนิคการประเมินจากสภาพจริงมักนิยมทำโดยการรวบรวมงานภาคปฏิบัติที่ได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพความเป็นจริงที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันการประเมินตามสภาพจริงและการประเมินจากการปฏิบัติมักใช้ร่วมกันแต่แท้จริงแล้วมีลักษณะต่างกัน การประเมินจากการปฏิบัตินั้นผู้เรียนต้องปฏิบัติพฤติกรรมให้สมบูรณ์หรือแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ผู้ประเมินต้องการให้แสดงออกให้ได้หรือกล่าวได้ว่าพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกเป็นพฤติกรรมเดียวกับพฤติกรรมที่ผู้ประเมินต้องการจะวัดขณะที่การประเมินจากสภาพจริงนั้นผู้เรียนไม่เพียงแต่แสดงพฤติกรรมให้ได้สมบูรณ์ตามที่ผู้วัดต้องการเท่านั้นแต่พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นต้องทำในบริบทของความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน

2. ประสิทธิภาพพื้นฐานของการประเมินตามสภาพจริงปรัชญาพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินตามสภาพจริงดังนี้

2.1 การประเมินตามสภาพจริงมุ่งเน้นว่าความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมีความหมายได้หลากหลายมิได้มีความหมายเดียวสำหรับทุกคนในทุกโอกาส

2.2 การเรียนรู้ที่เป็นเรื่องของกระบวนการที่เป็นธรรมชาติมีบูรณาการและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมิใช่เป็นเรื่องของการหยิบยื่นหรือยัดเยียดให้เรียนรู้ผู้เรียนต้องกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าเพื่อหาความหมายของสิ่งที่เรียนการเรียนรู้จึงเป็นผลจากการปฏิบัติจริงมากกว่าการทำซ้ำหรือทำตามคำบอกกล่าวเท่านั้น

2.3 การประเมินตามสภาพจริงมุ่งเน้นกระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ที่เกิดขึ้นกระบวนการมีความสำคัญเช่นเดียวกับผลผลิตจากการกระทำมุ่งเน้นการพิจารณาว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรเรียนรู้ได้อย่างไรและทำไมจึงเรียนรู้เช่นนั้น

2.4 การประเมินตามสภาพจริงมุ่งเน้นการสืบสวนสอบสวน (Inquiry) กล่าวคือเน้นการพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาตามสภาพที่เป็นจริงในชีวิตประจำวันซึ่งผู้เรียนจะต้องสังเกตคิดคำถามและทดสอบความคิดของตนเอง

2.5 การประเมินตามสภาพจริงมีจุดหมายเพื่อกระตุ้นและอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเมื่อผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับแนวทาง

ใหม่ ๆ และสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้กว้างขวางยิ่งขึ้นนอกจากนี้จุดมุ่งหมายของการประเมินจึงไม่ได้ อยู่ที่มีการจัดลำดับหรือจัดประเภทของผู้เรียนแต่อย่างใด

2.6 การประเมินตามสภาพจริงเน้นการเชื่อมโยงระหว่างพุทธิพิสัยจิตพิสัยและทักษะ พิสัยเมื่อผู้เรียนเห็นความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ย่อมเกิดความสนใจที่จะศึกษาและเกิด ความพยายามยิ่งขึ้นซึ่งส่งผลให้สามารถเรียนรู้สิ่งนั้นๆ ได้อย่างมาก

2.7 การประเมินตามสภาพจริงมีความเชื่อว่าการตัดสินใจในสิ่งที่จะสอนและสิ่งที่จะ วัดเป็นเรื่องอัตนัย (Subjective) และเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณค่า (Value)

2.8 การประเมินตามสภาพจริงเน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยผู้สอนควร ร่วมมือกับผู้เรียนในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนและร่วมกันตรวจสอบว่าได้เรียนรู้มากน้อยเพียงใด ซึ่งนับเป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนและร่วมกันตรวจสอบว่าได้เรียนรู้มากน้อยเพียงใด ซึ่งนับเป็นกระบวนการตัดสินใจเชิงประชาธิปไตย

2.9 การประเมินตามสภาพจริงเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดจากความ ร่วมมือ (Collaborative Process) กล่าวคือผู้เรียนและผู้สอนถือเป็นผู้เรียนที่ต้องร่วมมือกันมีอิสระที่จะ แสดงออกทางความคิดและทดสอบความคิดซึ่งกันและกันทั้งผู้เรียนและผู้สอนต้องมีความ รับผิดชอบต่อกันเพื่อสร้างหลักสูตรที่ใช้ในชั้นเรียน

3. ลักษณะของการประเมินตามสภาพจริง

3.1 การปฏิบัติในสภาพจริงการประเมินตามสภาพจริงออกแบบขึ้นเพื่อประเมินการ ปฏิบัติในสภาพจริงเช่นนักเรียนเรียนการเขียนก็ต้องเขียนให้ผู้อ่านจริงเป็นผู้อ่านมิใช่เรียนการเขียน แล้ววัดผู้เรียนด้วยเพียงการใช้แบบทดสอบวัดการสะกดคำหรือตอบคำถามเกี่ยวกับหลักการเขียนหรือ ถ้าให้นักเรียนเรียนวิทยาศาสตร์ก็ต้องให้นักเรียนทำการทดลองวิทยาศาสตร์ทำงานค้นคว้าวิจัยหรือทำ โครงการแทนการทดสอบเพียงความจำเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในเนื้อหาวิทยาศาสตร์

3.2 เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินที่เป็นแก่นแท้เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินต้องเป็นเกณฑ์ ประเมิน “แก่นแท้” (Essentials) ของการปฏิบัติมากกว่าเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่สร้างขึ้นจากผู้หนึ่ง ผู้ใดโดยเฉพาะเกณฑ์ที่เป็นแก่นแท้เป็นเกณฑ์ที่เปิดเผยและรับรู้กันอยู่ในโลกของความเป็นจริงของ ทั้งตัวนักเรียนและผู้อื่น

3.3 มีการประเมินตนเอง (Self-assessment) จุดประสงค์ของการประเมินตาม สภาพจริงคือเพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการประเมินงานของตนโดยเทียบวัดกับ มาตรฐานทั่วไปของสาธารณชน (Public Standard) เพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนทิศทางการดำเนินงาน เพื่อริเริ่มในการวัดความก้าวหน้าของตนในแบบต่างๆหรือจุดต่างๆอย่างไม่มีการวัดเช่นนี้มาก่อนจะ เห็นได้ว่าการประเมินตนเองเป็นการทำงานที่ตนเป็นผู้ชี้แนะตนเองปรับปรุงจากแรงจูงใจของตนเองซึ่ง เป็นสิ่งจำเป็นต่อมนุษย์ในโลกของความเป็นจริงมีการนำเสนอผลงานกิจกรรมการนำเสนอทำให้เกิด

การเรียนรู้ที่ยังรำลึกเนื่องจากนักเรียนได้สะท้อนความรู้สึกของตนว่ารู้อะไรและนำเสนอเพื่อให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในหัวข้อนั้นๆอย่างแท้จริงนอกจากนั้นคุณลักษณะของการประเมินผลตามสภาพจริงเช่นนี้มีประโยชน์ตอบสนองต่อเป้าประสงค์ที่สำคัญอีกหลายประการ คือ

1. เป็นสัญญาณบ่งบอกว่างานของนักเรียนมีความสำคัญมากพอที่จะให้ผู้อื่นรับรู้และชื่นชมได้
2. เปิดโอกาสให้ผู้อื่นเช่นครูเพื่อนนักเรียนผู้ปกครองได้เรียนรู้ตรวจสอบ ปรับปรุง และชื่นชมในความสำเร็จด้วยอย่างต่อเนื่อง
3. เป็นตัวแทนของการบรรลุเป้าหมายในการวัดทางการศึกษาอย่างแท้จริงและมีชีวิตชีวา

Herman, Aschbacher และ Winters (1992 : 78) ได้จำแนกคุณลักษณะของการประเมินจากทางเลือกใหม่ไว้ 6 ประการหลักดังนี้

1. การประเมินจากทางเลือกใหม่นี้ผู้สอนต้องจัดโอกาสการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แสดงออกในภาคปฏิบัติคิดสร้างสรรค์ผลงานหรือกระทำบางสิ่งบางอย่างที่สัมพันธ์กับสิ่งที่เรียน
 2. ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ระดับการคิดขั้นสูงและใช้ทักษะในการแก้ปัญหา
 3. งานหรือกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำต้องเป็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับผู้เรียน
 4. สิ่งที่เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโลกลงแห่งความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน
 5. ต้องใช้คนเป็นผู้ตัดสินการประเมินไม่ใช่เครื่องจักรตัดสิน
 6. ผู้สอนจะต้องเปลี่ยนบทบาทใหม่ทั้งในด้านการสอนและการประเมิน
4. วิธีการและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวัดและประเมินผลเพื่อให้การวัดและประเมินผลได้สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนผลการประเมินอาจจะได้มาจากแหล่งข้อมูลและวิธีการต่างๆดังต่อไปนี้

1. สังเกตการแสดงออกเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
2. ชิ้นงานผลงานรายงานและกระบวนการ
3. การสัมภาษณ์
4. บันทึกของผู้เรียน
5. การประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู
6. การวัดและประเมินผลภาคปฏิบัติ (Practical Assessment)
7. การวัดและประเมินผลความสามารถ (Performance Assessment)
8. แฟ้มผลงาน (Portfolio)
9. การประเมินตนเอง

10. การประเมินโดยกลุ่มเพื่อน
11. การประเมินกลุ่ม
12. การประเมินโดยใช้แบบทดสอบทั้งแบบอัตนัยและแบบปรนัย

5. การวัดผลและประเมินผลด้านความสามารถ (Performance Assessment)

ความสามารถของผู้เรียนประเมินได้จากการแสดงออกโดยตรงจากการทำงานต่างๆเป็นสถานการณ์ที่กำหนดให้ซึ่งเป็นของจริงหรือใกล้เคียงกับสภาพจริงและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาหรือปฏิบัติงานได้จริงโดยประเมินจากกระบวนการทำงานกระบวนการคิดโดยเฉพาะความคิดขั้นสูงและผลงานที่ได้

ลักษณะสำคัญของการประเมินความสามารถคือกำหนดวัตถุประสงค์ของงานวิธีการทำงานผลสำเร็จของงานมีคำสั่งควบคุมสถานการณ์ในการปฏิบัติงานและมีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจนการประเมินความสามารถที่แสดงออกของผู้เรียนทำได้หลายแนวทางต่างกั้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมสถานการณ์และความสนใจของผู้เรียนดังนี้

1. มอบหมายงานให้ทำงานที่มอบให้ทำต้องมีความหมายมีความสำคัญมีความสัมพันธ์กับหลักสูตรเนื้อหาวิชาและชีวิตจริงของผู้เรียนผู้เรียนต้องใช้ความรู้หลายด้านในการปฏิบัติงานที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทำงานและการใช้ความคิดอย่างลึกซึ้ง
2. การกำหนดชิ้นงานหรืออุปกรณ์หรือสิ่งประดิษฐ์ให้ผู้เรียนวิเคราะห์องค์ประกอบและกระบวนการทำงานและเสนอแนวทางเพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น
3. กำหนดตัวอย่างชิ้นงานให้แล้วให้ผู้เรียนศึกษางานนั้นและสร้างชิ้นงานที่มีลักษณะของการทำงานได้เหมือนหรือดีกว่าเดิมเช่นการประดิษฐ์เครื่องร่อนการทำสไลด์ถาวร การศึกษาเนื้อเยื่อพืชการทำกระดาษจากพืชในท้องถิ่น เป็นต้น
4. สร้างสถานการณ์จำลองที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียนโดยกำหนดสถานการณ์แล้วให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา

6. วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงวิธีที่ใช้ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงอาจใช้วิธีต่อไปนี้

1. แบบประเมินการปฏิบัติ
2. แบบทดสอบมาตรฐาน
3. แบบทดสอบที่พัฒนาครู
4. การเขียนบันทึกผลการเรียนรู้
5. การนำเสนอด้วยวาจา
6. แฟ้มสะสมงาน/ผลงาน (Portfolios)
7. การสังเกต

8. การบันทึก

9. การสอบถาม

10. แบบสัมภาษณ์

11. บันทึกการเรียนรู้หรือการเขียนอนุทินหรือการเขียนสะท้อนการคิด

การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงนั้นเป็นการประเมินผลตามสภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจริงๆ ผู้เรียนปฏิบัติจริงผู้สอนใช้การประเมินผลตามสภาพจริงหรืออาจกล่าวได้ว่าถ้ามีการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางก็ควรต้องประเมินผลแบบที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้วยการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งการพัฒนาตัวบ่งชี้ลักษณะตัวบ่งชี้แบ่งเป็น 2 ลักษณะได้แก่

1. ตัวบ่งชี้ที่มีขอบเขตชัดเจนสามารถรวบรวมข้อมูลได้ง่ายเช่นตัวบ่งชี้ด้านผลผลิตของผู้เรียน

1.1 มีรายงานโครงการรายงานวิชาการ

1.2 มีสิ่งประดิษฐ์วิทยาศาสตร์สิ่งประดิษฐ์งานช่าง

1.3 มีชิ้นงานเช่นภาพโปสเตอร์ผังมโนทัศน์

1.4 มีเรียงความความเรียงและมีบทความย่อเป็นต้น

2. ตัวบ่งชี้ที่มีขอบเขตกว้างขวางและเป็นคุณลักษณะแฝงที่ไม่อาจเก็บข้อมูลโดยตรงต้องสร้างเครื่องมือวัดบ่งชี้โดยเฉพาะเช่นตัวบ่งชี้กระบวนการปฏิบัติงานของผู้เรียน

2.1 กระบวนการสืบค้น

2.2 กระบวนการวางแผนเพื่อรวบรวมข้อมูล

2.3 กระบวนการปฏิบัติทำกิจกรรมรวบรวมข้อมูล

2.4 กระบวนการแสวงหาสารสนเทศ

2.5 กระบวนการปฏิบัติทดลอง

2.6 กระบวนการทำงานกลุ่ม

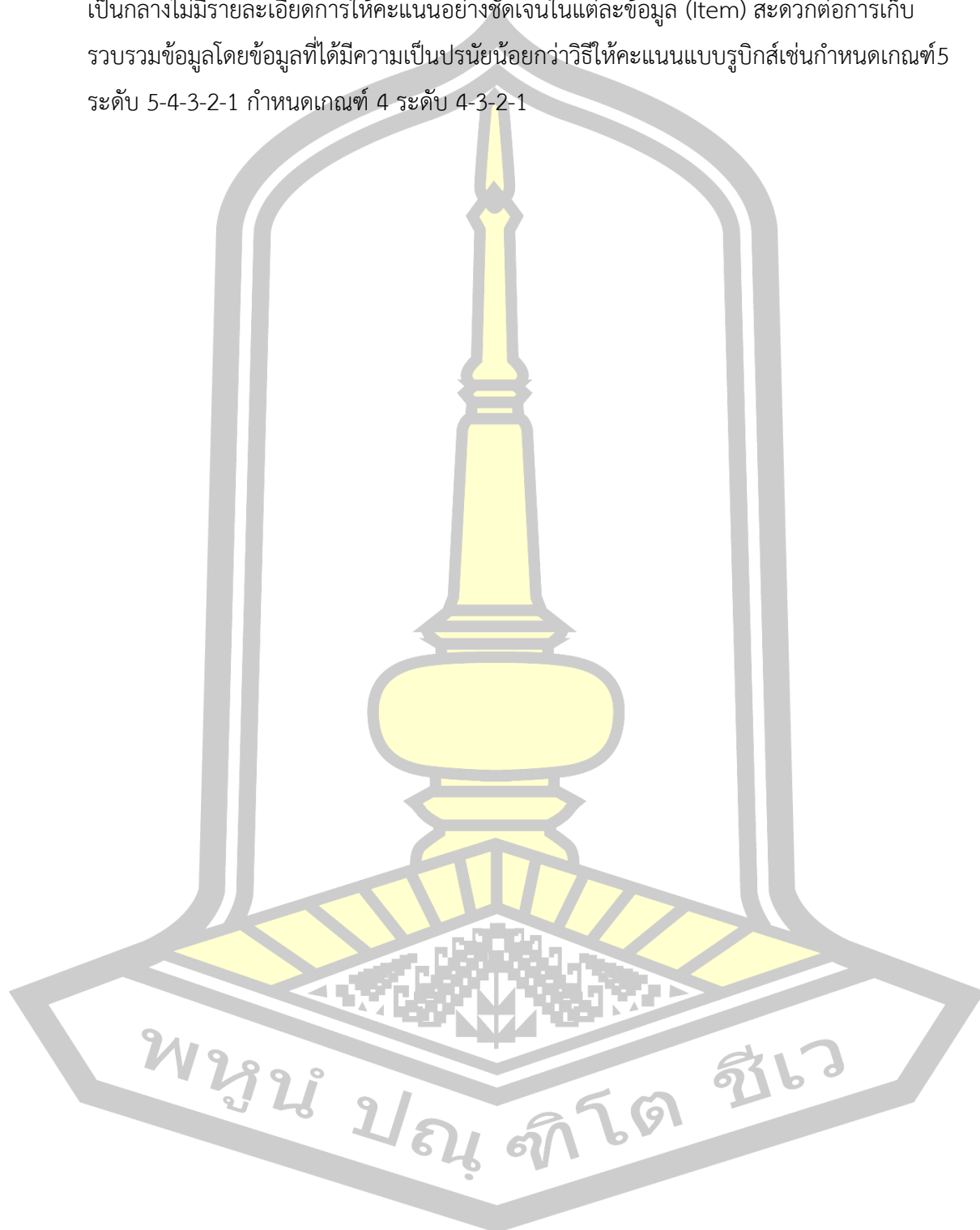
2.7 กระบวนการสืบสอบ

2.8 กระบวนการทำโครงการ

7. การพัฒนาเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้การสร้างเกณฑ์การประเมินผลที่นิยมใช้มี 2 วิธี

1. เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubric Scoring) เป็นเกณฑ์ที่ต้องกำหนดรายละเอียดให้คะแนนอย่างชัดเจนสำหรับทุกตัวบ่งชี้ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจะมีความเป็นปรนัยสูงและมีความตรงสูง

2. เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) เป็นเกณฑ์ที่กำหนดเป็นกลางไม่มีรายละเอียดการให้คะแนนอย่างชัดเจนในแต่ละข้อมูล (Item) สะดวกต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยข้อมูลที่ได้มีความเป็นปรนัยน้อยกว่าวิธีให้คะแนนแบบรูบิกส์เช่นกำหนดเกณฑ์ 5 ระดับ 5-4-3-2-1 กำหนดเกณฑ์ 4 ระดับ 4-3-2-1

ใบกิจกรรมที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. ให้ท่านออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงอย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา
กิจกรรมการเรียนการสอน และผู้เรียน สำหรับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตนเองมา 1 หน่วย
การเรียนรู้
2. หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ท่านมีหลักการในการออกแบบการวัดและประเมินผล
การเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubric Scoring) อย่างไร

เกณฑ์การประเมินชิ้นงานและการนำเสนอ

สิ่งที่ประเมิน

ประเด็นการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4

เกณฑ์การตัดสิน / ระดับคุณภาพ

คะแนน	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน	หมายถึง	ดี
คะแนน	หมายถึง	พอใช้
คะแนน	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน

.....

เกณฑ์การประเมินทักษะกระบวนการ

สิ่งที่ประเมิน

ประเด็นการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4

เกณฑ์การตัดสิน / ระดับคุณภาพ

- คะแนน หมายถึง ดีมาก
- คะแนน หมายถึง ดี
- คะแนน หมายถึง พอใช้
- คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน

.....

.....

.....

พูน ปณ ทิโต ชีเว

เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สิ่งที่ประเมิน

ประเด็นการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4

เกณฑ์การตัดสิน / ระดับคุณภาพ

- คะแนน หมายถึง ดีมาก
- คะแนน หมายถึง ดี
- คะแนน หมายถึง พอใช้
- คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน

.....

.....

.....

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ส่วนที่ 3

การวัดและประเมินผลกิจกรรม

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนา
เรื่อง สมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

คำอธิบาย แบบประเมินฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ขอให้ผู้ตอบแบบประเมินตอบให้ครบทั้ง 3 ตอน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อไป

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความ

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 30 ปี 31 – 40 ปี 41 – 50 ปี 51 ปี ขึ้นไป
3. การศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
4. ประเภทของหน่วยงาน
 - สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่
5. กลุ่มสาระการเรียนรู้
 - ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - ภาษาต่างประเทศ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ
 - การงานอาชีพ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ ต่อการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำไปใช้ ของท่านเพียงระดับเดียว

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ/ความรู้ความเข้าใจ/การนำไปใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านวิทยากร					
1. การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน					

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ/ความรู้ความเข้าใจ/การนำไปใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา					
3. ความเชื่อมโยงเนื้อหาในการฝึกอบรม					
4. มีความครบถ้วนของเนื้อหา					
5. การใช้เวลาตามที่กำหนดไว้					
6. การตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม					
ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร					
1. สถานที่มีความเหมาะสม					
2. ความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์					
3. ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม					
4. อาหาร มีความเหมาะสม					
ด้านความรู้ความเข้าใจ					
1. เรื่องการสร้างและพัฒนาหลักสูตร					
2. เรื่องการออกแบบการจัดการเรียนรู้					
3. เรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
4. เรื่องการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้					
5. เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้					
ด้านการนำความรู้ไปใช้					
1. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้					
2. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดได้					
3. สามารถให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานได้					
4. ความสำเร็จโดยภาพรวม					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. ข้อเสนอแนะ ดี ชม ในการอบรมครั้งนี้ ได้แก่

.....

.....

.....

2. หัวข้อที่ท่านอยากให้จัดอบรมครั้งต่อไป ได้แก่

.....

.....

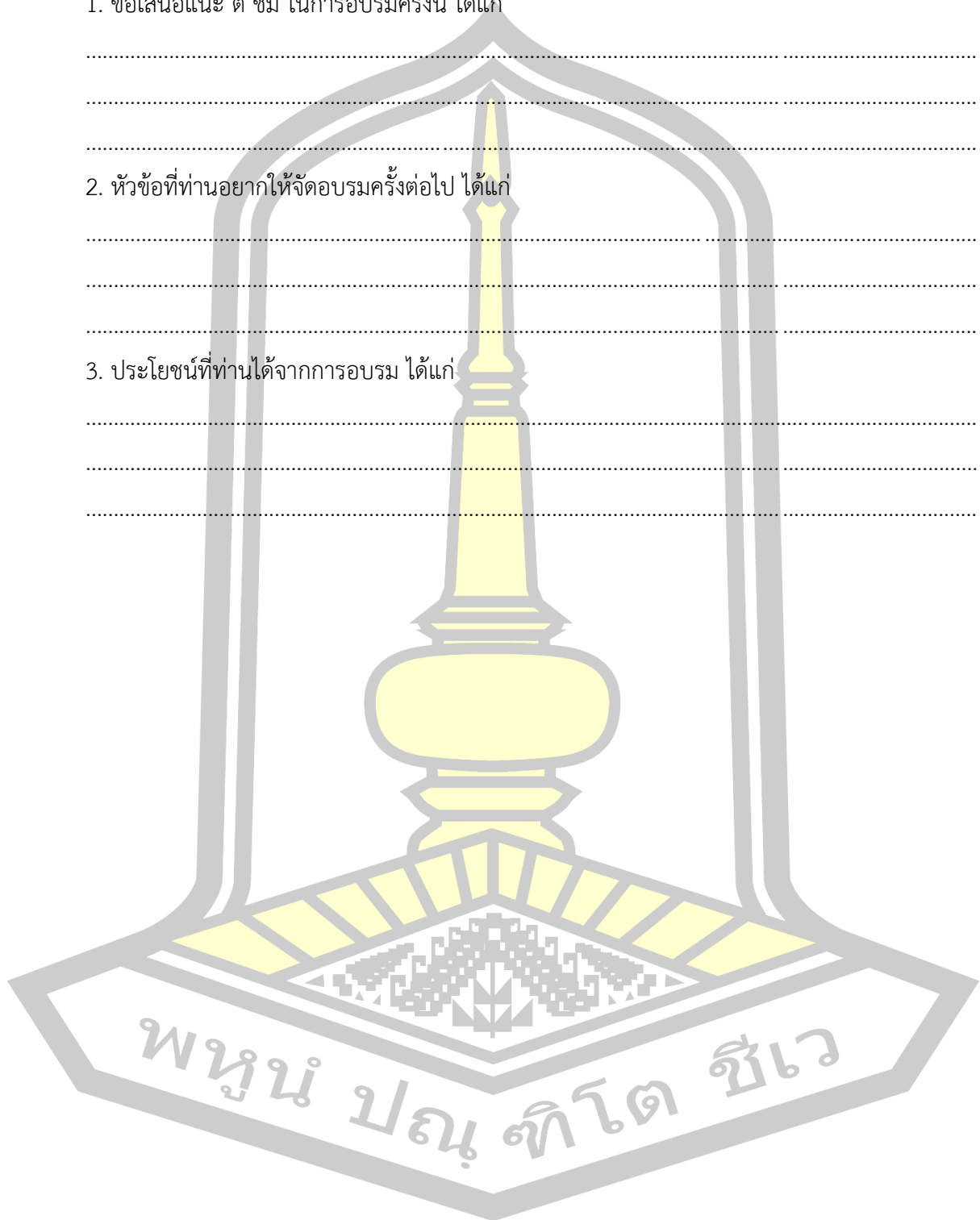
.....

3. ประโยชน์ที่ท่านได้จากการอบรม ได้แก่

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายมนตรี รัตนศรี
วันเกิด	วันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2519
สถานที่เกิด	อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 364 หมู่ที่ 4 ตำบลขามเฒ่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46120
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง หมู่ที่ 1 ตำบลขามเฒ่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัด กาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46120
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2537 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ จังหวัด กาฬสินธุ์ พ.ศ. 2541 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาชีววิทยา มหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2561 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและ พัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ทิโต ชีเว